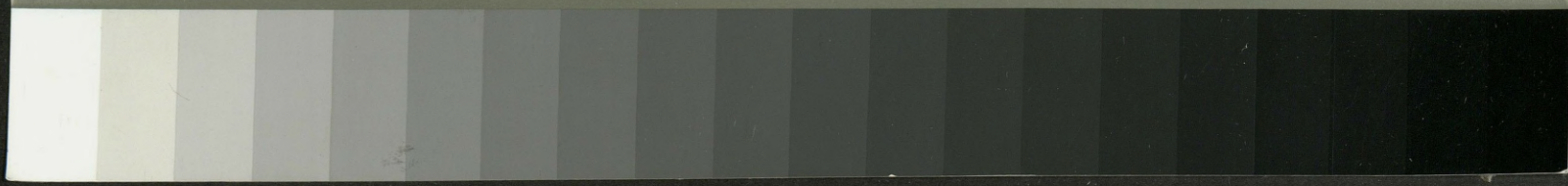

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

226

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

ASG WP wewn. 3983/86

JAWNE

~~TAJNE~~

Egz. nr 29

ZASADY ORGANIZACJI, PLANOWANIA I PROWADZENIA
MORSKIEJ (POWIETRZNO-MORSKIEJ) OPERACJI
DESANTOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ
FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM

PODRĘCZNIK

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARMOJENIA
55350

WARSZAWA

1986

226

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

ASG WP wewn. 3983/86

JAWNE

TAJNE

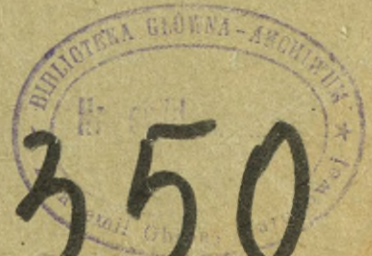
Egz. nr 29

**ZASADY ORGANIZACJI, PLANOWANIA I PROWADZENIA
MORSKIEJ (POWIETRZNO-MORSKIEJ) OPERACJI
DESANTOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ
FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM**

PODREĆCZNIK

55350

WARSZAWA

1986

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

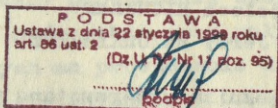
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

JAWNE

ASG WP wewn. 3983/86

~~TAJNE~~

Krs. nr ... 29

ZASADY ORGANIZACJI, PLANOWANIA I PROWADZENIA MORSKIEJ
/POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ W RAMACH
OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM

Podręcznik

WARSZAWA

1986

Podręcznik opracował zespół oficerów Akademii Sztabu Generalnego WP, pod kierownictwem płk prof. dr Kazimierza NOŻKO i płk prof. dr Jerzego MACHURY w składzie:

1. płk dr Władysław KISIEL /Autor główny/
2. płk dr hab. Jan PIĘTA
3. ppłk dr Marian KRUSZYŃSKI
4. ppłk dr Wojciech MICHAŁAK
5. ppłk dypl. Jerzy MAZURKIEWICZ

Ponadto do podręcznika wykorzystano materiały przygotowane przez płk dr Eugeniusza DUSZEWICZA /dotyczące zasad organizacji i prowadzenia działań wojsk powietrznodesantowych w morskiej operacji desantowej/.

Podręcznik został zrecenzowany przez płk doc. dr hab. Henryka PIEKARSKIEGO i płk doc. dr Teofila WÓJCIKA oraz przyjęty do druku przez komisję powołaną przez komendanta Akademii Sztabu Generalnego WP.

S P I S T R E Ś C I

Strona

1. ZAŁOŻENIE WSTĘPNE	7
2. OGÓLNE ZAŁOŻENIA I NIEKTÓRE ZASADY PROWADZENIA OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM	11
2.1. Współczesny pogląd na prowadzenie działań zaczepnych we współdziałaniu z siłami marynarki wojennej /floty/	11
2.2. Niektóre zasady prowadzenia operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim oraz wpływ warunków fizyczno- geograficznych na prowadzenie działań desantowych /operacji desantowych/	13
2.3. Cele i zadania morskich działań desantowych /opera- cji desantowych/ w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim	17
2.4. Ogólna charakterystyka i istota współczesnych morskich działań i operacji desantowych w ramach operacji zaczep- nej frontu na kierunku nadmorskim	23
2.5. Skład i organizacja wydzielonych sił i środków rodza- jów sił zbrojnych do realizacji zadań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	29
3. OGÓLNE ZASADY WYKORZYSTANIA /UŻYCIA/ RODZAJÓW SIŁ ZBROJNYCH W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ	34
3.1. Zasady wykorzystania oddziałów i związków taktycznych wojsk powietrznodesantowych i desantowo-szturmowych ich rola, możliwości oraz zadania w morskiej /powietrz- no-morskiej/ operacji desantowej	35
3.2. Zasady organizacji i tworzenia zgrupowań desantu morskiego oraz wykorzystanie oddziałów i związków taktycznych wojsk lądowych frontu /floty/. Ich prze- znaczenie, rola i zadania w morskiej /powietrzno- morskiej/ operacji desantowej	41
3.3. Zasady użycia /wykorzystania/ sił marynarki wojennej /sojuszniczych flot/ w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	50

3.4. Zasady użycia lotnictwa w morskiej /powietrzno- morskiej/ operacji desantowej	53
4. WŁAŚCIWOŚCI PLANOWANIA, ORGANIZACJI DOWODZENIA I WSPÓŁ- DZIAŁANIA W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESAN- TOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM	61
4.1. Właściwości wypracowania decyzji do morskiej /po- wietrzno-morskiej/operacji desantowej w sztabie frontu i niektóre właściwości planowania operacji desantowej	61
4.2. Właściwości planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	71
4.3. Niektóre właściwości planowania użycia wydzielonych sił morskich /ZSL/ do operacji desantowej w sztabie/ach/ marynarki wojennej sojusznicznych flot /ZFB/	81
4.4. Właściwości planowania działań desantowych w oddzia- łach i związkach taktycznych wojsk desantu morskiego	86
4.5. Niektóre właściwości planowania i użycia wojsk powietrznodesantowych i desantowo-szturmowych w powietrzno-morskiej operacji desantowej	96
4.6. Organizacja dowodzenia i współdziałania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	99
4.7. Właściwości dowodzenia i współdziałania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	112
5. PROWADZENIE MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM	119
5.1. Właściwości prowadzenia działań w celu utrzymania panowania na morzu, w powietrzu i lądzie oraz przygotowanie rejonu wyjściowego do operacji desantowej	119
5.2. Właściwości ześrodkowania sił zespołów lądowania i środków transportowo-desantowych do działań desantowych oraz warunki ześrodkowania i rozmiesz- czenia wojsk /desantowych/ w rejonie wyjściowym do operacji desantowej	121

5.3. Właściwości załadowania wojsk desantu morskiego i powietrznego na środki desantowo-transportowe /okręty desantowe, transportowce, śmigłowce i samoloty transportowe/	127
5.4. Rozwinięcie sił desantu morskiego do marszu i przejścia morza oraz przelotu taktycznych desantów powietrznych /śmigłowoowych/	132
5.5. Właściwości przelotu i zrzutu desantu powietrznego w powietrzno-morskiej operacji desantowej	136
5.6. Walka o lądowanie i wysadzenie desantu morskiego na brzeg nieprzyjaciela	141
5.7. Właściwości prowadzenia działań bojowych przez wojska operacyjnego desantu powietrznego i morskiego po wylądowaniu. Realizacja zadania dalszego i celu powietrzno-morskiej operacji desantowej	149
6. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA WALKI RADIO-ELEKTRONICZNEJ W RAMACH MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ	
6.1. Zasady ogólne	152
6.2. Siły i środki walki radioelektronicznej, ich zadania oraz możliwości bojowe i zasady wykorzystania	158
6.3. Organizacja i planowanie walki radioelektronicznej	164
6.4. Prowadzenie walki radioelektronicznej	168
<u>Załącznik 1</u> - Udział sił i środków walki radioelektronicznej w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	177
<u>Załącznik 2</u> - Zadania walki radioelektronicznej w kompleksowym porażeniu ogniowym podczas morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	178
7. ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM	
7.1. Właściwości planowania i organizowania łączności w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej	179

7.2. Niezbędne siły i środki do zapewnienia dowodzenia i współdziałania w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej	185
7.3. Organizacja łączności w okresie przygotowania operacji i ześrodkowania wojsk desantowych	187
7.4. Organizacja łączności w okresie ładowania wojsk desantu na środki transportu morskiego i powietrznego ...	191
7.5. Organizacja łączności podczas przejścia /przelotu/ desantu morzem	193
7.6. Organizacja łączności podczas walki o lądowanie i prowadzenie działań bojowych	196
8. WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ	202
8.1. Istota i zakres zabezpieczenia chemicznego operacji desantowej	202
8.2. Charakterystyka sił i środków, które mogą być wydzielone do zabezpieczenia chemicznego operacji desantowej...	203
8.3. System wykrywania skażeń w operacji desantowej	203
8.4. Ochrona przed skażeniami oraz kontrola stopnia skażenia i napromieniowania wojsk desantu	206
8.5. Likwidacja skażeń i terenu	209
8.6. Wykorzystanie dymów i miotaczy ognia oraz zabezpieczenie materiałowo-techniczne w sprzęt i środki chemiczne	211
<u>Załącznik 1</u> - Zagrożenie wojsk desantu i sił wydzielonych do zabezpieczenia desantowania uderzeniami BMR i skażeniami	214
<u>Załącznik 2</u> - Systemy broni chemicznej NATO umożliwiające rażenie wojsk desantu	217
9. ZAKOŃCZENIE	218
LITERATURA	223

1. ZAŁOŻENIE WSTĘPNE

Kierując się zadaniami zawartymi w rozkazie MON na 1984 rok^{1/}, który między innymi nakazuje ... "Podnieść poziom opanowania zasad sztuki operacyjnej i taktyki oraz ugruntować znajomość zasad organizacji i prowadzenia operacji zaczepnej frontu, operacji przeciwpowietrznej i powietrznej oraz powietrzno-morskiej i morskiej operacji desantowej w systemie koalicyjnym na kierunku nadmorskim"... , dużym zainteresowaniem problemami desantowymi i zapotrzebowaniem dowództw i sztabów nadmorskich okręgów wojskowych, sztabu marynarki wojennej i oficerów wyższych uczelni na powyższe problemy, podjęliśmy próbę opracowania ogólnych założeń teoretycznych prowadzenia współczesnych działań desantowych.

Uwzględniając powyższe zadania i zgodnie z planem pracy naukowo-badawczej Akademii Sztabu Generalnego WP na rok 1984, oraz wykorzystując bogate doświadczenia i wnioski wspólnych ówczesnych sił zbrojnych państw Układu Warszawskiego - przeprowadzonych na przestrzeni lat 1977-1984, studium nowych regulaminów oraz własnych wniosków z wieloletnich badań, podjęto w Zakładzie Działań Desantowych - Katedry Sztuki Operacyjnej Wydziału Wojsk Lądowych opracowanie podręcznika na temat: "Zasady organizacji i prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim".

Głównym celem opracowania tego tematu, jest przedstawienie bardzo złożonych i skomplikowanych problemów kombinowanych działań desantowych w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, zwłaszcza zachodniej części Morza Bałtyckiego.

1/ Rozkaz MON - do szkolenia sił zbrojnych PRL na 1984 r. Wyd. MON - Sztab Generalny - Zespół Szkolenia Operacyjnego str. 16-17, pkt. 8 i str. 30, pkt. 37 oraz załącznik nr 1 pkt. 2, 3 i 8.

Zgodnie z tak sformułowanym celem w treści poszczególnych rozdziałów podręcznika, zasadniczą uwagę skoncentrowano przede wszystkim na taktyczno-operacyjnych zagadnieniach i operacyjno-strategicznych problemach prowadzenia działań zaczepnych frontu wzdłuż wybrzeża morskiego. Wykazano również celowość i konieczność organizacji współczesnej morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

W warunkach bowiem prowadzenia działań zaczepnych na północno-zachodnim kierunku strategicznym, ze względu na jego właściwości fizyczno-geograficzne i znaczenie operacyjne rozmieszczonych sił zbrojnych naszego potencjalnego przeciwnika /państw NATO, w ramach pierwszej operacji zaczepnej frontu /floty/ istnieje konieczność organizowania i prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym. W operacjach tych, w znacznym stopniu będą realizowane wspólne cele i zadania zarówno na korzyść wojsk frontu jak i sił morskich sojusznicych flot.

W podręczniku przedstawiono właściwości współczesnych operacji desantowych, ich cele, zadania i zasady organizacji sił do operacji, wykorzystanie nowych środków walki i lądowania, nowo zorganizowanych rodzajów wojsk desantowych^{2/} i wojsk frontu, sił morskich flot oraz nowoczesnych środków transportowo-desantowych.

Kierując się zasadą kompleksowości i zależności współczesnych działań bojowych rodzajów sił zbrojnych na przyszłym polu walki, które charakteryzować się będą dużą zmiennością sytuacji na morzu, w powietrzu i obszarze nadmorskim spowodowane intensywnym oddziaływaniem nowoczesnej broni, częstą potrzebą angażowania i użycia dodatkowych sił do poprawy położenia /sytuacji/ na lądzie, utrzymania panowania i inicjatywy na morzu i w powietrzu określono problemy organizacji i właściwości przygotowania rodzajów wojsk sił zbrojnych do operacji desantowej. Jednocześnie scharakteryzowano właściwości i metodę pracy dowództwa i sztabu frontu przy wypracowywaniu decyzji do operacji desantowej, właściwości planowania działań desantowych w sztabie frontu i związkach taktycznych wojsk desantowych oraz w miarę możliwości ujednolicono formę i treść planów działań desantowych oraz dokumentacji bojowej.

W celu skoordynowania wysiłków różnorodnych rodzajów wojsk wydzielonych do operacji desantowej, szczególną uwagę zwrócono na problem

2/ Dotyczy wykorzystania śmigłowców bojowych i transportowo-desantowych, lotniskowców wielozadaniowych, szybkich środków desantowych - poduszkowców oraz takich rodzajów wojsk jak: piechoty morskiej i wojsk desantowo-szturmowych.

maksymalnego wykorzystania skutków porażenia ogniowego oraz na efektywność działań prowadzonych przez wojska desantowe, a także na znalezienie i metodę organizacji współdziałania z wydzielonymi do operacji desantowej siłami morskimi, lotnictwem i wojskami OPK.

Jednocześnie w stosunku do hipotetycznych sytuacji jakie mogą wyniknąć na kierunku nadmorskim, w podręczniku przedstawiono: problemy prowadzenia walki /bitwy/ na morzu, w powietrzu i lądzie w celu stworzenia warunków do prowadzenia działań desantowych; złożone problemy koncentracji i ześrodkowania wydzielonych sił do operacji desantowej; właściwości załadunku wojsk desantowych na środki transportowo-desantowe, przejście morzem /przełot/ i walkę o lądowanie /desantowanie/ desantu powietrznego i morskiego w ramach operacji desantowej; oraz właściwości prowadzenia działań bojowych po wylądowaniu w celu wykonania głównych zadań operacji. Ogólnie wydaje się, że w treści całego podręcznika, udało się określić i uporządkować w kolejności realizację głównych zadań rodzajów wojsk, sił zbrojnych oraz podstawowe przedsięwzięcia wojsk desantowych na poszczególnych etapach operacji desantowej i wskazać na właściwości prowadzenia działań bojowych w ramach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Przedstawione w podręczniku problemy i zagadnienia organizacji i prowadzenia, zwłaszcza powietrzno-morskiej operacji desantowej zgodnie ze współczesną sztuką wojenną nie stanowią prawdy absolutnej i naukowych uzasadnień, bowiem przy stosowaniu najnowszej broni raketowej dużej celności, nowoczesnych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broni jądrowej, problemy te budzą nadal duże wątpliwości co do ich realizmu i możliwości prowadzenia takich działań. Po prostu są to nasze hipotezy i wnioski oraz próba przedstawienia bardzo skomplikowanych problemów i zagadnień współczesnych działań desantowych, nie zawsze w całości i do końca zbadanej oraz sprawdzonej dziedziny operacji desantowej. Dlatego też wiele problemów i zagadnień z tej dziedziny, może budzić zastrzeżenia i wywołać kontrowersyjną dyskusję tym bardziej, że niektóre z nich zostały jedynie zasygnalizowane lub przedstawione bez większych i głębszych uzasadnień.

Inne zaś, niekiedy może i bardzo istotne zagadnienia i uzasadnienia zostały pominięte w temacie podręcznika, ze względu na brak konkretnych danych o składzie i możliwościach bojowych rodzajów wojsk sił zbrojnych bazujących na wybrzeżu w rejonie Morza Bałtyckiego a tym samym nie było podstawy do ich badania.

Żywimy jednak nadzieję, że sprecyzowane i ujęte w podręczniku problemy i zagadnienia desantowe, przynajmniej w pewnym stopniu pobudzą

i uaktywnią szerokie rzesze oficerów zainteresowanych tą dziedziną do krytycznych, konstruktywnych refleksji i pewnych uzasadnień oraz będą stanowić pewien bodziec do przemyśleń i poszukiwań lepszych rozwiązań.

W związku z tym, że podręcznik ten jest pierwszym tego rodzaju opracowaniem w ASG WP jego autorzy nie mieli na celu rozwiązania i przedstawienia wszystkich problemów operacji desantowej, lecz chcieli w miarę jasno i wyczerpująco kolejno naświetlić problemy i zagadnienia organizacji i prowadzenia współczesnej morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim. Jednocześnie autorzy i współautorzy tej pracy będą bardzo wdzięczni za konstruktywne uwagi i propozycje dotyczące treści zawartej w rozdziałach niniejszej pracy.

2. OGÓLNE ZAŁOŻENIA I NIEKTÓRE ZASADY PROWADZENIA OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM

2.1. Współczesny pogląd na prowadzenie działań zaczepnych we współdziałaniu z siłami marynarki wojennej /floty/

Z doświadczeń minionych wojen, a zwłaszcza drugiej wojny światowej wynika, że w większości wypadków główne cele strategiczne stron walczących były osiągnięte w wyniku rozbicia sił zbrojnych przeciwnika na lądowych teatrach działań wojennych i opanowania najważniejszych rejonów przemysłowych, głównych ośrodków administracyjno-politycznych lub całego terytorium przeciwnika.

Współcześnie, przy wykorzystaniu najnowszej techniki wojennej, a zwłaszcza uzbrojenia rakietowo-jądrowego i broni o dużej celności rażenia i dużym zasięgu, wszystko wskazuje na to, że przyszła wojna może obejmować nie tylko działania wojenne na kontynentalnych teatrach wojny ale również różnego rodzaju działania wszystkich rodzajów sił zbrojnych w powietrzu, w kosmosie, na morzach i oceanicznych zamorskich przestrzeniach.

Zdecydowane cele polityczno-militarne stron walczących - wrogich koalicji - mogą sprawić, że wojna w przyszłości może się toczyć nie tylko na terytorium jednego kontynentu, lecz na kilku TDW. W zależności od sytuacji polityczno-militarnej na kontynencie i danym TDW, punkt ciężkości działań wojennych może przesuwać się nie tylko w głąb lądowego /kontynentalnego/ teatru działań, lecz obejmować równocześnie duże obszary nadmorskie i przyległe do nich morskie akweny mórz i oceanów, jak również główne drogi komunikacji morskiej.

Jak stwierdza głównodowodzący siłami Marynarki Wojennej ZSRR - S.G.Gorszkow - "... z tych względów, że w przyszłych działaniach wojennych na lądzie i morzach będą zdecydowane i wspólne cele, w większości wypadkach działania sił morskich - zwłaszcza na nadmorskich kierunkach - będą podporządkowane wojskom lądowym frontu"^{3/}. Można więc wysunąć wniosek, że głównym zadaniem sił morskich sojusznicych flot będzie nie tylko działanie przeciwko siłom floty przeciwnika, lecz również uderzenie z morza na obiekty lądowe i obrona własnego skrzydła od strony morza. Dlatego współczesne pojęcie "uderzenie z morza" przy wykorzystaniu broni rakietowo-jądrowej, lotnictwa morskiego i rakiet oraz działań /operacji/ desantowych ma znaczenie operacyjne, bowiem współczesne siły marynarki wojennej /flot/ mają możliwości, przez uderzenia i wsparcie wojsk lądowych frontu od strony morza, oraz realizację wspólnych zadań, zabezpieczyć i zapewnić osiągnięcie wspólnych celów operacyjnych a nawet operacyjno-strategicznych. W związku z tym należy sądzić, że w przyszłych działaniach wojennych na kierunkach nadmorskich działania sił marynarki wojennej /flot sojusznicych/, zwłaszcza na Bałtyku, mogą nie tylko niszczyć siły morskie przeciwnika na morzu i zabezpieczać nadmorskie skrzydła, lecz przez uderzenie z morza wspierać działania zaczepne wojsk lądowych frontu, zabezpieczać wysadzenie desantów morskich lub brać udział w powietrzno-morskiej operacji desantowej oraz otwierać i osłaniać główne drogi /szlaki/ komunikacji morskiej.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami współczesnej sztuki wojennej rola frontu i floty na kierunku nadmorskim będzie zależeć od założonych celów i planowanych zadań operacji strategicznej na TDW, głównie zaś od składu bojowego frontu, floty i miejsca frontu /floty/ w ugrupowaniu operacyjnym związku strategicznego na TDW. Frontowa operacja zaczepna na kierunku nadmorskim będzie stanowiła część składową operacji strategicznej i w zależności od założonych celów i zadań może odgrywać zasadniczą rolę w rozgromieniu sił zbrojnych przeciwnika, opanowywaniu nadmorskich i wyspiarskich terytoriów oraz eliminowaniu z wojny poszczególnych państw wrogiej koalicji.

W ramach frontowej operacji zaczepnej wzdłuż wybrzeża morskiego, front we współdziałaniu z siłami morskimi sojusznicych flot może również niszczyć siły morskie przeciwnika, opanowywać jego bazy, dezorganizować przewozy, odpierać działanie desantu morskiego. A podczas or-

^{3/} Potęga morska współczesnego państwa, - Wyd. MON - Warszawa 1979 r., str. 359-375.

ganizowania różnego rodzaju wspólnych działań - morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej - opanowywać wyspy, półwyspy i strefy cieśnin morskich oraz ważne obiekty a nawet terytoria małych państw /wrogiej koalicji/ w pasie działania frontu. -

2.2. Niektóre zasady prowadzenia operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim oraz wpływ warunków fizyczno-geograficznych na prowadzenie działań desantowych /operacji desantowych/

Front, zwykle w składzie koalicyjnym działający na kierunku nadmorskim wspólnie z wojskami OPK, siłami floty i środkami Naczelnego Dowództwa Zjednoczonych Sił Zbrojnych na TDW, będzie stanowił główną siłę uderzeniową w operacji strategicznej na lądowym TDW oraz spełniać decydującą rolę w kolejnym rozbiciu zgrupowań nieprzyjaciela w pasie natarcia na kierunku nadmorskim, odparciu jego niespodziewanych uderzeń, szybkim przeniesieniu wysiłków w głąb oraz w uchwyceniu i utrzymaniu inicjatywy operacyjno-strategicznej.

Z kolei w operacji rozpoczynającej się z użyciem broni jądrowej, wojska frontu wykorzystując rezultaty wszystkich środków rażenia będą kończyć rozbicie ocalałych wojsk nadmorskiego zgrupowania nieprzyjaciela, **siły morskie i opanowywać wojskami lądowymi, desantami powietrznymi i morskimi ważne obiekty przeciwnika na jego terytorium lub określone w zadaniach rejonu /obszary/ nadmorskie.**

W operacji zaczepnej na kierunku nadmorskim, front we współdziałaniu z siłami floty, może działać w pasie o szerokości 300-500 km oraz realizować kolejno zadania na głębokość 600-700 i więcej km, średnio w czasie 12-15 dób. W tym zadanie bliższe frontu może być realizowane na głębokość 250-350 km, natomiast zadanie dalsze - na głębokość 350 i więcej km. Uwzględniając fizyczno-geograficzne położenie północno-zachodniego kierunku strategicznego /ZIDW/ oraz operacyjne przygotowanie i rozmieszczenie sił zbrojnych NATO na tym kierunku, można wnioskować, że w pasie natarcia frontu wojska lądowe /frontu/ we współdziałaniu z siłami floty mogą prowadzić działania bojowe na dwóch lub trzech kierunkach operacyjnych /jutlandzkim i nadmorskim kierunkiem operacyjnym lub jutlandzkim, nadmorskim i rurskim kierunkiem operacyjnym/. Już z ramienia operacji frontowej, a także ogólnego charakteru północno-zachodniego kierunku strategicznego ZTDW wynika, że głównym celem działań i operacji zaczepnej frontu i floty może być przede wszystkim rozbicie zasadniczych zgrupowań wojsk sił zbrojnych przeciw-

nika na całej szerokości i głębokości pasa natarcia frontu i opanowanie terytorium Danii, póln. części RFN, Holandii i Belgii, a co za tym idzie - wyeliminowanie ich z wojny. Z tych względów, że w zasięgu głębokości zadania bliższego frontu 250-350 km - licząc od zachodniej granicy NRD - znajdują się bardzo ważne pod względem polityczno-militarnym, ekonomicznym i wojskowym obiekty o znaczeniu operacyjno-strategicznym ^{4/} zadanie bliższe frontu może polegać na rozbiciu nadmorskich koalicyjnych zgrupowań wojsk sił zbrojnych i połączonych niemieckodnińskich sił morskich na Bałtyku oraz na opanowaniu terytorium Danii i póln. części RFN wraz z bazami morskimi, lotniczymi i strefą cieśnin bałtyckich. Z kolei zadanie dalsze frontu, które może sięgać na głębokość 350 i więcej km, może polegać na rozbiciu i likwidacji sił zbrojnych NATO w póln. części RFN, Holandii i Belgii oraz opanowaniu baz morskich i dużych ośrodków polityczno-administracyjnych na wybrzeżu Morza Północnego /Schemat 1/^x.

Z założonego ogólnego celu i rozmachu operacji zaczepnej frontu na północno-zachodnim kierunku strategicznym ZTDW oraz bardzo ważnych obiektów znajdujących się na tym kierunku wynika, że w zależności od rozwoju sytuacji operacyjnej na froncie lądowym i wyniku działań na Morzu Bałtyckim walka w celu ich opanowania może mieć miejsce w ramach pierwszej operacji frontowej.

Należy podkreślić, że skuteczne działania bojowe na tym kierunku i wykonanie zadania bliższego frontu, w ramach strategicznej operacji na ZTDW, zapewni koalicyjnym siłom zbrojnym państw Układu Warszawskiego nie tylko bezpieczeństwo działań sił morskich na Bałtyku, lecz stwarza również dogodne warunki wyjścia sił morskich z Bałtyku na Morze Północne i daje możliwości wspierania działań zaczepnych wojsk lądowych frontu od strony morza. Przez "uderzenie z morza" siły floty, działające na korzyść wojsk lądowych nacierających wzdłuż wybrzeża lub od lądu do morza, będą nie tylko osłaniać nadmorskie skrzydło frontu, lecz również swymi działaniami współuczestniczyć w opanowywaniu ważnych obiektów /portów i baz morskich/ na wybrzeżu przeciwnika, położonych zarówno na Półwyspie Jutlandzkim, jak i na wybrzeżu Morza Północnego. Z tego względu, że opanowanie stref cieśnin bałtyckich ^{5/}

4/ Dotyczy to zwłaszcza cieśnin bałtyckich, Kanału Kilońskiego oraz dużych ośrodków administracyjno-politycznych - Hamburga, Kopenhagi, Hagi, Brukseli, Antwerpii itp.

5/ Dotyczy cieśniny: SUND, Mały i Wielki BELT oraz dużych cieśnin SKAGERRAK i KATTEGAT.

x/ schematy umieszczono w osobnym wydawnictwie.

wiąże się ze zdobyciem panowania na morzu oraz opanowaniem wysp duńskich i Półwyspu Jutlandzkiego i z uwagi na fizyczno-geograficzne właściwości tego obszaru wynika również konieczność organizacji morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej już w pierwszym okresie wojny.

Opanowanie tych obszarów i utrzymanie w strefie przejściowej przewagi lub panowania gwarantuje bowiem swobodę bazowania sił morskich i prowadzenia działań na Morzu Północnym oraz głównych oceanicznych szlakach komunikacji morskiej.

W ramach operacji zaczepnej frontu wzdłuż wybrzeża morskiego /morskie działania desantowe/ będą spełniały bardzo ważną rolę, a na niektórych akwenach morza zamkniętego nawet zasadniczo wpływały na panowanie na morzu i w powietrzu, zapewniały swobodę działań bojowych wojsk lądowych na wybrzeżu oraz wspierały swym działaniem na realizację wspólnych celów i zadań przy opanowywaniu ważnych nadmorskich obszarów i obiektów^{6/} rozmieszczonych w pasie działania frontu. W zależności od pojemności i ważności akwenów morskich, znaczenia i roli nadmorskich obszarów i obiektów, stanu i sposobu działania sił obrony przeciwdesantowej przeciwnika oraz warunków fizyczno-geograficznych morza i leżących wokół niego lądów oraz możliwości prowadzenia działań desantowych, morskie działania desantowe, zwłaszcza w zachodniej strefie Morza Bałtyckiego, mogą być prowadzone w skali, o znaczeniu operacyjnym i operacyjno-strategicznym. Nie ulega wątpliwości fakt, że w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, w zależności od zadań i celu działań desantowych oraz obiektów działania desantu, można realizować nawet cele strategiczne, to jest eliminować z wojny siły zbrojne niektórych państw^{7/} wchodzących w skład NATO.

Ze względu na charakter początkowego okresu wojny w każdej konkretnej sytuacji jaka może wyniknąć na kierunku nadmorskim zawsze wynika potrzeba likwidacji, najbliższej rozmieszczonych tak zwanych "baz wypadowych" /baz morskich i lotniczych na Morzu Bałtyckim/, które stanowią poważne zagrożenie dla własnych sił i baz morskich oraz sił lotniczych. Z baz tych przeciwnik może prowadzić aktywne działania nie tylko przeciw siłom morskim sojusznicych flot i lotnictwu, lecz również oddziaływać na wojska lądowe znajdujące się na wybrzeżu lub prowadzące działania bojowe.

6/ Za przykład może posłużyć ćwiczenie dowódczo-sztabowe pod kryptonimem "Zachód-77" i "Fala-77".

Dotyczy wysp i cieśnin, baz morskich i dużych aglomeracji - stolic państw położonych na kierunku nadmorskim.

7/ Dotyczy to może: sił zbrojnych Danii i Norwegii.

Zniszczenie bowiem sił morskich i lotnictwa nieprzyjaciela bazujących na kierunku nadmorskim, a także wyeliminowanie jego "baz wypadowych" na Bałtyku, zwłaszcza najbardziej wysuniętych na wschód - może się łączyć z operacjami sił morskich i powietrznych, jak również z działaniami zaczepnymi i obronnymi wojsk lądowych frontu działającymi na kierunku nadmorskim.

Działania te mogą spełniać bardzo ważną rolę zarówno w początkowym okresie wojny, to jest w pierwszej operacji zaczepnej sił morskich floty, jak również w pierwszej operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim. Z kolei na zamkniętych morzach /akwenach/ do podstawowych właściwości organizacji działań desantowych należy zaliczyć te, że mogą być one stosowane i prowadzone zarówno w operacjach morskich, jak i lądowych. W tym miejscu należy podkreślić, że w ramach morskiej operacji skierowanej przede wszystkim na zniszczenie sił morskich przeciwnika mogą być organizowane działania desantowe w celu opanowania przybrzeżnych lub wysuniętych małych wysp, portów oraz różnego rodzaju obiektów z rozmieszczonymi tam środkami walki i rozpoznania, środkami walki radioelektronicznej lub systemami kierowania obroną powietrzną i przeciwdesantową. Ponadto zarówno morskie, jak i powietrzne działania desantowe mogą być prowadzone w celu wykonywania uderzeń od strony morza na skrzydła i tyły nadmorskich zgrupowań wojsk przeciwnika, oraz odosobnione wyspy leżące na głównych drogach /szlakach/ komunikacji morskiej, z których może on zagrażać i oddziaływać, środkami walki na siły morskie sojusznicych flot i skrzydła związków taktycznych wojsk lądowych działających wzdłuż wybrzeża morskiego.

Z reguły do tego rodzaju działań mogą być wykorzystane desanty o specjalnym przeznaczeniu w sile od wzmocnionego batalionu do wzmocnionej dywizji i o charakterze powietrzno-morskim. Ich organizatorem mogą być dowództwa narodowych sojusznicych flot marynarki wojennej lub dowództwo frontu. W zależności od sytuacji polityczno-militarnej na kierunku nadmorskim /zwłaszcza w warunkach "ZTDW", warunków i możliwości zjednoczonych flot na Bałtyku oraz możliwości lotnictwa i wojsk lądowych frontu mogą być również organizowane operacje desantowe w celu opanowania dużych wysp, półwyspów i stref cieśnin morskich. Tego rodzaju operacje mogą być też organizowane w celu prowadzenia działań bojowych na innych kierunkach lub tyłach nadmorskich zgrupowań wojsk przeciwnika.

Wychodząc z założenia, że realizacja zadań i osiągnięcie celu w ramach pierwszej operacji zaczepnej frontu prowadzonej na kierunku

nadmorskim, w dużej mierze zależy od właściwego współdziałania z siłami sojuszniczych flot na Bałtyku, związana z tym problematyka ma szczególnie duże znaczenie. Dlatego wypracowanie i doskonalenie zasad organizacji i prowadzenia operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, a w tym zasad organizacji i prowadzenia działań i operacji desantowych jest od szeregu lat przedmiotem szczególnych badań oraz ówczesnych doświadczeń.

2.3. Cele i zadania morskich działań desantowych /operacji desantowych/ w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim

Z doświadczeń drugiej wojny światowej wynika, że w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, morskie działania desantowe charakteryzowały się różnorodnością celów i zadań oraz stosunkowo dużą częstotliwością ich stosowania. W zależności od celu i zadań wojsk lądowych frontu na kierunku nadmorskim i możliwości działania współdziałających flot /flotylii/ na morzu, desanty morskie realizowały trudne i bardzo często ważne zadania na korzyść wojsk lądowych armii - frontu i floty.

Doświadczenia drugiej wojny światowej dowiodły, że powodzenie wojsk lądowych frontu na kierunkach nadmorskich, bardzo często było uzależnione od opanowywania przez desanty morskie rejonów przybrzeżnych, stref oieśnin, wysp i półwyspów. Przykładem tego mogą być rezultaty wspólnych operacji przeprowadzonych przez wojska lądowe frontów i marynarkę wojenną na Morzu Czarnym, Bałtyckim i Barentsa.

W trudnym i specyficznym obszarze nadmorskim oraz skomplikowanych sytuacjach na froncie, bardzo często dzięki morskim działaniom desantowym od strony morza zapewniano odpowiednie wsparcie i zwiększano tempo natarcia wojsk lądowych działających wzdłuż wybrzeża. Dzięki działaniom desantów morskich na skrzydła i tyły przeciwnika od strony morza i opanowaniu przez nie przybrzeżnych wysp i baz morskich, możliwa była likwidacja lub uniemożliwienie ewakuacji drogą morską okrążonych zgrupowań wojsk przeciwnika.

W niektórych, nawet bardzo trudnych okresach zmagania wojennych na froncie kontynentalnym /wschodnim/ morskie działania desantowe prowadzone od strony morza uniemożliwiły przerzucenie ciężaru walki na wyspy i półwyspy oraz otwarcie nowych kierunków walki zbrojnej na skrzydłach i dalekich tyłach obrony przeciwnika. O roli i znaczeniu tych działań świadczy fakt, że w ramach operacji zaczepno-obronnej Frontu

Zakaukaskiego w 1941 r., w celu poszerzenia frontu walki, Kerozeńsko-Teodezyjska operacja desantowa prowadzona przy udziale sił morskich Floty Czarnomorskiej i Flotylii Azowskiej spowodowała otwarcie nowego Frontu Krymskiego na Półwyspie Kerozeńskim.

Działaniami wojsk frontu /armii/ oraz działaniami desantowymi przerwano główną linię obrony i przeciwnik został całkowicie wyparty z Półwyspu Tamańskiego. Z kolei Noworosyjska morską operacja desantowa w 1943 r. i szereg innych działań desantowych^{8/} nie tylko ułatwiły likwidację sił przeciwnika na przyzółniku tamańskim, lecz zapewniły forsowanie Cieśniny Kerozeńskiej oraz opanowanie Półwyspu Krymskiego. /Schemat 2 i 3/.

Kolejne działania sił desantowych marynarki wojennej na Morzu Czarnym i lądowanie desantów morskich przyspieszyło nie tylko wyzwolenie południowych rejonów ZSRR, ale i obszarów wschodniej Rumunii i Bułgarii. /Schemat 4/.

Ważną rolę w ramach operacji zaczepnej i obronnej frontu odgrywały również morskie działania desantowe w rejonie wschodniego wybrzeża Morza Bałtyckiego. Działania te często były organizowane w celu opanowania przybrzeżnych wysp, portów i rejonów umocnionych bezpośrednio na wybrzeżu. Na przykład wysadzenie desantów morskich na wyspy Monsundzkie w Zatoce Ryskiej w 1944 r., a następnie na Mierzeję Wiślaną i wyspę Bornholm w 1945 r. umożliwiły nie tylko skuteczne wsparcie nadmorskiego skrzydła armii Frontu Leningradzkiego i 1 Frontu Nadbałtyckiego, lecz jednocześnie uniemożliwiło dokonanie ewakuacji drogą morską okrążonym i przypartym do morza dużym zgrupowaniem wojsk niemieckich w Kurlandii. /Schemat 5 i 6/.

Morskie działania desantowe w ramach operacji zaczepnej frontu wzdłuż wybrzeża morskiego, w toku minionej wojny stosowano głównie w celu:

- otwarcia /tworzenia/ nowych kierunków działań walki zbrojnej od strony morza;
- opanowania przyzółków na skrzydłach i tyłach nadmorskich zgrupowań przeciwnika i stwarzania warunków do ich okrążenia lub likwidacji;
- ewentualnie dla przeniesienia działań bojowych na wyspy i półwyspy;
- opanowania wysp, półwyspów i baz morskich przeciwnika oraz uniemożliwienie jego okrążonym lub przypartym do morza nadmorskim zgrupowaniom ewakuacji drogą morską;

8/ Ogółem w 1943 r. wysadzono ponad 30 desantów morskich. Dotyczy działań samodzielnej Armii Nadmorskiej i 4 Frontu Ukraińskiego.

- forsowania lub blokowania cieśnin merskich, zatok i dużych przeszkód wodnych.

Zgodnie z zasadami sztuki operacyjnej i w określonych warunkach oraz sytuacji polityczno-militarnej na północno-zachodnim kierunku strategicznym Zachodniego Teatru Działań Wojennych w Europie, cel i charakter morskich działań desantowych lub operacji desantowych w ramach operacji zaczepnej frontu - floty na kierunku nadmorskim będzie wynikał przede wszystkim:

- z analizy i oceny konkretnej sytuacji operacyjno-strategicznej na kierunku nadmorskim;
- z zamiaru i wpływu operacji sił zbrojnych na TDW, /to jest wyniku rozwoju i skutku operacji prowadzonych w powietrzu, na morzu i lądzie/;
- z możliwości własnych sił zbrojnych - sił morskich marynarki wojennej, lotnictwa i wojsk desantowych;
- z zamiarów dowódcy frontu i floty, działającego na kierunku nadmorskim, oraz celu i ważności kolejnych zadań realizowanych w pasie działania frontu /floty/;
- z prognozy możliwości działania lotnictwa i sił morskich oraz możliwości wykorzystania środków desantowo-transportowych.

Współczesna ocena warunków sytuacji polityczno-militarnej w rejonie Morza Bałtyckiego wskazuje, że w ramach operacji sił zbrojnych, zwłaszcza operacji powietrznej i morskiej operacji organizowanej w celu niszczenia sił przeciwnika na morzu, istnieje nieodzowna potrzeba i konieczność organizacji działań desantowych. Działania desantowe umożliwiają bowiem opanowanie najbardziej wysuniętych na wschód baz morskich, lotnisk a nawet małych odosobnionych wysp z zainstalowanymi na nich środkami walki, co z kolei będzie mieć szczególne znaczenie w realizacji dalszych działań na morzu i w powietrzu.

Aby maksymalnie wykorzystać skutki powietrznych i morskich operacji, zwłaszcza w zakresie utrzymania panowania na morzu i w powietrzu oraz utworzenia dogodniejszej sytuacji operacyjnej na kierunku nadmorskim, a także warunków do działań zaczepnych, głównym celem i zadaniem działań, lub operacji desantowych, może być przede wszystkim:

- opanowanie wysp przeciwnika wraz z bazami morskimi, węzłami lotnisk i innymi środkami walki oraz stworzenie warunków do zainstalowania na nich własnych środków walki;
- opanowanie wysuniętych portów, lotnisk i baz morskich na wybrzeżu przeciwnika oraz stworzenie tym samym warunków do bazowania własnych sił;

- rozpoznanie walką i niszczenie sił i środków walki przeciwnika na wyspach oraz tych odcinków jego wybrzeża, z których może on oddziaływać i dezorganizować działania bojowe lotnictwa i sił morskich sojusznicych flot, lub zagrażać wojskom lądowym armii /frontu/ działającym wzdłuż wybrzeża morskiego.

Z kolei po zrealizowaniu operacji rodzajów sił zbrojnych na morzu i w powietrzu oraz wywołaniu panowania na kierunku nadmorskim, przy jednoczesnym zachowaniu i utrzymaniu w gotowości odpowiednich sił do wykonania zadań w ramach operacji zaczepnej frontu i operacji desantowej, dowódca frontu może określić charakter, cele i zadania operacji desantowej. Jeśli spełnione są wyżej omówione warunki oraz zostanie utrzymane panowanie na morzu i w powietrzu, a także jeśli na kierunku nadmorskim w pasie działania frontu występują ważne obiekty, wówczas cele morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej, zwłaszcza w zachodniej części Morza Bałtyckiego, mogą być następujące:

a/ cele operacyjno-strategiczne:

- wyłączenie z wojny jednego z państw morskich - sygnatariuszy agresywnego bloku NATO - naszego potencjalnego przeciwnika, po czym izolowanie sił morskich NATO i niedopuszczenie ich w rejon Morza Bałtyckiego;

- otwarcie nowego kierunku lub frontu walki /wojny/ na nadmorskim terytorium przeciwnika i zabezpieczenie przejścia sił morskich /uderzeniowych/ na morze otwarte oraz stworzenie warunków bazowania i działania na dalekich liniach komunikacji morskiej przeciwnika.

b/ cele operacyjne:

- opanowanie grupy wysp i wysuniętych baz sił morskich i lotniczych przeciwnika oraz osłabienie ich przeciwdziałania wobec wojsk frontu działającego wzdłuż wybrzeża morskiego;

- stworzenie sprzyjających warunków do szybkiego i całkowitego rozbitcia nadmorskiego zgrupowania wojsk nieprzyjaciela na wybrzeżu;

- opanowanie wyspy i ośniny morskiej oraz pozbawienie możliwości wprowadzenia sił przeciwnika w obszar morza zamkniętego;

- zdeorganizowanie systemu obrony przeciwnika na wyspach, półwyspie lub wybrzeżu morskim, a tym samym stworzenie warunków do rozwinięcia sił i działań bojowych na kierunku nadmorskim;

- opanowanie bazy morskiej, lotniczej i raketowej na wybrzeżu przeciwnika oraz rozszerzenie bazowania własnych sił morskich.

We wszystkich wymienionych wypadkach, operacje desantowe mogą polegać na kolejnej realizacji zadań polegających na rozbitciu i niszczeniu

niu sił zbrojnych przeciwnika, opanowywaniu wysp, półwyspów i stref cieśnin morskich oraz wysuniętych bas morskich rozmieszczonych na wybrzeżu lub na wyspach. Ponadto w celu stworzenia sprzyjających warunków do szybkiego i całkowitego rozbitcia nadmorskiego ugrupowania sił zbrojnych nieprzyjaciela, wsparcia wojsk lądowych frontu działających wzdłuż wybrzeża lub okrążenia jego sił na wybrzeżu, głównym zadaniem desantu operacyjnego może być:

- uderzenie na tyły lub skrzydła wojsk nadmorskiego ugrupowania przeciwnika od strony morza i odciągnięcie jego odwodów z głównego kierunku działań wojsk frontu;
- opanowanie ważnych węzłów komunikacji lądowej na wybrzeżu, przetrwanie komunikacji i niedopuszczenie do ewakuacji okrążonych lub przepartych do morza sił przeciwnika na wybrzeżu drogą lądową i morską;
- opanowanie przyczółków wraz z bazami morskimi na wybrzeżu i dalszych tyłach przeciwnika i niedopuszczenie do wprowadzania świeżych sił nieprzyjaciela do rejonów bitwy wojsk lądowych frontu działających wzdłuż wybrzeża lub w kierunku morza.

W zależności od możliwości i liczebności sił przeciwnika, charakteru obrony przeciwdesantowej na wybrzeżu /wyspach/, celu i treści zadania operacji desantowej, składu wojsk desantowych i środków wzmocnienia, liczby i jakości środków desantowo-transportowych oraz charakteru działań desantowych i możliwości lądowania, na bliskich odległościach rejonu lądowania od własnego wybrzeża może występować kilka ugrupowań sił desantowych, które w kolejności mogą realizować zadanie bliższe i dalsze operacji desantowej.

Ich treść może być różna i zależność będzie głównie od celu operacji, charakteru i sposobu działania oraz ważności i możliwości wykonywania przedsięwzięć desantowych.

Z doświadczeń przeprowadzonych ćwiczeń dowódczo-stabowych w rejonie Morza Bałtyckiego organizowanych przez dowództwo państw Układu Warszawskiego wynika, że treścią zadania bliższego morskiej operacji desantowej z reguły było:

rozbitcie zasadniczych sił obrony przeciwdesantowej na wyspie /wyspach/ i opanowanie określonych odcinków, a następnie przyczółków na wyspach, pobicie taktycznych odwodów i opanowanie przyczółków lądowania na głębokość do 30 km. Przez opanowanie przyczółków na wyspach, tworzono dogodne warunki do wylądowania głównych sił desantu morskiego i rozwinięcia działań zaczepnych w głąb głównej /kluczowej/ wyspy i opanowania stref cieśnin:

Z kolei treścią zadania dalszego morskiej operacji desantowej było rozbiście lub niedopuszczenie dalszych odwodów /sił interwencyjnych/ nieprzyjaciela w rejon lądowania, rozwinięcie natarcia na kierunkach lub przeniesienie działań na sąsiednie /kolejne/ wyspy w celu opanowania baz morskich i przeciwległego wybrzeża wyspy ewentualnie blokowanie sił dużej aglomeracji. /Schemat 7/.

W konsekwencji realizacja zadania dalszego z reguły kończyła się osiągnięciem celu założonego w morskiej operacji desantowej.

Natomiast na innych ćwiczeniach pod kryptonimem "Styzozeń-80", "Lato-82" lub "Sojuz-83" zadaniem bliższym powietrzno-morskiej operacji desantowej w strefie cieśnin bałtyckich było jednoczesne lądowanie na grupę południowych^{9/} wysp /MON, FALSTER, LOLLAND i LANGELAND/, rozbiście wojsk obrony przeciwdesantowej układu terytorialnego i po opanowaniu ich, stworzenie warunków do działań na głównej wyspę w systemie obrony przeciwnika /wyspę ZELAND i FIONIĘ. /Schemat 8 i 9/.

W tym wypadku treścią zadania dalszego operacji było lądowanie /z forsowaniem cieśnin/ na główną wyspę ZELANDIĘ i FIONIA od strony południowej wybrzeża, rozbiście rodzajów sił zbrojnych przeciwnika na wyspach i rozwinięcie natarcia w głąb wyspy na główne obiekty obrony przeciwdesantowej i przeciwległe wybrzeża wysp w celu opanowania baz morskich i ważnych ośrodków administracyjno-politycznych i przemysłowych /stocznii/ oraz niedopuszczenie wojsk interwencyjnych NATO^{9/} w rejon działań bojowych desantów na wyspach.

Niewykluczone jest także, że w ramach operacji zaczepnej armii /frontu/ prowadzonej bezpośrednio wzdłuż wybrzeża morskiego lub odosobnionym samodzielnym kierunku operacyjnym, mogą zaistnieć dogodne warunki do niszczenia nadmorskiego zgrupowania wojsk przeciwnika na wybrzeżu i wykonania uderzenia siłami wojsk desantu powietrznego i morskiego na jego tyły lub skrzydło od strony morza. /Schemat 10/.

W takich warunkach zadaniem bliższym operacji desantowej może być: rozbiście sił morskich i wojsk obrony wybrzeża morskiego przeciwnika oraz opanowanie przyczółka operacyjnego wraz z portami. Natomiast po wysadzeniu sił głównych desantu morskiego na wybrzeże, zadaniem dalszym operacji może być rozwinięcie /z opanowanego przyczółka/ działań zaczepnych w głąb terytorium przeciwnika w celu opanowania jego baz zaopatrzenia i rozbiścia dalszych odwodów. Jeżeli zostanie opanowany

9/ W ćwiczeniach tych z reguły uwzględniano w odwodach - wojskach interwencyjnych - siły 3 BPM /WB/ i 2 BPM /H/, a na ostatnich ćwiczeniach "Lato-84" nawet Brygadą Grupę Desantową /USA/ w składzie 12.000 ludzi.

przyczółek, to treścią zadania dalszego desantu może być również dokonanie, wspólnie z wojskami armii /frontu/ działającymi wzdłuż wybrzeża, okrążenia nadmorskiego zgrupowania nieprzyjaciela lub uniemożliwienie ich ewakuacji drogą morską.

2.4. Ogólna charakterystyka i istota współczesnych morskich działań i operacji desantowych w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim /północno-nadmorskim kierunku strategicznym ZTDW/

Według współczesnych poglądów teoretyków wojskowych państw socjalistycznych Układu Warszawskiego, oraz obowiązującej literatury wojskowej charakter współczesnej operacji desantowej każdorazowo będzie zależny od celu i wykonywanych zadań w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, sytuacji polityczno-militarnej i odległości rejonów działania /lądowania/ od własnego wybrzeża lub linii frontu, możliwości posiadanych i wydzielonych sił i środków rodzajów wojsk, a niekiedy i sił zbrojnych, możliwości marynarki wojennej lub sojuszniczych flot, wojsk lotniczych frontu lotnictwa morskiego i dalekiego zasięgu Naczelnego Dowódcy na TDW wojsk OPK oraz możliwości wydzielonych strategicznych wojsk raketowych i strategicznego lotnictwa transportowego dowództwa ZSZ ZTDW.

W zależności od sytuacji operacyjnej na morzu, w powietrzu i lądzie oraz posiadania dostatecznych sił desantowych i środków desantowo-transportowych, mogą być w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, organizowane kombinowane działania desantowe o znaczeniu taktyczno-operacyjnym; morskie operacje desantowe o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym. A ponadto przy zachowaniu wysokiej gotowości bojowej - sił desantowych i dużych możliwościach rodzajów sił zbrojnych, zwłaszcza lotnictwa dalekiego zasięgu i strategicznego lotnictwa transportowego - powietrzno-morskie operacje desantowe o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym.

Z kolei, w zależności od odległości rejonów działań, morskie lub powietrzno-morskie operacje desantowe mogą być prowadzone na bliskich lub dalekich odesobnionych /samodzielnych/ kierunkach, z dala od głównych sił frontu, a nawet poza zasięgiem lotnictwa wojsk lotniczych frontu.

Niewykluczone jest, że na dalekich i odesobnionych samodzielnych kierunkach i prowadzonych poza zasięgiem lotnictwa wojsk lotniczych frontu, będą organizowane morskie operacje desantowe z wykorzystaniem:

lotniskowców wielozadaniowych^{10/} /z lotnictwem pokładowym/; lotniskowców śmigłowych; dużych promów i statków /typu Ro-Ro/ przystosowanych do działań desantowych oraz do przyjęcia /ładowania/ i startowania lotnictwa pokładowego, zwłaszcza pionowego startu i lądowania, a także śmigłowców bojowych i desantowo-transportowych z desantem.

W całokształcie przedsięwzięć realizowanych w ramach działań desantowych i operacji, szczególnie istotnym problemem jest umiejętność wykorzystania; nowych środków walki i lądowania; współczesnych możliwości wojsk raketowych i różnego rodzaju lotnictwa wojsk lotniczych frontu, lotnictwa morskiego i dalekiego zasięgu Naczelnego Dowódcy na TDW, strategicznego lotnictwa transportowego znajdującego się w dyspozycji wyższego szczebla, Zjednoczonych Sił Zbrojnych państw UW; możliwości różnych rodzajów wojsk desantowych /piechoty morskiej, wojsk desantowych, desantowo-szturmowych, powietrznodesantowych oraz wojsk zmechanizowanych i pancernych/, a także oddziałów rodzajów wojsk i służb zabezpieczenia frontu. Z zasady od możliwości bojowych wymienionych sił, właściwego przygotowania ich do działań oraz sposobu lądowania i działań po wylądowaniu, będzie w głównej mierze zależeć charakter operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu, na kierunku nadmorskim.

Na podstawie doświadczeń z ćwiczeń i manewrów przeprowadzonych w ostatnim okresie^{11/} można wyróżnić dwa zasadnicze rodzaje morskich operacji desantowych: morską operację desantową i powietrzno-morską operację desantową. O ile istota morskiej operacji desantowej polega na wywołaniu panowania na morzu, manewrze wojskami desantowymi drogą morską i lądowaniu z morza na bronione obiekty nadbrzeżne przeciwnika przy jednoczesnym wykorzystaniu taktycznych desantów powietrznych oraz wysadzeniu sił głównych desantu morskiego /sposobem "brzeg-brzeg" lub "okręt-brzeg"/ i przełamaniu obrony przeciwdesantowej i opanowaniu przyczółka, a następnie rozwijaniu natarcia w celu wykonania kolejnych

10/ Na manewrach pk.: ZACHÓD-81 - od 4-12.9.81 r. w Nadmorskim Okręgu Leningradzkim w morskiej operacji desantowej na Bałtyku wykorzystano: lotniskowiec wielozadaniowy z lotnictwem pokładowym pionowego startu i lądowania, lotniskowiec śmigłowy oraz duże okręty desantowe typu Ro-Ro - "Iwan Rogow", który był przystosowany do przyjmowania śmigłowców bojowych i desantowych.

11/ Dotyczy okresu 5-10 lat, zwłaszcza połączonych ćwiczeń państw Układu Warszawskiego - na Morzu Bałtyckim i Czarnym. Na przykład "Fala-77", "Lato-82 i 84" oraz duże manewry w ZSRR - "Zachód-81" i "Sojuz-83".

zadań operacji, o tyle istota powietrzno-morskiej operacji desantowej polega głównie na wywołaniu panowania w powietrzu i ciągłości na morzu, zwłaszcza na kierunkach lądowania desantu morskiego, wykonaniu zmasowanych uderzeń na siły i środki obrony przeciwdesantowej w rejonach lądowania; wykonaniu skrytego manewru wojskami desantowymi /drogą morską i powietrzną/; dokonaniu jednoczesnego lub w niejuższych odstępach czasu, tak zwanego "płaszczyznowego lądowania" z powietrza i morza na całej głębokości obrony przeciwnika; szybkim jednoczesnym wykonaniu zadań i osiągnięciu celu operacji desantowej na określonym obszarze działań lub odosobnionym kierunku nadmorskim.

Powietrzno-morska operacja desantowa stanowi wyższy rodzaj /formę/ morskiej operacji desantowej, którą prowadzi się z szerokim wykorzystaniem kombinowanego operacyjnego desantu powietrznego i operacyjnego lub operacyjno-strategicznego desantu morskiego. Z zasady powietrzno-morską operację desantową organizuje się w celu opanowania ważnych wyodrębnionych rejonów na wybrzeżu przeciwnika lub opanowania wysp, grupy wysp i stref cieśnin oraz półwyspów o ważnym znaczeniu, które są w pasie działania frontu i floty danego TDW.

Różnica sposobu kombinowanych działań desantowych w stosunku do morskiej operacji desantowej polega na tym, że w ramach operacji zaczepnej frontu na jej korzyść lub też w celu stworzenia warunków do prowadzenia powietrzno-morskiej operacji desantowej /"lądowania płaszczyznowego" na kilku kierunkach i całej głębokości obrony przeciwnika/ przed jej rozpoczęciem mogą być wykonywane: operacja powietrzna przez lotnictwo wyższego szczebla /ZSZ ZTDW/, operacja morska przez połączone siły sojuszniczych flot oraz armijna-frontowa operacja zaczepna wzdłuż wybrzeża morskiego w celu zniszczenia /wyparcia/ ocalałych sił morskich i powietrznych przeciwnika, które mają możliwości oddziaływania na rejony lądowania oraz określony obszar działań desantowych. Jednocześnie w celu wykorzystania skutków i rezultatów powyższych operacji, w ramach powietrzno-morskiej operacji desantowej w pierwszej kolejności może być realizowana kombinowana operacja powietrznodesantowa o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym, a dopiero w ślad za nią kombinowana morska operacja desantowa o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym, ewentualnie kombinowane morskie działania desantowe z masowym wykorzystaniem taktycznych desantów powietrznych /śmigłowcowych/, lub operacja która polegać może tylko na przewozie zaopatrzenia i wzmocnienia /wojsk zmechanizowanych i pancernych/ oraz ciężkiej techniki bojowej do rejonów

działań bojowych desantu powietrznego. Tak w jednym jak i drugim przypadku dąży się do szybkiego tempa lądowania desantów, realizacji różnorodnych sposobów kombinowanego lądowania /desantowania/ wojsk za pomocą szybkich środków lądowania: samolotów i śmigłowców transportowych, wodolotów i poduszkowców oraz różnego rodzaju szybkich kutrów i okrętów desantowych, w tym przystosowanych do tego celu, promów i kontenerów typu Ro-Ro mogących między innymi zabierać wojska desantowe i środki desantowe pionowego startu i lądowania.

Właściwością współczesnych kombinowanych działań desantowych prowadzonych w ramach powietrzno-morskiej operacji desantowej jest to, że wojska desantu powietrznego i morskiego wykorzystują do maksimum szybkie środki lądowania w postaci śmigłowców, poduszkowców i okrętów desantowych. Stosując główną zasadę manewru "zabich skoków" i szturm powietrzny na główne środki ogniowe i obiekty obrony przeciwdesantowej na kilku kierunkach i całą głębokość obrony przeciwnika. Mają możliwość szybkiego manewru wojskami oraz uderzenia /szturmu/ z powietrza i różnych kierunków, w tym od strony morza /zza skrzydła, tyłów/ mogą swym działaniem sparaliżować nie tylko zorganizowaną obronę w głębi, lecz i zdeorganizować całkowicie system dowodzenia, system rozpoznania i obrony przeciwlotniczej przeciwnika, oraz jego obronę przeciwdesantową na wyspach, półwyspie i wybrzeżu, zwłaszcza w rejonach lądowania desantów. Jednocześnie mogą one w określonym czasie, wspólnie z działaniami wojsk desantu morskiego i powietrznego, opłyczać porty i odcinki wybrzeża dogodne do lądowania z morza na brzeg lub wylądowywania wojsk i ciężkiej techniki bojowej bezpośrednio z transportowców na brzeg.

Ponadto przez "lądowanie płaszczyznowe" z powietrza i morza na całej głębokości obrony przeciwdesantowej przeciwnika, tworzy się warunki do izolacji jego odwodów, niszczenia głównych środków przeniesienia broni jądrowej i środków obrony powietrznej. Działając na stosunkowo szerokim froncie lądowania - 20-30 km i więcej, ale wysadzając wojska desantu na 2-3 wąskich odcinkach i punktach lądowania za pomocą śmigłowców, wodolotów, poduszkowców i szybkich okrętów desantowych powstaje realna możliwość osiągnięcia w krótkim czasie wymaganej przewagi w sile żywej i środkach ogniowych w stosunku do sił i środków ogniowych obrony przeciwdesantowej. Z kolei wykorzystują możliwości szybkiego działania wojsk desantu powietrznego o znaczeniu taktyczno-operacyjnym i operacyjnym lub operacyjno-strategicznym, oraz czynnik zaskoczenia i manewr nimi w walce o lądowanie desantu

morskiego, są możliwości jednoczesnego opanowania przyczółka lądowania o szerokości 20-30 km i więcej i o głębokości do 50 km i więcej, bowiem wymieniona wielkość przyczółka zapewnia swobodne i bezpieczne wylądowanie wojsk desantu morskiego wraz z ciężką techniką bojową na kierunku działania wojsk desantu powietrznego. Cechą charakterystyczną morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej wykonywanej na małych odległościach między rejonem lądowania, a rejonem załadowania /własnym wybrzeża/ jest to, że front ma możliwości wykorzystania na korzyść desantu własnych wojsk raketowych i lotnictwa oraz nadbrzeżnych jednostek raketowych i lotnictwa morskiego, a także wojsk OPK rozmieszczonych w pasie działania frontu. W takich warunkach /ze względu na małe odległości/ mogą być także wykorzystane różnorodne środki bojowe i transportowo-desantowe, zwłaszcza śmigłowce bojowe i transportowo-desantowe bazujące na własnym wybrzeżu oraz szybkie okręty desantowe, wodoloty, poduszkowce, promy, a nawet motorowe barki żeglugi śródlądowej.

Ponadto lądowanie i wysadzenie wojsk desantów morskich może być realizowane sposobem "brzeg-brzeg" bez przeładowania wojsk i wykorzystania dużych statków /promów/ i transportowców typu Ro-Ro. W zależności od liczby posiadanych środków lądowania, ich możliwości załadunkowych i bojowych oraz odległości od rejonów załadowania do rejonów lądowania przy sposobie lądowania desantu "brzeg-brzeg" środki te mogą być wykorzystane kilkakrotnie. To znaczy, że po wysadzeniu wojsk desantowych na brzeg przeciwnika wracają do rejonów załadowania i po powtórnym załadunku sił i środków desantu, podchodzą grupami bezpośrednio do rejonu lub odcinków lądowania /punktów lądowania/ i wysadzają wojska na opanowany brzeg. Ten sposób "wahadłowego" lądowania wojsk desantowych, jest opłacalny tylko przy stosunkowo małych odległościach i wykorzystaniu szybkich środków lądowania /śmigłowców, wodolotów, poduszkowców, szybkich kutrów i okrętów desantowych/ i wówczas gdy czas ich działania - wykonania jednego rejsu z załadunkiem i wysadzeniem wojsk - nie przekracza czasu rozładunku jednego okrętu transportowego /promu statku/ średniego tonażu do 5 tysięcy ton wyporności^{12/}.

12/ Na przykład: jeżeli założyć, że okręt transportowo-desantowy typu B-490 na rozładunek 13 czołgów, 10 transporterów opancerzonych i 10 samochodów potrzebuje ok. 5,5-6 godzin /33ja x 10" = 5,5 godz./, to przy średniej odległości 50-100 km jeden rejs grupy /fali/ środków desantowych wraz z załadunkiem i wysadzeniem desantu będzie wynosił:
/o.d. na str. 28/

W wypadku posiadania niewystarczającej liczby szybkich środków desantowych i lądowania oraz przy średnich i dużych odległościach /100 i więcej km od rejonów załadowania do rejonu lądowania/ z zasady może być stosowany kombinowany sposób lądowania desantu powietrznego i morskigo.

W ramach kombinowanego sposobu lądowania desantu powietrznego może występować rzut spadochronowy i spadochronowo-lądujący /śmigłowoowy/ oraz rzut lądujący samolotowy /na opanowanych lotniskach/. Natomiast kombinowany sposób lądowania desantu morskigo może polegać na wysadzeniu pierwszego rzutu desantu sposobem "brzeg-brzeg", a drugiego i kolejnego przy sposobie "okręt-brzeg" - to jest z przeładowaniem wojsk z transportowców /statków/ na środki desantowe w rejonie lądowania.

Jeżeli rejon lądowania wojsk desantowych i ważne obiekty do opanowania znajdują się daleko od własnego wybrzeża i poza pasem działania wojsk frontu, a możliwości wykorzystania sił brony przeciwlotniczej /wojsk OPK/ są ograniczone, to typowo morską operacją desantową może być realizowana siłami wyższego szczebla dowodzenia - Naczelne Dowództwo na TDW - przy wykorzystaniu: strategicznych sił floty; strategicznego lotnictwa transportowego i dalekiego zasięgu ZSZ oraz wojsk desantowych frontu.

Cechą charakterystyczną takiej operacji będzie to, że do realizacji morskich zadań operacji desantowej, siły uderzeniowe floty mogą mieć w swym składzie: lotniskowce wielozadaniowe z lotnictwem pokładowym /morskim/; oddziały i związki taktyczne okrętów uderzeniowych /nawodnych i podwodnych/ z systemami rakiet; lotniskowce śmigłowoowe /desantowe/ z desantem powietrznym na pokładzie i śmigłowcami bojowymi i transportowo-desantowymi; oddziały i związki taktyczne dużych statków transportowych, które będą przystosowane nie tylko do przewozu wojsk desantu morskigo, lecz szybkich środków lądowania /śmigłowców transportowo-desantowych, kutrów i małych okrętów desantowych na poduszce powietrznej/ i działań bojowych desantu morskigo.

12/ o.d. ze str. 27

- dla śmigłowców - ok. 1-2 godzin czyli w czasie 6 godzin śmigłowce mogą wykonać od 2-3 rejsów;
- natomiast morską środki desantowe:
 - noduszkowce przy szybkości 50 węzłów /92,6 km/ mogą wykonać rejs z załadowaniem /30/ i wysadzeniem /15/ od 1,5-2 godzin
 - czyli również od 2-3 rejsów;
 - szybkie okręty desantowe przy szybkości 15 węzłów i możliwości załadowania ciężkiego sprzętu w 30' i wysadzenia go w 15' - 3-5 godzin, czyli dwa lub jeden rejs, który niemalże będzie krótszy o jedną godzinę czasu rozładowania statku.

2.5. Skład i organizacja wydzielonych sił i środków rodzajów sił zbrojnych do realizacji zadań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Morskie /powietrzno-morskie/ operacje desantowe nadal są zaliczane do najbardziej złożonych i skomplikowanych rodzajów działań zaczepnych. Obejmują one bowiem szereg różnorodnych przedsięwzięć realizowanych połączonym wysiłkiem wszystkich rodzajów sił zbrojnych, zwłaszcza rodzajów wojsk lądowych frontu, sił morskich sojuszniczych flot oraz różnego rodzaju lotnictwa /wojsk lotniczych frontu, lotnictwa morskiego floty, lotnictwa dalekiego zasięgu ND na TDW, a niekiedy nawet strategicznego lotnictwa transportowego ZSZ/.

Stosownie do celu i wykonywanych zadań desantowych /zadań operacji/, Naczelny Dowódca na TDW lub dowódca frontu ustala skład sił desantowych, zwłaszcza siły desantu powietrznego i morskiego, siły osłony i obrony desantów oraz określa niezbędne siły uderzeniowe i wsparcia ogniowego.

W związku z tym skład poszczególnych zgrupowań w zależności od celu, zadania, rodzaju operacji w każdym konkretnym przypadku może być różny^{13/}.

Należy podkreślić, że skład sił przeznaczonych do wykonania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim w każdej konkretnej sytuacji polityczno-militarnej i operacyjnej będzie również uzależniony od:

13/ Jak wynika z doświadczeń dotychczas przeprowadzonych ćwiczeń państw Układu Warszawskiego z zasady w składzie sił desantowych morskiej operacji desantowej na ćwiczeniach pk. "Fala-77" występował: jeden pułk piechoty, dywizja desantowa, dywizja powietrzno-desantowa /PRL/, dwie dywizje zmechanizowane, natomiast morskie działania desantowe zabezpieczały siły trzech sojuszniczych flot /NRD, PRL i ZSRR/ oraz siły lotnictwa frontu /równorzędne dwóm armio-lotom/ oraz dywizja lotnictwa raketowego dalekiego zasięgu i trzy dywizje lotnictwa transportowego /typu AN-12/ dowództwa ZSZ ZTDW. Z kolei na ćwiczeniach pk. "LATO-84" w skład sił powietrzno-morskiej operacji desantowej wchodziły następujące zgrupowania: zgrupowanie wojsk desantu powietrznego w składzie - dywizji powietrznodesantowej i brygady desantowo-szturmowej; zgrupowanie wojsk desantu morskiego w składzie - brygady piechoty morskiej, dywizji desantowej i trzech dywizji zmechanizowanych. Działania operacyjnego desantu powietrznego, które zabezpieczały dwie dywizje lotnictwa transportowego /typu Il-76 i AN-12/ oraz około 90 pułkolotów wojsk lotniczych frontu i AL ND na TDW. Morskie działania desantowe - zabezpieczały siły morskie Zjednoczonej Floty Bałtyckiej /w składzie trzech sojuszniczych flot/, które zorganizowały dwa zespoły sił lądowania.

- składu i możliwości sił obrony przeciwnika w powietrzu, na morzu i wybrzeżu;

- stopnia rozbudowy obrony nieprzyjaciela i przygotowania jego sił do prowadzenia działań przeciwdesantowych;

- celu, roli i znaczenia wykonywanych zadań przez wojska desantu powietrznego i morskigo w ramach operacji zaczepnej frontu;

- możliwości uzyskania zaskoczenia, stopnia obezwładnienia sił i środków obrony przeciwnika, przewagi ogniowej oraz sprawności i stopnia wyszkolenia wojsk desantowych i sił przeznaczonych do zabezpieczenia desantów;

- sposobów lądowania desantów i możliwości uzyskania szybkiego tempa lądowania i wysadzenia wojsk z powietrza i od strony morza;

- warunków lądowania /pojemność i wielkości rejonów załadowania, rejonów lądowania i dogodnych odcinków - rejonów lądowania z morza na brzeg/ oraz warunków meteorologicznych, hydrograficznych i batygraficznych na podejściach do obiektów uderzenia na wybrzeżu przeciwnika;

- pojemność kierunków /odcinków/ i warunków do prowadzenia działań bojowych po wylądowaniu wojsk desantowych.

W związku z powyższym wydaje się, że niezależnie od odległości rejonów lądowania i obiektów działań od własnego wybrzeża, w ramach morskiej operacji desantowej na Morzu Bałtyckim mogą być organizowane następujące zgrupowania sił desantowych:

- zgrupowanie taktycznych lub taktyczno-operacyjnych desantów powietrznych, ze składu wojsk brygady desantowo-szturmowej i piechoty morskiej, a w niektórych wypadkach nawet z wojsk zmechanizowanych;

- dwa-trzy zgrupowania desantu morskiego, każde w sile wzmocnionej dywizji zmechanizowanej oraz drugi rzut operacyjny w składzie do dywizji;

- dwa-trzy zespoły sił lądowania desantu morskiego, każdy w składzie: jednej lotniczej grupy uderzeniowej i wsparcia ogniowego /LGU i WO/, oddziałów okrętów wsparcia ogniowego, dwóch-trzech oddziałów desantowych /ODES/ i 1-2 oddziałów transportowych /OTr/, sił ochrony i obrony oraz bazy lądowania;

- zgrupowanie sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantów, w skład których mogą wchodzić wydzielone oddziały wojsk raketowych frontu i oddziały okrętów raketowych floty; oddziały i związki taktyczne wojsk lotniczych frontu; lotnictwo morskie floty, w tym lotnictwo pokładowe rozmieszczone na okrętach; oddziały i związki lotnicze lotnictwa dalekiego zasięgu ND i TDW;

- zgrupowanie sił osłony i obrony desantu morskiego, w skład których mogą wchodzić: wojska OPK rozmieszczone w rejonie wyjściowym do operacji desantowej; zespoły osłony operacyjnej z lotniskowcami wielozadaniowymi /lotnictwem pokładowym/; oddziały /zespoły/ okrętów nawodnych i podwodnych sił uderzeniowych oraz prowadzące działania oddziały i związki taktyczne lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-bombowego wojsk lotniczych frontu i floty.

Z kolei do prowadzenia powietrzno-morskiej operacji desantowej, z uwagi na charakter operacji i właściwości działań bojowych, należy zorganizować:

- zgrupowanie operacyjne kombinowanego desantu powietrznego, w skład którego może wchodzić dywizja powietrznodesantowa i brygada desantowo-szturmowa oraz oddział /oddziały/ wojsk zmechanizowanych ze środkami wzmocnienia;

- zgrupowanie strategicznego lotnictwa transportowego w składzie dwóch-trzech dywizji oraz lotnictwa osłony Naczelnego Dowództwa ZSZ;

- zgrupowanie sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego działań desantu powietrznego w składzie którego wykonują zadania oddziały /związki taktyczne/ wojsk lotniczych frontu a niekiedy również oddziały armii lotniczej ND na TDW oraz wydzielone oddziały wojsk rakietowych frontu i floty Naczelnego Dowództwa ZSZ;

- zgrupowanie operacyjne lub operacyjno-strategiczne kombinowanego desantu morskiego w składzie kilku wzmocnionych związków taktycznych: brygady lub pułku piechoty morskiej, dywizji desantowej, brygady desantowo-szturmowej, dwóch-trzech dywizji zmechanizowanych z środkami wzmocnienia i innych rodzajów wojsk frontu, na przykład: pułku /brygady/ wojsk rakietowych i artylerii, pułku /brygady/ wojsk rakietowych i artylerii OPL, brygady wojsk inżynierskich, oddziały wojsk chemicznych itp. /Schemat 11/.

W zależności od liczby rejonów lądowania desantu morskiego, ze składu sił morskich sojuszników flot /NRD, PRL i ZSRR/ lub Zjednoczonej Floty Bałtyckiej, na każdy kierunek może być zorganizowany jeden zespół sił lądowania /ZSL/ oraz kilka okrętowych grup uderzeniowo-poszukujących. A ponadto zgrupowanie sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz siły do osłony i obrony desantu morskiego o podobnym składzie jakie występują w morskiej operacji desantowej.

Należy podkreślić, że w ramach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej skład zgrupowania sił i środków uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz sił osłony i obrony desantów w każdej sytuacji będzie zależał od:

- charakteru operacji desantowej, warunków możliwości wykorzystania sił i środków rodzajów wojsk frontu i sił zbrojnych Naczelnego Dowództwa ZSZ na TDW;

- warunków stosowania broni /konwencjonalnej lub jądrowej/ w operacji zaczepnej frontu;

- składu i możliwości ocalałych sił morskich, powietrznych i wojsk rakietowych przeciwnika, które mogą oddziaływać na desanty;

- charakteru obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela w rejonach lądowania desantów;

- przewidywanego stopnia zniszczenia sił morskich i powietrznych nieprzyjaciela;

- stopnia obezwładnienia sił obrony przeciwdesantowej;

- aktualnych możliwości wojsk frontu, wojsk desantowych, sił morskich sojuszniczych flot, wojsk OPK oraz innych wydzielonych sił i środków wyższego szczebla - biorących udział w operacji desantowej.

Ponadto skład bojowy wspomnianych wyżej sgrupowań sił desantowych, w zależności od czasu i charakteru przewidywanych dla nich zadań, może być różny w poszczególnych okresach prowadzenia operacji desantowej. Inny w okresie koncentracji sił i załadowania wojsk w rejonie wyjściowym do operacji, kiedy do zabezpieczenia działań będą wykorzystane wojska OPK, siły i środki Floty Obrony Wybrzeża oraz siły i środki OPL wojsk układu terytorialnego, a zupełnie inny w czasie przelotu desantu powietrznego, przejścia morza desantu morskiego oraz walki o lądowanie desantów, kiedy rejon lądowania będą poza zasięgiem broni wojsk OPK, FOW i wojsk układu terytorialnego.

Z kolei wydzielone do operacji desantowej siły i środki uderzeniowe oraz osłony w trakcie operacji zaczepnej frontu mogą być zaangażowane do zabezpieczenia działań bojowych wojsk lądowych, a wydzielone siły uderzeniowe i osłony sojuszniczych flot do niszczenia ocalałych sił morskich przeciwnika i utrzymania panowania na morzu.

Niezależnie jednak od sytuacji na morzu, w powietrzu oraz na kierunku nadmorskim i w rejonie lądowania z chwilą rozpoczęcia przez front operacji desantowej, głównym zadaniem wydzielonych sił zgrupowania uderzeniowego i wsparcia ogniowego będzie: utrzymanie lub wywołanie panowania na morzu i w powietrzu; niszczenie sił i środków przenoszenia broni jądrowej, baz morskich, składów, systemu obrony przeciwlotniczej, samolotów przeciwnika na lotniskach, okrętów bojowych na morzu i w portach oraz systemu dowodzenia; obezwładnienie odwodów i obiektów obrony przeciwdesantowej w rejonach lądowania desantów; og-

niowe zabezpieczenie rozwinięcia zespołów sił lądowania do lądowania; bezpośrednie wsparcie ogniowe działań desantowych na terytorium przeciwnika.

W trakcie prowadzenia operacji desantowej zgrupowanie sił osłony i obrony desantów, w skład którego wejdą wojska OPL frontu, siły i środki OPL sojuszniczych flot i wydzielone wojska OPK oraz siły i środki walki radioelektronicznej, z reguły ich głównym zadaniem będzie: niszczenie i zwalczanie środków napadu powietrznego /ŚNP/ nieprzyjaciela oddziałującego na zgrupowanie wojsk desantowych we wszystkich okresach operacji; osłona działań desantu powietrznego i morskigo w czasie załadowania, przelotu i przejścia morza oraz w czasie lądowania i działań bojowych po wylądowaniu. Jednocześnie głównym zadaniem sił i środków walki radioelektronicznej frontu, sojuszniczych flot/y/ oraz wojsk OPK będzie: obezwładnienie systemu dowodzenia sił powietrznych, morskich oraz lądowych sił obrony przeciwdesantowej; dezorganizacja systemu kierowania ogniem i naprowadzania sił morskich i lotnictwa nieprzyjaciela na główne obiekty desantu powietrznego i morskigo w czasie przelotu i przejścia morza.

Z kolei, zespoły osłony operacyjnej i bezpośredniej obrony sił desantu morskigo we współdziałaniu z lotnictwem morskim, frontu i wojsk OPK mogą: niszczyć okręty nawodne i podwodne przeciwnika na trasach przelotu desantu powietrznego i drogach przejścia desantu morskigo; utrzymywać reżim pływania i przewagę na morzu; izolować rejon załadowania i zwaloczać okręty podwodne; osłaniać siły trałowe prowadzące rozpoznanie i trałowanie dróg, rejonów itp.; blokować siły morskie przeciwnika w portach, cieśninach i zatokach; organizować okrętowymi siłami i środkami OPL we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim, wysunięte strefy obrony przeciwlotniczej na morzu i trasach przelotu desantu powietrznego; zabezpieczać skrzydła - wspólnie z okrętami bezpośredniej ochrony i obrony; organizować obronę wodnego rejonu /OWR/ lądowania oraz w zależności od swoich możliwości ogniowych wziąć udział w porażeniu sił obrony nieprzyjaciela i ogniowym przygotowaniu lądowania desantu powietrznego i desantu morskigo.

3. OGÓLNE ZASADY WYKORZYSTANIA /UŻYCIA/ RODZAJÓW SIŁ ZBROJNYCH W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

Nowe jakościowo uzbrojenie wojsk lądowych frontu, możliwości bojowe i transportowe sprzętu desantowego oraz struktura organizacyjna i wyposażenie wojsk desantowych decydują głównie o ich wykorzystaniu w morskiej, /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Chodzi bowiem o to, aby specjalistyczne oddziały i związki taktyczne wojsk desantowych /powietrznodesantowych, desantowo-szturmowych, morsko-desantowych - piechoty morskiej/ i przygotowane do tego rodzaju działań związki taktyczne i oddziały wojsk zmechanizowanych i pancernych oraz oddziały rodzajów wojsk /wzmocnienia/ zostały wykorzystane jak najbardziej efektywnie i były zdolne do wykonywania bardzo trudnych i skomplikowanych działań bojowych w desantach morskich i powietrznych.

W zależności od przyjętego zamiaru dowódcy frontu, charakteru działań desantowych w operacji, sposobu prowadzenia operacji zaczepnej frontu oraz możliwości stworzenia przewagi na kierunkach operacyjnych działań, front do realizacji operacji desantowej może wykorzystać od pułku do dywizji powietrznodesantowej, brygadę desantowo-szturmową, dywizję desantową i oddziały piechoty morskiej, od dwóch do trzech dywizji zmechanizowanych oraz samodzielne oddziały i pododdziały rodzajów wojsk i służb tj.: od pułku do brygady artylerii raketowej /samobieżnej/, do pułku rakiet OPL, pułku artylerii przeciwlotniczej oraz pododdziały wojsk inżynierskich, chemicznych i jednostki zabezpieczenia tyłowego. Natomiast do bezpośredniego zabezpieczenia działań bojowych desantu powietrznego i morskiego frontu może wydzielić określony limit lotów wojsk lotniczych frontu^{14/} /lotnictwa myśliw-

14/ W skład wojsk lotniczych frontu mogą wchodzić: 1-2 DIM, 2-3 DLMB, 2-3 pułki lotnictwa rozpoznawczego, 1-2 pśb, 1 plt, 1 pśt, 1 plbr, 1 plsan i 1 pś WRE. Natomiast w skład armii lotniczej ND na ZTDW może wchodzić 200 samolotów - lotnictwa bombowego /raketowego/ średniego lub dalekiego zasięgu.

ekiego, myśliwsko-bombowego, rozpoznawczego i transportowego, śmigłowców bojowych i transportowych, lotnictwa sanitarnego i śmigłowców do walki radioelektronicznej/ oraz oddziały wojsk rakietowych armii /frontu/.

Należy podkreślić, że z powyższych sił front w koalicyjnym składzie jest w stanie we współdziałaniu z siłami morskimi i lotnictwem morskim sojusznicych flot, wydzielonym lotnictwem dalekiego zasięgu NB na TDW oraz strategicznym lotnictwem transportowym Naczelnego Dowództwa Zjednoczonych Sił Zbrojnych, zorganizować morską lub powietrzno-morską operację desantową o znaczeniu operacyjnym, a nawet operacyjno-strategicznym.

Skład wojsk desantowych, ich wzmocnienie i wyposażenie zawsze zależą od rozmachu operacji, określonych i wykonywanych w nadmorskim obszarze działań i zadań bojowych sił obrony nieprzyjaciela oraz sposobu lądowania.

3.1. Zasady wykorzystania oddziałów i związków taktycznych wojsk powietrznodesantowych i desantowo-szturmowych ich rola, możliwości oraz zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Z reguły oddziały i związki taktyczne wojsk powietrznodesantowych i desantowo-szturmowych w morskiej operacji desantowej wykorzystuje się do realizacji najtrudniejszych zadań i zabezpieczenia lądowania sił głównych desantu morskiego. W zależności od sił i charakteru obrony przeciwdesantowej przeciwnika, znaczenia obiektów uderzenia oraz celu i zadań morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, wojska powietrznodesantowe mogą realizować /wykonywać/ zadania samodzielnie lub stwarzać dogodne warunki do lądowania sił głównych desantu morskiego albo bezpośrednio - wspólnie z siłami desantu morskiego - realizować główne zadania operacji.

Działając samodzielnie jako desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym, wojska dywizji powietrznodesantowej mogą być wykorzystane na głównym kierunku uderzenia i lądowania sił głównych desantu morskiego.

Wojska te z reguły będą wykorzystane do opanowania lub zniszczenia ważnych obiektów znajdujących się w systemie obrony przeciwdesantowej przeciwnika. W tym celu będą one desantowane przede wszystkim na rejon, lub w pobliżu rejonów i pozycji wojsk rakietowych, artylerii i środków przenoszenia broni jądrowej przeciwnika, na rejon lotnisk i w pobliżu baz morskich oraz w rejonach rozmieszczenia jego systemu

obrony powietrznej i systemu dowodzenia. Nie wyklucza się również wykorzystania tych wojsk do opanowywania wysp, półwyspów, dogodnych rubieży, mostów i przepraw oraz lotnisk i portów, przesmyków i przepraw w cieśninach w celu blokowania i izolowania sił interwencyjnych oraz dalszych odwodów nieprzyjaciela i niedopuszczenia ich w rejon lądowania wojsk desantu morskiego. W zależności od celu i wykonywanych zadań, w ramach morskiej /powietrznodesantowej/ operacji desantowej, wojska dywizji powietrznodesantowej mogą być wykorzystane do realizacji głównych zadań o znaczeniu operacyjnym i zadań specjalnego przeznaczenia /dywersyjno-rozpoznawczych/. Wojska dywizji powietrznodesantowej mogą też w poszczególnych okresach /etapach/ operacji desantowej wykonywać różnorodne zadania bojowe nie tylko na korzyść desantu morskiego, lecz także na rzecz lotnictwa i sił morskich. Wojska te są jednak najbardziej przygotowane i wyszkolone do realizacji między innymi następujących zadań:

- niszczenia pozycji startowych i środków przenoszenia broni jądrowej, wyrzutni i stanowisk rakiet OPL, węzłów łączności i stanowisk dowodzenia przeciwnika;

- opanowania lotnisk, zrzutowisk i portów oraz składów i magazynów baz morskich;

- niszczenia artylerii atomowej, nadbrzeżnej i polowych składów amunicji specjalnej, blokowania rejonów umocnionych i walki z załogami fortecznymi;

- wykorzystania rajdów i działania dywersyjnego na tyłach wojsk obrony przeciwdesantowej, na wybrzeżu, w strefie cieśnin, wyspach i półwyspach w rejonach baz morskich itp.

W zależności od charakteru wykonywanych w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej zadań, z wojsk dywizji powietrznodesantowej może być utworzonych kilka zgrupowań bojowych - w składzie od wzmocnionego batalionu do pułku desantu powietrznego - przeznaczonych do prowadzenia działań samodzielnie na stosunkowo dużym obszarze /1000-3000 km²/.

Ilościowy i jakościowy skład desantu powietrznego w każdej konkretnej sytuacji będzie zależał od:

- liczby i stopnia trudności realizacji zadań bojowych, które należy wykonać w operacji;

- stopnia porażenia sił i środków obrony przeciwdesantowej oraz obiektów wyznaczonych do opanowania lub zniszczenia;

- spodziewanego przeciwdziałania sił obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;

- posiadania odpowiednich wojsk powietrznodesantowych /spadochronowych i desantowo-szturmowych/ zdolnych do kombinowanego desantowania z powietrza oraz liczby i możliwości lotnictwa transportowego /samolotów i śmigłowców transportowych/;

- możliwości zabezpieczenia bojowego desantowania w rejonie lądowania.

Z kolei charakter działań bojowych poszczególnych zgrupowań desantu powietrznego w znacznym stopniu będzie zależał od roli, celu i zadania oraz warunków wykonania operacji desantowej.

Na przykład, jeżeli zadanie desantu powietrznego będzie polegało na opanowaniu strefy cieśnin lub grupy małych wysp obszaru wyspiarskiego, wówczas trzeba będzie wykonać kilka uderzeń i desantować odpowiednie zgrupowanie wojsk dywizji powietrznodesantowej na każdą wyspę w celu opanowania ważnych obiektów nieprzyjaciela /mostów, przepraw lub portów oraz przeciwnych brzegów wysp w strefie cieśnin/.

Natomiast jeżeli zadanie dywizji powietrznodesantowej będzie polegało na opanowaniu dużej wyspy - wspólnie z wojskami desantu morskigo lub wojskami armii /frontu/ nacierającymi bezpośrednio wzdłuż wybrzeża i zniszczeniu nadmorskiego zgrupowania nieprzyjaciela na wyspie lub wybrzeżu - wówczas stanie się konieczne działanie całością sił dywizji i jednorazowe wysadzenie desantu powietrznego.

Ze względu na specyficzny charakter działań, czas trwania samodzielnych działań bojowych wojsk dywizji powietrznodesantowej wynosi do 2-3 dób. Natomiast jeśli zajdzie konieczność wykorzystania dywizji do długotrwałych działań zwłaszcza na tyłach obrony przeciwnika, wówczas należy przewidywać dodatkowo jej zaopatrzenie środkami materiałowymi i technicznymi drogą powietrzną oraz wzmocnienie i uzupełnienie składu sił przez sukcesywne przetrzucanie w rejon jej działań wojsk zmechanizowanych z lekkim uzbrojeniem.

W takich warunkach, desantowi powietrznemu o znaczeniu operacyjnym, występującym w składzie dywizji powietrznodesantowej i brygady desantowo-szturmowej oraz pułku zmechanizowanego, wyznacza się dwa-trzy rejonny lądowania i odpowiednią liczbę zrzutowisk /lądowisk/ dla rzutu spadochronowego.

Z doświadczeń przeprowadzonych wspólnych ówczesnych i manewrów wojsk desantowych wynika, że dywizję powietrznodesantową /WP/ lub pułk - dywizję powietrznodesantową /ZSRR/ desantowane za pomocą różnego rodzaju samolotów transportowych^{15/}. Batalionowe i pułkowe zgrupowania

15/ Dotyczy samolotów transportowych: typu Li-2, Il-14, AN-12 i Il-76.

bojowe desantu powietrznego z zasady były wysadzane sposobem spadochronowym na jednym lub kilku zrzutowiskach /lądowiskach/. Przykładowo, na ćwiczeniach pod kryptonimem "ODRA - NYSA 69" przy wykorzystaniu samolotów typu Li-2, IL-14 i AN-12 dywizja powietrznodesantowa WP desantowała wojska na dwóch zrzutowiskach /lądowiskach/ i jednym lotnisku. Natomiast na ćwiczeniach pk. "FALA-77" przy wykorzystaniu samolotów transportowych typu AN-12 i 24, dla dywizji powietrznodesantowej WP do desantowania planowano 4-6 zrzutowisk /lądowisk/ i jedno lotnisko polowe. Z kolei na dużych manewrach pk. "ZACHÓD-81" desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym, w składzie wzmoconej dywizji powietrznodesantowej o organizacji pułkowej, dokonał lądowania na czterech zrzutowiskach /lądowiskach/ i dwóch opanowanych lotniskach^{16/}.

Odległość rejonów lądowania /zrzutowisk/ desantu powietrznego od rejonów załadowania /rejonów wyjściowych/ na każdym ćwiczeniu była różna. Doświadczenia z ćwiczeń wskazują, że w zależności od typu i możliwości samolotów transportowych oraz ich taktycznego promienia działania odległości te mogą wynosić nie mniej niż 700 km. Ponadto, w zależności od sposobu zrzutu i warunków działania oraz składu sił i środków przeciwdziałających nieprzyjaciela, poszczególne zgrupowania bojowe dywizji mogą być wysadzane bezpośrednio w pobliżu obiektów lub w głębi obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela. Położenie zrzutowisk powinno ponadto zapewnić taktyczne współdziałanie wysadzonych tam wojsk, zwłaszcza w aspekcie wykonania głównego zadania desantu powietrznego i szybkiego połączenia się z wojskami desantu morskiego na głównych kierunkach działania. Z reguły po wysadzeniu desantu na terytorium przeciwnika, poszczególne zgrupowania bojowe dywizji powinny działać w dużym rozśrodkowaniu. Na przykład batalionowe zgrupowania bojowe powinny działać oddalone 5-7 km jedno od drugiego, natomiast pułkowe w oddaleniu 10-15 km i więcej. Rozśrodkowane działania powinny jednak zapewnić dowodzenie wojskami oraz współdziałanie ogniowe w trakcie realizacji poszczególnych zadań, a w razie stosowania /użycia/ broni jądrowej przez nieprzyjaciela stworzenie warunków do uchylenia się przed jego uderzeniem i zniszczenia większej ilości wojsk desantu powietrznego.

W ramach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej niezwykle ważną rolę będą także spełniały taktyczne desanty powietrzne /śmigłowe/. Stosuje się je głównie w celu wykorzystania do maxi-

16/ Na tych manewrach wykorzystano tylko samoloty IL-76 i AN-12, gdzie podobnie jak na ćwiczeniach "TARCZA-76" zgrupowanie bojowe w składzie pułku desantowało na jednym zrzutowisku /lądowisku/.

mum skutków uderzeń broni jądrowej i lotnictwa, skutków porażenia ogniowego oraz bezpośredniego ogniowego przygotowania lądowania desantu morskiego. Z reguły będą one stanowiły integralną część zgrupowań desantu morskiego i przewidziane będą do wspólnych działań z oddziałami wydzielonymi rzutu szturmowego, w celu stworzenia warunków do lądowania sił głównym desantu morskiego. Z zasady taktyczne desanty powietrzne organizuje się z pododdziałów wojsk brygady desantowo-szturmowej, pułku-brygady piechoty morskiej lub pododdziałów wojsk zmechanizowanych pierwszego i drugiego rzutu zgrupowania desantu morskiego. /Schemat 12/.

Ze względu na możliwości szybkiego desantowania wojsk na rejon, obiekty i odcinki wybrzeża przeciwnika, zwłaszcza znajdujące się w taktycznej strefie obrony przeciwdesantowej, najczęściej wykorzystuje się je do realizacji zadań związanych z uchwyceniem i utrzymaniem przybrzeżnego pasa /odcinka-rejonu/ aby w ten sposób zabezpieczyć lądowanie sił głównych desantu morskiego.

Nie wyklucza się i takiego przypadku, gdy w ramach morskiej operacji desantowej, wojska brygady desantowo-szturmowej zostaną wykorzystane do realizacji nawet zadania taktyczno-operacyjnego w głębi obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela. Wojska brygady desantowo-szturmowej działając całością sił na głównych kierunkach działań zaczepnych wojsk desantu morskiego, mogą z powodzeniem niszczyć środki przenoszenia broni jądrowej, rozbić podchodzące z głębi odwoły nieprzyjaciela, opanowywać /blokować/ ważne obiekty oraz decydująco wpływać na szybką realizację zadań desantu morskiego w operacji desantowej.

Taktyczne desanty powietrzne na śmigłowcach, w ramach prowadzenia działań bojowych wojsk desantu morskiego mogą też być wykorzystane do: niszczenia nowo wykrytych środków napadu jądrowego, artylerii nadbrzeżnej i polowej przeciwnika, wykonywania szturmów powietrznych na obiekty nadbrzeżne, okrążenia i likwidacji małych nadmorskich zgrupowań, izolacji taktycznych odwołów, zabezpieczenia forsowania cieśnin morskich oraz opanowywania innych obiektów.

Taktyczne desanty powietrzne, w składzie wzmocnionego batalionu, wysadza się z niedużym wyprzedzeniem w stosunku do czasu lądowania desantu morskiego. Jednakże wyprzedzenie to nie może przekraczać 1,3 godzin w stosunku do lądowania rzutu szturmowego sił głównych pierwszego rzutu desantu morskiego. Odległość rejonów lądowania /desantowania/ wojsk desantu powietrznego od odcinków lądowania oddziałów wydzielonych /rzutu szturmowego/ desantu morskiego nie powinna przekraczać rubieży /obszaru/ zadania bliższego pierwszego rzutu desantu morskiego.

Należy przy tym brać pod uwagę to, że siły pierwszego rzutu desantu morskiego mają obowiązek wychodzić na spotkanie wojskom desantu powietrznego oraz wspierać jego walkę swoimi środkami ogniowymi /ogniem artylerii i bronią pancerną/. Natomiast w wypadku lądowania taktycznego desantu powietrznego na śmigłowcach bezpośrednio na odcinkach lądowania rzutu szturmowego, ich głównym zadaniem będzie: opanowanie dogodnego odcinka do lądowania i utrzymanie go do czasu wysadzenia wojsk pierwszego rzutu desantu morskiego, a następnie zabezpieczenie rozwinięcia natarcia sił desantu morskiego w głąb obrony nieprzyjaciela. W takich warunkach taktyczny desant powietrzny /śmigłowoowy/ może być wysadzany z 30 minutowym wyprzedzeniem lub też lądować jednocześnie z oddziałami wydzielonymi rzutu szturmowego desantu morskiego.

W zależności od sytuacji w powietrzu i na morzu, odległości rejonu lądowania i zasięgu działania śmigłowców, działania bojowe taktycznych desantów powietrznych mogą być prowadzone z własnego wybrzeża lub z lotnisk położonych najbliżej w stosunku do rejonu lądowania. Jeśli rejon lądowania /desantowania/ taktycznego desantu powietrznego są położone poza zasięgiem taktycznego promienia działania śmigłowców, wojska desantu powietrznego mogą być zaokrętowane /załadowane/ na duże okręty transportowo-desantowe przystosowane do bazowania śmigłowców. Po podejściu tych okrętów na odległość zapewniającą działania śmigłowców lub podejściu do rejonu lądowania desantu morskiego, przystępuje się do sukcesywnego wysadzenia /desantowania/ wojsk w planowanych rejonach.

W obu wymienionych wypadkach za zabezpieczenie działań bojowych wojsk taktycznego desantu powietrznego - zwłaszcza w zakresie wsparcia ogniowego i zabezpieczenia materiałowego odpowiadają: do czasu wysadzenia /lądowania/ pierwszego rzutu desantu morskiego - dowódca zespołu sił lądowania, a po wysadzeniu wojsk pierwszego rzutu desantu morskiego - dowódca desantu morskiego.

Doświadczenia historyczne z powietrznych i morskich operacji desantowych wykazują też, że znaczącą rolę w tych operacjach odgrywały desanty specjalnego przeznaczenia, a w tym pozorne i dywersyjno-rozpoznawcze.

W zależności od celu i wykonywanych zadań w ramach morskiej operacji desantowej, desanty pozorne miały na celu wprowadzenie w błąd sił obrony przeciwdesantowej przeciwnika co do miejsca, /rejonu lądowania/ i rzeczywistego czasu wysadzenia wojsk desantu powietrznego i morskiego. Z reguły były one organizowane siłami lotnictwa przez

zrzucanie makiet^{17/}, lub też przez prowadzenie pozornych działań bojowych.

W zależności od celu i zadań operacji desantowej, mogą być organizowane z wojsk specjalnego znaczenia desanty dywersyjno-rozpoznawcze w składzie: drużyna, pluton, kompania^{18/}. Przeznaczone są one głównie do niszczenia ważnych obiektów na tyłach obrony przeciwdesantowej, rozpoznania ruchów wojsk, zdobywania jeńców i ważnych dokumentów operacyjnych, prowadzenia dezinformacji i wywoływania paniki w systemie obrony nieprzyjaciela.

Desanty dywersyjno-rozpoznawcze mogą być także wykorzystane do prowadzenia rozpoznania i dywersji w rejonach lądowania, a zwiększenie ich liczby oraz działania w sposób rozproszony w całym obszarze /wysp - półwyspów/ przylegających do planowanych odcinków lądowania, może dodatkowo sprzyjać skrytości działań sił desantu powietrznego i działaniom desantu morskiego. Należy podkreślić, że działania bojowe zarówno grup specjalnych, jak i dywersyjno-rozpoznawczych muszą być zawsze uzgadniane co do czasu i obiektu działania, a zadania szczegółowo sprecyzowane.

3.2. Zasady organizacji i tworzenia zgrupowań desantu morskiego oraz wykorzystanie oddziałów i związków taktycznych wojsk lądowych frontu /floty/. Ich przeznaczenie, rola i zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Organizacja i tworzenie zgrupowań desantu morskiego i wykorzystanie oddziałów i związków taktycznych wojsk lądowych frontu /floty - piechoty morskiej/ z reguły będą zależały od zamiaru dowódcy frontu i decyzji dowódcy desantu morskiego, liczby określonych do lądowania rejonów oraz warunków i możliwości lądowania desantu morskiego.

Jeśli idzie o liczbę rejonów lądowania, to w zależności od charakteru obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, celu i zadań morskiej

17/ W operacji "Overlord" poprzez systematyczne zrzucanie makiet tzw. "Robertów" - makiet skoczka spadochronowego, ze spadochronem papierowym i urządzeniem pirotechnicznym lub miną pułapką. •

18/ W celu maskowania rejonów lądowania desantu morskiego na Falklandach, brytyjczycy wysadzili kilka desantów powietrznych - dywersyjno-rozpoznawczych - w rejony pld. wybrzeża na zach. i wsch. port STANLEJ. Jednocześnie pozorowano wysadzenie desantu w różnych rejonach Falklandu Wschodniego - Wyd. MON - Sztab Generalny WP - Zarząd II, Warszawa, styczeń 1983 r. str. 16-22.

operacji desantowej oraz warunków lądowania, liczby i możliwości środków transportowo-desantowych przy lądowaniu na bliskich odległościach wybiera się ich kilka, a na dalekich odległościach 1-2 rejonu dla desantu morskiego. Z kolei w każdym rejonie lądowania może lądować dwa-trzy zgrupowania bojowe wojsk desantu morskiego.

Z reguły będą to oddziały wydzielone /rzutu szturmowego/ desantu morskiego, siły główne pierwszego i drugiego rzutu desantu morskiego, a niekiedy nawet odwód ogólny desantu.

Skład poszczególnych rzutów desantu morskiego w każdej sytuacji może zależeć od: pojemności rejonu lądowania; składu wojsk obrony przeciwdesantowej przeciwnika w rejonie lądowania; stopnia obezwładnienia obiektów obrony nieprzyjaciela; warunków rozwinięcia sił zespołu lądowania; sposobu wysadzenia wojsk desantu morskiego oraz treści zadań bojowych w poszczególnych okresach walki o lądowanie desantu morskiego.

Zgodnie z ogólnymi zasadami działań desantu morskiego, każdemu rzutowi /zgrupowaniu/ desantu morskiego wyznacza się jeden-dwa odcinki lądowania, a w nich kilka dogodnych punktów lądowania^{19/}. Z kolei w zależności od składu /wielkości/ poszczególnych zgrupowań wojsk desantowych, liczby i składu oddziału desantowego /ODES/ przewożącego desant oraz warunków lądowania dla batalionowego zgrupowania wyznacza się średnio jeden główny i jeden zapasowy punkt lądowania, każdy o szerokości od 0,6 do 2 km i 3-5 km głębokości.

Natomiast w zależności od składu sił i środków obrony przeciwdesantowej przeciwnika, stopnia ich obezwładnienia, składu sił zespołu desantowego /ZDES/ przewożącego wojska desantu morskiego, warunków i sposobu lądowania /"brzeg-brzeg"/ dla pułkowego zgrupowania wyznacza się 1-2 punkty lądowania i trzeci zapasowy oraz jedno lądowisko dla śmigłowców w granicach od 6-10 km szerokości i 5-7 km głębokości. W związku z tym dywizyjne zgrupowanie desantu morskiego w zależności od sposobu lądowania i ugrupowania bojowego oddziału /zespołu/ desantowego /ODES/ oraz składu desantu morskiego może lądować na 2-3 odcinkach lądowania na froncie o szerokości 20-30 km obejmującym 6-9 punktów lądowania i 1-3 lądowiskach dla śmigłowców.

19/ W zależności od sposobu lądowania "brzeg-brzeg" lub "okręt-brzeg", wielkości zgrupowania wojsk desantu morskiego i liczby środków transportowo-desantowych /ZDES/ - w granicach każdego odcinka lądowania; dla batalionu wyznacza się główny i zapasowy punkt lądowania, który wynosi 2 km szerokości, dla pułkowego zgrupowania dwa punkty lądowania i jeden zapasowy oraz jedno lądowisko /rzutowisko/ dla śmigłowców.

Jeśli uwzględnimy, że pierwsze oddziały wydzielone /rzutu szturmowego/ należy desantować /wysadzać/ z zasady na szybkich środkach lądowania /śmigłowcach, poduszkowcach, wodolotach i szybkich okrętach desantowych/, to zgrupowanie pierwszego rzutu desantu morskiego od szczebla pułku wzwyż może posiadać taktyczny desant śmigłowiec i co najmniej jeden-dwa oddziały wydzielone rzutu szturmowego, siły główne pierwszego i drugiego rzutu desantu.

Natomiast w zależności od liczby i jakości środków transportowo-desantowych, drugie rzuty desantu morskiego /zgrupowania/ mogą posiadać pododdziały do desantowania za pomocą śmigłowców, okrętów desantowych i dużych okrętów /promów-statków Ro-Ro/.

Z powyższych rozważań wynika, że niemal każde zgrupowanie bojowe desantu morskiego przewidziane do lądowania na jednym z kierunków /rejonie lądowania/ przy "kombinowanym" sposobie lądowania może obejmować:

a/ Pierwszy rzut desantu morskiego, w skład którego mogą wchodzić: taktyczne desanty śmigłowe; oddziały wydzielone rzutu szturmowego; siły główne pierwszego-drugiego rzutu.

b/ Drugi rzut desantu morskiego /odwód/ w skład którego mogą wchodzić: pododdziały, oddziały i związki taktyczne zaokrętowane na dużych okrętach transportowo-desantowych - przewidziane do wysadzenia za pomocą śmigłowców i okrętów desantowych po ich przeładunku na szybkie okręty desantowe oraz oddziały wzmocnienia mogą być wysadzone bezpośrednio z okrętów na brzeg lub opanowanych portach.

Ze względu na trudności obiektywne, które występują w początkowym okresie walki o lądowanie, z zasady wojska piechoty morskiej lub dywizji desantowej wykorzystuje się do realizacji najtrudniejszych zadań i działań w pierwszym rzucie desantu morskiego. W zależności od sił i środków obrony przeciwdesantowej na odcinku lądowania oraz trudności w realizacji zadania bojowego przez poszczególne zgrupowania desantu morskiego, a także warunków i sposobu lądowania /"brzeg-brzeg"/ lub /"okręt-brzeg"/, z wojsk piechoty morskiej i dywizji desantowej tworzy się oddziały wydzielone /rzut szturmowy/ desantu morskiego. Rzut szturmowy we współdziałaniu z wojskami taktycznego desantu powietrznego z reguły uchwytnie dogodne punkty lądowania /porty/ i zabezpiecza lądowanie sił głównych pierwszego rzutu desantu morskiego.

Liczba i skład oddziałów wydzielonych w każdej sytuacji będzie zależała od składu sił i środków obrony przeciwnika, stopnia ich porażenia na odcinku lądowania, liczby przewidywanych do opanowania punktów lądowania, środków wzmocnienia, liczby i jakości środków lądowania oraz warunków lądowania i treści zadania bojowego.

W zależności od liczby i jakości środków lądowania /śmigłowców, poduszkowców, wodolotów i szybkich okrętów /na każdy punkt lądowania mogą desantować również batalionowe zgrupowanie desantowe /w składzie batalionu piechoty morskiej lub 2-3 kd, koz i baterii artylerii/.

Rzut szturmowy w składzie wzmocnionego pułku-brygady piechoty morskiej zabezpieczając lądowanie wojsk dywizji zmechanizowanej może opierać się nie więcej niż 2-3 punkty lądowania. Natomiast wzmocniona dywizja desantowa we współdziałaniu z wojskami taktycznego desantu powietrznego 3-4 punkty lądowania.

Mając na uwadze możliwości rozwinięcia zespołu sił lądowania /ZSL/, zapewnienie rozśrodkowania /ugrupowania bojowego/ środków /okrętów/ do lądowania oraz bezpieczeństwa na morzu, rzut szturmowy w składzie wzmocnionego pułku piechoty morskiej lub pułku desantowego z reguły może lądować na 10 km odcinku lądowania. Natomiast wzmocniona dywizja desantowa zabezpiecza wysadzenie wojsk pierwszego /drugiego/ rzutu desantu morskiego /w składzie dywizji zmechanizowanej/ na froncie 20-30 km i na dwóch-trzech odcinkach lądowania /każdy do 10 km/.

Pułk-brygada piechoty morskiej, działając jako rzut szturmowy desantu morskiego, z reguły otrzymuje dwustopniowe zadanie bojowe. Zadanie bliższe może polegać na rozbiću /zniszczeniu/ sił i środków obrony nieprzyjaciela na brzegu i opanowaniu we współdziałaniu z desantami powietrznymi dwóch-trzech punktów lądowania oraz wyjścia siłami w rejon stanowisk artylerii /brygady/ na głębokość 3-5 km od lustra wody. Ponadto treścią tego zadania będzie stworzenie dogodnych warunków do wysadzenia wojsk pierwszego rzutu desantu morskiego. Zadaniem następnym pułku może być, we współdziałaniu z taktycznym desantem powietrznym i wysadzonymi częściowo siłami pierwszego rzutu desantu morskiego rozbić /zniszczenie/ taktycznych odwodów /brygady/, opanowanie małego portu i połączenie dwóch-trzech punktów lądowania w jeden przyczółek oraz wyjście pododdziałów na dogodną rubież obrony na głębokość nie większą niż 5-7 km od brzegu. Po opanowaniu wymienionej rubieży, pułk zabezpiecza wysadzenie kolejnych rzutów desantu morskiego z okrętów desantowych, zapewnia ich obronę i osłonę oraz rozwija bazę lądowania na brzegu nieprzyjaciela.

Dywizja desantowa jako związek taktyczny wojsk lądowych frontu o specyficznej strukturze, wyposażeniu i przygotowaniu do działań desantowych, w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej może być wykorzystana do morskich działań desantowych w składzie pierwszego rzutu operacyjnego zgrupowania desantu morskiego lub do morskich

działań desantowych samodzielnie. Możliwości jej zależeć będą przede wszystkim od:

- liczby środków desantowania i ich właściwości bojowych oraz sposobu działania;
- sił i środków obrony rozmieszczonych na wybrzeżu i stopnia ich obezwładnienia;
- warunków lądowania i środków wzmocnienia dywizji.

Wykorzystanie dywizji desantowej może być różne. W morskiej operacji desantowej o znaczeniu operacyjnym może stanowić rzut szturmowy głównego zgrupowania desantu morskiego i zabezpieczać wysadzenie sił głównych desantu morskiego /związków taktycznych wojsk zmechanizowanych/. Może również działać w pierwszym rzucie na głównym kierunku lądowania lub na samodzielnym kierunku w celu opanowania ważnych obiektów nadbrzeżnych /baz, portów morskich - rejonów artylerii nadbrzeżnej itp./.

Ponadto może pokonywać strefy cieśnin morskich, duże przeszkody wodne oraz organizować taktyczne desanty czołgowo-amfibijne, zwłaszcza w natarciu wzdłuż wybrzeża morskiego oraz w trakcie realizacji operacji desantowej. /Schemat 13/.

Jeśli dywizja desantowa stanowi rzut szturmowy głównych sił desantu morskiego, to wówczas w zależności od jej ugrupowania bojowego do lądowania, jej zadanie bliższe będzie podobne do zadań pułku - brygady piechoty morskiej. Natomiast jej zadanie dalsze będzie polegało na rozbiciu odwodów i artylerii nieprzyjaciela, zabezpieczeniu wprowadzenia do walki wysadzonych wojsk pierwszego rzutu desantu morskiego, a niekiedy połączeniu się z wojskami desantu powietrznego /wysadzonymi bezpośrednio w taktycznej strefie działania/ oraz opanowaniu wspólnie z nimi przyczółka lądowania /od 12 do 25 km/ i zapewnieniu swobody i bezpieczeństwa wysadzenia kolejnych rzutów desantu morskiego.

Dywizja desantowa działając jako taktyczny desant morski i na samodzielnym kierunku, w zależności od sytuacji i stopnia porażenia /obezwładnienia/ sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, może realizować następujące zadania: pododdziałami-oddziałami rzutu szturmowego niszczyć siły i środki obrony nieprzyjaciela i opanowywać 2-3 punkty lądowania na odcinku lądowania do 7-12 km, po wysadzeniu wojsk na brzeg rozwijać natarcie w głąb obrony w celu opanowania ważnych rubieży terenowych na głębokości 8-15 km. Po wprowadzeniu do walki drugiego rzutu dywizja wychodzi na wyznaczony jej kierunek /pas/ natarcia w celu opanowania ważnych obiektów nadbrzeżnych /porty, cieś-

niny, mosty, węzły dróg/ nieprzyjaciela rozmieszczonych na wybrzeżu do głębokości 20-25 km i ich utrzymywania do czasu podejścia sił głównych wojsk desantu morskiego /powietrznego/ lub wojsk lądowych armii /frontu/.

W zależności od zamiaru dowódcy frontu i warunków lądowania, wysadzenie wojsk desantowych może odbywać się jednocześnie z desantem powietrznym, lub też może być rozłożone w czasie.

Z zasady wojska powietrznodesantowe, desantowe i piechoty morskiej desantują pierwsze na głównym kierunku uderzenia oraz wykonują najbardziej skomplikowane i złożone zadania bojowe. Spełniają one główną rolę w walce o lądowanie sił głównych desantu morskiego. Wykorzystując skutki uderzeń lotnictwa, sił morskich i broni jądrowej, opanowują punkty, bazy, porty i lotniska w rejonie lądowania i zabezpieczają wysadzenie wojsk kolejnych rzutów desantu powietrznego i sił głównych desantu morskiego.

Przez wspólne działanie wojska desantu powietrznego i morskiego opanowują przyczółki lądowania, zapewniają bezpieczne wyładowanie na brzeg wojsk zmechanizowanych i ciężkiej techniki z dużych okrętów; zapewniają rozwinięcie i wprowadzenie kolejnych sił desantu /rzutów/ do walki, a następnie wspólnie z nimi realizują kolejno określone zadania wynikające z celu operacji desantowej i przenoszą działania w głąb obrony nieprzyjaciela.

Należy podkreślić, że w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej związki taktyczne wojsk zmechanizowanych i oddziały wojsk pancernych ze środkami wzmocnienia stanowią główne siły każdego zgrupowania desantu morskiego i są przeznaczone do realizacji głównych zadań operacji po wysadzeniu ich na opanowany brzeg przeciwnika /przyczółek lądowania/.

Ze względu na duże możliwości bojowe i siłę uderzenia wykorzystuje się je do rozwijania natarcia /działań zaczepnych/ na głównych kierunkach uderzenia i do realizacji najważniejszych zadań stanowiących o realizacji celu morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Zgodnie z ich przeznaczeniem i właściwościami bojowymi, dywizje zmechanizowane i oddziały wojsk pancernych ze środkami wzmocnienia w ramach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, prowadzą przede wszystkim natarcie na głównym kierunku uderzenia /operacji/ będą wykonywały zadania polegające na rozbiciu zasadniczych sił obrony przeciwnika i jego dalszych odwodów. Te podstawowe zadania będą realizowały kolejno w ramach zadania bliższego i dalszego operacji,

opanowują główne obiekty /na wyspie, półwyspie, w strefie cieśnin/ bazy morskie i rejony zurbanizowane, które decydują o osiągnięciu celu operacji desantowej.

W ramach realizacji wymienionych zadań operacji desantowej wojska dywizji zmechanizowanej i oddziały wojsk pancernych mogą działać w składzie pierwszego lub drugiego rzutu desantu morskiego i stanowić główną siłę uderzeniową każdego zgrupowania desantu morskiego, a niekiedy powietrznego.

W zależności od miejsca dywizji zmechanizowanej w ugrupowaniu operacyjnym sił desantu morskiego, może ona w ramach morskich działań desantowych wykonywać różnorodne zadania bojowe. Zadania te może wykonywać zarówno w trakcie realizacji zadania bliższego, jak i dalszego operacji desantowej.

Dywizja przeznaczona do pierwszego rzutu operacyjnego zgrupowania sił desantu morskiego może wysadzać wojska na brzeg nieprzyjaciela w następujący sposób: w ramach jednego odcinka o szerokości 20-30 km; 2-3 oddzielnych odcinkach lądowania /4-6 punktach lądowania i 1-2 portach/ lub 2-3 opanowanych portach bezpośrednio za wojskami oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego. /Schemat 14/.

W zależności od sposobu i tempa lądowania oraz ugrupowania bojowego do lądowania, oddziały wojsk pancernych i zmechanizowanych dywizji mogą wziąć udział w walce o lądowanie i opanowanie przyozdółka /lądowania/. Działając na kierunkach określonych w planie operacji, we współdziałaniu z wojskami desantu powietrznego i wojskami rzutu szturmowego, oddziały dywizji mogą niszczyć i likwidować ocalałe punkty oporu na przyozdółku, poszerzać jego obszar /powierzchnię/ i wychodzić oddziałami na planowane rubieże i kierunki wejścia do walki.

Po osiągnięciu rubieży wejścia do walki w swoim pasie i rozwinięciu głównych sił do natarcia /przyjęciu określonego ugrupowania bojowego/ dywizja zmechanizowana może realizować różne zadania bojowe w głębi obrony przeciwdesantowej przeciwnika. Działając na głównym kierunku uderzenia, może ona rozбивać i niszczyć zasadniczo odwody nieprzyjaciela, przełamywać jego obronę na wąskich odcinkach 2-3 km i opanowywać dogodnie rubieże terenowe, strefy cieśnin, porty, przeciwnielegle wybrzeże wysp itp. Oprócz tego w toku natarcia może ona odplecać kontrataki i przeciwuuderzenia sił nieprzyjaciela i opanowywać rubież zadania bliższego operacji /zgrupowania operacyjnej grupy desantowej/, która może być oddalona na głębokość 35-50 km od wybrzeża.

W wypadku, kiedy na kierunku natarcia dywizji będą działały wojska desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym, jej głównym zadaniem będzie pokonanie obrony nieprzyjaciela na wybranych kierunkach i połączenie się z wojskami desantu powietrznego; a następnie wspólnie z nimi rozbić ocalałych sił i dalszych odwodów obrony przeciwdesantowej oraz opanowanie głównych obiektów /bazy morskiej, cieśniny lub rejonów zurbanizowanych szczególnego znaczenia/ położonych na głębokości do 50 km od rejonu lądowania.

Zgodnie z ogólnymi zasadami wojska pancerne i zmechanizowane dywizji mogą być również wykorzystane do drugiego rzutu desantu morskiego lub też stanowić jego odwód /rezerwę desantu morskiego/. Skład drugiego rzutu desantu morskiego, będzie zależny od zakresu zadania realizowanego w operacji desantowej, warunków lądowania i zamiaru dowódcy operacji desantowej. Jednak główną treścią tego zadania zawsze będzie potęgowanie i zasilanie natarcia na głównym kierunku lub rozwijanie działań na innym kierunku. /Schemat 15/.

Właściwością działań bojowych wojsk pancernych i zmechanizowanych dywizji stanowiącej drugi rzut desantu morskiego - jest to, że nie zawsze można będzie je wysadzać w jednym rejonie lądowania. Ponadto w zależności od sposobu wysadzenia ich na opanowany brzeg i stosunkowo słabe tempo lądowania przy sposobie "okręt-brzeg" należy się liczyć z tym, że wyładowanie ich może potrwać od 12 do 24 i więcej godzin.

Z drugiej strony, w tym czasie mogą być opanowane porty i inne dogodniejsze odcinki wybrzeża przez wojska pierwszego rzutu desantu morskiego. W związku z tym front lądowania /wysadzenia/ dla wojsk drugiego rzutu desantu morskiego może być szerszy, co może umożliwić wysadzenie wojsk w całym pasie opanowanego wybrzeża. I nigdy nie należy rezygnować z wysadzenia ich o jednym czasie sposobem "kombinowanym" w całym pasie opanowanego wybrzeża.

Uwzględniając fakt, że dywizja zmechanizowana - jako drugi rzut desantu morskiego będzie miała możliwości wyładowania wojsk w opanowanych portach na kilku oddalonych od siebie punktach lądowania, należy liczyć się z koniecznością wyznaczenia dla oddziałów /pułków/ dywizji określonych rejonów zbiórki /rejonów ześrodkowania/. Wyznacza się je głównie w celu uporządkowania wojsk i osiągnięcia przez nie gotowości bojowej do działań.

W związku z tym kolejną właściwością działań desantowych oddziałów drugiego rzutu desantu morskiego jest to, że w miarę osiągnięcia gotowości do działań bojowych, oddziały te wraz ze środkami wzmocnie-

nia mogą być wprowadzane do walki sukcesywnie. Bez względu jednak na sytuację drugie rzuty powinny być zawsze wprowadzane do walki, głównie w celu stworzenia warunków do rozwinięcia dalszych sił dywizji i wyjścia ich na planowaną rubież wprowadzenia do bitwy drugiego rzutu desantu morskiego oraz przyjęcia odpowiedniego ugrupowania bojowego /operacyjnego/ do natarcia.

Stąd głównym zadaniem drugiego rzutu desantu morskiego w składzie wzmocnionej dywizji zmechanizowanej może być potęgowanie uderzenia i przełamanie doraźnie zorganizowanej obrony nieprzyjaciela oraz rozwinięcie natarcia w celu opanowania ważnych obiektów na wyspach /przeciwległych brzegów, cieśnin, portów lub ważnych węzłów dróg oraz dużych aglomeracji miejskich/ nieprzyjaciela. Z kolei już po wyjściu na przeciwległy brzeg wyspy ich zadanie może polegać na przejściu do obrony wybrzeża lub forsowaniu cieśnin i opanowywaniu kolejnych wysp, półwyspów i rozmieszczonych tam portów, baz morskich i lotnisk, a zwłaszcza tych, które mają decydujące znaczenie w realizacji zadania dalszego i osiągnięcia celu operacji desantowej.

W wypadku napotkania przez wojska pierwszego rzutu desantu morskiego silnej obrony i niemożności połączenia się z wojskami operacyjnego desantu powietrznego, drugi rzut desantu morskiego /dywizja zmechanizowana/, wspólnie z wojskami pierwszego rzutu może organizować jej przełamanie na wąskim odcinku. Przełamując obronę nieprzyjaciela może niszczyć jego główne siły i środki obrony, rozбивać ocalałe odwoły, odpierać kontrataki, oraz dążyć do rozwinięcia natarcia na głównym kierunku uderzenia w celu połączenia się z wojskami desantu powietrznego. Po połączeniu się razem z nimi, realizują określone zadania ujęte w planie operacji desantowej.

Niekiedy, w zależności od sytuacji i właściwości terenu w rejonie lądowania zgodnie z zamiarem dowódcy operacji desantowej - z wojsk zmechanizowanych i pancernych może być organizowany odwód ogólny desantu morskiego. Do jego składu wydziela się 1-2 pułki zmechanizowane lub pułki czołgów. Odpowiednio do możliwości bojowych i przeznaczenia odwód ten może stanowić rzut rezerwowy /alarmowy/ sił lądowania. W takich warunkach powinien być zawsze gotowy do wysadzenia wojsk na wszystkich planowanych odcinkach /punktach lądowania/ w celu zasilania lub potęgowania działań bojowych pierwszego rzutu desantu morskiego i działań wojsk desantu powietrznego na głównym kierunku uderzenia.

Ponadto odwód ogólny może wykonywać lub dublować zadania bojowe tych oddziałów pierwszego rzutu desantu morskiego, które poniosły

duże straty w czasie lądowania. Wojska ze składu odwodu ogólnego desantu morskiego mogą być też wykorzystane do pozornego lądowania lub lądowania i rozwijania natarcia na nieprzewidzianym samodzielny kierunku.

3.3. Zasady użycia /wykorzystania/ sił marynarki wojennej /sojuszniczych flot/ w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Współczesne osiągnięcia rewolucji naukowo-technicznej, wniosły wiele nowych wartości bojowych w postaci nowoczesnych morskich środków walki i w zasadniczy sposób wpłynęły na rozwój sił marynarki wojennej oraz treść jej zadań.

W związku z jakościowym rozwojem lotnictwa morskiego, okrętów nawodnych i podwodnych, wzrosło znaczenie i rola marynarki wojennej w zakresie wsparcia wojsk lądowych frontu na kierunkach nadmorskich, co z kolei spowodowało wzrost roli i znaczenia morskich działań desantowych. Z potrzeby ich organizacji wynika bowiem, że udział sił marynarki wojennej zwłaszcza w powietrzno-morskiej operacji desantowej, jest nadal nieodzowny, ponieważ siły te realizują najbardziej istotne zadania bojowe w poszczególnych okresach operacji zaczepnej frontu oraz morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej.

W ramach wsparcia wojsk lądowych armii /frontu/ siły morskie w układzie koalicyjnym są w stanie:

- niszczyć ważne obiekty nadbrzeżne w pasie działania frontu na kierunku nadmorskim;
- osłaniać wojska lądowe przed uderzeniami nieprzyjaciela od strony morza i oddziaływać ogniowo na nadmorskie skrzydło wojsk przeciwnika;
- uczestniczyć w powietrzno-morskiej operacji desantowej lub organizować morskie operacje desantowe;
- organizować przewozy morskie oraz brać udział w zabezpieczeniu forsowania dużych przeszkód wodnych, a w tym i cieśnin morskich.

Z wymienionych zadań najbardziej aktywną formę działań zaczepnych stanowią działania morskie i operacje desantowe.

W ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim skład i udział sił marynarki wojennej w każdym wypadku zależny będzie od celu, zadań i składu wojsk desantu morskiego.

Uwzględniając pojemność obszaru wodnego Morza Bałtyckiego, obszaru nadmorskiego kierunku strategicznego oraz położenie i znaczenie obiek-

tów w pasie natarcia frontu działania morskie /operacje/, mogą być prowadzone zarówno w skali taktycznej, jak i operacyjnej oraz operacyjno-strategicznej. O ile w pierwszym wypadku w morskich działaniach desantowych mogą uczestniczyć siły i środki jednej z flot sojusznicych /marynarki wojennej/, wzmożone i wsparte siłami sojusznicych floty /Zjednoczonej Floty Bałtyckiej/, o tyle w drugim i trzecim wypadku - przy organizacji morskiej operacji desantowej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej o znaczeniu operacyjnym mogą być zaangażowane siły i środki wszystkich flot sojusznicych /NRD, PRL i ZSRR/ na Bałtyku, a nawet siły uderzeniowe Floty Północnej /ZSRR/.

W odniesieniu do sił morskich istota morskiej operacji desantowej będzie polegała na zniszczeniu sił morskich nieprzyjaciela i wywalczeniu przewagi - panowania na morzu, manewrze wojsk desantowych drogą morską, pokonaniu określonego obzaru morskiego w warunkach zagrożenia ze strony sił morskich i powietrznych nieprzyjaciela, obezwładnienia sił obrony przeciwdesantowej w rejonie lądowania, wysadzeniu wojsk desantu na brzońony brzeg i wsparciu ich działań bojowych na lądzie do rubieży zasięgu środków ogniowych okrętów ZWO i lotnictwa morskiego.

W działaniach tych ze składu sojusznicych flot może wziąć udział: lotnictwo morskie, okręty podwodne i zespoły okrętów nawodnych, jednostki rakietowo-artyleryjskie, piechota morska oraz inne jednostki pomocnicze.

W zależności od zamiaru dowódcy morskiej operacji desantowej. liczby planowanych rejonów /kierunków/ lądowania i przyjętego sposobu prowadzenia działań bojowych na morzu z poszczególnych rodzajów wojsk marynarki wojennej tworzy się tak zwane Zespoły Sił Lądowania /ZSL/ lub morskie siły desantowe floty.

W skład każdego zespołu sił lądowania mogą wchodzić: lotnicze grupy uderzeniowe i wsparcia ogniowego; oddziały okrętów wsparcia ogniowego, oddziały /grupy/ okrętów i śmigłowców sił trałowych i okrętowe grupy poszukująco-uderzeniowe /OGPU/, siły obrony wodnego rejonu /OWR/ załadowania i lądowania, oddziały /zespoły/ okrętów desantowych /ODES/ i oddziały transportowe /OTr//ze śmigłowcami bojowymi i transportowymi/, baza lądowania oraz oddziały WRE i grupy zabezpieczenia nawigacyjno-hydrograficznego, hydrograficzno-meteorologicznego i awaryjno-ratowniczego.

W zależności od sytuacji i oczekiwanych przeciwdziałań nieprzyjaciela na morzu, składu wojsk desantu morskiego oraz warunków działania w rejonie lądowania, skład poszczególnych oddziałów i grup zespołu sił lądowania może być różny.

Jednakże w każdym wypadku ich główne zadanie będzie polegało:

- Lotniczych grup uderzeniowych /LGU/ na niszczeniu sił nawodnych i podwodnych nieprzyjaciela na morzu, zwłaszcza na drogach /trasach/, przejściach oddziałów i grup sił lądowania, prowadzeniu rozpoznania taktycznego i wzięciu udziału we wstępnym i bezpośrednim ogniowym przygotowaniu lądowania;

- Oddziałów okrętów wsparcia ogniowego na wykonywaniu uderzeń ogniowych na siły morskie i obiekty nadbrzeżne obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela w rejonach lądowania, udziale w ogniowym przygotowaniu lądowania i wsparciu walki oddziałów desantu morskiego w ramach swoich możliwości;

- Sił obrony wodnego rejonu /OWR/ na niszczeniu i odpięciu uderzeń sił morskich nieprzyjaciela w rejonie za i lądowania, zabezpieczeniu i obrony przed OP, bronią przeciwminową i przeciwkutową oraz na zapewnieniu reżimu pływania;

- Oddziałów desantowych /ODES/ i oddziałów transportowych /OTr/ na załadunku wojsk na okręty desantowe, przewozie ich z rejonu załadunku do rejonu lądowania i wysadzeniu na brzeg nieprzyjaciela;

- Sił bazy lądowania na rozwinięciu jej na brzegu, organizacji wyładunku /przeładunku/ sprzętu i środków materiałowych oraz zapatrywaniu wojsk desantowych drogą morską.

Należy zauważyć, że w zależności od zagrożenia i przeciwdziałania sił morskich i powietrznych nieprzyjaciela, w skład oddziału desantowego oprócz grup i oddziałów okrętów desantowych z wojskami desantu mogą wchodzić oddziały transportowe, siły bezpośredniej ochrony i obrony oddziałów desantowych i transportowych /ODES i Tr/ siły lub grupy trałowe oraz grupy lub pojedyncze okręty zabezpieczenia awaryjnego, ratowniczego, medycznego, nawigacyjno-hydrograficznego i inne.

Uogólniając problem, w ramach morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej głównym zadaniem zespołu sił lądowania jest przede wszystkim: skoncentrowanie /ześrodkowanie/ sił i środków desantowych w rejonie załadunku; załadunek wojsk desantu na okręty desantowe i transportowe; bezpieczne przetransportowanie ich drogą morską do rejonów lądowania; wzięcie udziału w ogniowym przygotowaniu i wsparciu lądowania; wysadzenie wojsk na broniony brzeg przeciwnika i ich wsparcie do rubieży zasięgu ognia artylerii okrętowej. Natomiast zadania po rozwinięciu bazy lądowania na opanowanym brzegu polegają na: zabezpieczeniu wyładunku /przeładunku/ sprzętu technicznego i zaopatrzenia; zapatrywaniu wojsk desantowych drogą mor-

ską; ewakuacji rannych; organizacji obrony wodnego rejonu /OWR/ i przyczółków lądowania.

3.4. Zasady użycia lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

W morskiej, a przede wszystkim w powietrzno-morskiej operacji desantowej, realizowanej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, zaangażowane jest lotnictwo o różnym podporządkowaniu organizacyjnym. W operacji tej biorą udział wojska lotnicze frontu, lotnictwo morskie, lotnictwo wojsk OPK, lotnictwo dalekiego zasięgu ND na TDW oraz strategiczne lotnictwo transportowe Naczelnego Dowództwa Zjednoczonych Sił Zbrojnych Układu Warszawskiego /ND ZSZ UW/. Ponadto mogą uczestniczyć w niej wojska lotnicze armii, prowadzącej operację zaczepną wzdłuż wybrzeża morskiego. Nie wyklucza się, że niekiedy w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej okresowe działania mogą prowadzić wojska lotnicze sąsiedniego frontu.

Celem działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest stworzenie dogodnych /sprzyjających/ warunków do przygotowania i przeprowadzenia tej operacji. Cel ten osiąga się w wyniku realizacji różnorodnych zadań bojowych zespołnym/wspólnym/ wysiłkiem różnych rodzajów lotnictwa /myśliwskiego, bombowego, myśliwsko-bombowego, rozpoznawczego, transportowego, wojsk lądowych, walki radioelektronicznej, zwalczania okrętów podwodnych, rakietowego i innych/ prowadzącego działania w ramach wydzielonego wysiłku lotów bojowych. Wydzielony wysiłek lotnictwa do działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej stanowi część wysiłku lotnictwa morskiego w operacjach morskich sił floty /marynarki wojennej/.

Wielkość wysiłku lotnictwa w operacji desantowej uzależniona jest od wielu czynników, spośród których najważniejszymi będą:

- charakter operacji, to jest z użyciem broni jądrowej, czy bez jej użycia;
- rozmach operacji i skład sił desantu morskiego i powietrznego,
- stopień obezwładnienia /zniszczenia/ sił powietrznych, morskich, obrony przeciwlotniczej i przeciwdesantowej nieprzyjaciela w ramach uprzednio prowadzonych operacji przeciwpowietrznej i powietrznej w celu wywołania panowania w powietrzu oraz działań bojowych lotnictwa w operacji frontowej, walki o panowanie na morzu oraz pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego frontu;
- stan sił i środków nieprzyjaciela;

- okres operacji zaczepnej frontu, w którym prowadzona będzie operacja desantowa;

- stan, wyposażenie i możliwości bojowe własnego lotnictwa.

Wysiłek lotnictwa w operacji desantowej określa z reguły wyższy przełożony /ND na TDW/, a jego wykorzystanie w operacji - dowódca frontu. Nie wyklucza się, że wyższy przełożony może sprecyzować wysiłek lotnictwa okresowo prowadzącego działania w operacji. W takiej sytuacji wysiłek wojsk lotniczych frontu i wojsk lotniczych armii w morskiej operacji desantowej określa dowódca frontu w swojej decyzji o prowadzeniu operacji zaczepnej frontu, a lotnictwa morskiego - dowódca Zjednoczonej Floty w decyzji o operacjach morskich sił floty.

Przyjmując, że morska /powietrzno-morska/ operacja desantowa prowadzona jest w końcowym okresie realizacji zadania bliższego operacji zaczepnej frontu i biorąc w niej udział wojska lotnicze frontu, wojska lotnicze armii, lotnictwo OPK, lotnictwo morskie i lotnictwo dalekiego zasięgu ND na TDW wysiłek rodzajów lotnictwa w tej operacji może być następujący:

- 15-25 pułkoltów lotnictwa myśliwskiego;
- 30-50 pułkoltów lotnictwa myśliwsko-bombowego;
- 5-10 pułkoltów lotnictwa rozpoznawczego;
- 6-10 pułkoltów śmigłowców bojowych;
- 3-6 pułkoltów lotnictwa WRE;
- 4-10 pułkoltów lotnictwa transportowego /samolotów i śmigłowców/ wojsk lotniczych frontu;
- 3-5 pułkoltów lotnictwa sanitarnego.

Ponadto w celu wysadzenia desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym w składzie DPD i oddziałów BDSz wydzielą się 6-15 pułkoltów lotnictwa transportowego ND ZSZ UW, a specjalne rodzaje lotnictwa morskiego /zwalczania okrętów podwodnych, raketowe, ratownicze i inne/ określonym wysiłkiem wykonują zadania na korzyść desantu morskiego.

Wojska lotnicze frontu do działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wyznaczają najczęściej 7-15% swego wysiłku wydzielonego do operacji zaczepnej frontu. Morskie lotnictwo raketowe i dalekiego zasięgu ND na TDW prowadzą działania w morskiej operacji desantowej z reguły 1-3 wylotami.

Wysiłek lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w znacznej mierze zależy od charakteru i warunków prowadzenia operacji zaczepnej frontu. W razie prowadzenia operacji zaczepnej frontu bez użycia broni jądrowej, lotnictwo realizuje główne zadania

zabezpieczenia operacji desantowej. Stosownie do tego, jego udział musi być liczniejszy, a działania bojowe przyjmą szerszą skalę. Natomiast w operacji z użyciem broni jądrowej część zadań, zwłaszcza obezwładnienia sił i środków nieprzyjaciela w rejonach desantowania oraz niszczenia jego lotnictwa na lotniskach, mogą przejąć wojska raketowe frontu, a niekiedy strategiczne wojska raketowe, co może znacznie zmniejszyć zakres działań i wysiłek lotnictwa w operacji desantowej.

Wydzielony wysiłek lotnictwa wykorzystywany jest do wykonywania różnorodnych zadań, z których do zasadniczych należą:

- wywalczenie i utrzymanie panowania w powietrzu na nadmorskim kierunku operacyjnym /w rejonach załadowania, przejścia morzem /przelotu//, desantowania i działań desantu morskiego i powietrznego;

- wywalczenie i utrzymanie przewagi na morzu w obszarze działań desantu morskiego;

- rozpoznanie powietrzne nieprzyjaciela;

- osłona z powietrza działań sił desantu /powietrznego i morskiego/;

- wsparcie zespołu sił lądowania /ZSL/ podczas przejścia morzem oraz wojsk desantu powietrznego i morskiego w czasie działań na lądzie;

- zapewnienie przewozu i desantowanie desantów powietrznych;

- przewóz środków materiałowych do wojsk desantu;

- ewakuacja rannych, chorych i porażonych;

- stawianie zagród minowych, obezwładnienie zakłóceniami środków radioelektronicznych, trałowanie, ratownictwo oraz inne zadania pomocnicze i specjalne.

Powyższe zadania lotnictwo wykonuje w składzie odpowiednich zgrupowań organizowanych w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. W zgrupowaniu sił osłony i obrony desantu powietrznego i morskiego prowadzą działania bojowe związki taktyczne i oddziały lotnictwa myśliwskiego wojsk lotniczych frontu i wojsk OPK. Osłaniają one, wspólnie ze środkami OPL frontu i floty, siły desantów przed rozpoznaniem i uderzeniami środków napadu powietrznego nieprzyjaciela. Osłonę załadowania desantów oraz osłonę desantu morskiego podczas przejścia morzem i przelotu lotnictwa transportowego z operacyjnym desantem powietrznym do granic stref odpowiedzialności wojsk OPK zapewnia z zasady lotnictwo myśliwskie, wraz z innymi środkami wojsk OPK PRL i NRD. Następnie osłonę tę realizuje lotnictwo myśliwskie wojsk lotniczych frontu, niekiedy także wspólnie z lotnictwem myśliwskim wojsk OPK.

Ponadto w zgrupowaniu sił obrony i osłony desantu morskiego prowadzą działania bojowe oddziały i pododdziały lotnictwa zwalczania okrętów podwodnych.

Lotnictwo uderzeniowe wojsk lotniczych frontu, wojsk lotniczych armii, lotnictwo myśliwskie i lotnictwo dalekiego zasięgu ND na TDW wykonuje zadania bojowe w składzie zgrupowania sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantu. Wykonuje ono zasadnicze zadania walki o panowanie w powietrzu oraz przewagę na morzu i lądzie, a także wsparcie desantu morskiego i powietrznego. Zadania te lotnictwo wykonuje nie tylko w rejonach desantowania. Jego działania obejmują także lotniska, bazy morskie i zgrupowania sił morskich nieprzyjaciela.

Lotnictwo Zjednoczonej Floty Bałtyckiej i lotnictwo dalekiego zasięgu ND na TDW wykorzystuje się przede wszystkim do wywalczenia i utrzymania panowania w powietrzu i na morzu. Zmasowanymi uderzeniami niszczy ono lotniska, lotniskowoowe grupy uderzeniowe oraz inne zespoły okrętów nawodnych nieprzyjaciela. Niekiedy może ono brać udział w niszczeniu baz i portów morskich nieprzyjaciela, a także walczyć o przewagę na lądzie w wyniku wykonywania zmasowanych uderzeń na odwody i siły obrony przeciwdesantowej.

Główny wysiłek lotnictwa myśliwsko-bombowego wojsk lotniczych frontu i marynarki wojennej skupia się na wsparciu ZSL podczas przejścia morzem i walki o lądowanie oraz wojsk desantu powietrznego i morskiego w czasie działań na lądzie. Bezpośrednie wsparcie desantu morskiego realizują także oddziały śmigłowców bojowych lotnictwa wojsk lądowych.

Pozostałe rodzaje lotnictwa /rozpoznawcze, transportowe, WRE, sanitarne i inne/ swoje zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wykonują z zasady we współdziałaniu z siłami wymienionych zgrupowań, a w wyjątkowych sytuacjach - samodzielnie.

Skład bojowy lotnictwa w tych zgrupowaniach jest zmienny. Zależy on głównie od rodzaju prowadzonych na danym etapie działań /przedsięwzięć/ przez wojska desantu i wynikających stąd zadań dla lotnictwa. Stosownie do tego inny będzie skład bojowy lotnictwa w czasie załadowania i przejścia desantu morzem /przelotu/, walki o lądowanie, a inny w czasie wysadzenia wojsk desantów i wsparcia ich na lądzie podczas walki, gdyż na każdym z wymienionych etapów będą różne potrzeby działań bojowych lotnictwa.

Bazowanie sił lotnictwa powinno zapewnić możliwość wykonania wszystkich zadań w powietrzno-morskiej /morskiej/ operacji desantowej.

Związki taktyczne i oddziały wojsk lotniczych frontu bazują na lotniskach umożliwiających im skuteczne prowadzenie działań w operacji zaczepnej frontu. Z uwagi na stosunkowo duże taktyczne promienie działania samolotów z zasady nie zmieniają one bazowania i z lotnisk dotychczasowych wykonują zadania na korzyść wojsk lądowych w operacji desantowej. Jedynie oddziały śmigłowców: bojowych, WRE, transportowych i sanitarnych mogą wykorzystywać lotniska /lądowiska/ wysunięte podczas okresowego prowadzenia działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Na podobnej zasadzie mogą wykonywać zadania śmigłowe wojsk lotniczych armii. Natomiast lotnictwo marynarki wojennej najczęściej przebazowuje się na nowe lotniska w rejon prowadzenia operacji desantowej. Lotnictwo raketowe - uderzeniowe ND na TDW oraz morskie lotnictwo rozpoznawcze wykonuje zadania w operacji desantowej z dotychczasowych lotnisk bazowania, a strategiczne lotnictwo transportowe ND ZSZ UW do załadowania DPD przebazowuje się na lotniska załadowania.

Wydzielony wysiłek lotnictwa do morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wykorzystywany jest według planu frontu. Bezpośrednim wykonawcą decyzji dowódcy frontu, w tym również w zakresie planowania wykorzystania wydzielonego wysiłku lotnictwa w operacji desantowej, jest dowódca desantu morskiego i powietrznego /z zasady zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych/.

Zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych może wykorzystywać przydzielony wysiłek lotnictwa z pewnymi ograniczeniami czasowymi i ilościowymi wynikającymi stąd, że te same siły lotnicze przeznaczone są również do wykonywania zadań według planu dowódcy frontu i planów dowódcy armii w operacji zaczepnej frontu i w operacjach zaczepnych armii. Natomiast lotnictwo morskie /marynarki wojennej/ może być przeznaczony do wykonywania zadań w innych działaniach bojowych floty /marynarki wojennej/. Dowódca wojsk desantu morskiego i powietrznego powinien być informowany o tym, które oddziały i związki taktyczne lotnictwa i w jakich terminach mogą działać według planu. Powyższe informacje pozwalają zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych na skoordynowanie działań bojowych według różnych rodzajów lotnictwa określonego podporządkowania organizacyjnego w poszczególnych etapach operacji.

Dowódca operacji desantowej wysiłek lotnictwa dzieli na etapy operacji i wykorzystuje z zasady w sposób scentralizowany. Bezpośrednie wsparcie desantów przez lotnictwo w takiej sytuacji realizowane jest

w wyniku zgłoszenia potrzeb przez dowódców dywizji /brygad/. Umożliwia to dowódcy operacją desantową koncentrowanie działań lotnictwa stosownie do rozwoju sytuacji bojowej. Nie wyklucza się jednak, że dowódca desantów /morskiego i powietrznego/ może przydzielić część wysiłku lotnictwa myśliwsko-bombowego i śmigłowców bojowych do bezpośredniego wsparcia desantów podczas walki na lądzie. Określony wysiłek lotnictwa uderzeniowego dowodzący operacją desantową może więc przydzielić dowódcy zespołu sił lądowania do wykorzystania w okresie załadowania, przejścia morzem i walki o przyczółki na lądzie, a następnie dowódcy związków taktycznych desantu powietrznego /DPD, BDSz, BPM, DD i DZ/ prowadzących działania na głównym kierunku operacji.

W morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych posiadany wysiłek lotnictwa do wsparcia desantów na lądzie dzieli następująco:

- na zadanie bliższe operacji - 50-60%;
- na zadanie dalsze operacji - 30-40%;
- odwód - 5-10%.

Sytuacja bojowa i warunki działań bojowych mogą podyktować inny podział wysiłku lotnictwa. Na przykład w warunkach stosowania broni jądrowej potrzeby wsparcia lotniczego desantu powietrznego i morskiego w czasie wykonywania zadania bliższego mogą okazać się mniejsze niż w zadaniu dalszym operacji desantowej. Natomiast w warunkach niestosowania broni jądrowej rozbitcie głównych sił obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela może wymagać znacznie większego wysiłku lotnictwa już podczas wykonywania przez wojska desantów zadania bliższego.

Podziału wysiłku lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej dokonuje się na wszystkie etapy i dni operacji stosownie do głównych zadań wykonywanych przez desant morski i powietrzny. Na każde z zadań w poszczególnych etapach operacji określony jest konkretny wysiłek lotnictwa w pułkotelach /eskadrolotach/.

Działalność ogniowa lotnictwa jest ściśle zsynchronizowana z działalnością wojsk rakietowych i artylerii oraz oddziałami okrętów wsparcia ogniowego ze składu zespołu sił lądowania, zwłaszcza w ramach porażenia ogniowego nieprzyjaciela w dniu desantowania desantu powietrznego i lądowania desantu morskiego.

Podział wysiłku lotnictwa musi wynikać z potrzeb desantu powietrznego i morskiego w poszczególnych etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej i jednocześnie zobowiązuje do ścisłego współdziałania lotnictwa z wojskami desantów i ich środkami ogniowymi. Podział ten

jest podstawą do planowania działań poszczególnych rodzajów lotnictwa na korzyść desantów w każdym kolejnym dniu operacji.

Rozwój sytuacji operacyjnej i doraźne potrzeby mogą zmuszać do korygowania lub dokonywania powtórnego podziału wysiłku lotnictwa na kolejne dni operacji.

Podczas planowania działań bojowych lotnictwa w grupie operacyjnej wojsk lotniczych frontu, pracującej w sztabie frontu /w operacyjnej grupie planowania desantów/ i będącej koordynatorem planowania lotnictwa przez grupy operacyjne lotnictwa różnego podporządkowania /lotnictwa: transportowego ZSZ UW, wojsk OPK, lotnictwa morskiego i lotnictwa ND na TDW/, podobnie jak na innych szczeblach dowodzenia, konieczne jest przestrzeganie zasad sztuki operacyjnej lotnictwa. Na szczególną uwagę zasługuje potrzeba przestrzegania: maskowania wysiłku lotnictwa na głównych kierunkach i w decydujących okresach działań wojsk oraz na najważniejszych obiektach; ścisłego współdziałania lotnictwa z wojskami /desantami i siłami marynarki wojennej - floty/ oraz centralizacji dowodzenia lotnictwem.

Niezbędne jest również przestrzeganie ustaleń normatywnych dotyczących właściwego /celowego/ wykorzystania poszczególnych rodzajów lotnictwa, właściwości bojowych poszczególnych typów samolotów i śmigłowców, norm natężenia działań, odtwarzania gotowości bojowej, przekazywania informacji i zarządzeń itp.

Grupa operacyjna wojsk lotniczych frontu, ustalone w wyniku planowania zadania lotnictwa w operacji desantowej, przekazuje do sztabu WLF. Na tej podstawie sztab WLF precyzuje i stawia /przekazuje/ zadania bojowe dla podległych związków taktycznych i oddziałów lotnictwa. Jednostki lotnicze marynarki wojennej, wojsk OPK i oddziały lotnictwa ND na TDW, lotnictwa transportowego ND ZSZ UW i inne otrzymują zadania bojowe od swoich przełożonych, którzy na podstawie opracowanych przez ich grupy operacyjne planów użycia lotnictwa ustalają treść zadań i przekazują je wykonawcom w formie rozkazu lub zarządzenia.

Organizatorem współdziałania lotnictwa z wojskami desantu i siłami marynarki wojennej /floty/ jest dowódca frontu. Współdziałanie między lotnictwem rodzajów sił zbrojnych /wojsk lotniczych frontu, lotnictwem marynarki wojennej i OPK/ i innym lotnictwem wykonującym zadania na korzyść desantu /np. lotnictwem transportowym ND ZSZ UW, **AL ND na TDW/** - organizuje - w myśl wytycznych dowódcy frontu /morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej/ - dowódca wojsk lotniczych frontu /zastępca dowódcy morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej do spraw lotnictwa/. Organizatorem szczegółowych uzgod-

nień współdziałania lotnictwa z wojskami desantu powietrznego i morskigo oraz siłami marynarki wojennej /floty/ jest dowódca desantów - zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych. Jego ustalenia w zakresie współdziałania lotnictwa z wojskami desantów i siłami marynarki wojennej /floty/ dowódca grupy operacyjnej wojsk lotniczych frontu /zastępca dowódcy wojsk lotniczych frontu do spraw liniowych/ przekazuje do sztabu WLF, grup operacyjnych lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia oraz niezbędne ich elementy podległym punktom dowodzenia /grupie dowodzenia lotnictwem, punktom naprowadzania i wskazywania celów, grupom dowodzenia bojowego/ i sąsiadom.

Współdziałanie lotnictwa z siłami i środkami desantów, a także pomiędzy związkami taktycznymi i oddziałami /pododdziałaniami/ działającego lotnictwa realizowane jest pod kierownictwem dowódców i oficerów znajdujących się na PL SD WLF i OPL frontu, PSD frontu, w grupie dowodzenia lotnictwem, punktach naprowadzania i wskazywania celów, grupach dowodzenia bojowego oraz przez oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa.

Lotnictwem wykonującym zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej dowodzi dowódca frontu poprzez dowódcę wojsk lotniczych frontu. W ich istnieniu dowodzenie to sprawuje dowódca desantów /morskigo i powietrznego - zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych/ i dowódca grupy operacyjnej wojsk lotniczych frontu - zastępca dowódcy desantów do spraw lotnictwa. W dowodzeniu tym bierze także udział grupa dowodzenia lotnictwem. Lotnictwem wspierającym desanty podczas działania na lądzie w ramach wydzielonego wysiłku dowodzą dowódcy desantowych związków taktycznych /DPD, DD DZ/ przez grupy dowodzenia bojowego.

Zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej zorganizowane jest na podobnych warunkach jak podczas jego działań w całej operacji zaczepnej frontu. Na uwagę zasługuje zorganizowane ratownictwo na morzu, odpowiednie grupy zabezpieczenia podczas desantowania operacyjnego desantu powietrznego, a także wykorzystanie okrętów dozoru radiolokacyjnego na potrzeby lotnictwa myśliwskiego, osłaniającego desant w czasie przejścia morzem i walki o lądowanie.

Przedstawione wyżej zasady działań bojowych lotnictwa w morskich /powietrzno-morskich/ operacjach desantowych zostały opracowane na podstawie doświadczeń z ówczesnej i w myśl istniejących dokumentów normatywnych są obecnie obowiązujące. W przyszłości warunki prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, rozwój ilościowy i jakościowy lotnictwa i środków dowodzenia oraz inne czynniki mogą wpłynąć na konieczność wprowadzenia korekt niektórych zasad, powodując zwiększenie lub zmniejszenie wysiłków lotnictwa, zmianę sposobów współdziałania, dowodzenia czy innych ustaleń.

4. WŁAŚCIWOŚCI PLANOWANIA, ORGANIZACJI DOWODZENIA I WSPÓŁDZIAŁANIA W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM

4.1. Właściwości wypracowania decyzji do morskiej /powietrzno- morskiej/ operacji desantowej w sztabie frontu i niektóre właściwości planowania operacji desantowej

Jak wynika z doświadczeń drugiej wojny światowej i prowadzenia działań desantowych po wojnie oraz współcześnie przeprowadzonych ćwiczeń państw **wspólnoty** socjalistycznej /Układu Warszawskiego/ - morska lub powietrzno-morska operacja desantowa z reguły obejmuje dwa zasadnicze okresy: okres organizacji, przygotowania i planowania operacji oraz okres prowadzenia operacji desantowej.

W zależności od sytuacji polityczno-strategicznej na kierunku nadmorskim oraz warunków w jakich mogą być rozpoczęte działania wojenne, zadania okresu organizacji, przygotowania i planowania pierwszej operacji zaczepnej frontu mogą być realizowane w okresie pokoju w Sztabie Generalnym w ramach planowania operacyjnego użycia sił zbrojnych.

Jednocześnie w okresie pokoju mogą być planowane oddzielnie lub równoległe z planowaniem pierwszej operacji frontowej morskie działania desantowe lub operacja desantowa.

Ze względu na specyfikę złożonych problemów desantowych i wykorzystanie wszystkich rodzajów wojsk sił zbrojnych planowanie to może być także realizowane przez wydzieloną grupę oficerów z instytucji centralnych MON i rodzajów sił zbrojnych - pod nadzorem Sztabu Generalnego WP, a niekiedy nawet przy pomocy oficerów i przedstawicieli rodzajów wojsk sił zbrojnych ze sztabu **ZSZ TDW**. Podstawą planowania będzie zawsze dyrektywa Naczelnego Dowódcy ZSZ - na TDW.

Z kolei, jak wynika z doświadczeń, wszelkie plany operacji opracowane w okresie pokoju, z chwilą zagrożenia konfliktem zbrojnym na skutek nieprzewidywanych sytuacji mogą ulec zmianie lub podlegać gruntownej aktualizacji i konkretyzacji w stosunku do czasu, miejsca i przestrzeni, a nawet realizacji zadań.

Dlatego organizacja, przygotowanie i planowanie działań desantowych oraz operacji desantowej może być dokonywana również na krótko przed wybuchem wojny lub w czasie jej trwania.

Dowódca frontu na podstawie dyrektywy i innych ustaleń z oficerami wyższego sztabu /ZSZ, TDW/ w pierwszym rzędzie i każdej sytuacji polityczno-militarnej na kierunku nadmorskim będzie określał zasadnicze przedsięwzięcia związane z organizacją, przygotowaniem i zabezpieczeniem operacji desantowej w stosunku do zaistniałej sytuacji.

Do najważniejszych przedsięwzięć sztabu i dowódcy frontu w tym zakresie należy między innymi:

- powzięcie decyzji przez dowódcę frontu dotyczącej operacji zaczepnej i operacji desantowej;
- opracowanie i wydanie wstępnych zarządzeń bojowych dla rodzajów wojsk wyznaczonych - biorących udział w operacji desantowej;
- równoległe planowanie działań desantowych w sztabie frontu i związków taktycznych wyznaczonych do operacji desantowej rodzajów wojsk sił zbrojnych;
- postawienie zadań bojowych i organizacja współdziałania oraz zabezpieczenia operacji desantowej;
- przygotowanie wojsk do działań desantowych i środków transportowo-desantowych do działań bojowych;
- rozbudowa inżynierijna rejonów wyjściowych, ześrodkowania, rejonów załadunku itp.;
- organizacja zabezpieczenia bojowego i operacyjnego działań desantu powietrznego i morskiego;
- organizacja dowodzenia i współdziałania w tym szkolenie teoretyczne i praktyczne dowództw i sztabów wojsk wydzielonych do operacji.

Cechą charakterystyczną równoległego planowania pierwszej operacji zaczepnej frontu i operacji desantowej jest to, że dowództwo i sztab frontu opracowuje ogólne zamierzenia działań desantowych, w których określa cel, rodzaj i charakter operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu, czas ogólny i rejonny lądowania, rejonny wyjściowy oraz liczbę i konceptje wykorzystania rodzajów wojsk /sił zbrojnych/. Natomiast szczegółowe planowanie realizuje wydzielona operacyjna grupa

planowania i dowodzenia ze sztabu frontu, jednocześnie /równoległe/ ze sztabami wydzielonych sił lotnictwa i marynarki wojennej oraz sztabami związków taktycznych wojsk desantowych.

Do głównych problemów planowania morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej należy:

- określenie celu i zadań operacji desantowej w ramach operacji frontowej na kierunku nadmorskim;
- wybór rejonu wyjściowego do operacji desantowej dla wszystkich rodzajów wojsk /sił zbrojnych/ biorących udział w operacji desantowej;
- wybór rejonów desantowania dla desantów powietrznych i rejonów lądowania dla desantu morskiego oraz określenie dla nich tras i dróg morskich;
- określenie składu desantu powietrznego, liczby i składu desantu morskiego oraz liczby i składu zespołu sił lądowania;
- ustalenie /określenie/ sił powietrznych i morskich na poszczególne etapy operacji desantowej, zwłaszcza do walki o przewagę na morzu i w powietrzu oraz utrzymanie panowania w powietrzu, na morzu oraz w rejonie lądowania;
- określenie sposobów rozpoznania sił i środków obrony przeciwdesantowej przeciwnika, zwłaszcza sił morskich, powietrznych i lądowych;
- określenie ogólnych możliwości środków transportowo-desantowych, sposobów desantowania i lądowania oraz charakteru operacji desantowej;
- zabezpieczenie operacji desantowej pod względem materialowym, technicznym i medycznym.

Pierwszym przedsięwzięciem dowódcy frontu po otrzymaniu dyrektywy do operacji zaczepnej i organizacji operacji desantowej, jest powzięcie decyzji. Metoda jej wypracowania nie odbiega od zasad i sposobów, które stosuje się w każdym innych formach działań zaczepnych. Różnica polega przede wszystkim na treści i zakresie rozpatrywanych problemów działań desantowych.

Właściwością pracy dowódcy frontu przy wypracowaniu decyzji jest to, że w każdej sytuacji dowódca wspólnie ze swoimi zastępcami do spraw morskich, lotnictwa i do spraw desantowych oraz dowódcami i szefami rodzajów wojsk i służb wyjaśnia cel i zadania operacji desantowej, uzgadnia i określa skład zgrupowań desantowych i ich możliwości oraz zadania w każdym okresie i etapie operacji, rejonu działań wydzielonych rodzajów wojsk sił zbrojnych do operacji oraz terminy ich gotowości do działań desantowych.

W czasie analizy zadania dowódca frontu zwraca szczególną uwagę: na rolę i miejsce operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu

oraz czas jej realizacji; cel, zadania i wyniki operacji desantowej, jakie należy osiągnąć w rezultacie jej przeprowadzenia; warunki prowadzenia działań i wpływ tego działania na realizację zadań i celu frontu na kierunku nadmorskim. Niekiedy analizuje wpływ współdziałających wojsk lądowych frontu na sytuację operacyjną na morzu i w powietrzu, która na skutek działań zaczepnych wzdłuż wybrzeża może dodatkowo wpłynąć na prowadzenie działań bojowych sił morskich i powietrznych, jak również prowadzenie operacji desantowej.

W rezultacie przeprowadzonej analizy zadania i osobistej oceny położenia, dowódca frontu formułuje zamiar do operacji desantowej, który ogłasza tylko zainteresowanym. To jest, zastępcy do spraw desantowych frontu, zastępcy do spraw morskich i do spraw lotnictwa, dowódcy WRiA, dowódcy OPL frontu oraz szefom rodzajów wojsk i służb wyznaczonych do zabezpieczenia operacji desantowej. Następnie wydaje zarządzenie dla wykonawców i wytyczne do przygotowania danych do oceny położenia i sprecyzowania decyzji.

Cechą charakterystyczną równoległego planowania działań desantowych jest to, że zamiar dowódcy frontu daje podstawę do kalkulacji możliwości wydzielonych sił do operacji oraz wstępnych prac planistycznych w sztabach rodzajów wojsk sił zbrojnych tj. sztabie marynarki wojennej wojsk lotniczych frontu i armii lotniczej, a nawet w związkach taktycznych wojsk raketowych i desantowych.

Jednocześnie dokładne oceny możliwości sił i szczegółowe kalkulacje, które przygotowują sztaby rodzajów wojsk do decyzji, mogą stanowić podstawę do szczegółowego planowania i wykorzystania tych sił w operacji desantowej.

W toku oceny położenia dowódca frontu /operacji desantowej/, wspólnie z zastępcami do spraw morskich, lotnictwa i desantowych oraz dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb, szczegółowo rozpatruje następujące problemy:

a/ W ocenie sił nieprzyjaciela dowódca zwraca szczególną uwagę na:

- stan zagrożenia jądrowego, zagrożenie z powietrza i morza oraz możliwości oddziaływania radioelektronicznego nieprzyjaciela i jego wpływ na organizację działań desantowych;
- ugrupowanie i możliwości przeciwdziałania sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela w rejonie desantowania desantu powietrznego oraz lądowania desantu morskiego;
- dogodne rejony /odcinki-punkty/ lądowania dla desantu morskiego i rejony desantowania dla desantu powietrznego - śmigłowego;

- warunki nawigacyjno-hydrograficzne i meteorologiczne oraz inne dane fizyczno-geograficzne rejonów desantowania i lądowania;

- zagrożenie minowe na morzu i brzegu w rejonie lądowania desantu morskiego;

- sposoby działań sił desantów na obiekty, siły i środki obrony przeciwlotniczej i obrony przeciwdesantowej oraz rejonny forteczne, artylerię nadbrzeżną itp.

Ponadto w ocenie nieprzyjaciela dowódca frontu rozpatruje również możliwości obronne i zaczepne odwodów, sił interwencyjnych szybkiego reagowania i innych, które mogą być użyte w określonym czasie przeciwko siłom i środkom tak desantu powietrznego, jak i desantu morskiego we wszystkich okresach i etapach operacji desantowej.

b/ W ocenie sił własnych dowódca frontu zwraca szczególną uwagę przede wszystkim na:

- skład i możliwości sił wydzielonych do operacji desantowej oraz ich wyposażenie i przygotowanie do działań desantowych;

- możliwości zorganizowania odpowiednich zgrupowań desantowych, zespołów sił lądowania, zespołów zgrupowań uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz sił osłony i obrony desantu morskiego i powietrznego;

- możliwości pokonania obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela i osiągnięcia przewagi /stosunek sił/ w czasie lądowania w stosunku do sił i środków nieprzyjaciela w rejonach działań;

- charakter działań i sposoby lądowania oraz współdziałanie wydzielonych sił, zwłaszcza lotnictwa uderzeniowego armii lotniczej ND na TDW z lotnictwem transportowym ND ZSZ UW, lotnictwem morskim oraz lotnictwem i wojskami raketowymi frontu;

- współdziałanie między siłami lądowania, a desantem powietrznym oraz wojskami desantu morskiego;

- zadania i ugrupowanie operacyjne sił w operacji desantowej, w każdym etapie prowadzenia działań desantowych;

- rejonny, odcinki i punkty załadowania i lądowania, drogi marszu i przelotu oraz możliwości ześrodkowania i działania w nich określonej liczby środków transportowo-desantowych /samolotów i śmigłowców transportowych, okrętów desantowych i transportowców/;

- kolejność, terminy i sposoby załadowywania wojsk i sprzętu na okręty desantowe, statki, promy i transportowce wojskowe;

- liczbę lotnisk załadowania wojsk desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym, sposób przelotu i desantowania ich - na ilu zrzutowiskach i lotniskach, które będą desantowane;

- możliwości organizacji taktycznych desantów śmigłowoowych, liczbę lądowisk załadowania i lądowania, sposób desantowania wojsk na obiekty obrony przeciwdesantowej i drogi podejścia do obiektów działania;

- terminy desantowania wojsk powietrznodesantowych i taktycznych desantów śmigłowoowych w stosunku do lądowania - wysadzenia wojsk desantu morskiego;

- skład i zadania sił uderzeniowych oraz wsparcia ogniowego na poszczególnych etapach działań desantu powietrznego i morskiego;

- możliwości i skutki wstępnego i bezpośredniego ogniowego przygotowania lądowania desantów oraz wpływ na realizację zadań;

- skład i zadania zespołów sił lądowania, terminy gotowości do załadowania wojsk na okręty, kolejność i czas załadowania oraz drogi marszu;

- czas ogniowego ubezpieczenia podejścia i rozwinięcia zespołów sił lądowania czas ogniowego przygotowania lądowania oraz sposób wysadzenia wojsk w rejonach lądowania;

- skład i zadania sił osłony i obrony zespołu sił lądowania na każdym etapie działań desantowych;

- wszechstronne zabezpieczenie działań, zwłaszcza rozpoznania, maskowania; walki radioelektronicznej; zabezpieczenia inżynierskiego, chemicznego, materiałowo-technicznego i medycznego. Ponadto zabezpieczenie działań morskich - obronę przeciwkuterową, przeciwmijnową, przeciw okrętom podwodnym, hydrograficzną itp.

Na podstawie analizy zadania i wnikliwej oceny sił nieprzyjaciela oraz dokładnej oceny możliwości wydzielonych sił do operacji, dowódca frontu precyzuje decyzje dotyczące morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej.

Decyzja dowódcy frontu dotycząca morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, opracowana w formie graficznej i opisowej, powinna zawierać:

1. Wnioski z oceny sił obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela.

2. Zadania wykonywane przez określone siły przełożonego /Zespół Uderzeniowy floty, lotnictwo dalekiego zasięgu ND na TDW i uderzenia strategicznych wojsk rakietowych ND ZSZ na TDW/, wojska frontu i sąsiadów działające na rzecz operacji desantowej.

3. Cel i zamiar operacji desantowej w tym: główny i drugi /pomocniczy/ kierunek działań wydzielonych sił do operacji; zadanie bliższe i dalsze operacji desantowej; rejon załadowania i desantowania oraz

ogólny cel i zadania bojowe desantu powietrznego; rejony załadowania i lądowania sił desantu morskiego; ugrupowanie marszowe i bojowe sił do lądowania oraz cel i zadania rzutu szturmowego i sił głównych desantu morskiego; podział i sposób wykorzystania broni jądrowej i lotnictwa według zadań operacji.

4. Skład i zadania wojsk desantu powietrznego, w tym rejony wyjściowe i ześrodkowania, rejony załadowania, trasy /tory/ i korytarze przelotu, rejony desantowania - limit lotów lotnictwa transportowego /samolotów i śmigłowców/, sposób wysadzenia wojsk /rzut spadochronowy, rzut lądujący/ termin osiągnięcia gotowości do załadowania.

5. Skład i zadania wojsk desantu morskiego, urzutowanie i ugrupowanie sił desantu morskiego w czasie przemarszu i w czasie lądowania, rejony załadowania /odcinki, punkty i porty/, rejony formowania ODES i OTr /ZDES/, drogi przemarszu morzem do rejonu lądowania, zadania i sposób lądowania dla oddziałów rzutu powietrznego i oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego desantu morskiego, sił głównych i drugich rzutów, termin gotowości do załadowania wojsk na okręty.

6. Skład i zadania poszczególnych zespołów sił lądowania desantu morskiego, rejon ześrodkowania sił desantowych, odcinki, punkty i porty załadowania, sposób zabezpieczenia załadowania wojsk na okręty, statki-promy oraz okręty desantowe, rejony oczekiwania okrętów na załadowanie oraz rejony formowania ODES i OTr, ugrupowanie sił zespołu lądowania w czasie przejścia morza, sposób zabezpieczenia ogniowego, rozwinięcie sił w rejonie lądowania i sposób wysadzania poszczególnych rzutów /zgrupowań/ wojsk desantu morskiego, terminy osiągnięcia gotowości przez ODES i OTr do załadowania wojsk i działań desantowych.

7. Skład i zadania sił obrony wodnego rejonu /OWR/ załadowania i lądowania oraz ugrupowanie na **przejście morzem**.

8. Skład i zadania sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantu powietrznego i morskiego, limity lotów bojowych wojsk lotniczych frontu, lotnictwa morskiego i armii lotniczej ND na TDW oraz wydzielonych wojsk raketowych armii i frontu.

9. Skład i zadania sił osłony i obrony desantu powietrznego i morskiego - limit wykorzystania lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-bombowego WLF, morskiego i wojsk OPK oraz sił i środków OPL frontu i marynarki wojennej na każdym etapie operacji desantowej.

10. Sposób organizacji dowodzenia i współdziałania siłami wydzielonymi do operacji desantowej - w okresie organizacji i przygotowania sił do operacji i na czas jej prowadzenia.

11. Ogólny termin gotowości wszystkich sił i środków do realizacji zadań.

Na podstawie decyzji dowódcy frontu, sztab opracowuje dyrektywę do operacji desantowej, a z dyrektywy sporządza wyciągi i rozsyła zainteresowanym.

Sztab frontu równolegle z opracowywaniem dyrektywy, wspólnie z grupą operacyjną dowództwa marynarki wojennej /floty/ z udziałem przedstawicieli zainteresowanych dowództw /szefostw/ rodzajów wojsk /służb/, sporządza plan morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej. /Schemat 16/.

Treść planu operacji desantowej określa przede wszystkim sposób działania wojsk desantu powietrznego, morskiego i wszystkich pozostałych sił biorących udział w zabezpieczeniu operacji. Uwzględnia się w nim warunki działań konwencjonalnych i z użyciem broni jądrowej.

Operacyjna grupa planowania frontu opracowuje operacyjną część planu operacji desantowej na mapie 1:200 000 z odpowiednią legendą, która powinna zawierać rozwiniętą treść decyzji dowódcy frontu dotyczącą przeprowadzenia operacji desantowej. Wszystkie dokumenty związane z organizacją, planowaniem i prowadzeniem operacji desantowej powinny być szczegółowo opracowane i skorygowane /aktualne/ stosownie do sytuacji przed rozpoczęciem operacji.

Ponadto operacyjna grupa planowania, oprócz operacyjnej części planu operacji desantowej, powinna opracować:

1. Plan załadowania wojsk powietrznodesantowych na środki transportowo-desantowe /śmigłowce i samoloty transportowe/.
2. Plan załadowania wojsk desantu morskiego na okręty desantowe, promy i statki, w tym oddziały wydzielone rzutu szturmowego na szybkie środki lądowania /śmigłowce, poduszkowce, wodoloty i okręty desantowe/.
3. Ogólny plan lądowania /desantu powietrznego i morskiego/ z uwzględnieniem desantowania wojsk powietrznodesantowych, oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego, sił głównych pierwszego i drugiego rzutu desantu morskiego.
4. Plan obrony przeciwlotniczej, osłony i ochrony desantów.
5. Plan WRE, zabezpieczenia inżynieryjnego, chemioznego itp.
6. Plan wstępnego i bezpośredniego obezwładnienia sił i środków /obiektów/ obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela /bez użycia broni jądrowej i w warunkach jej stosowania/.

Cechą szczególną tego planu jest to, że opracowany w formie tabeli może obejmować: wstępne obezwładnienie obrony przeciwdesantowej od po-

ozątku operacji zaczepnej frontu /wojny/ do "G" - 6-8 godzin przed lądowaniem desantów; bezpośrednie obezwładnienie sił i środków obrony przeciwdesantowej w rejonach lądowania od G - 6-8 do G - 2-4 godziny; ogniowe przygotowanie desantowania wojsk powietrznodesantowych i lądowania desantu morskiego od G - 2-4 do "G" oraz ogniowe wsparcie działań desantu powietrznego i morskiego w okresie wysadzania wojsk i działań w głębi obrony nieprzyjaciela od G do G + 5-6 godzin.

7. Plan ogniowego przygotowania lądowania i wsparcia wojsk desantu morskiego na brzegu, może obejmować: mapy działań bojowych lotnictwa uderzeniowego wojsk lotniczych frontu i oddziałów okrętów wsparcia ogniowego; organizację działań bojowych lotnictwa frontowego i uderzeniowego AL ND na TDW i oddziałów okrętów wsparcia ogniowego /ZWO/; tabele planowanych uderzeń lotnictwa i rodzaju ognia okrętów ZWO w czasie obezwładniania sił i środków obrony przeciwdesantowej na brzegu; tabele współrzędnych rejonów manewrowania ogniowego okrętów ZWO; plan współdziałania oddziałów /grup/ okrętów wsparcia ogniowego z lotnictwem uderzeniowym i wsparcia.

8. Plan współdziałania w formie tabeli /tekstowej/ i grafiku /harmonogramu/ realizacji zadań wszystkich sił i środków biorących udział w operacji desantowej.

Właściwością tego planu jest to, że w stosunku do okresu i etapów operacji tworzy się swoisty scenariusz działań wszystkich wydzielonych sił do operacji, uwzględniając realizację zadań różnych rodzajów wojsk sił zbrojnych na rzecz wojsk desantowych w celu osiągnięcia głównego celu operacji desantowej.

Ponadto plany użycia i zabezpieczenia poszczególnych rodzajów wojsk powinny zawierać jednocześnie problemy i zagadnienia dotyczące współdziałania zgodne z okresami i etapami operacji.

Dla oddziałów i związków taktycznych wchodzących w skład desantu powietrznego i morskiego, grupa operacyjna planowania i dowodzenia opracowuje głównie rozkazy bojowe w których podaje się:

- krótką ocenę nieprzyjaciela /stosownie do rejonu działania/;
- zadania sił i środków frontu i wyższego szczebla oraz sposób ich realizacji **na rzecz desantu powietrznego lub morskiego;**
- zadania współdziałających sił desantu powietrznego i wojsk lądowych armii-frontu działających wzdłuż wybrzeża;
- **zadania i środki wzmocnienia dla wojsk powietrznodesantowych**, w tym terminy osiągnięcia rejonów ześrodkowania, punkty lądowania, trasę przelotu i rejonu desantowania oraz dwustopniowe zadania bojowe;

- zadania i środki wzmocnienia dla oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego - układ, liczbę środków desantowych, punkty załadowania wojsk, odcinki i punkty lądowania, dwustopniowo zadanie, terminy osiągnięcia gotowości do załadowania, czas i sposób wykonania zadania, środki wsparcia i zagadnienia współdziałania;

- zadania dla oddziałów - związków taktycznych pierwszego rzutu desantu morskiego - środki wzmocnienia, odcinki - punkty lądowania, zadania bliższe, następne i kierunek dalszego natarcia, linie rozgraniczenia.

Terminy osiągnięcia rejonów ześrodkowania /załadowania/, punkty załadowania, czas i sposób ładowania wojsk i sprzętu bojowego na okręty, termin gotowości do działań.

- zadania dla oddziałów - związku taktycznego drugiego rzutu desantu morskiego /odvodu/ - odcinki /punkty/ wysadzenia /ładowania/, kierunek działania i zadania po wylądowaniu /np. niszczenie ocalałych sił i środków nieprzyjaciela, likwidacja okrążonych wojsk nieprzyjaciela na przyczółku lądowania itp./, rejon osiągnięcia gotowości bojowej do działań rubieżę wprowadzenia do walki i termin rozwinięcia wojsk do natarcia, zadania bliższe /następne/ i kierunek dalszego działania /natarcia lub opanowania rubieży, obiektu i przejścia do obrony - odparcia kontrataku itp./.

Terminy osiągnięcia rejonów ześrodkowania /załadowania/ punkty /porty/ załadowania, sposób i czas ładowania wojsk i sprzętu bojowego na okręty desantowe, promy i statki transportowe oraz termin gotowości do ładowania;

- zadania dla wojsk raketowych i artylerii, punkty wysadzenia /ładowania/ oddziałów i pododdziałów, drogi marszu, terminy zajęcia pozycji stanowisk startowych i stanowisk ogniowych dla artylerii, czas uderzeń i otwarcia ognia, zadania ogniowe dla artylerii oraz obiekty uderzeń dla dywizjonów rakiet taktycznych;

- zadania dla oddziałów i pododdziałów OPL, punkty wysadzenia /ładowania/, drogi marszu, rejon rozwinięcia pozycji startowych i ogniowych, termin osiągnięcia gotowości do otwarcia ognia oraz zadania; punkty załadowania wojsk i sprzętu, sposób ładowania;

- punkty i sposób załadowania stanowisk dowodzenia, punkty wysadzenia i rejon oraz terminy ich rozwinięcia.

4.2. Właściwości planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Planowanie działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej może być realizowane w okresie pokoju lub bezpośrednio przed operacją. Stanowi to integralną część planowania działań bojowych lotnictwa w operacji zaczepnej frontu i obejmuje wszystkie zadania wykonywane przez poszczególne rodzaje lotnictwa uczestniczące w operacji desantowej.

W okresie pokoju działania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej planuje w Sztabie Generalnym wydzielona grupa oficerów Dowództwa Wojsk Lotniczych, wchodząca w skład frontowej grupy planowania operacyjnego.

Bezpośrednio przed operacją, korektą i uzupełnieniem planu działań lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej zajmuje się grupa operacyjna wojsk lotniczych frontu /WLF/, wydzielona ze składu SD WLF. Może ona także, w wypadku innego niż planowano przebiegu operacji zaczepnej frontu i rozwoju sytuacji operacyjno-strategicznej czy wydzielenia innych sił i wysiłku lotnictwa, rozwiązywać nowe problemy udziału lotnictwa w operacji desantowej. Oznacza to, potrzebę sporządzenia nowego planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Udział w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego stwarza konieczność zaangażowania w planowaniu jego działań bojowych w tej operacji, oprócz grupy operacyjnej WLF, grup operacyjnych wydzielonych z dowództw i sztabów lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia. W zależności od rozmachu operacji i zakresu działań bojowych lotnictwa w planowaniu tym mogą wziąć udział ponadto:

- grupa operacyjna lotnictwa morskiego;
- grupa operacyjna lotnictwa wojsk OPK;
- grupa operacyjna lotnictwa transportowego ND ZSZ UW;
- grupa operacyjna lotnictwa ND na TDW;
- grupa operacyjna wojsk lotniczych sąsiedniego frontu,

Wszystkie te grupy operacyjne ściśle współpracują z grupą operacyjną WLF i planują wykorzystanie podległego im lotnictwa w ramach wydzielonego do działań w operacji desantowej wysiłku.

Wiodącą rolę w procesie planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej spełnia grupa operacyjna WLF, która integruje wysiłki pozostałych lotniczych grup ope-

racyjnych w celu racjonalnego użycia lotnictwa w operacji. Pracuje ona w operacyjnej grupie planowania desantów na SD frontu, a jej dowódcą jest z zasady zastępca dowódcy WLF do spraw liniowych.

W czasie planowania grupa operacyjna WLF utrzymuje ścisły kontakt ze sztabem, a zwłaszcza z dowódcą WLF, który koryguje jej działalność stosownie do zmian zachodzących w sytuacji operacyjnej. Sztab WLF dostarcza grupie bieżących danych o stanie, możliwościach i przygotowaniu rodzajów lotnictwa wydzielonego do działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Grupa operacyjna z kolei przekazuje do sztabu WLF dane dotyczące operacji desantowej, umożliwiające sztabowi sprecyzowanie i przekazanie zadań związkom taktycznym i oddziałom lotnictwa oraz przygotowanie ich do działań bojowych. Ponadto grupa operacyjna WLF utrzymuje ścisłą więź z operacyjną grupą planowania desantów oraz grupami operacyjnymi lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia.

Podstawę do wypracowania propozycji planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej stanowią:

- zamiar operacji desantowej i wytyczne dowódcy frontu/morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej/;
- dyrektywa operacyjna dowódcy frontu;
- rozkaz operacyjny i wytyczne dowódcy WLF.

Grupa operacyjna WLF, przystępując do wypracowania propozycji działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej, powinna znać:

- czasy i rejony działania desantu powietrznego i morskiego;
- skład i zadania wojsk desantowych biorących udział w operacji;
- podział operacji na etapy;
- wysiłek lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego wydzielony do działań w operacji;
- ogólne zasady współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia lotnictwem na poszczególnych etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Dowódcą grupy operacyjnej WLF na podstawie powyższych danych dokonuje analizy zamiaru operacji desantowej i określa cel działań bojowych lotnictwa w operacji. Na tej podstawie precyzuje zamiar działań lotnictwa w operacji, dokonuje kalkulacji czasu, ustala przedsięwzięcia organizacyjne i daje podległym oficerom wytyczne do przygotowania danych dotyczących działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Po udzieleniu wytycznych podległym oficerom dowódcą grupy operacyjnej WLF przystępuje do oceny sytuacji. Nie odbiega ona w sposób

zasadniczo od przyjętej w metodzie pracy dowództwa i sztabów lotniczych. Uwzględnia jednak cechy specyficzne morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

W toku oceny sytuacji dowódca grupy operacyjnej WLF wysłuchuje meldunków podległych oficerów, które powinny zawierać dane wstępnie uzgodnione z oficerami grupy planowania i grup operacyjnych rodzajów lotnictwa innego podporządkowania organizacyjnego. Wnioski z oceny sytuacji oraz dane wstępnie uzgodnione przez oficerów grupy operacyjnej WLF stanowią dla dowódcy tej grupy podstawę do sprecyzowania propozycji działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. O propozycjach tych melduje dowódcy wojsk lotniczych frontu, a następnie dowódcy frontu lub dowódcy desantów - zastępcę dowódcy frontu do spraw desantowych. Meldunek propozycji może ujmować:

- wnioski z oceny nieprzyjaciela i przewidywanych warunków działań lotnictwa;

- możliwości lotnictwa wydzielonego do działań w operacji desantowej;

- propozycje wykorzystania lotnictwa według etapów operacji i zadań realizowanych na korzyść wojsk desantu morskiego i powietrznego;

- organizację zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa w operacji;

- organizację dowodzenia i współdziałania lotnictwa z siłami marynarki wojennej, wojskami desantu morskiego i powietrznego oraz między rodzajami lotnictwa i lotnictwem różnego podporządkowania organizacyjnego.

Meldunki o podobnej treści dowódca grupy operacyjnej WLF opracowuje i przedstawia dowódcy frontu do spraw desantowych w czasie wypracowywania decyzji dotyczących działań w każdym kolejnym dniu operacji, biorąc pod uwagę etap operacji i przewidywany wysiłek lotnictwa w danym dniu operacji.

Propozycje zatwierdzone przez dowódcę frontu lub jego zastępcę do spraw desantowych stanowią podstawę do szczegółowego planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Podczas szczegółowego planowania działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej grupa operacyjna WLF uwzględnia aktualne dane o nieprzyjacielu, wydzielone siły i wysiłek lotnictwa, jego możliwości bojowe, sieć lotniskową i przewidywane bazowanie lotnictwa, możliwości w zakresie dowodzenia i naprowadzania lotnictwa, wytyczne dowódcy frontu i dowódcy WLF do organizacji współdziałania i inne dane.

W toku planowania działań lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej grupa operacyjna WLF powinna rozwiązać przede wszystkim następującą problematykę:

- ustalić zadania rozpoznania powietrznego, dokonać podziału wysiłku lotnictwa rozpoznawczego według etapów operacji, sprecyzować szczególne zadania i siły niezbędne do ich wykonania oraz określić sposoby rozpoznania, a także sposoby i terminy dostarczenia danych z tego rozpoznania;

- ustalić zadania, siły, sposoby i terminy osłony przez lotnictwo myśliwskie lotnictwa transportowego, sił marynarki wojennej i wojsk desantowych według etapów operacji, określić strefy odpowiedzialności lotnictwa myśliwskiego różnych rodzajów sił zbrojnych oraz rubieże i sposoby przejścia osłony;

- ustalić zadania ogniowe, dokonać podziału wysiłku lotnictwa uderzeniowego, określić siły i terminy wykonania zadań w poszczególnych etapach operacji;

- uzgodnić z grupą operacyjną lotnictwa transportowego ZSZ UW zabezpieczenie desantowania operacyjnego desantu powietrznego;

- ustalić siły niezbędne do wykonania zadań w poszczególnych zgrupowaniach lotniczych według etapów operacji;

- ustalić i uzgodnić współdziałanie lotnictwa ze środkami ogniowymi i siłami wojsk lądowych, marynarki wojennej oraz między rodzajami lotnictwa według etapów, zadań, obiektów, rubieży i czasu przeprowadzenia operacji desantowej;

- ustalić zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa w operacji;

- ustalić skład, miejsce i czas załadowania oraz rozmieszczenie, terminy i sposoby przesunięcia organów dowodzenia lotnictwem według etapów operacji.

Ponadto w toku planowania ustala się: wykorzystanie lotnictwa transportowego do dowozu środków materiałowych na potrzeby desantu, ewakuacji rannych i chorych oraz wykonywania innych zadań; obeszładnienie zakłóceniami urządzeń radioelektronicznych nieprzyjaciela przez lotnictwo WRE oraz siłami wojsk lądowych i marynarki wojennej; opanowanie na potrzeby lotnictwa lotnisk i składów MPS na terenie nieprzyjaciela oraz inne elementy.

Po rozwiązaniu i uzgodnieniu zasadniczych problemów grupa operacyjna WLF sporządza "Plan działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej". Plan opracowuje się na mapie w skali 1:500 000 oraz uzupełnia tekstualnie legendą i załącznikami.

Treść planu działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej obejmuje:

1. Nieprzyjaciela /w rejonie objętym operacją desantową/:

a/ wojska lądowe - ugrupowanie wojsk, w tym głównie raketowych środków napadu jądrowego, jednostek pancernych, artylerii i odwodów mogących przeciwdziałać desantowi; fortyfikacje, rejonny wzmoceń, rubieże obronne i terenowe oraz obiekty wojskowe, komunikacyjne i inne, których uchwycenie ma istotne znaczenie dla prowadzenia operacji desantowej;

b/ siły morskie - bazy i porty morskie oraz ich OPL i strefy ognia; elementy obrony przeciwdesantowej; skład i rejonny /strefy/ działania okrętów wojennych mogących przeciwdziałać desantowi morskemu;

c/ OPL nieprzyjaciela /w rejonie wysadzenia desantu powietrznego i morskiego zwłaszcza na trasie przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym/ - ugrupowanie baterii artylerii i rakiet przeciwlotniczych, strefy ich ognia; rozmieszczenie posterunków radiolokacyjnych, rubieże ich wykrywania na małych i średnich wysokościach; punkty dowodzenia;

d/ lotnictwo - sieć lotniskowa i bazowania jednostek lotniczych strefy dyżurowania lotnictwa myśliwskiego w powietrzu; możliwe rubieże przechwycenia z dyżurowania na lotniskach i w powietrzu; prawdopodobne kierunki nalotu lotnictwa na desant podczas przejścia morzem /przelotu/ i działań na lądzie; infrastruktura lotnicza /składy MPS, rurociągi, magazyny środków rażenia itp./.

2. Wojska własne:

a/ wojska lądowe - rubież styczności bojowej wojsk, ogólne położenie wojsk lądowych w rejonie wysadzenia desantu; punkty dowodzenia;

b/ desant - rejonny wyczekiwania i załadowania desantu morskiego, rejonny wyczekiwania i lotniska załadowania desantu powietrznego, korytarz przelotu lotnictwa transportowego z desantem, rejonny zrzutu desantu spadochronowego, lotniska nieprzyjaciela uchwytywane przez desant spadochronowy, rejon formowania desantu morskiego, trasy przejścia morzem i rejonny desantowania desantu morskiego, kierunki i rubieże działań desantu powietrznego i morskiego po wylądowaniu, punkty dowodzenia desantem;

c/ marynarka wojenna - ogólne położenie i działania rodzajów sił związane z zabezpieczeniem i osłoną przejścia desantu morzem, szczególnie położenie okrętów zespołów desantowych i ich ochrony, w tym OPL i strefy ich ognia w poszczególnych fazach operacji /załadowania,

przejścia morzem i desantowania/, elementy systemu dowodzenia siłami marynarki wojennej uczestniczącymi w operacji desantowej;

d/ OPK i OPL - elementy ugrupowania wojsk OPK i OPL na trasie przelotu i przejścia morzem desantu szczególnie ugrupowanie rakiet przeciwlotniczych i strefy ich ognia, punkty dowodzenia;

e/ lotnictwo - elementy sytuacji, sieć lotniskowa, bazowanie jednostek lotniczych, elementy systemu zabezpieczenia, punkty dowodzenia;

- elementy decyzji - bazowanie i manewr lotniskowy jednostek planowanych do działań w operacji desantowej, punkty dowodzenia lotnictwem działającym w operacji i oś ich przesunięcia, elementy zabezpieczenia lotnictwa w operacji desantowej, możliwości przestrzenne lotnictwa, strefy odpowiedzialności i rubieże przejścia osłony desantu powietrznego i morską przez lotnictwo myśliwskie OPK i WLF, strefy dyżurowania i samodzielnego poszukiwania lotnictwa myśliwskiego na trasie przelotu /przejścia morzem/ i w rejonie desantowania oraz siły i terminy dyżurowania; obiekty nieprzyjaciela niszczone przez lotnictwo uderzeniowe przy użyciu broni jądrowej i konwencjonalnych środków rażenia w okresie przygotowania i w toku operacji, czas, siły i wykonawcy uderzeń, obiekty /pasy, rejon/, sposoby i terminy rozpoznania powietrznego oraz siły lotnictwa rozpoznawczego wydzielone do tego celu, korytarze i warunki lotu lotnictwa transportowego z desantem, osie tras /korytarze/ przelotu innych rodzajów lotnictwa, działania lotnictwa WRE oraz inne elementy ugrupowania i działań związane z operacją desantową;

- sąsiedzi - działania WLF i innych związków lotnictwa mające wpływ na operację desantową.

W legendzie do planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, ujmuje się:

- wnioski z oceny nieprzyjaciela;

- zadania frontu i sąsiadów;

- zadania lotnictwa, myślenie przewodnią decyzji i sposób wykonania zadań;

- zadania jednostek lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego;

- skład bojowy i wysiłek lotnictwa wydzielonego do działań w operacji;

- stosunek sił lotnictwa;

- podział wysiłku lotnictwa;

- zabezpieczenie, współdziałanie i dowodzenie.

Plan działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej podpisuje dowódca WLF i dowódca grupy operacyjnej WLF, a zatwierdza dowódca frontu. Załącznikami do planu może być tabela współdziałania i plan ogniowego przygotowania desantowania.

Grupa operacyjna WLF, wraz z przedstawicielami innych lotniczych grup operacyjnych, podczas planowania operacji desantowej uczestniczy w opracowaniu tabeli współdziałania i planu ogniowego przygotowania desantowania. Dokumenty te sporządza się w grupie operacyjnej planowania desantów. Po ich zatwierdzeniu przez dowódcę frontu, odpowiednio opracowane wyciągi są załącznikami do planu działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej. Wyciąg z tabeli współdziałania w operacji desantowej dla lotnictwa obejmuje etapy operacji desantowej, etapy zabezpieczenia operacji desantowej, wysiłek lotnictwa w etapach operacji wyrażony w pułkolotach, os czasu, zadania wykonywane przez poszczególne związki operacyjne i rodzaje lotnictwa, numery /rodzaje/ obiektów i stref dyżurowania, wykonawców, wydzielone siły, a także działania ogniowe współdziałających środków rażenia /np. okrętów rakietowych, artylerii okrętowej, wojsk rakietowych i artylerii/, biorących udział w zabezpieczeniu operacji.

Wyciąg z planu ogniowego przygotowania desantowania obejmuje wszystkie okresy tego przygotowania, a mianowicie: wstępne przygotowanie ogniowe rejonu desantowania, bezpośrednie przygotowanie ogniowe rejonu wysadzenia desantu powietrznego, ogniowe zabezpieczenie rozwinięcia zespołu sił lądowania /ZSL/, ogniowe przygotowanie lądowania desantu morskiego oraz ogniowe wsparcie desantu powietrznego i morskiego w czasie walki na terytorium nieprzyjaciela. Ponadto ujmuje się w nim obiekty uderzeń i ich dyslokację, wykonawców zadań, wydzielone siły lotnictwa, stosowane środki rażenia, czas uderzenia i oczekiwane rezultaty działań lotnictwa.

Sporządzenie planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest przedsięwzięciem bardzo pracochłonnym, gdyż wymaga drobiazgowych kalkulacji z dokładnością do minuty i skorelowania z innymi dokumentami, opracowywanymi równolegle przez grupę operacyjną WLF. Jest on jednak dokumentem niezbędnym dla prawidłowego zrozumienia roli i miejsca wszystkich wykonawców zadań lotniczych oraz zgrania ich działań w przestrzeni i w czasie.

Niezależnie od głównych dokumentów grupa operacyjna WLF może sporządzać, w zależności od potrzeb, także dokumenty pomocnicze. Ich ilość i treść ustala dowódca grupy operacyjnej WLF.

Przedstawiony sposób i kolejność planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej będzie realizowany w warunkach dysponowania dostatecznym czasem i przygotowania operacji metodą pracy kolejnej. Podczas przygotowywania operacji desantowej metoda pracy równoległej kolejność i zakres realizacji określonych przedsięwzięć planistycznych ulega zmianie, stosownie do działalności /w tym okresie/ grupy operacyjnej planowania desantów. Natomiast treść planowania w zasadzie pozostaje niezmienna.

W toku operacji desantowej grupa operacyjna WLF opracowuje plan działań bojowych lotnictwa na każdy kolejny dzień operacji.

Grupy operacyjne lotnictwa: transportowego, OPK, marynarki wojennej i inne, pracujące wraz z grupą operacyjną WLF w sztabie frontu, opracowują plany użycia lotnictwa odpowiedniego podporządkowania organizacyjnego, których treść jest ściśle skorelowana z planem działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej. Plany te przedstawiają swoim dowódcom wraz z odpowiednimi meldunkami. Dowódcy związków operacyjnych /związków taktycznych/ lotnictwa ND na TDW, marynarki wojennej, lotnictwa transportowego i wojsk OPK wypracowują decyzję o działaniach bojowych podległego lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, uwzględniając przy tym ustalenia i uzgodnienia dokonane na szczeblu frontu w czasie planowania operacji i organizowania współdziałania.

Planowanie i organizowanie działań bojowych w związkach taktycznych i oddziałach lotnictwa, będących wykonawcami zadań w operacji desantowej, w zasadzie nie różni się od tych przedsięwzięć realizowanych codziennie podczas działań w operacji zaczepnej frontu /armii/. Istotne właściwości występują natomiast w lotnictwie transportowym, gdyż musi ono dodatkowo uzgodnić wykorzystanie lotnisk załadowania i współdziałanie z wojskami powietrznodesantowymi.

W tym celu z dywizji lotnictwa transportowego wysyłane są grupy operacyjne, z pułków lotnictwa transportowego - grupy dowodzenia, a ponadto z wojsk lotniczych frontu /z centrum dowodzenia bojowego WLF/ grupa dowodzenia bojowego, która wraz ze sztabem wojsk desantu powietrznego /DPD/ będzie zrzucona w rejonie desantowania. Gdy z dywizji i pułków lotnictwa transportowego nie wysyła się grup operacyjnych i grup dowodzenia, współdziałanie z wojskami powietrznodesantowymi i z pułkami lotniczymi bazującymi w rejonie wyjściowym /na lotniskach, na których nastąpi załadowanie desantu powietrznego/ uzgadnia grupa operacyjna lotnictwa transportowego ND ZSZ UW po zakończeniu działalności plani-

stycznio-organizatorskiej na szczeblu frontu /w grupie operacyjnej planowania desantów/.

W skład grupy operacyjnej dywizji lotnictwa transportowego zwykle wydziela się: zastępcę dowódcy dywizji jako dowódcę grupy, szefa sztabu dywizji lub jego zastępcę, nawigatora dywizji do spraw desantowania, inżyniera do spraw urządzeń lotniczych i desantowych, szefa łączności, szefa służby chemicznej, oficerów służby materiałowo-technicznego zabezpieczenia i służby inżynierskiej oraz starszego lekarza dywizji.

Do zadań grupy operacyjnej dywizji lotnictwa transportowego należy:

- organizacja dowodzenia na lotniskach rejonu wyjściowego;
- uzgodnienie zagadnień współdziałania z dowódcą /sztabem/ dywizji powietrznodesantowej;
- uzgodnienie zagadnień współdziałania z dowódcami pułków lotniczych bazujących na lotniskach w rejonie wyjściowym.

Wraz z grupą operacyjną w rejon wyjściowy wysyła się ruchome stanowisko dowodzenia i pododdział łączności i radiotechnicznego ubezpieczenia lotów z niezbędnymi środkami. Równocześnie z grupą operacyjną w rejon wyjściowy mogą przybywać grupy dowodzenia pułków lotnictwa transportowego.

Po przybyciu w rejon wyjściowy dowódca grupy operacyjnej organizuje pracę oficerów służby materiałowo-technicznego zabezpieczenia i służby inżynierskiej oraz grup dowodzenia pułków w zakresie uzgodnienia zagadnień współdziałania z dowódcami pułków lotniczych bazujących na lotniskach wyznaczonych do załadunku desantu, a także kieruje rekonesansem tych lotnisk.

Szef sztabu dywizji lub jego zastępca wybiera miejsce rozwinięcia wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji. Następnie wraz z nawigatorem do spraw desantowania oraz inżynierem do spraw urządzeń lotniczych i desantowych uczestniczy w uzgadnianiu współdziałania w sztabie dywizji powietrznodesantowej.

Jak wiadomo, w desantowaniu desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym bierze udział kilka dywizji lotnictwa transportowego. W uzgodnieniu współdziałania z wojskami desantu powietrznego biorą więc udział grupy operacyjne ze wszystkich tych dywizji. Pracą tych grup w czasie uzgadniania współdziałania zwykle kieruje przedstawiciel dowództwa lotnictwa transportowego. Podczas uzgadniania współdziałania ustala się:

- skład bojowy desantowych pododdziałów, niezbędną liczbę samolotów do armatu poszczególnych pododdziałów oraz kolejność ich desantowania;

- podział pododdziałów desantu na lotniska załadowania i pomiędzy pułki lotnictwa transportowego;

- terminy załadowania do samolotów wojsk i sprzętu;

- szrutowiska, terminy startu i warunki lotu samolotów w czasie szrutu pododdziałów;

- organizację dowodzenia i łączności w rejonie wyjściowym, podczas lotu i desantowania oraz sygnały i środki dowodzenia.

Na zakończenie opracowuje się tabelę desantowania w kilku egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla każdej dywizji. O rezultatach uzgodnień dowódca grupy operacyjnej lub szef sztabu melduje dowódcy dywizji lotnictwa transportowego.

W skład grupy dowodzenia pułku lotnictwa transportowego, wysyłanej w rejon załadowania desantu, zwykle wchodzi: szef sztabu lub jego zastępca, nawigator pułku do spraw desantowania, szef łączności, szef służby chemicznej, oficerowie służby inżynierskiej i zaopatrzenia oraz starszy lekarz. Na dowódcę grupy wyznacza się zazwyczaj zastępcę dowódcy pułku.

Do zadań pułkowej grupy dowodzenia należy:

- rekonesans lotniska załadowania desantu;

- uzgodnienie współdziałania z dowódcą pułku lotniczego bazującego na tym lotnisku;

- uzgodnienie współdziałania z dowódcą desantowego pododdziału;

- rozwińcie stanowiska dowodzenia pułku na lotnisku załadowania.

Na lotnisko załadowania desantu kieruje się odpowiednie środki łączności i radiotechnicznego ubezpieczenia lotów, a także środki zabezpieczenia materialowego i lotniczo-technicznego /gdy istnieje taka potrzeba/.

Z dowódcą pułku lotniczego bazującego na lotnisku załadowania desantu grupa dowodzenia uzgadnia:

- miejsce stoisk samolotów transportowych;

- wykonanie przez pułk lotnictwa transportowego lądowania i startu w utrudnionych warunkach, wynikających z prowadzenia z tego samego lotniska działań bojowych przez drugi pułk lotniczy;

- możliwości zabezpieczenia materialowego i lotniczo-technicznego lotnictwa transportowego przez pułk bazujący na lotnisku załadowania desantu;

- możliwości zabezpieczenia lotnictwa transportowego na lotnisku załadowania desantu przez pułk na nim bazujący pod względem: łączności, OPEMR, obrony przeciwlotniczej, maskowania, transportu itp.

Z dowódcą desantowanego pododdziału grupa dowodzenia uzgadnia:

- dokładny skład bojowy desantowanego pododdziału;
- kolejność zrzuć pododdziału oraz podział sprzętu i ludzi na samoloty;
- sposoby załadowania pododdziału, a w tym: stoiska /stanowiska/ załadowania, miejsca rozmieszczenia pododdziału przed podejściem do samolotów, terminy początku i końca załadowania, sposoby poruszania się pododdziału na lotnisku;
- dowodzenie eskadrami lotnictwa transportowego i pododdziałem wojsk powietrznodesantowych na lotnisku i w czasie lotu, środki i sygnały dowodzenia.

Grupa dowodzenia i dowództwo desantowanego pododdziału wspólnie opracowują w dwóch egzemplarzach plan załadowania, składający się ze schematu lotniska i tabeli załadowania. Jeden egzemplarz planu zabiera grupa dowodzenia, a drugi - dowódca desantowanego pododdziału.

O uzgodnionych zagadnieniach melduje się dowódcy pułku lotnictwa transportowego, który wykorzystuje je w procesie wypracowania decyzji i przygotowania pułku do desantowania desantu powietrznego.

4.3. Niektóre właściwości planowania użycia wydzielonych sił morskich /ZSL/ do operacji desantowej w sztabie /ach/ marynarki wojennej sojusznicych flot /ZFB/

Właściwością planowania użycia sił marynarki wojennej do morskich działań desantowych /operacji/ jest to, że planowanie odbywa się równolegle w relacji: operacyjna grupa planowania i dowodzenia operacji desantowej /sztabu frontu/, a grupą operacyjną sojusznicych flot lub zjednoczonej floty oraz grupą operacyjną wojsk desantu morskiego, a sztabem zespołu sił lądowania, z udziałem przedstawicieli rodzajów sił zbrojnych uczestniczących w operacji.

Podstawą planowania działań sił morskich sojusznicych flot jest decyzja dowódcy frontu i wytyczne do współdziałania i zabezpieczenia operacji desantowej oraz dyrektywa frontu /wyciąg z dyrektywy/. Dowództwo floty, na podstawie dyrektywy dowódcy frontu, planuje działania i przygotowuje siły morskie flot sojusznicych do udziału w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej. Jednocześnie dowódcy flot - w zależności od liczby kierunków działań - wyznaczają dowódcę /ów/ i wydzielają określone siły morskie do utworzenia jednego-dwóch zespołów sił lądowania /ZSL/.

W ramach planowania i przygotowywania tych sił do działań każdy dowódca zespołu sił lądowania /ZSL/, na podstawie dyrektywy dowódcy floty i wytycznych jego szefa sztabu oraz zasad uzgodnionych z dowódcą wojsk desantu morskiego, powinien:

- dokładnie przestudiować wyznaczone rejony /odcinki/ oraz wybrać i określić najdogodniejsze punkty lądowania z punktu widzenia zarówno warunków i możliwości działań okrętów, jak i lądowania /dowodzenia/ wojsk desantu morskiego;

- określić liczbę i możliwości wykonania przejść w zagrodach minowych i zaporach inżynieryjnych obrony przeciwdesantowej;

- ustalić /określić/ niezbędne do tego działania siły i środki morskie, pirotechniczne oraz sposób wykonywania przejść w zaporach przeciwdesantowych;

- określić liczbę i skład oddziałów - zespołów desantowych, w tym liczbę środków transportowo-desantowych /śmigłowców, poduszkowców, wodolotów i szybkich okrętów desantowych/, dla oddziałów wysdzielonych rzutu szturmowego, okrętów i promów - statków dla pierwszego i drugiego rzutu desantu morskiego;

- określić i ustalić dogodne rejony - odcinki i punkty załadowania wojsk i sprzętu bojowego na okręty oraz kolejność ich lądowania;

- ustalić odpowiednie rejony formowania oddziałów - zespołów desantowych, ugrupowanie marszowe sił lądowania oraz poszczególnych oddziałów /zespołów/ desantowych i oddziałów transportowych, drogi marszu, rejony rozwinięcia taktycznego sił lądowania i zespołów desantowych;

- określić ugrupowanie bojowe sił do walki o lądowanie i wysadzenie wojsk desantu morskiego na brzeg nieprzyjaciela;

- ustalić najbardziej uzasadnioną kolejność obowiądkowania obiektów obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela w okresie ogniowego przygotowania lądowania i wsparcia wojsk desantu morskiego w trakcie realizacji zadania /na lądzie/;

- określić i ustalić organizację obrony wodnego rejonu załadowania i lądowania;

- zorganizować wszechstronne zabezpieczenie działań zespołu sił lądowania.

Należy podkreślić, że praca dowódcy i planowanie w sztabie zespołu sił lądowania jest bardzo szczegółowe. Dotyczy ono optymalnego wykorzystania sił morskich i jednolitego sposobu działania na każdym etapie operacji na rzecz wojsk desantu morskiego.

Dowódca i sztab zespołu sił lądowania, wspólnie z dowódcą i sztabem wojsk desantu morskiego, analizują zadanie i powyższe problemy oraz na podstawie ich analizy i wszechstronnej oceny sytuacji precyzują zamiar do lądowania. W zamiarze tym dowódca zespołu sił lądowania określa:

- cel walki o lądowanie;
- odcinki, punkty lądowania i ugrupowanie desantu lądującego w wyznaczonym rejonie;
- obiekty uderzenia i obezwładnienia obrony przeciwdesantowej na linii brzegowej w rejonie lądowania;
- siły i środki wydzielone do ich obezwładnienia;
- sposób wykonania ogniowego przygotowania i wsparcia lądowania oraz wsparcie ogniowe wojsk desantowych;
- siły i środki oraz sposób wykonywania przejść w zaporach i zagrodach minowych w rejonie lądowania;
- odcinki, punkty załadowania i sposób załadowania wojsk desantu na okręty;
- właściwości ugrupowania marszowego sił lądowania i ugrupowania bojowego do lądowania;
- szlak /ugrupowanie/ w czasie przejścia morzem i rozwijanie zespołu sił lądowania do lądowania oraz wysadzenia wojsk, sposób działania sił obrony wodnego rejonu /OWR/ w czasie lądowania, rejon manewrowania okrętów ZWO i drogi podejścia fali okrętów desantowych do punktów lądowania oraz rejon manewrowania transportowców /rejon przeładowania/; rejon okrętów awaryjno-szturmowych oraz jednostek służby zdrowia /statków-szpitali/;
- sposób rozwijania bazy lądowania.

Następnie po wszechstronnej ocenie sytuacji i wykonanych obliczeniach przez sztab, ocenie możliwości sił morskich dowódca zespołu sił lądowania podejmuje decyzję, która powinna obejmować:

- wnioski z oceny sytuacji w rejonie lądowania;
- zadania wykonywane przez dowódcę wyższego szczebla na rzecz zespołu sił lądowania;
- zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia z nimi;
- zadanie i zamiar dowódcy ZSL, który powinien określić: odcinki i punkty lądowania oraz kolejność lądowania i wysadzenia wojsk desantowych; sposób wykonania ogniowego przygotowania i wsparcia wojsk, czas i liczbę wykonania przejść w zaporach minowych i przeciwdesantowych; termin-czas i punkty załadowania, trasy /drogi/ i czas przejścia morzem;

- organizację bojową ZSL i jego ugrupowanie marszowe i bojowe oraz zadania dla podległych jednostek;
- organizację współdziałania podczas załadowywania, przejścia morzem i w czasie walki o lądowanie;
- wytyczne dla wszystkich rodzajów zabezpieczenia zespołu sił lądowania, organizację dowodzenia i łączności oraz terminy gotowości do realizacji zadań.

Podjętą decyzję dowódcy ZSL uzgadnia z decyzją dowódcy desantu morskiego /dowódcą wojsk desantowych/ po czym jego sztab na podstawie wytycznych dowódcy operacji przystępuje do jej szczegółowego rozpracowania na mapie i uzupełnienia odpowiednią legendą.

Odpowiednio opracowana na mapie decyzja, stanowi podstawę opracowania planu lądowania - przez sztab zespołu sił lądowania - i planu działań desantowych - przez sztab wojsk desantu morskiego. Należy podkreślić, że w sztabach tych powinna być najbardziej szczegółowo zaplanowana organizacja działań desantowych, kalkulacja i obliczanie możliwości sił morskich oraz sposób użycia /wykorzystania/ sił morskich i wojsk desantowych, zwłaszcza oddziałów wydzielonych rezerwy szturmowego desantu morskiego. Ponadto plan ten powinien stanowić integralną część planu morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej.

Plan lądowania oficerowie sztabu zespołu sił lądowania opracowują graficznie na mapie morskiej z załączoną legendą. Powinien on z zasady obejmować: - plan walki o lądowanie^{20/}, to jest - schematy ugrupowania zespołu sił lądowania w rejonie załadowania, w czasie przejścia morza i w rejonie lądowania; - plan ogniowego przygotowania i wsparcia lądowania oraz plan ogniowego wsparcia działań desantu morskiego; - plan załadowania i lądowania /wysadzenia/ wojsk desantowych; - plany zabezpieczenia działań zespołu sił lądowania, np. plan rozpoznania, plan obrony przed bronią masowego rażenia, plan obrony przeciwlotniczej, plan obrony przeciwkuterowej, przeciw okrętom podwodnym, przeciwminowej, plan WRE, plany zabezpieczenia inżynierskiego, awaryjno-ratownego, medycznego i materiałowo-technicznego.

Z kolei dowódcy poszczególnych oddziałów /zespołów/ desantowych /ZDES/ i oddziałów transportowców /OTr/ opracowują wspólnie z dowódcami oddziałów wojsk desantowych /dowódcami pułku/ szczegółowe plany załadowania wojsk na okręty desantowe i transportowce, ustalają ugrupowanie marszowe i bojowe oddziałów /zespołów/ desantowych i transpor-

20/ Plan walki o lądowanie przedstawia schemat 17.

towych /ODES i OTr/, sposób i kolejność wysadzenia wojsk poszczególnych rzutów desantu morskiego na brzeg przeciwnika.

Natomiast dowódcy oddziałów okrętów wsparcia ogniowego, wspólnie z dowódcami ODES i dowódcami oddziałów wojsk desantowych sporządzają tabelę ognia, która zawiera: organizację łączności, sposób wskazywania celów, umowne sygnały rozpoznania i współdziałania oraz nawigacyjno-hydrograficzne i inne rodzaje zabezpieczenia działań.

Plan lądowania /ZSL/, powinien ponadto zawierać: zadania oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego, zadania wojsk pierwszego rzutu desantu morskiego na lądzie; terminy opanowywania punktów /przyczółków/ lądowania, kolejność załadowania i wylądowywania środków materiałowych dla poszczególnych rzutów desantu morskiego, organizację zabezpieczenia bojowego i tyłowego, organizację i zasady działania bazy lądowania i sił obrony wodnego rejonu /OWR/, sposób osłony i obrony przyczółka lądowania /bazy lądowania/ oraz organizację dowodzenia.

Wspólnie opracowany plan lądowania i działań bojowych desantu morskiego powinien być podpisany przez dowódcę zespołu sił lądowania i dowódcę wojsk desantu morskiego oraz zatwierdzony przez wyższego przełożonego. Dopiero po jego zatwierdzeniu sztab zespołu sił lądowania opracowuje rozkazy bojowe dla wykonawców.

Rozkaz bojowy zespołu sił lądowania /ZSL/ opracowany na podstawie planu działań desantowych z reguły obejmuje:

1. Krótką ocenę sił morskich i lotnictwa nieprzyjaciela, charakter obrony przeciwdesantowej w rejonie lądowania oraz możliwości przeciwdziałania tych sił w czasie przejścia morza oraz w rejonie lądowania.

2. Zadania wykonywane przez przełożonego na rzecz zespołu sił lądowania /ZSL/.

3. Cel działań i zadanie zespołu sił lądowania, zamiar prowadzenia działań bojowych i desantowych.

4. Decyzje i zadania dla wykonawców:

- zadania dla wojsk oddziałów wydzielonych pierwszego rzutu desantu morskiego;

- zadanie dla zespołu wsparcia ogniowego /ZWO/;

- zadania dla oddziałów desantowych /ODES/;

- zadania dla grup poszukująco-uderzeniowych, grup torujących i trałowych oraz sił obrony wodnego rejonu załadowania i lądowania;

- zadania dla sił bazy lądowania oraz grup zabezpieczenia działań.

W rozkazie tym ujmuje się również sposób formowania ZSL, zasady współdziałania i dowodzenia oraz czas gotowości do prowadzenia i realizacji działań desantowych oraz wykonania zadań.

4.4. Właściwości planowania działań desantowych w oddziałach i związkach taktycznych wojsk desantu morskiego

Podstawą planowania morskich działań desantowych w oddziałach i związkach taktycznych wojsk desantowych będzie wyciąg z dyrektywy lub rozkaz operacyjny frontu.

W zależności od miejsca i charakteru działań, oraz roli i rodzaju oddziału lub związku taktycznego /ppm, bpm, dywizji desantowej lub dywizji zmecchanizowanej/ w rozkazie bojowym do morskiej operacji desantowej wyższego przełożonego podaje się:

- krótką ocenę lub wnioski z oceny sytuacji na kierunku działania oddziału lub związku taktycznego;
- zadania wykonywane przez współdziałające siły morskie, lotnictwo i wojska raketowe wyższego przełożonego;
- cel i zadanie bliższe operacji desantowej;
- skład oddziału /związku taktycznego/ ze środkami wzmocnienia oraz treści zadania bliższego i dalszego /następnego/ związku taktycznego;
- termin osiągnięcia przez wojska rejonu zesrodkowania i gotowości do działań desantowych /załadowania/;
- zadania wojsk raketowych i artylerii;
- zadania wojsk OPL i odwodów specjalnych;
- punkty dowodzenia, a niekiedy również wytyczne do organizacji współdziałania.

Właściwością planowania na szczeblach taktycznych jest to, że sztaby związków taktycznych wspólnie ze sztabami zespołu sił lądowania z zasady równolegle planują działania desantowe oraz rozwiązują wspólne problemy działań wojsk desantowych i sił morskich na poszczególnych etapach operacji desantowej.

Szczególne znaczenia nabiera ich wspólna praca w zakresie rozwiązywania problemu załadowania wojsk i techniki bojowej na okręty oraz problem walki o lądowanie, wysadzenie wojsk i ich wsparcia ogniowego, a także problem realizacji wspólnych zadań w rejonie lądowania na brzegu przeciwnika.

Dlatego też, niekiedy nawet przed przystąpieniem do wypracowania decyzji, dowódcy związków taktycznych i oddziałów zmuszeni są wspólnie z dowódcami zespołów sił lądowania /ZSL/ wyjaśnić sobie dokładnie cele i zadania operacji desantowej. Określić miejsce, rolę i zadania oddziałów w operacji, ustalić liczbę i rodzaj środków transportowo-de-

santowych, ich urzutowanie, sposób i kolejność załadowania i lądowania /wysadzenia/ wojsk oraz punkty załadowania i lądowania.

Dowódcy i sztab; związków taktycznych wyznaczonych do morskich działań desantowych, nie są w stanie samodzielnie rozwiązać problemów związanych ze specyfiką optymalnego wykorzystania sił i środków marynarki wojennej do walki o lądowanie. Z kolei dowódcy i sztab zespołu sił lądowania /ZSL/ nie mogą też samodzielnie rozwiązywać problemów walki wojsk desantowych na bronionym wybrzeżu nieprzyjaciela. Dlatego konieczna jest ich ścisła współpraca zmierzająca do: ustalenia charakteru obrony przeciwdesantowej; określenia sposobu niebezpieczeństwa i obezwładniania obiektów nieprzyjaciela artylerią okrętową /ZWO/; określenia sposobu walki o lądowanie; określenia możliwości załadowania wojsk na okręty i sposobu wysadzenia ich na wybrzeże; ścisłego współdziałania podczas wykonywania kolejnych zadań na brzegu nieprzyjaciela.

W zależności od czasu i przyjętego stylu pracy oraz stopnia przygotowania dowódców i oficerów sztabu związków taktycznych oraz szefów rodzajów wojsk i służb, różna może być treść, kolejność i liczba rozpatrywanych zagadnień, składających się na wypracowanie decyzji dotyczących działań desantowych.

Najbardziej typowymi czynnościami stanowiącymi o wypracowaniu decyzji przez dowódców związków taktycznych i oddziałów dotyczących morskich działań desantowych należy zaliczyć: analizę zadania, kalkulację czasu, wydanie wytycznych w zakresie przygotowania danych do decyzji oraz ogólną ocenę sytuacji.

Metoda i kolejność pracy dowódcy i sztabu związku taktycznego w zakresie wypracowania decyzji do działań desantowych, jakkolwiek nie różnią się od ogólnie przyjętych zasad, to jednak zawierają szereg elementów dotyczących tylko zagadnień desantowych.

Dowódca związku taktycznego wyznaczonego do morskich działań desantowych, powinien przeprowadzić analizę zadania natychmiast po otrzymaniu rozkazu /dyrektywy/ od dowódcy frontu /operacji desantowej/.

W wyniku analizy zadania dowódca związku taktycznego powinien przede wszystkim:

- zrozumieć treść otrzymanego zadania w świetle zamiaru wyższego przełożonego oraz cel i wpływ działań określonych sił i środków wydzielonych przez wyższego przełożonego, które działają bezpośrednio na korzyść wojsk: dywizji;

- zrozumieć rolę, miejsce i znaczenie zadań wykonywanych przez wojska związku taktycznego w operacji desantowej;

- wyjaśnić wpływ działań dywizji i sił morskich na realizację zadań operacji desantowej /działanie sił morskich/ oraz określić możliwy sposób wysadzenia poszczególnych rzutów desantu morskiego;

- określić warunki działań desantowych /rejony - punkty załadowania, liczbę i rodzaj środków transportu, sposób załadowania wojsk, kolejność i sposób lądowania - wysadzenia wojsk/;

- ocenić wpływ działań bojowych sąsiadów /desantu powietrznego, okrętów ZWO i lotnictwa/ na realizację /wykonanie/ kolejnych zadań;

- określić wpływ broni jądrowej na prowadzenie działań desantowych;

- ustalić czas i terminy wykonania poszczególnych przedsięwzięć, zwłaszcza realizowanych wspólnie z dowódcą i sztabem ZSL, przedstawicielami lotnictwa wsparcia i lotnictwa transportowego /oddziałami śmigłowców/ oraz dowódcami oddziałów desantowych /ODES/. Dowódca po wyjaśnieniu celu i zamiaru przełożonego oraz roli i miejsca związku taktycznego w ugrupowaniu operacyjnym /operacji desantowej/ i po określeniu stopnia trudności zadania, kierunku głównego uderzenia i lądowania wyciąga wnioski co do sposobu rozbięcia sił obrony przeciwdesantowej na całą głębokość zadania /wybrzeżu przeciwnika/. Natomiast na podstawie analizy warunków działań desantowych i wpływu działań bojowych sił współdziałających dokonuje on wyboru kierunku głównego uderzenia, określa możliwość wykonania manewru, urzutowania wojsk do lądowania /wysadzenia/, użycia broni jądrowej oraz wykorzystania rodzajów wojsk w działaniach desantowych. Ponadto uwzględniając przydzielone dywizji siły i środki wzmocnienia dokonuje ich podziału, określa kolejność załadowania wojsk na rodzaje środków desantowych /śmigłowce, poduszkowce, okręty desantowe i transportowe/ oraz kolejność desantowania i lądowania, a także sposób i kolejność rozbięcia sił i środków obrony przeciwdesantowej na brzegu nieprzyjaciela.

W rezultacie przeprowadzonej analizy zadania i po wyjaśnieniu problemów współdziałania z siłami morskimi i lotnictwem oraz po ustaleniu punktów /odcinków/ lądowania i załadowania z przedstawicielami MW i lotnictwa /sztab ZSL/ dowódca precyzuje zamiar do działań desantowych, w którym ujmuje się:

- odcinek lądowania i kierunek głównego uderzenia wojsk desantu morskiego;

- wymagany stopień porażenia ogniowego sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela /w tym jakie obiekty należy niszczyć, obezwładniać środkami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii okrętowej, a jakie ogniem własnej artylerii/;

- jakie siły i środki ogniowe obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela podlegają zniszczeniu, a jakie obeszładnieniu na odcinku lądowania oraz kolejność ich rozbijania w czasie lądowania;

- skład sił i kolejność rozbicia odwodów obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;

- ugrupowanie bojowe wojsk do lądowania /skład i zadanie oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego, sił głównych pierwszego i drugiego rzutu lub odwodu desantu morskiego/;

- rejon ześrodkowania i oczekiwania wojsk desantu morskiego oraz rejon załadowania /w tym punkty załadowania oraz porty/;

- drogi marszu do punktów i portów załadowania oraz do lotnisk lub lądowisk śmigłowców.

Dowódca dywizji po uzgodnieniu zamiaru z dowódcą zespołu sił lądowania /ZSL/, ogłasza go oficerom sztabu i podległym mu dowódcom rodząjów wojsk i szefom służb oraz wydaje wytyczne do przygotowania danych odnośnie do oceny sytuacji, kalkulacji czasu, możliwości załadowczo-przewozowych i możliwości bojowych poszczególnych rzutów oraz stosunku sił /liczbowo-jakościowych/ w czasie lądowania i realizacji zadań.

Zamiar dowódcy związku taktycznego stanowi podstawę do przeprowadzenia wszechstronnej oceny sytuacji i przeprowadzenia konkretnych kalkulacji czasu oraz oceny możliwości bojowych rzutów desantu. Dzięki niemu ukierunkowuje się prace sztabu i planowanie działań desantowych. Daje on też podstawę do przyjęcia optymalnego sposobu działań oraz właściwego sposobu wykorzystania sił i środków do realizacji poszczególnych zadań i osiągnięcia założonych celów.

W ramach organizacji działań desantowych dowódcy związków taktycznych prowadzą ocenę sytuacji na podstawie otrzymanego rozkazu /dyrektywy/, a także powziętego zamiaru i wytycznych przełożonego z uwzględnieniem aktualnych danych topograficzno-nawigacyjnych /opisów geograficznych, map morskich i lądowych/ i wiadomości z rozpoznania /zdjęć lotniczych/. W jej ramach dokonuje się wszechstronnej oceny możliwości bojowych sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, możliwości własnych sił i środków wzmożenia z uwzględnieniem sił wykonujących działania bojowe na rzecz wojsk desantowych. Ocenia się też inne warunki wpływające na sposób działania i realizację zadań na lądzie.

Celem oceny położenia jest ustalenie optymalnego sposobu działania i wykorzystania sił i środków, zapewnienia przewagi ogniowej i materialnej oraz wykonanie zadań bojowych.

Wszelchetronna ocena sytuacji powinna wskazać na kolejność pracy i problemy, które mogą wystąpić podczas przygotowywania działań desantowych oraz w toku prowadzenia operacji.

Dowódcy związków taktycznych oceniając siły i środki obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, powinni wziąć pod uwagę zagrożenie z morza i powietrza oraz możliwości sił i środków nieprzyjaciela rozmieszczonych poza rejonem lądowania. Te ostatnie mogą bowiem oddziaływać na wojska desantu tak w czasie organizacji, jak i w czasie prowadzenia działań desantowych na brzegu nieprzyjaciela.

W wyniku przeprowadzonej oceny nieprzyjaciela, dowódcy związków taktycznych powinni ustalić:

- stan zagrożenia z powietrza i morza oraz wpływ oddziaływania radioelektronicznego nieprzyjaciela na organizację i prowadzenie działań desantowych;
- ugrupowanie bojowe sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela w rejonie lądowania oraz możliwy charakter ich oddziaływania w czasie prowadzenia działań desantowych /wysadzenia wojsk/;
- skład sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela na odcinkach lądowania /w tym w punktach lądowania i wysadzenia wojsk/;
- zagrożenie minowe na wybrzeżu /na morzu i brzegu/ i w głębi obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;
- charakter działań bojowych odwodów nieprzyjaciela w głębi obrony przeciwdesantowej;
- warunki nawigacyjno-hydrograficzne w rejonie /na odcinku/ lądowania;
- warunki fizyko-geograficzne z punktu widzenia prowadzenia działań bojowych na lądzie.

Na podstawie oceny sił i możliwości obrony przeciwdesantowej należy określić optymalny sposób działań bojowych, sposób i rejony lądowania miejsce skupienia głównego, wysiłku działań desantowych w czasie lądowania, kierunek głównego uderzenia w czasie prowadzenia natarcia na lądzie.

Ponadto z dowódcą zespołu sił lądowania /ZSL/ należy ustalić:

- siły i środki obrony przeciwdesantowej podlegające zniszczeniu /obezwładnieniu/ oraz siły niezbędne do realizacji tego zadania i kolejność /sposób/ ich wykorzystania od których będzie zależało powodzenie działań wojsk desantu morskiego;
- sposób pokonywania zapór przeciwdesantowych na brzegu i w głębi obrony przeciwdesantowej;

- sposób wykorzystania środków transportowo-desantowych do załadowania wojsk i lądowania, aby zapewnić szybkie tempo wysadzenia wojsk na brzeg przeciwnika;

- sposób manewru ogniem i wojskami desantowymi, głównie dla uzyskania zaskoczenia i przewagi w siłach i środkach walki na kierunkach działań desantowych i natarcia;

- sposobu odpierania ataków okrętów na morzu i kontrataków odwodów nieprzyjaciela w czasie walki na przyozdoku lądowania /brzegu/.

Ocena sił własnych polega również na studiowaniu, analizowaniu i ocenianiu faktycznego składu /stanu/ sił i środków walki, stopnia przygotowania wojsk do działań, możliwości bojowych etatowych, podporządkowanych i wspierających sił i środków marynarki wojennej i lotnictwa. Ocena ta, poparta szczegółowymi kalkulacjami i przewidywaniami, ma na celu przyjęcie odpowiedniego sposobu działania, optymalnego wykorzystania sił i środków, stworzenia określonych zgrupowań /ugrupowania bojowego/ i zapewnienia przewagi oraz wykonania w szybkim tempie zadań desantowych.

Przeprowadzona ocena sił własnych powinna umożliwić dowódcy związku taktycznego i oficerom sztabu:

- określenie niezbędnych sił i środków do obezwładnienia obrony przeciwdesantowej, pokonanie jej na brzegu i w czasie wsparcia działań desantowych;

- ustalenie składu poszczególnych elementów ugrupowania bojowego /rzutów desantu morskiego/ w czasie lądowania i natarcia;

- zorganizowanie odpowiednich zgrupowań, /zespołów/ do działań desantowych oraz zgrupowań uderzeniowych do natarcia zapewniających przewagę w siłach i środkach nad siłami nieprzyjaciela;

- przyjęcie odpowiedniego sposobu prowadzenia działań na lądzie;

- ustalenie kolejności, terminu i sposobu załadowania wojsk i sprzętu bojowego poszczególnych rzutów desantu morskiego na okręty desantowe, promy i transportowce;

- zastosowanie odpowiedniego manewru wojskami w czasie lądowania i wysadzania ich na wybrzeże w celu osiągnięcia przewagi na kierunkach natarcia;

- określenie przypuszczalnego zużycia środków materiałowo-technicznych w czasie lądowania i natarcia oraz podział ich na okręty i w pododdziałach poszczególnych zgrupowań desantu morskiego;

- ustalenie sposobu zaopatrywania oddziałów w czasie walki na brzegu nieprzyjaciela.

W wyniku oceny działań bojowych sąsiadów powinno się określić sposoby współdziałania z nimi oraz wpływ ich działań na realizację zadań bojowych dywizji. Wpływ działań sąsiadów rozpatruje się głównie w aspekcie wykonania zadań przez dywizje w czasie lądowania jak i w toku prowadzenia działań bojowych na lądzie, zwłaszcza przy odpiernaniu kontrataków, opanowywaniu ważnych obiektów na brzegu nieprzyjaciela /portów, rejonów umocnionych, stanowisk artylerii nadbrzeżnej/ oraz rubieży terenowych, od których zależy rozwinięcie i wprowadzenie do walki kolejnych rzutów bojowych desantu morskiego.

Z kolei dowódca i sztab związku taktycznego przeprowadzają wspólnie z oficerami marynarki wojennej ocenę terenu po stronie własnej i nieprzyjaciela. Z zasady prowadzi się ją na podstawie opisów geograficznych i aktualnych danych topograficzno-nawigacyjnych i innych materiałów.

Oceniając własną stronę terenu, dowódca związku taktycznego powinien uwzględnić: wpływ terenu w rejonie ześrodkowania wojsk; na maskowanie; organizację obrony przed bronią masowego rażenia; organizację obrony przeciwlotniczej; możliwości rozmieszczenia oddziałów w rejonach oczekiwania na załadowanie i jego wpływ na skryte sposoby ich przegrupowania do rejonów i punktów załadowania; wybór odcinków i punktów wybrzeża dogodnych do lądowania wojsk i techniki bojowej na okręty desantowe i transportowe; możliwości załadowe portów itp.

Z kolei w aspekcie narzuconego /wyznaczonego/ odcinka lądowania i pasa natarcia dywizji należy przeprowadzić wszechstronną ocenę terenu po stronie nieprzyjaciela. Ocena ta powinna wskazać: na najdogodniejsze odcinki /punkty/ do lądowania desantu; rejony wysadzenia desantów powietrznych; kierunki głównego uderzenia; dogodne rubieże terenowe, których opanowanie warunkuje wykonanie zadania; sposoby wprowadzania wojsk desantowych do walki; możliwości rozwinięcia bazy lądowania; możliwości pokonywania terenu, zdobywania portów i ważnych obiektów; możliwości prowadzenia obserwacji pola walki.

Bardzo ważnym przedsięwzięciem dowódców oddziałów i związków taktycznych będzie także ocena warunków meteorologicznych i hydrograficznych w rejonie lądowania, oraz właściwa ocena pogody, pory roku i ich wpływ na realizację zadań oraz przygotowanie wojsk do działań.

Na podstawie oceny nieprzyjaciela i wojsk własnych /desantowych/ sztab związku taktycznego dokonuje analizy liczbowo-jakościowej składu wojsk w poszczególnych rzutach desantu, określa przewagę w stosunku do sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, oraz narastanie sił w czasie lądowania, stosunek sił /liczbowo-jakościowy/

w rejonach lądowania /punktach i odcinkach lądowania/ według zadań pułku-dywizji, a także możliwości bojowe i stan moralno-polityczny wojsk.

W wyniku przeprowadzonej analizy zadania i wszechstronnej oceny sytuacji oraz na podstawie przeprowadzonych przez sztab kalkulacji dotyczących możliwości załadowania wojsk na okręty i możliwości bojowych poszczególnych rzutów desantu dowódca uogólnia wnioski. Wnioski te formułuje odpowiednio według poszczególnych elementów decyzji i po uzgodnieniu z dowódcą zespołu sił lądowania oraz dowódcami oddziałów desantowych /ODES/ ostatecznie podejmuje decyzje.

W decyzji dowódcy związku taktycznego działającego jako desant morski z zasady określa się: zamiar walki; zadania bojowe poszczególnych rzutów desantu morskiego - /oddziałów wydzielonych, pierwszego i drugiego rzutu desantu oraz desantu powietrznego/, główne problemy współdziałania i wszechstronnego zabezpieczenia walki; zasady organizacji dowodzenia w działaniach desantowych.

Na podstawie decyzji dowódcy i jego wytycznych sztab wspólnie z zastępcami dowódcy, dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb oraz przedstawicielami sztabu zespołu sił lądowania i lotnictwa planuje działanie desantowe i walkę na brzegu nieprzyjaciela. Planowanie to polega na opracowaniu szeregu dokumentów bojowych i innych oraz przygotowaniu odpowiednich kalkulacji.

Decyzję dowódcy związku taktycznego do morskich działań desantowych opracowuje się w formie graficznej na mapie z odpowiednią legendą. Decyzja wrysowana na mapie powinna przede wszystkim zawierać:

- wnioski z oceny sił obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela w rejonie lądowania;
- zadania wykonywane na rzecz wojsk desantu przez rodzaje wojsk wyższego przełożonego;
- zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia;
- zadanie związku taktycznego i zamiar dowódcy w którym określa się: główne odcinki /punkty/ lądowania, kierunek głównego uderzenia, sposób i kolejność rozbitcia sił obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, niezbędny stopień kompleksowego porażenia ogniowego sił i środków obrony przeciwdesantowej na odcinkach /punktach/ lądowania; obiekty porażenia bronią jądrową, lotnictwem i siłami marynarki wojennej, podział sił i środków na rzuty desantu morskiego, ugrupowanie bojowe do lądowania /wysadzenia/ desantu, skład i sposób działania taktycznego desantu powietrznego; rejon ześrodkowania i oczekiwania, rejon i punkty załado-

wania wojsk na środki desantowo-transportowe, drogi marszu do punktów załadowania;

- skład i zadania bojowe dla oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego, desantu powietrznego, sił głównych pierwszego i kolejnego rzutu desantu morskiego, ich ugrupowanie bojowe /urzutowanie/ bojowe w czasie lądowania, rejony, punkty załadowania i lądowania, sposób wysadzenia /przeładowania/ wojsk z transportowców;

- sposób przygotowania wojsk do działań desantowych i zabezpieczenie bojowe;

- sposób zabezpieczenia skrzydeł i styków w czasie walki na brzegu nieprzyjaciela;

- organizacja współdziałania w czasie walki o lądowanie /wysadzenie/ desantu i realizacji zadań na brzegu nieprzyjaciela;

- sposób pokonywania zapór przeciwdesantowych nieprzyjaciela na plaży, brzegu i w głębi obrony, oraz sposób odpierania kontrataków;

- organizacja dowodzenia wojskami desantu w czasie walki o lądowanie i podczas wykonywania zadań bojowych na wybrzeżu nieprzyjaciela.

Odpowiednio opracowana decyzja na mapie oraz uzgodniona w szczególności z dowódcą zespołu sił lądowania i przedstawicielami lotnictwa wsparcia, stanowi podstawę do opracowania przez sztab związku taktycznego planu działań bojowych desantu morskiego.

Plan działań bojowych desantu morskiego sztab związku taktycznego opracowuje graficznie na mapie /1:100 000/ z odpowiednią legendą. Z zasady powinien on obejmować:

- ugrupowanie bojowe oddziałów desantowych do lądowania, przejścia w zagrodach minowych i zaporach przeciwdesantowych, linie wyjściowe formowania fal okrętów, rejonów manewrowania okrętów ZWO, rejony przeładowania wojsk ze statków na okręty desantowe;

- punkty /odcinki/ lądowania i decyzje dowódcy związku taktycznego;

- decyzję dotyczącą lądowania i wysadzenia wojsk dowódcy zespołu lądowania i związku taktycznego;

- skład i zadania bojowe poszczególnych rzutów desantu;

- plan ogniowego przygotowania lądowania i ogniowego wsparcia działań bojowych desantu na brzegu i w głębi obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;

- plan załadowania i lądowania wojsk desantu;

- tabela ognia i plan współdziałania;

- plany zabezpieczenia działań bojowych, np. plan rozpoznania, plan obrony przed bronią masowego rażenia, plan obrony przeciwlotniczej w rejonie załadowania i w czasie realizacji zadania;

- plan zabezpieczenia inżynieryjnego, awaryjno-ratunkowego, medycznego, technicznego i materiałowego;

- plan łączności i organizacji dowodzenia.

W ramach planowania sztab związku taktycznego wszelkie kalkulacje czasu przeprowadza w stosunku do ustalonego czasu "G" tj. rozpoczęcia lądowania /wysadzania/ na brzeg sił głównych pierwszego rzutu desantu morskiego.

Ponadto plan działań bojowych desantu morskiego powinien zawierać terminy opanowywania punktów lądowania, kolejność załadowania wojsk i środków materiałowych na transportowce /statki/, terminy wylądowania środków materiałowych dla poszczególnych rzutów desantu, organizację i zasady działania bazy lądowania, sposób osłony i obrony przyczółka lądowania oraz organizację dowodzenia.

Plan działań bojowych desantu morskiego /dywizji/ podpisuje dowódca zespołu sił lądowania i dowódca związku taktycznego, a zatwierdza wyższy przełożony - zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych lub dowódca frontu.

Na podstawie planu działań bojowych desantu morskiego, zatwierdzonego przez wyższego przełożonego, dowódca i sztab związku taktycznego opracowuje:

- zarządzenia bojowe: technicznego zabezpieczenia, kwatermistrzowskie, użycia rodzajów wojsk, użycia wojsk specjalnych; zabezpieczenia bojowego; łączności i tajnego dowodzenia;

- rozkaz bojowy do lądowania i wykonanie zadań na wybrzeżu nieprzyjaciela.

W zarządzeniach bojowych zazwyczaj podaje się: krótkie wnioski z oceny nieprzyjaciela; zadanie realizowane na korzyść /rzecz/ poszczególnych oddziałów /pododdziałów/; zadania organizacyjne, przygotowawcze i szkoleniowe, czas gotowości do działań, rejony ześrodkowania, oczekiwania, punkty załadowania i drogi marszu.

W rozkazie bojowym do działań desantowych z zasady podaje się:

a/ Wnioski z oceny nieprzyjaciela w rejonie lądowania, ugrupowanie sił i środków obrony przeciwdesantowej na brzegu i w głębi oraz przewidywane działania jego odwodów w czasie lądowania.

b/ Zadanie bojowe dla oddziału lub związku taktycznego - jako desantu morskiego.

c/ Zadanie wykonywane przez przełożonego na rzecz wojsk desantu /związku taktycznego/.

d/ Cel i zamiar dowódcy związku taktycznego do działań bojowych na brzegu /wybrzeżu/ nieprzyjaciela.

e/ Zadania bojowe dla oddziałów /pododdziałów/ do załadowania i lądowania:

- oddziałów wydzielonych - skład, środki wzmocnienia, zadania bojowe na brzegu nieprzyjaciela, punkty załadowania /liczbę środków desantowych/ oraz załadowania i lądowania, rejon oczekiwania i czas ich zajęcia;

- oddziałów sił głównych pierwszego rzutu desantu: skład, środki wzmocnienia, zadania bliższe i następne na brzegu nieprzyjaciela, rejon oczekiwania, czas ich zajęcia, czas załadowania i lądowania oraz liczbę środków transportowo-desantowych i punkty lądowania;

- oddziałom drugiego rzutu desantu: skład, zadanie na brzegu nieprzyjaciela, rejon oczekiwania, czas zajęcia, punkty lądowania, rozpoczęcia lądowania na okręty, czas lądowania /wysadzenia - wylądowania/ rębież i czas wejścia do walki;

- oddziałom raket i artylerii: skład grup, zadania ogniowe, rejon oczekiwania, czas ich zajęcia, punkty załadowania i lądowania, pozycje startowe i stanowiska ogniowe na brzegu nieprzyjaciela;

- oddziałom i pododdziałom wojsk obrony przeciwlotniczej: skład, zadania ogniowe w czasie przechodzenia morza i na brzegu nieprzyjaciela, rejon wyczekiwania, czas ich zajęcia, punkty załadowania i lądowania, stanowiska ogniowe na brzegu nieprzyjaciela;

- odwozom specjalnym: skład, zadania na brzegu nieprzyjaciela, rejon oczekiwania, czas ich zajęcia, punkty załadowania i lądowania termin lądowania na brzeg, kierunek działania, drogi, rębież rozwińnięcia.

f/ Zużycie raket i zasadniczych rodzajów amunicji na jeden dzień walki.

g/ Czas gotowości wojsk do załadowania.

h/ Miejsce i czas zajmowania rejonu wyczekiwania, punkty i czas załadowania wojsk na okręty oraz czas lądowania, sposób rozwijania punktów dowodzenia na opanowanym brzegu nieprzyjaciela.

4.5. Niektóre właściwości planowania i użycia wojsk powietrzno-desantowych i desantowo-szturmowych w powietrzno-morskiej operacji desantowej

Podstawę do planowania użycia desantów powietrznych w powietrzno-morskiej operacji desantowej stanowi decyzja dowódcy frontu określająca przedsięwzięcia związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem operacji.

Zasadnicze dane o desantowaniu i działaniach bojowych operacyjnego desantu powietrznego opracowuje sztab frontu przy bezpośrednim uczestnictwie grupy operacyjnej lotnictwa transportowego i z udziałem przedstawicieli zainteresowanych dowództw /szefostw/ rodzajów wojsk /służb/, które zamieszcza w operacyjnej części planu powietrzno-morskiej operacji desantowej i w dyrektywie operacyjnej.

W operacyjnej części planu w zakresie użycia operacyjnego desantu powietrznego, graficznie na mapie przedstawia się: rejon wyjściowy /rejon ześrodkowania, lotniska załadowania i startu/; rejon lądowania i zadania bojowe; trasy /korytarz przelotu lotnictwa transportowego /desantu/; czas desantowania, ugrupowanie lotnictwa transportowego i sił desantu powietrznego podczas przelotu i profil lotu.

Z kolei w dyrektywie operacyjnej do powietrzno-morskiej operacji desantowej w zakresie użycia operacyjnego desantu powietrznego podaje się: lotniska załadowania i startu; rejon zrztu /lądowania/ i zadania poszczególnych rzutów desantu powietrznego; zadania wojsk raketowych w ogniowym przygotowaniu lądowania i wsparcia walki wojsk powietrznodesantowych po wylądowaniu; zadania lotnictwa na okres desantowania; organizację dowodzenia i terminy gotowości do załadowania i desantowania.

Podstawowym dokumentem, który określa całokształt zagadnień organizacyjnych, przestrzenno-czasowych i zabezpieczających użycie desantów powietrznych jest plan użycia desantów powietrznych.

Podstawę do opracowania planu stanowi decyzja i dyrektywa dowódcy frontu do powietrzno-morskiej operacji desantowej. W planie tym przedstawia się następujące zagadnienia: cel użycia desantów powietrznych; zadania desantów powietrznych wysadzanych w pierwszym etapie operacji; wysiłek /limit/ lotnictwa transportowego do przewozu desantów powietrznych; zadania w zakresie prowadzenia rozpoznania na rzecz desantów; zadania wojsk raketowych i lotnictwa w zakresie użycia rakiet /bomb/ konwencjonalnych lub broni jądrowej na korzyść wojsk powietrznodesantowych /desantów/; limity i zadania lotnictwa uderzeniowego, lotnictwa osłony i sił floty w zabezpieczeniu desantowania i wsparcia walki wojsk desantów powietrznych, zadania wojsk OPK, OPL armii-frontu i środków OPL floty w zakresie osłony desantów powietrznych w czasie desantowania /z rejonów wyjściowych do rejonów lądowania/; zadania dla wojsk WRE w zakresie obezwładnienia środków radioelektronicznych przeciwnika; przedsięwzięcia w zakresie maskowania operacyjnego, dowodzenia i współdziałania; sposoby i kolejność przygotowywania rejonów wyjściowych, przegrupowanie wojsk do rejonów wyczekiwania lub na lotniska załadowa-

nia; przebazowanie lotnictwa transportowego /samolotów i śmigłowców/ na lotniska /ładowiska/; przydział /limit/ śmigłowców do przewozu taktycznych desantów powietrznych; organizację dowodzenia, łączności na okres desantowania i prowadzenia działań bojowych; zabezpieczenie materiałowe, terminy gotowości do działań i organizację desantowania.

Plan desantowania - użycia desantu powietrznego, opracowuje się na mapie /1:200 000/, która obejmuje rejony załadowania i obszar działań bojowych desantu powietrznego. Na mapie tej graficznie uwzględnić należy: dane o nieprzyjacieli w rejonie lądowania; zadania w zakresie rozpoznania; niezbędne dane o wojskach desantu morskiego i grup specjalnych; dane o wykonywanych przez wojska raketowe i wojska lotnicze frontu uderzeniach; zadania lotnictwa rozpoznawczego, myśliwskiego i myśliwsko-bombowego oraz lotnictwa transportowego; rejony lądowania i zadania desantów powietrznych - zadanie bliższe i dalsze /następne/ wojsk desantu powietrznego.

Opracowaną mapę dowódca desantu powietrznego wykorzystuje do dowodzenia wojskami powietrznodesantowymi i organizacji współdziałania.
/Schemat 18/.

Po opracowaniu przez sztab frontu dyrektywy, na jej podstawie i na podstawie planu użycia desantu powietrznego, opracowuje się rozkaz operacyjny dla dywizji powietrznodesantowej i rozkazy bojowe dla oddziałów, które są wydzielone do działań na rzecz wojsk desantu morskiego jako taktyczne desanty powietrzne.

W rozkazie operacyjnym dla dywizji działającej w charakterze operacyjnego desantu powietrznego z reguły podaje się:

1. Ocenę sił przeciwnika w rejonie lądowania i terenie do niego przyległym.

2. Zamiar dowódcy frontu do operacji desantowej.

3. Zadania współdziałających sił desantu morskiego i wojsk zabezpieczających desantowanie;

4. Zadanie DPD i termin gotowości do desantowania.

5. Zadania sił i środków /frontowych i wyższego szczebla/ biorących udział w zabezpieczeniu desantowania i wsparciu walki wojsk desantu powietrznego:

- zadania wojsk raketowych;

- zadania lotnictwa /w tym transportowego/;

- zadania wojsk OPK;

- zadania dla sił i środków OPL frontu /floty/;

6. Stanowisko dowodzenia i terminy składania meldunków.

7. Zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych.

- zastępca dowódcy desantu powietrznego.

Podstawą planowania współdziałania operacyjnego desantu powietrznego z innymi rodzajami wojsk biorącymi udział w powietrzno-morskiej operacji desantowej jest decyzja i wytyczne dowódcy frontu. Wytyczne dowódcy frontu o współdziałaniu - po dokonaniu uzgodnień przez sztab - znajdują swoje odbicie w planie użycia desantu powietrznego.

Jeśli ilość czasu jest wystarczająca, opracowuje się plan lub harmonogram współdziałania w formie tabelarycznej albo wykresu.

Istota planowania i organizowania współdziałania desantu powietrznego z innymi rodzajami wojsk polega na uzgodnieniu i połączeniu działań i wysiłków, zgodnie z ich możliwościami bojowymi, aby zapewnić jedność działania w osiągnięciu wspólnego celu w toku powietrzno-morskiej operacji desantowej.

4.6. Organizacja dowodzenia i współdziałania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Zgodnie z zasadami współczesnej sztuki operacyjnej dowodzenie w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej powinno być scentralizowane w ręku jednego dowódcy, który ponosi odpowiedzialność za przygotowanie operacji, w tym za planowanie, organizację współdziałania oraz realizację celu i wykonanie zadań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

W konkretnych warunkach północnego kierunku strategicznego /nadmorskiego/, w ramach operacji zaczepnej frontu, dowódcą operacji desantowej może być dowódca frontu. Z kolei bezpośrednim wykonawcą jego decyzji będzie zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych, który jednocześnie może być również dowódcą wojsk desantu powietrznego i morskiego po wysadzeniu /lądowaniu/ ich na terytorium nieprzyjaciela.

Dowódca operacji desantowej z zasady będzie ściśle współpracował ze sztabami sojuszniczych flot, dowództwem lotnictwa morskiego i wydzielonym lotnictwem dalekiego zasięgu. Jego zastępcą do spraw morskich może być dowódca wydzielonego zgrupowania operacyjnego sił morskich lub zastępca dowódcy zjednoczonej floty^{21/}, natomiast zastępcą

21/ Na podstawie doświadczeń z ćwiczeń: na ćwiczeniu "Zachód-77" i "Fala-77" zastępcą dowódcy operacji desantowej /frontu/ do spraw morskich był zastępca ds. desantowych Dowódcy Floty Bałtyckiej, natomiast zastępcą ds. lotnictwa - dowódca armii lotniczej /WP/. Z kolei na ćwiczeniu "Sojuz-83" wydzielonym lotnictwem w operacji desantowej dowodził - dowódca i sztab wyższego przełożonego.

do spraw lotnictwa - dowódca wojsk lotniczych frontu.

Rola i miejsce dowódcy wojsk desantowych w operacji będzie zależęć głównie od metody pracy przyjętej przez dowódcę frontu i jego sztab.

We wszystkich jednak wypadkach grupa planowania i dowodzenia ze sztabu frontu będzie stanowiła główny organ planowania i przygotowania wojsk desantu do przewidywanych działań powietrzno-morskiej lub morskiej operacji desantowej.

Dowódca frontu, jako dowódca operacji desantowej, bezpośrednio podlegał będzie:

- zastępcą dowódcy frontu z wydzieloną grupą planowania i dowodzenia ze sztabu frontu odpowiedzialny za przygotowanie i realizację zadań operacji desantowej;
- dowódca desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym odpowiedzialny za realizację zadań po wylądowaniu;
- dowódca desantu morskiego lub dowódca związków taktycznych desantu morskiego odpowiedzialni za wykonanie głównych zadań operacji na terenie nieprzyjaciela;
- dowódcy zespołu sił lądowania, którzy odpowiadają za organizację i załadunek wojsk na okręty, przejście morzem, lądowanie i wysadzenie wojsk desantu morskiego w wyznaczonych rejonach lądowania.

Cechą szerególną dowodzenia w operacji desantowej jest to, że siłami morskimi zabezpieczającymi morskie działania desantowe, zwłaszcza podczas przejścia desantu morzem, dowodzi dowódca sjednoczonej floty, lub dowódca wydzielonych sił flot sojusznicych.

Z kolei lotnictwem będzie dowodził dowódca frontu za pośrednictwem dowódcy wojsk lotniczych frontu - zastępcą dowódcy frontu do spraw lotnictwa, który jest koordynatorem działań wszystkich rodzajów lotnictwa wykonujących zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Właściwością organizacji dowodzenia wojskami i siłami w operacji desantowej jest to, że od momentu otrzymania rozkazu dotyczącego lądowania wojsk desantu /morskiego i powietrznego/ do czasu ich wysadzenia, istnieje określona zależność i podległość poszczególnych dowódców. Ponieważ od wydania rozkazu przez wyższego przełożonego do załadunku desantu morskiego na okręty w czasie załadunku, przejścia morzem, walki o lądowanie, aż do zakończenia lądowania sił głównych pierwszego rzutu desantu morskiego na brzeg, dowódców oddziałów i związków taktycznych desantu morskiego oraz dowódcę taktycznego desantu powietrznego podporządkowuje się dowódcy/cm/ zespołu/ów/ sił

ładowania /ZSL/ oraz podległych mu dowódców oddziałów desantowych /ODES/.

Zależność ta istnieje również w relacji dowódców oddziałów /pododdziałów/ w stosunku do dowódców oddziałów desantowych /dowódców grup okrętów desantowych lub dowódców oddziałów transportowców/, bowiem dowódcy tych oddziałów są odpowiedzialni nie tylko za załadowanie i rozmieszczenie wojsk na okrętach desantowych i transportowcach lecz ich wykorzystanie /okrętów/, bezpieczny transport wojsk, obronę przeciwlotniczą w czasie przechodzenia morza oraz rozładowanie i wysadzenie wojsk na brzeg.

Podczas przejścia desantu morzem i ładowania pierwszego rzutu /związku taktycznego/ desantu morskiego, z zasady wysunięte stanowisko dywizji wraz z grupą dowodzenia bojowego lotnictwem wsparcia oraz grupami dowodzenia korygowania ogniem artylerii okrętowej /ZWO/ powinno się znajdować na jednym okręcie dowodzenia dowódcy zespołu sił ładowania, natomiast stanowisko dowodzenia dywizji z zastępcą dowódcy zespołu sił ładowania na innym okręcie dowodzenia.

W tych warunkach łączność dowódcy desantu /dywizji/ z wojskami w czasie załadowania wojsk na okręty do wysadzenia ich na brzeg organizuje dowódca zespołu sił ładowania środkami marynarki wojennej.

Dopiero po wysadzeniu sił głównych pierwszego rzutu dywizji, rozwinięciu wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji i nawiązaniu łączności z lotnictwem, dowódcą zespołu sił ładowania oraz okrętami oddziału wsparcia ogniowego, dywizja rozwija główne stanowisko dowodzenia i organizuje łączność z waloczącymi oddziałami wysadzonymi na brzeg /własnymi siłami/.

Nieco inna kolejność wysadzania elementów dowodzenia może być w związkach taktycznych /oddziałach/ drugiego rzutu desantu morskiego o znaczeniu operacyjnym, gdzie główne stanowisko dowodzenia związku taktycznego może być wysadzone razem z siłami pierwszego rzutu desantu lub wylądowywane na brzeg jednocześnie z pierwszymi oddziałami dywizji drugiego rzutu desantu morskiego.

Podobnie przedstawia się problem z dowodzeniem wojsk desantu powietrznego, gdzie od momentu załadowania ich na środki transportu powietrznego /oddziały lotnictwa transportowego, w tym śmigłowe/, do czasu zrzutu /wysadzenia/, dowódcy oddziałów /pododdziałów/ wojsk desantu powietrznego podlegają dowódcy grupy lotnictwa transportowego, a następnie po wysadzeniu ich i połączeniu się z wojskami desantu morskiego - taktyczne desanty powietrzne są podporządkowane dowódcom

oddziałów - związkom taktycznym na kierunku ich działania, natomiast desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym - dowódcy wojsk desantu morskigo.

Ze względu na złożony charakter planowania i dowodzenia różnorodnymi siłami powietrznymi /lotnictwem/, morskimi wydzielonymi do operacji desantowej w okresie planowania, dowództwo /wydzielona grupa operacyjna planowania i dowodzenia/ wojsk desantu powinno przebywać na głównym stanowisku dowodzenia /SD/ frontu, natomiast z chwilą rozpoczęcia załadowania wojsk na okręty powinna przemieścić się na z góry przygotowane pomocnicze stanowisko dowodzenia frontu /PSD/ - w pobliżu flagowego stanowiska dowodzenia siłami morskimi /sojuzniczej floty/.

Pomocnicze stanowisko dowodzenia frontu powinno zapewnić ciągłość dowodzenia wszystkimi siłami wydzielonymi do operacji. Jednocześnie organizacja systemu łączności powinna do czasu wykonania zadania bliższego operacji umożliwić dowodzenie, przede wszystkim, siłami lotnictwa osłony i wsparcia, zespołami sił lądowania /ZSL/ oraz oddziałami i związkami taktycznymi wojsk desantowych po wylądowaniu na brzeg nieprzyjaciela. Dopiero po wysadzeniu sił głównych desantu morskigo, opanowaniu i umocnieniu przyczółka o znaczeniu operacyjnym /zadanie bliższe operacji/, zwłaszcza na kierunku głównego uderzenia, pomocnicze stanowisko dowodzenia frontu może wydzielić ze składu grupy planowania i dowodzenia frontu wysunięty punkt dowodzenia przeznaczony do kierowania wlką tymi związkami taktycznymi desantu, które wylądowały. Przemieszczenie wysuniętego punktu dowodzenia - dowódcy wojsk desantu morskigo ze środkami łączności - w rejon działań bojowych wojsk desantu morskigo może nastąpić drogą powietrzną - za pomocą samolotów transportowych /śmigłowcami/ lub szybkimi okrętami desantowymi /poduszkowcami/.

W wypadku prowadzenia długotrwałych działań bojowych na samodzielny kierunek lub wyodrębnionym obszarze wysp - półwyspie, strefie cieśnin morskich, po wykonaniu zadania bliższego operacji /opanowaniu głównej wyspy/ nie wykluczone jest, że może być przesunięte pomocnicze stanowisko dowodzenia frontu /PSD/ na opanowany obszar nieprzyjaciela.

Integralną częścią dowodzenia w każdych działaniach bojowych, a zwłaszcza desantowych, jest organizacja współdziałania. Ze względu na złożony charakter działań desantowych i wykorzystanie różnorodnych rodzajów wojsk sił zbrojnych wyznaczonych do operacji desantowej, organizatorami współdziałania w powietrzno-morskiej lub morskiej operacji desantowej mogą być:

- dowódca frontu - odpowiedzialny za współdziałanie między wszystkimi siłami wydzielonymi do operacji desantowej, siłami floty oraz zasadniczymi wojskami armii-frontu działającymi wzdłuż wybrzeża morskigo;
- dowódca zjednoczonej floty - odpowiedzialny za współdziałanie między siłami uderzeniowymi, siłami osłony i obrony desantu na morzu a zespołami sił lądowania, zwłaszcza w czasie walki o lądowanie;
- zastępca dowódcy frontu do spraw lotnictwa /dowódca wojsk lotniczych frontu/ - odpowiedzialny za współdziałanie między rodzajami lotnictwa różnych podporządkowań organizacyjnych /myśliwskiego, rozpoznawczego, myśliwsko-bombowego, bombowego i raketowego, WRE, morskigo, wojsk lądowych i transportowego/ zwłaszcza w czasie przelotu i desantowania desantów powietrznych oraz walki o lądowanie i wysadzenie wojsk desantu morskigo;
- dowódca obrony przeciwlotniczej frontu - odpowiedzialny za współdziałanie między siłami i środkami OPL biorącymi udział w operacji desantowej a wojskami OPK i okrętowymi środkami OPL zespołów sił lądowania, zwłaszcza w czasie walki o lądowanie i wysadzenie wojsk na obszar zajęty przez nieprzyjaciela;
- dowódca zespołu sił lądowania - odpowiedzialny za współdziałanie między poszczególnymi oddziałami okrętów, siłami i środkami zapewniającymi bezpieczne załadowanie wojsk na okręty, przejście desantu morzem, ogniowe przygotowanie i wsparcie lądowania oraz szybkie i sprawne lądowanie /wysadzenie/ wojsk desantu morskigo na brzeg;
- dowódca desantu morskigo - /pierwszego i drugiego rzutu/ - odpowiedzialny za współdziałanie między podległymi siłami i środkami desantu morskigo do czasu zajęcia rejonów wyczekiwania na załadowanie oraz podczas walki o lądowanie i realizacji zadań na brzegu nieprzyjaciela.

Współdziałanie z wydzielonymi do operacji desantowej siłami dowódca frontu organizuje na podstawie dyrektywy i wytycznych wyższego przełożonego /Naczelnego Dowódcy na TDW/ oraz podjętej i zatwierdzonej decyzji dotyczącej operacji. Współdziałanie w operacji desantowej s reguły ma na celu wykorzystanie do maksimum pełnych możliwości wszystkich sił i środków wydzielonych do operacji - zwłaszcza w czasie jej prowadzenia - skuteczne porażenie /obezwładnienie/ sił i środków obrony przeciudesantowej, rozbiore głównych zgrupowań sił morskich i powietrznych nieprzyjaciela oraz stworzenie dogodnych warunków do lądowania desantów i szybkiego zrealizowania zadań - celu operacji desantowej na terytorium nieprzyjaciela.

Końcowy cel operacji powinien być osiągnięty w najkrótszym czasie i przy minimalnych nakładach sił, przez racjonalne sprzężenie zróżnicowanych możliwości bojowych wydzielonych sił i środków różnorodnych rodzajów wojsk sił zbrojnych. Współdziałanie to dowódca frontu organizuje według zadań na całą głębokość operacji i z wszystkimi rodzajami wojsk sił zbrojnych, które wykonują zadania na rzecz wojsk desantu powietrznego i morskigo. Z kolei opracowane i uzgodnione w szczególności przez sztab frontu problemy współdziałania, stanowią podstawę do uzgodnień współdziałania sił frontu z siłami marynarki wojennej i wydzielonymi siłami w celu przeprowadzenia i zabezpieczenia operacji desantowej.

Podczas organizowania współdziałania z rodzajami wojsk sił zbrojnych wydzielonymi do operacji desantowej dowódca frontu przy uzgodnieniu działań uwzględnia:

a/ Z wojskami OPK, siłami i środkami OPL frontu i środkami OPL zespołów sił lądowania:

- sposób informowania o terminach przejścia okrętów na morzu, punktach - rejonach bazowania, rejonach załadowania i formowania oddziałów desantowych, czas przebywania okrętów na morzu itp.;
- sposób informowania o trasach i przelotach lotnictwa;
- sposób wyprowadzania lotnictwa myśliwskiego do stref dyktowania /patrolowania/ w powietrzu lub samodzielnego poszukiwania i zwalczania celów powietrznych oraz sposób rozpoznawania się;
- uzgodnienie służb /sektorów/ działań dla lotnictwa myśliwskiego, artylerii rakietowej OPL i okrętów OPL;
- sposób dokonywania podziału celów, odcinków i tras przejścia desantu morskigo, tras przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym oraz określenie sposobu i czasu ich osłony w rejonie wyjściowym, na morzu i trasach przelotu, w rejonach lądowania desantu powietrznego i morskigo;
- organizację dowodzenia w czasie prowadzenia operacji;
- sposób wymiany informacji o sytuacji powietrznej.

b/ Z siłami uderzeniowymi floty i siłami zabezpieczającymi działania desantu morskigo podczas przechodzenia morza i walki o lądowanie:

- sposób użycia i wykorzystania broni jądrowej;
- kolejność i sposób działań wojsk frontu na kierunku nadmorskim, czas realizacji zadań na poszczególnych etapach operacji desantowej;
- przedsięwzięcia rodzajów zabezpieczenia przed uderzeniami z powietrza i od strony morza;

- organizację łączności i współdziałania oraz wymianę informacji, powiadamianie i ostrzeganie o sytuacji na lądzie, morzu i w powietrzu;

- obiekty podlegające niszczeniu lub obeszwałnianiu, podział tych obiektów między wojska rakietowe i wojska lotnicze frontu, okręty rakietowe i lotnictwo morskie oraz lotnictwo uderzeniowe dalekiego zasięgu - ND na TDW;

- czas, terminy i kolejność wykonywania uderzeń jądrowych, uderzeń lotniczych oraz sposób działania sił morskich /sił uderzeniowych, lotnictwa morskiego i lotnictwa dalekiego zasięgu ND na TDW oraz zespołów uderzeniowych i okrętowych zespołów osłony.

o/ Z wojskami lotniczymi frontu, lotnictwem morskim, lotnictwem ND na TDW oraz lotnictwem transportowym ND ZSZ UW:

- sposób użycia rodzajów lotnictwa i rodzaj uzbrojenia w czasie wykonywania zadań;

- kolejność działań lotnictwa i czasy realizacji zadań na poszczególnych etapach operacji;

- zasady dowodzenia ze współdziałającym lotnictwem różnorodnego podporządkowania organizacyjnego;

- trasy przelotu i profil lotów lotnictwa do obiektów uderzeń i powrót na lotniska;

- sposób wymiany informacji, wskazywanie celów, sygnały naprowadzania;

- zakres i sposób realizacji świadczeń między rodzajami lotnictwa;

- wzajemne rozpoznawanie się w powietrzu;

- zasady bezpieczeństwa w czasie przelotu lotnictwa przez strefę OPL wojsk frontu, OPK i marynarki wojennej.

Podczas organizowania współdziałania z siłami wydzielonymi do niszczenia i porażenia sił i środków obrony nieprzyjaciela dowódcą frontu uzgadnia następujące problemy:

- podział obiektów do niszczenia przez wojska rakietowe, lotnictwo i siły morskie floty, lub zespoły sił lądowania;

- sposób i kolejność obeszwałniania obiektów nieprzyjaciela na szczególnych etapach operacji;

- obiekty, czas i kolejność uderzeń jądrowych, uderzeń lotniczych i okrętów rakietowych oraz okrętów wsparcia ogniowego;

- moc i rodzaje uderzeń jądrowych oraz bezpieczeństwo;

- kolejność zamiany celów podlegających niszczeniu lub obeszwałnianiu sił i odwodów nieprzyjaciela;

- sygnały o rozpoznaniu i zakończeniu działań przeciwko obiektom obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;
- sposób informowania, powiadamiania i rozpoznawania własnych sił na morzu, w powietrzu i na lądzie.

Z kolei podczas organizowania współdziałania desantu powietrznego z wojskami raketowymi, wojskami lotniczymi frontu i lotnictwem transportowym oraz siłami osłony należy ustalić:

- rejonny wyjściowe desantu powietrznego, lotniska załadowania i rejonny oczekiwania wojsk powietrznodesantowych;
- trasy przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym, rejonny zbiórki, profil lotu lotnictwa myśliwskiego, myśliwsko-bombowego i uderzeniowego oraz transportowego;
- czas przelotu i ugrupowanie lotnictwa w powietrzu;
- zadanie dla wojsk raketowych, lotnictwa uderzeniowego i lotnictwa osłony;
- sposób niszczenia środków OPL nieprzyjaciela oraz sił i środków obrony w rejonie lądowania;
- podział zadań w obezwładnieniu nieprzyjaciela w rejonie lądowania desantu powietrznego;
- sposób osłony przelotu, desantowania oraz wsparcia działań desantu powietrznego;
- sygnały i sposób wywoływania lotnictwa wsparcia na pole walki;
- sposób organizowania łączności między lotnictwem, wojskami raketowymi a desantem powietrznym.

Dowódca zespołu sił lądowania z zasady organizuje współdziałanie wewnątrz zespołu, między siłami lądowania, desantem morskim i siłami wspierającymi. Organizując współdziałanie na okres załadowania wojsk desantu na okręty dowódca ZSL ustala: punkty załadowania, czas i kolejność załadowania, określa kolejność podchodzenia okrętów i transportowców do punktów załadowania, czas załadowania i odejścia ich w rejonny zbiórki; sposób załadowania wojsk na transportowce w portach lub na redzie; zapoznaje z rodzajami ich obrony w rejonach formowania oddziałów desantowych, przedsięwzięciami maskowania, obserwacją, łącznością oraz organizacją dowodzenia.

Organizując współdziałanie na okres przejścia desantu morzem dowódca ZSL ustala sygnały i kolejność wyjścia sił, sposób formowania sztyku /ugrupowania/ marszowego, określa trasę przejścia i prędkość na przejściu morzem. Uwzględnia czas i kolejność przejścia poszczególnych oddziałów i grup okrętów zabezpieczenia oraz oddziałów desanto-

wych, sposób działania sił osłony i ochrony, przedsięwzięcia maskowania i przeciwdziałanie radioelektroniczne oraz organizację systemu obserwacji, łączności, powiadamiania i rozpoznania, rubież kontrolne i linie taktycznego rozwinięcia sił zespołu lądowania.

Z kolei organizując współdziałanie na okres walki o lądowanie dowódcą zespołu sił lądowania ustala:

- czas, sygnał rozpoczęcia i sposób taktycznego rozwinięcia sił do walki o lądowanie;
 - miejsce, rejony manewrowe każdego oddziału, grupy okrętów w ugrupowaniu bojowym do lądowania;
 - sposoby manewrowania i terminy zajęcia pozycji ogniowych przez grupy i oddziały okrętów wsparcia ogniowego, oddziały obrony wodnego rejonu, grupy okrętów trałowych oraz oddziały desantowe;
 - działania oddziałów okrętów wsparcia ogniowego i sposób wykonywania ogniowego przygotowania i wsparcia lądowania;
 - sposoby wykonywania przejść w zagrodach minowych i zaporach przeciwdesantowych przez okręty trałowe i grupy torujące;
 - sposób wykorzystania środków ogniowych okrętów desantowych i desantu do obezwładnienia środków ogniowych nieprzyjaciela na brzegu;
 - czas lądowania taktycznego desantu powietrznego i oddziałów wydzielonych /rzutu szturmowego/ oraz pierwszego rzutu desantu morskiego;
 - urzutowanie oddziałów desantowych, sposób podejścia ich do punktów lądowania /desantowania/ i odejścia do rejonów zbiórki - rejonów manewrowania transportowców oraz kolejność ich rozładowywania;
 - sposób rozwijania sił bazy lądowania, punkty medyczne i kolejność ewakuacji rannych i porażonych, zapoznaje z organizacją łącznością, powiadamiania i rozpoznania; sposobem maskowania, organizacją obrony przeciwlotniczej oraz służbą awaryjno-ratunkową w rejonie lądowania.
- Podczas organizowania współdziałania dowódcą desantu morskiego uzgadnia problemy współdziałania na okres przegrupowania i załadowania wojsk desantowych na środki desantowe oraz okres walki o lądowanie i realizację zadań na brzegu nieprzyjaciela na całą głębokość zadań według etapów operacji desantowej, przede wszystkim między siłami zespołu lądowania /ODES, ZWO i baza za- i lądowania/, lotnictwem wsparcia oraz wojskami /oddziałami - związkami taktycznymi/ desantu morskiego i desantu powietrznego.

Organizując współdziałanie z siłami zespołu lądowania, lotnictwem wsparcia i wojskami desantu morskiego i powietrznego:

a/ Na okres przegrupowania i załadowania wojsk na środki transportowo-desantowe uzgadnia: - rejonny seórodkowania wojsk, rejonny wyozekiwania do załadowania, drogi marszu i punkty załadowania; - czas i kolejnoóó podohodzenia wojsk do punktów załadowania, sposób załadowania wojsk i techniki wojskowej na środki transportowo-desantowe; przedsiwzięcia w zakresie maskowania. osłony i obrony wojsk w poszozególnych rejonach i walką przeciwdywersyjną; organizaoję łączności, sygnały współdziałania oraz organizaoję dowodzenia.

b/ Na okres walki o ładowanie i wykonanie zadania bliószego operaoji desantowej dowóóca desantu morskiego uzgadnia: czas i kolejnoóó niszczenia lub obezwładnienia sił i środków obrony przeciwdesantowej w czasie ogniowego przygotowania i wsparcia ładowania; sposób rozwijania sił oddziałów desantowych do ładowania i podejsócia ich do punktów ładowania; rejonny ładowania taktycznych desantów powietrznych, czas i sposób ich działania po wysadzeniu na brzeg; czas i sposób ładowania oraz wsparcie ogniowe oddziałów wydzielonych /rzutu szturmowego/; sposób realizacji zadania po wylądowaniu na brzeg; czas i sposób ładowania pierwszego rzutu desantu morskiego i ich zadania bojowe na brzegu; sposób opanowywania przyozóóków ładowania i rozwijanie bazy ładowania; system obrony przeciwlotniczej, sposoby odpierania kontrataków, niszczenia lub opanowywania obiektów /portów/ na brzegu; sposób zabezpieczenia ładowania wojsk pierwszego rzutu, ich wejóócie do walki i realizaoję postawionych zadań bojowych po wylądowaniu; organizaoję dowodzenia na przyozóóku oraz sygnały współdziałania.

Jednoczeónie okreóla terminy; czas zajóócia rejonów manewrowania dla drugiego rzutu desantu morskiego; czas rozpoczócia i sposób przeładowywania wojsk na punkty ładowania, rejonny zbiórki oddziałów po wysadzeniu, rubieże wejóócia do walki /bitwy/ i sposób ich zabezpieczenia, rubieże spotkania wojsk desantu morskiego z oddziałami wojsk powietrznodesantowych; zadania i sposób realizacji wspólnych zadań na opanowanym terytorium nieprzyjaciela.

Organizujáo współdziałanie wojsk desantu morskiego z desantem powietrznym uzgadnia: treóó zadań, rejonny i czas ładowania desantu powietrznego; trasy i czas przelotu desantu powietrznego; obiekty, które należy uchwycić i utrzymać do czasu podejsócia wojsk desantu morskiego; rubieże spotkania, podział zadań po połączeniu wojsk desantu powietrznego z desantem morskim, sposób wsparcia walki desantu powietrznego i morskiego; sposób rozpoznawania własnych wojsk; sposób organizaoji dowodzenia i łączności po połączeniu się desantów.

c/ Na okres realizacji zadania dalszego operacji dowódca desantu morskiego uzgadnia między siłami wspierającymi działanie na lądzie /wojskami raketowymi, wojskami lotniczymi frontu i lotnictwem wsparcia oraz oddziałami okrętów wsparcia ogniowego/, a wojskami desantu następujące problemy współdziałania: ustala obiekty do niszczenia lub obezwładnienia; czas, kolejność i sposób działania na obiekty przeciwnika w głębi obrony przez lotnictwo, wojska raketowe i okręty wsparcia ogniowego; wspólne działania wojsk desantu w celu odpięcia kontrataków przeciwnika; sposób opanowywania ważnych obiektów /portów, baz morskich dużych ośrodków polityczno-administracyjnych/; sposób wskazywania celów i przekazywanie informacji o położeniu wojsk desantowych.

Jednocześnie określa nowe rejony do działań taktycznych desantów powietrznych na śmigłowcach i desantów morskich lub rejony do forsowania cieśnin; ustala obiekty do opanowania na przeciwległym brzegu wyspy i sposób organizacji ich obrony, zabezpieczenia forsowania dalszych sił desantu morskiego; sposób ogniowego zabezpieczenia forsowania cieśnin przez okręty wsparcia ogniowego, lotnictwo wsparcia i wojska raketowe; czas, terminy i gotowości wydzielonych do działań wojsk desantowych i forsowania cieśnin; sposób wykorzystania okrętów desantowych, promów i sposób lądowania; organizację dowodzenia i sygnały współdziałania.

Z charakteru i treści zadań oraz uzgodnień problemów współdziałania wynika potrzeba zorganizowania bardzo szczegółowego współdziałania. Istota tego współdziałania polegać będzie głównie na wzajemnym udzielaniu pomocy przy realizacji zadań i celu operacji. Dlatego też współdziałanie w operacji desantowej bezwarunkowo opierać się musi na jedności celów i wspólnym działaniu oraz dążeniu wszystkich rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk uczestniczących w operacji do osiągnięcia wspólnym wysiłkiem wspólnego celu operacji desantowej.

Skuteczność współdziałania w operacji desantowej warunkują przede wszystkim dwa podstawowe czynniki: optymalne wykorzystanie zróżnicowanych możliwości bojowych wojsk oraz zespolenie i utrzymanie ciągłości połączonych wysiłków bojowych: lotnictwa, wojsk raketowych, sił morskich i wojsk desantowych. Bez względu na warunki działania oraz charakter i treść zadań bojowych /operacyjnych/, współdziałanie to z zasady będzie organizowane na korzyść /rzecz/ wojsk desantowych z tych względów, że właśnie im przypada decydująca rola w ostatecznym rozbićciu sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela i osiągnięciu głównego celu operacji.

Organizując współdziałanie na całą głębokość operacji desantowej i zachowując zróżnicowany stopień dokładności według zadań, kierunków działania wojsk desantowych, czasu, rejonów i obiektów oddziaływania oraz sposobów wykonywania zadań przez różne rodzaje wojsk uczestniczących w operacji, z zasady uwzględniać w nim trzeba szeregową rolę broni jądrowej, nowoczesnej broni o dużej celności i zestawów rozpoznawczo-uderzeniowych w aspekcie możliwości i sposobów ich użycia oraz optymalnego wykorzystania ich skutków przez wojska desantowe, zwłaszcza desanty powietrzne.

Niezmiernie ważne jest także skoordynowanie działań wojsk desantowych, sił morskich i lotniczych z uderzeniami wojsk raketowych, uderzeniami wojsk lotniczych frontu, lotnictwa morskiego i lotnictwa dalekiego zasięgu - ND na TDW z wojskami OPK i środkami obrony przeciwlotniczej oraz z działaniem różnych sił i środków rozpoznania i walki radioelektronicznej.

Doświadczenia z ćwiczeń wykazują, że współdziałanie w powietrzno-morskiej operacji desantowej powinno mieć charakter wielowymiarowy i obejmować sfery działań wszystkich rodzajów sił zbrojnych oraz wojsk działających wzdłuż wybrzeża morskiego, na morzu i w powietrzu oraz w eterze.

Wielowymiarowość tego współdziałania odznacza się realizacją wspólnych zadań przez siły sojusznicze na różnych szczeblach dowodzenia, w odniesieniu do wszystkich zasadniczych elementów ugrupowania wydzielonych do operacji desantowej sił.

Jednocześnie należy podkreślić, że warunki operacji desantowej stawiają przed współdziałaniem wysokie wymagania przede wszystkim w zakresie: dokładności, kompleksowości, ciągłości, elastyczności i operatywności.

Dokładność współdziałania powinna polegać na precyzyjnym określeniu sposobów wspólnych działań, zsynchronizowanych na lądzie, morzu i w powietrzu oraz ścisłej realizacji decyzji dowódców i przyjętych ustaleń. Dzięki szczegółowej organizacji współdziałania osiąga się jednolite zrozumienie zamiaru operacji, wyjaśnienie sposobów działania wojsk, ich zgranie w czasie w stosunku do kierunków i obiektów działania. Ponadto uzgodnienie działań wojsk desantowych z uderzeniami jądrowymi, raketowymi, ogniem artylerii okrętowej i uderzeniami wojsk lotniczych frontu lotnictwa morskiego i dalekiego zasięgu ND na TDW oraz lotnictwem transportowym.

Kompleksowość współdziałania w operacji desantowej powinna mieć charakter systemowy, wyrażający się w pełni synchronizacją wspólnych działań pomiędzy wszystkimi rodzajami wojsk i różnymi szczeblami dowodzenia, wewnątrz ugrupowania operacyjnego sił, oraz ze wspierającymi siłami i środkami wyższego szczebla.

Wyrazem ciągłości współdziałania powinna być stała gotowość dowództw i sztabów poszczególnych oddziałów i związków taktycznych do natychmiastowego i zdecydowanego ingerowania w wypadku stwierdzenia uchybień w ustaleniach organizacyjnych, a także bezzwłocznego wypełnienia luk w naruszonym systemie współdziałania w toku realizacji kolejnych okresów i etapów operacji desantowej.

Z kolei elastyczność i operatywność współdziałania osiąga się przez umiejętne wprowadzenie zmian, sposobów prowadzenia wspólnych działań w wypadku niepomyślnego, nieprzewidywanego rozwoju sytuacji taktyczno-operacyjnej na lądzie, morzu, czy w powietrzu. Mając to na uwadze konieczne jest szczególne śledzenie przebiegu działań desantowych i wychodzenie naprzeciw wszelkim niekorzystnym zjawiskom zachodzącym w systemie wspólnych działań.

Aby osiągnąć te cele konieczne jest sprawne dowodzenie wydzielonymi wojskami w operacji, możliwość wymiany informacji pomiędzy dowództwami i sztabami różnych szczebli dowodzenia. W celu zapewnienia odpowiednich warunków dowodzenia i utrzymania ciągłości współdziałania konieczne jest: należyte organizowanie systemu punktów dowodzenia; funkcjonowanie specjalnych grup operacyjnych określonych dowództw i sztabów; stosowanie jednakowych zasad organizacji systemu łączności i obiegu informacji sprzyjających pokonywaniu barier językowych oraz stosowanie ujednoczonej dokumentacji dowodzenia wojskami oraz planów współdziałania.

W celu zachowania ciągłości dowodzenia i współdziałania nieodzowna jest również wymiana grup operacyjnych ze składu sztabu frontu i sztabu floty z własnymi środkami łączności. Z kolei uwzględnienie współdziałania przy realizacji wspólnych zadań wymaga bardziej bezpośrednich kontaktów osobistych kadry dowódczej poszczególnych sztabów zarówno w okresie przygotowania operacji jak i w toku jej prowadzenia.

Organizację współdziałania w operacji desantowej należy traktować jako ciągły i bardzo szeroki proces pracy dowódcy i sztabu, który praktycznie realizuje się we wszystkich etapach operacji. Ze względu na założony charakter i właściwości różnorodnych działań bojowych rodzajów sił zbrojnych, szczególność pracy dowódcy frontu /operacji de-

santowej/ musi być bardzo duża. Z kolei ustalenie i uzgodnienie wspólnych działań na lądzie, na morzu, w powietrzu i eterze wymaga najwyższych umiejętności dowódczo-sztabowych.

Punktem kulminacyjnym tak rozumianej współpracy jest osobista praca dowódcy frontu z bezpośrednimi wykonawcami zadań, z dowódcami związków taktycznych /zgrupowań desantowych/ oraz przedstawicielami rodzajów wojsk sił zbrojnych.

Ze względu na to wymagane jest tworzenie swoistych i bardzo szczegółowych scenariuszy walki i operacji oraz rozgrywanie pewnych najbardziej skomplikowanych problemów współdziałania na mapach, stołach plastycznych /makietach/ lub ćwiczeniach epizodycznych - ćwiczeniach dowódczo-sztabowych z zainteresowanymi sztabami.

Współdziałanie w operacji desantowej i zachowanie jego ciągłości jest przedsięwzięciem wyjątkowo trudnym i odpowiedzialnym okresem w działalności dowódcy i oficerów sztabu. Należy bowiem uwzględniać, że jego treść i sposoby realizacji zmieniają się i wymagają ciągłego doskonalenia.

W czasie zachowania ciągłości współdziałania przewidywać należy wzrastające możliwości manewrowe wojsk, siłę ognia, coraz większą ruchliwość wojsk i tempo działań, a także wzrastającą rolę i wpływ radioelektroniki i innego oddziaływania obu przeciwstawnych stron.

4.7. Właściwości dowodzenia i współdziałania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Całością sił lotnictwa uczestniczącego w operacji desantowej dowodzi z połączonego stanowiska dowodzenia wojsk lotniczych i wojsk obrony przeciwlotniczej frontu dowódca WLF. Jest on także koordynatorem działań lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego wykonującego zadania na rzecz sił desantu. Dowódca WLF może przekazać część swoich uprawnień w zakresie dowodzenia lotnictwem dowódcy grupy operacyjnej WLF /zastępcy dowódcy desantu morskiego i powietrznego do spraw lotnictwa/, którym z zasady jest zastępca dowódcy WLF do spraw liniowych. W takim wypadku grupę operacyjną WLF wzmacnia się oficerami różnych specjalności oraz niezbędnym sprzętem zapewniającym zorganizowanie łączności ze sztabem WLF i sztabami związków taktycznych /związków operacyjnych/ lotnictwa, wykonującymi główne zadania w operacji desantowej. Grupa operacyjna WLF rozmieszcza się na PSD frontu.

W celu sprawnego dowodzenia lotnictwem w skład desantu morskiego i powietrznego włącza się lotnicze punkty dowodzenia i współdziałania. Punkty te rozmieszcza się następująco:

- grupę dowodzenia bojowego przy SD dywizji powietrznodesantowej /grupa ta desantuje się wraz ze sztabem dywizji/;
- grupy dowodzenia bojowego przy SD dywizji desantowych i zmechanizowanych transportowanych drogą morską;
- grupę dowodzenia lotnictwem, wydzieloną ze składu grupy operacyjnej WLF, przy SD zespołu sił lądowania;
- punkty naprowadzania i wskazywania celów przy OSD szefa OPL zespołu sił lądowania i na okrętach dozoru radiolokacyjnego;
- oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa przy pierwszorzutowych pułkach lub brygadach desantu morskiego.

Wszystkie wymienione organy dowodzenia lotnictwem organizuje się lub wydziela na czas trwania operacji z istniejących struktur organizacyjnych systemu dowodzenia wojskami lotniczymi frontu i armii.

Na okres desantowania operacyjnego desantu powietrznego lotnictwo transportowe rozwija:

- WSD lotnictwa transportowego, rozmieszczone przy SD WLF /PSD frontu/, skąd dowódca lotnictwa transportowego dowodzi lotnictwem w okresie desantowania;
- PSD lotnictwa transportowego, rozmieszczone na jednym z lotnisk rejonu wyjściowego, z którego dowódca lotnictwa transportowego dowodzi dywizjami lotnictwa transportowego w rejonie wyjściowym;
- WSD dywizji lotnictwa transportowego, rozmieszczone na lotniskach rejonu wyjściowego, skąd dowódcy dywizji dowodzą podległymi pułkami;
- SD pułków lotnictwa transportowego, rozmieszczone na lotniskach rejonu wyjściowego, skąd dowódcy pułków dowodzą w rejonie lotniska podległymi pododdziałami oraz kierują lotami samolotów transportowych;
- punkty kontrolno-przelotowe rozmieszczone na linii brzegowej w korytarzu przelotu lotnictwa transportowego - w celu kontrolowania dokładności lotu grupy lotnictwa transportowego;
- startowe stanowiska dowodzenia rozmieszczone na uchwyconym lotnisku - w celu kierowania lotami samolotów transportowych w rejonie lotniska.

Ponadto w systemie dowodzenia lotnictwem prowadzącym działania w operacji desantowej wykorzystuje się stanowiska dowodzenia lotnictwa innego podporządkowania organizacyjnego oraz stanowiska dowodzenia związków taktycznych i oddziałów lotnictwa.

W zorganizowanym w ten sposób systemie dowodzenia zapewnia się kierowanie lotnictwem na wszystkich etapach operacji desantowej. Dowodzenie lotnictwem realizowane jest z PSD frontu, gdzie rozmieszczona jest grupa operacyjna WLF i grupy operacyjne /przedstawiciele/ lotnictwa innych rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia. Następnie kierowanie grupami samolotów i śmigłowców w powietrzu przejmują grupy dowodzenia lotnictwem. Grupa ta w okresie załadowywania desantu morskiego na okręty umieszcza się, wraz z odpowiednimi środkami łączności, na okręcie flagowym dowódcy zespołu sił lądowania. Grupa dowodzenia lotnictwem przebywa na tym okręcie do chwili uchwycenia przez wojska desantu przycośników na lądzie, a następnie wyładowuje się i rozmieszcza przy SD dowódcy wojsk desantu morskiego /DD DZ/. W wypadku organizowania wysuniętego punktu dowodzenia /ze składu PSD frontu/, grupa dowodzenia lotnictwem rozmieszcza się przy tym punkcie. Po rozwinięciu PSD frontu na opanowanym terenie nieprzyjaciela w rejonie desantowania grupa dowodzenia lotnictwem łączy się z zasadniczymi siłami grupy operacyjnej WLF.

Grupa dowodzenia lotnictwem podczas przejścia desantu morzem i walki desantu na lądzie realizuje następujące główne zadania:

- nawiązuje łączność z grupami samolotów /śmigłowców/ w powietrzu z chwilą ich zgłoszenia się lub osiągnięcia rubieży przejścia dowodzenia;
- informuje szefa OPL zespołu sił lądowania /desantu/ o przelocie własnego lotnictwa;
- precyzuje zadania załogom samolotów /śmigłowców/, jeżeli start nastąpił na sygnał, a szczegółowe zadanie nie zostało postawione;
- precelowuje lotnictwo na inne obiekty;
- wzywa /przez grupę operacyjną WLF/ lotnictwo na pole walki;
- informuje załogi samolotów /śmigłowców/ w powietrzu o sytuacji meteorologicznej, skażeniach promieniotwórczych, niebezpiecznych zjawiskach pogody, sytuacji powietrznej i udziela pomocy w ich pokonaniu;
- na bieżąco uzgadnia z dowódcą sił lądowania /desantu/ współdziałanie lotnictwa z siłami marynarki wojennej /desantu/;
- kieruje działalnością podległych grup dowodzenia bojowego i punktów naprowadzania i wskazywania celów;
- uczestniczy w podziale celów powietrznych do zwalczania przez środki OPL zespołu sił lądowania /wojsk desantu/ lub lotnictwo myśliwskie;
- nieprzerwanie analizuje działalność lotnictwa własnego i nieprzyjaciela, taktykę środków OPL i obiektów działań lotnictwa oraz prze-

kasuje wnioski i propozycje w tym zakresie do grupy operacyjnej WLF;

- składa meldunki do grupy operacyjnej WLF o realizacji zadań.

Grupa dowodzenia lotnictwem przekazuje kierowanie załogami samolotów i śmigłowców w powietrzu podległym punktom dowodzenia. Grupy dowodzenia bojowego, oficerowie warokowego naprowadzania lotnictwa oraz punkty naprowadzania i wskazywania celów wykonują swoje zadania w zakresie kierowania załogami w powietrzu na podobnych zasadach, jak w operacjach wojsk lądowych.

Pewne właściwości występują również podczas dowodzenia lotnictwem myśliwskim. Osłona desantu morskiego z powietrza podczas załadowywania i przejścia morzem oraz lotnictwa transportowego w czasie załadowywania desantu powietrznego i przelotu w strefach odpowiedzialności wojsk OPK realizowana jest ze stanowiska dowodzenia korpusu OPK /dywizji OPK/. Z chwilą przejścia /przelotu/ desantu do strefy odpowiedzialności lotnictwa myśliwskiego WLF dowodzenie lotnictwem osłony przejmuje grupa operacyjna WLF. W wypadku działań lotnictwa myśliwskiego w strefie ZSL dowodzenie przejmuje szef OPL ZSL, a po wylądowaniu szef OPL desantu. Dowodzenie lotnictwem myśliwskim w tej strefie odpowiedzialności zapewniają przedstawiciele tego lotnictwa z grupy dowodzenia lotnictwem i OPK przebywający na SD szefa OPL.

Jak już uprzednio zasygnalizowano, zadania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej są realizowane wspólnym wysiłkiem wszystkich rodzajów lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego, w ścisłym współdziałaniu z innymi siłami i środkami biorącymi udział w tej operacji. Z tego względu w operacji desantowej właściwe zorganizowanie i realizowanie współdziałania między rodzajami lotnictwa i lotnictwa jako całości z pozostałymi siłami uczestniczącymi w tej operacji jest jednym z ważniejszych czynników decydujących o jej powodzeniu.

Współdziałanie między lotnictwem różnego podporządkowania organizuje dowódca WLF przez dowódcę grupy specjalnej WLF. Grupa ta uczestniczy także w organizowaniu współdziałania z pozostałymi siłami uczestniczącymi w operacji desantowej. Zasadnicze zagadnienia współdziałania rozwiązuje ona w toku planowania drogą ustalenia i uzgodnienia z zainteresowanymi organami planowania działań desantowych i z grupami operacyjnymi lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia - sposobów wspólnych działań bojowych podczas wykonywania przez lotnictwo zadań w operacji desantowej. W czasie prowadzenia operacji, w miarę zmian w sytuacji operacyjno-taktycznej i zadań lot-

niotwa, grupa operacyjna WLF dokonuje na bieżąco korekty ustalonych wcześniej sposobów współdziałania i uzgodnień i przekazuje je organom wykonawczym.

Współdziałanie między rodzajami lotnictwa a siłami desantu organizuje się według etapów operacji, zadań realizowanych na korzyść wojsk desantu oraz czasu i miejsca /rejonu/ ich wykonania. W tym celu określa się zasadnicze zadania lotnictwa, ich wykonawców na danym etapie operacji, miejsce i czas działania oraz precyzuje się najważniejsze zagadnienia /treść/ współdziałania.

Podczas organizowania współdziałania WLF z lotnictwem morskim i AL ND na ZTDW przede wszystkim ustala się:

- sposoby tworzenia wspólnych ugrupowań bojowych podczas wykonywania uderzeń zmasowanych lub ześrodkowanych;
- sposoby zapewnienia bezpieczeństwa podczas wykonywania zadań w ograniczonym rejonie i czasie przez różne rodzaje lub duże siły lotnictwa;
- sposoby wykorzystania rezultatów rozpoznania powietrznego do wykonania uderzeń lotnictwa;
- sposoby naprowadzania przez samoloty /śmigłowce/ rozpoznawcze grup uderzeniowych lotnictwa na obiekty pola walki, a także wykorzystanie środków radiolokacyjnych i radionawigacyjnych do wyprowadzenia tych grup w rejony obiektów uderzeń;
- sposoby osłony przez lotnictwo myśliwskie lotnictwa myśliwsko-bombowego wykonującego zadania w głębi ugrupowania nieprzyjaciela;
- wykorzystanie stawianych przez lotnictwo zakłóceń radioelektrodynamicznych do pokonywania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela;
- wykorzystanie przez lotnictwo uderzeń lotnictwa myśliwsko-bombowego oraz wojsk raketowych i artylerii na środki OPL nieprzyjaciela, a także sposób obezwładnienia tych środków przez wojska WRE;
- sposoby wykorzystania lotnisk wysuniętych i współdziałania;
- obiekty i czas działań lotnictwa uderzeniowego WLF, morskiego i AL ND na TDW;
- środki rażenia stosowane przez lotnictwo w czasie wykonywania wspólnych zadań;
- kierunek nalotu lotnictwa na obiekty uderzeń;
- trasy i wysokość lotu lotnictwa do rejonu wspólnych działań oraz na lotniska po wykonaniu zadań;
- sposoby wymiany informacji i wskazywania celów oraz sygnały naprowadzania, wzajemnego rozpoznawania, współdziałania i dowodzenia;

- warunki bezpieczeństwa w czasie przelotu lotnictwa przez strefy ognia własnych środków OPL /wojsk lądowych, marynarki wojennej i OPK/.

Organizując współdziałanie WLF z wojskami OPK głównie ustala się:

- organizację dowodzenia siłami i środkami OPK osłaniającymi załadowanie i przejście morzem /przełot/ desantu przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza;

- sposób wzajemnego informowania się o sytuacji powietrznej;

- sposób przekazywania dowodzenia lotnictwem myśliwskim osłaniającym desant podczas przejścia morzem /przełotu/;

- podział celów powietrznych, stref /sektorów/ działań dla lotnictwa myśliwskiego i raketowych środków przeciwlotniczych;

- podział między oddziały lotnictwa myśliwskiego odcinków przejścia desantu morskiego i przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym oraz czasu ich osłony;

- sposób wyprowadzenia lotnictwa myśliwskiego do stref dyżurowania w powietrzu i samodzielnego poszukiwania /patrolowania/ i na lotniskach lądowania;

- sposób wzajemnego informowania się o kierunkach i trasach przelotu lotnictwa i ich zmianach;

- sposób wzajemnego rozpoznania się i wykorzystania lotnisk współdziałania;

- sygnały dowodzenia i współdziałania.

Podczas organizowania współdziałania WLF z lotnictwem transportowym ustala się:

- czas i lotniska załadowania desantu powietrznego;

- trasy, prędkość, wysokość lotu i ugrupowanie lotnictwa transportowego z desantem;

- terminy, rejony i sposoby osłony lotnictwa transportowego na trasie lotu i z powrotem oraz w rejonie desantowania, niezbędne do wykonania osłony siły lotnictwa myśliwskiego i wykonawców zadań;

- terminy, obiekty i sposoby wykonania zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem środków OPL, punktów i ośrodków dowodzenia lotnictwem i wojskami OPL, lotnictwa na lotniskach i wojsk w rejonie desantowania, niezbędne do tego siły i wykonawców zadań;

- terminy, rejony i sposoby wykonywania zadań w zakresie radioelektronicznego obozwiadnienia systemu dowodzenia lotnictwem i OPL, niezbędne do tego siły i wykonawców zadań;

- trasy, wysokości, prędkości i wysokości lotu oraz ugrupowanie lotnictwa wykonującego zadania na rzecz lotnictwa transportowego;

- sposoby zabezpieczenia i osłony lotnictwa transportowego podczas dowozu środków materialowych dla desantu;

- sposoby organizacji łączności z lotnictwem transportowym, sygnały dowodzenia i współdziałania.

Przedstawiona treść współdziałania WLF z lotnictwem innych rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia zawiera tylko zasadnicze elementy tego współdziałania. Szczegółowego rozwinięcia i konkretyzacji tych elementów dokonuje się w toku planowania działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej oraz podczas jej prowadzenia w myśl wytycznych dowódcy frontu i dowódcy WLF.

5. PROWADZENIE MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ
W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU NA KIERUNKU NADMORSKIM

5.1. Właściwości prowadzenia działań w celu utrzymania panowania
na morzu, w powietrzu i lądzie oraz przygotowanie rejonu
wyjściowego do operacji desantowej

Zgodnie z przyjętymi zasadami współczesna morską lub powietrzno-
morską operacją desantową może obejmować następujące etapy:

- walkę o panowanie lub utrzymanie jej na morzu i w powietrzu na kierunku działań desantowych i przygotowanie rejonu wyjściowego do operacji;
- ześrodkowanie sił i środków do operacji desantowej zwłaszcza sił zespołu lądowania, wojsk desantowych i transportu powietrznego;
- załadunek wojsk desantu na środki transportowo-desantowe /okre-
ty i transportowce desantowe, śmigłowce i samoloty transportowe/;
- przelot i desantowanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyj-
nym;
- przejście sił desantu morskiego morzem i walkę o lądowanie oraz
wysadzenie pierwszego rzutu desantu morskiego;
- lądowanie /wysadzenie/ drugiego rzutu desantu morskiego i reali-
zację zadań operacji na terytorium nieprzyjaciela.

Należy zauważyć, że warunkiem przeprowadzenia każdej operacji de-
santowej, w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim,
jest wywołanie lub utrzymanie przynajmniej na kierunku działań de-
santowych panowania na morzu i w powietrzu oraz posiadanie inicjatywy
operacyjnej wojsk lądowych frontu działających bezpośrednio wzdłuż
wybrzeża morskiego. W stworzeniu tych warunków z reguły mogą brać

udział siły i środki frontu, siły morskie sojusznicznych flot, w tym lotnictwo morskie, lotnictwo uderzeniowe dalekiego zasięgu ND na TDW i lotnictwo wyższego przełożonego /ND ZSZ UW/ oraz wojska OPK.

W celu utrzymania panowania na morzu i w powietrzu realizacja zadań przez powyższe siły polega na niszczeniu i obezwładnieniu sił morskich, powietrznych i środków raketowo-jądrowych oraz środków systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela na szerokim froncie w ramach ogólnej bitwy na lądzie, morzu i w powietrzu.

Po wywołaniu tego panowania, główny wysiłek zespołów uderzeniowych frontu, sił morskich i lotnictwa wydzielonego do operacji desantowej powinien być skierowany na jego utrzymanie w rejonie prowadzenia operacji desantowej oraz niedopuszczenie do odtworzenia pełnej zdolności bojowej sił nieprzyjaciela, zwłaszcza na kierunku działań desantu powietrznego i morskiego. Realizacja tego zadania, może polegać na wykrywaniu, niszczeniu i obezwładnieniu sił i środków obrony powietrznej, w tym obrony przeciwlotniczej, oraz sił i środków obrony przeciwdesantowej, ponadto na wykrywaniu i niszczeniu nowo wykrytych sił i środków nieprzyjaciela, które mogą być przegrupowane lub skierowane w rejon działań desantu oraz oddziaływać swym ogniem na siły i środki desantu w czasie prowadzenia operacji.

W czasie prowadzenia działań bojowych na morzu i w powietrzu, w celu utrzymania panowania i przewagi na kierunkach działania desantów, może jednocześnie być prowadzone rozpoznanie i wstępne obezwładnienie sił i środków obrony przeciwdesantowej przeciwnika, które może polegać na: niszczeniu /obezwładnieniu/ sił morskich i powietrznych; wykrywaniu i niszczeniu środków raketowo-jądrowych i raketowych środków OPL oraz odwodów rozmieszczonych w rejonach lądowania lub bliskiej odległości od nich. Obiektami rozpoznania lotniczego i morskiego w tym okresie mogą być: wyrzutnie broni dużej celności; środki systemu rozpoznawczo-uderzeniowego; składy broni jądrowej; samoloty na lotniskach; system OPL i OPD w rejonach lądowania; zespoły okrętów sił morskich na morzu oraz system ich bazowania /porty/.

Z kolei osłonę przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza, zwłaszcza w rejonie wyjściowym do operacji desantowej, realizują wojska OPK we współdziałaniu z wojskami OPL frontu i sojusznicznymi siłami floty.

Uwzględniając fakt, że w okresie tym, który może trwać kilka dni^{22/}, będzie się wzmacniała działalność obcej agentury i penetracja grup dywer-

22/ Na ówczesnych pk. "ZACHÓD-77" i "FALA-77" wstępne przygotowanie i obezwładnienie sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela trwało pięć-sześć dni.

syjnych w rejonie wyjściowym do operacji desantowej, należy dokładnie rozpoznać rejon koncentrowania wojsk desantowych i system bazowania dla wydzielonych sił morskich oraz lotnictwa wsparcia. Jednocześnie w rejonach tych, należy siłami wojsk obrony terytorialnej /OTK i OC/ rozwinąć dodatkowo punkty zabiegów specjalnych i punkty pomocy medycznej oraz zorganizować rozpoznanie skażeń. Ponadto mogą być realizowane wszelkie przedsięwzięcia maskowania rejonów, przygotowanie inżynierskie dróg, rejonów koncentrowania; wycokiwania i punktów załadunku oraz gromadzenie w nich niezbędnych zapasów i środków materiałowych.

W celu uniknięcia wojsk desantowych od ewentualnych masowanych uderzeń lotnictwa i broni rakietowo-jądrowej, należy także przewidywać zapasowe rejon koncentrowania i drogi manewru oraz wyposażać wojska w dostateczną ilość środków obrony i ochrony, zwłaszcza przed skażeniami. W tym okresie może być także prowadzone bezpośrednio przygotowanie wojsk do działań desantowych, które może obejmować: różnego rodzaju treningi pododdziałów w załadunku na okręty desantowe i transportowce, lądowaniu, przeładunku wojsk i prowadzeniu działań bojowych podczas opanowywania punktów i odcinków wybrzeża, z uwzględnieniem charakteru obrony przeciwdesantowej w rejonie przyszłych działań; przygotowanie uzbrojenia; techniki i sprzętu bojowego oraz zapasów środków materiałowych do załadunku i wylądowania; wspólne treningi grup tworzących siły lądowania z grupami rozgrodzonymi wojsk desantu powietrznego i oddziałami wydzielonymi w pokonywaniu zapór przeciwdesantowych i wykonywaniu przejść w zagrodach i polach minowych w wodzie i na plaży.

W ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim zarówno realizacja wspomnianych zadań, jak i przedsięwzięcia przygotowania sił do operacji desantowej odbywać się będą na szerokim froncie własnego wybrzeża.

5.2. Właściwości koncentrowania sił zespołów lądowania i środków transportowo-desantowych do działań desantowych oraz warunki koncentrowania i rozmieszczenia wojsk /desantowych/ w rejonie wyjściowym do operacji desantowej

W zależności od sytuacji operacyjnej na froncie, morzu i powietrzu oraz charakteru prowadzonych przez wojska lądowe frontu działań bojowych, koncentrowanie wydzielonych do morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej sił, może obejmować: koncentrację sił i środków

zespołów sił lądowania i rozwinięcie ich w rejonie załadowania, przegrupowanie sił i środków obrony przeciwlotniczej, wojsk desantowych do rejonów wyjściowych i załadowania, przebazowanie lotnictwa transportowego na lotniska wydzielone do załadowania wojsk powietrzno-desantowych.

Ze względu na to, że w okresie tym siły główne frontu będą realizować planowe zadania na kierunku nadmorskim, wydzielone siły uderzeniowe frontu jak również siły morskie sojusznich flot mogą realizować zadania bojowe w celu stworzenia warunków do operacji desantowej.

Główny wysiłek lotnictwa na tym etapie operacji skierowany będzie przede wszystkim na utrzymanie wywołanego panowania w powietrzu oraz osłonę z powietrza ześrodkowujących się sił desantu.

Ponadto lotnictwo rozpoznawcze dostarcza dowódcy frontu, a także dowództwom i sztabom uczestniczącym w operacji desantowej, niezbędnych danych o ugrupowaniu i działalności nieprzyjaciela na morzu i w planowanych rejonach wysadzenia desantu morskiego i operacyjnego desantu powietrznego, a także w rejonach przyległych. Dane te są konieczne do skorygowania decyzji odnośnie niszczenia i obezwładnienia nowo wykrytych obiektów nieprzyjaciela. Oddziały i związki taktyczne wydzielone do sgrupowania sił uderzeniowych mogą w ugrupowaniu operacyjnym frontu lub sojusznich flot, realizować zadania z dotychczasowych rejonów lub po dokonaniu przegrupowania i rozwinięciu sił - w rejonach wyjściowych do operacji desantowej. Zespoły okrętowe sił uderzeniowych, jak również lotnictwo morskie i lotnictwo dalekiego zasięgu ND na TDW oraz wojska raketowe i wojska lotnicze frontu ze względu na duży zasięg i możliwości bojowe, są w stanie bez większych przegrupowań realizować zadania jednocześnie i na korzyść desantu niemal w każdym etapie prowadzenia operacji desantowej. Wyjątek mogą stanowić siły i środki osłony i obrony, które realizując zadanie na rzecz sił głównych frontu, ze względu na swoje ograniczone możliwości i zasięg działania, będą musiały przegrupować /przebazować/ oddziały i dopiero realizować zadania na rzecz operacji desantowej.

Niekiedy w celu osłony i obrony rejonu wyjściowego do operacji desantowej i wzmocnienia obrony przeciwlotniczej, zwłaszcza rejonów załadowania przed uderzeniami lotnictwa i okrętów nieprzyjaciela od strony morza, należy rozwinąć siły osłony operacyjnej /okręty OPL, lotniskowce z lotnictwem pokładowym/ oraz przesunąć /przegrupować/ siły i środki /oddziały/ bliżej rejonów ześrodkowania sił.

Jednocześnie w ramach dezinformacji i zamaskowania koncentracji sił do załadowania należy zawsze poczynić pewne przedsięwzięcia, aby wzmoc-

nić osłonę tych rejonów wojskami OPK, oddziałami lotnictwa myśliwskiego wojsk lotniczych frontu i sił morskich flot. Organizując strefową osłonę i obronę na morzu i wybrzeżu wydzielonymi siłami osłony, należy koncentrować ich działania zwłaszcza w okresie przegrupowania sił i środków transportu morskiego /desantowego/ i przebazowania lotnictwa transportowego oraz przegrupowania wojsk desantowych do rejonów załadowania. W trudnej sytuacji mogą być wydzielone siły i środki poszczególnych zespołów lądowania; to jest oddziały okrętów ochrony i obrony; oddziały okrętów wsparcia ogniowego, które mogą jeszcze realizować inne zadania bojowe w ramach operacji morskiej niszczenia sił nieprzyjaciela na rozległym obszarze morza, lub bazować z dala od rejonu wyjściowego zwłaszcza rejonów załadowania i formowania oddziałów desantowych - rejonu koncentracji zespołu sił lądowania /ZSL/. Z kolei oddziały i związki taktyczne transportu morskiego i powietrznego mogą być wykorzystane do wykonywania innych zadań na rzecz sił głównych frontu nadmorskiego i bazować również z dala od wyznaczonego do załadowania wojsk na środki desantowo-transportowe rejonu. W celu zorganizowania i zabezpieczenia sprawnego przegrupowania sił i środków oraz skoncentrowania ich w odpowiednim czasie, w zależności od sytuacji i planu operacji desantowej, siły te należy skoncentrować blisko rejonów załadowania i przygotować do załadowania oraz sformować w odpowiednie oddziały i zgrupowania /rzuty/ desantu do realizacji zadań desantowych. Dotyczy to przede wszystkim sił desantu morskiego i powietrznego. Dlatego też ześrodkowanie tych sił, a zwłaszcza oddziałów okrętów wchodzących w skład zespołu sił lądowania wykonuje się bezpośrednio przed załadowaniem, a formuje się w oddziały desantowe po załadowaniu wojsk desantowych, a niekiedy nawet w czasie przejścia desantu morzem.

Oddziały okrętów osłony i obrony rejonu załadowania oraz okręty wsparcia ogniowego mogą być rozwijane na morzu stopniowo, ze stałych punktów rozśrodkowanego bazowania i zakończone do czasu załadowania wojsk na okręty desantowe i transportowe. Natomiast okręty nawodne i podwodne, wchodzące w skład osłony operacyjnej desantu, przeznaczone do rozpoznania i wykonywania uderzeń na okrętowe siły morskie nieprzyjaciela w morzu, zwłaszcza na drogach przejścia desantu morskiego, powinny być rozwijane w pierwszej kolejności i w taki sposób, aby mogły w odpowiednim czasie zajmować manewrowe rejony działań na zagrożonych kierunkach i wykonywać zadania na korzyść sił głównych desantu morskiego.

Z kolei wyznaczone oddziały i grupy okrętów transportowych /prawy, statki handlowe/ należy przygotowywać /przystosowywać/ do ładowania wojsk i działań desantowych w stoczniach macierzystych portów i w pierwszej kolejności powinny być one kierowane do punktów załadowania. Natomiast oddziały i grupy okrętów desantowych skierowane do rejonów i punktów załadowania z zasady bezpośrednio przed załadowaniem wojsk desantowych. Ogólnie rzecz biorąc koncentracja środków desantowo-transportowych następuje bezpośrednio przed ładowaniem wojsk. Do wyznaczonych rejonów załadowania może jednocześnie podchodzić kilka grup okrętów, które załadowują wojska na kilku rozśrodkowanych punktach załadowania. Na każdym punkcie załadowania można mieć jednocześnie taką liczbę okrętów, która zabezpiecza ładowanie i przewóz wzmocnionego batalionu /tj. 3-6 szybkich okrętów desantowych lub 1-2 okręty desantowe duże lub jeden transportowiec/.

Z kolei, ze względu na rozpoznanie i penetracje agentury nieprzyjaciela oraz zagrożenie z powietrza i morza, przegrupowanie i ześrodkowanie wojsk desantowych powinno odbywać się pod osłoną nocy przy przestrzeganiu surowych zasad obrony przed środkami masowego rażenia /broni jądrowej/.

Wszelkie przegrupowania wojsk desantowych z zasady należy prowadzić małymi pododdziałami, a wyznaczone do marszu drogi i pośrednie rejonny ześrodkowania, wyzekiwania oraz rejonny załadowania powinny być izolowane i strzeżone przez wojska układu terytorialnego.

Każdy ruch wojsk desantowych powinien być starannie maskowany a rejonny załadowania całkowicie odizolowane od ludności cywilnej i innych wojsk działających w rejonie wyjściowym. /Schemat 19/.

Pośrednie rejonny ześrodkowania wojsk, główne i zapasowe, swiązki taktyczne wojsk desantowych mogą zajmować w odległości 20-50 km od punktów załadowania. Wielkość tych rejonów i istniejące w nich warunki terenowe muszą zapewnić rozśrodkowane i skryte rozmieszczenie wojsk oraz możliwości swobodnego i szybkiego wyjścia przygotowanych i zorganizowanych pododdziałów do rejonów wyzekiwania na załadowanie, które z zasady powinny być oddalone od punktów załadowania nie więcej jak 10 km /jedna godzina marszu nocnego do punktu załadowania/. Rejon załadowania swiązku taktycznego z zasady może obejmować kilka pułkowych - batalionowych rejonów wyzekiwania i odcinków wybrzeża, na którym mogą być przygotowane dwa-trzy główne i jeden-dwa zapasowe punkty załadowania oraz do każdego z nich przygotowana droga. Odległość między punktami załadowania powinna wykluczyć możliwość porażenia dwóch

punktów jednym ładunkiem jądrowym średniej mocy. Punkty załadowania na nie przygotowanym wybrzeżu /zatoce-zalewie/ powinny zapewnić swobodny manewr środków desantowo-transportowych, ładowanie wojsk i techniki bojowej na plaży oraz warunki do obrony przed uderzeniami lotnictwa i siłami morskimi nieprzyjaciela.

Z kolei rejonny ześrodkowania, oczekiwania i załadowania wojsk dla taktycznych desantów powietrznych powinny znajdować się w granicach promienia działania transportu powietrznego /śmigłowców/.

Mogą one być w rejonach ześrodkowania lub w rejonach oczekiwania na załadowanie wojsk związków taktycznych desantu morskiego a niekiedy wysunięte poza ich rejonami. Tak, aby uzyskać najkrótszą i bezpieczną drogę przelotu do rejonów lądowania. Nie mniej jednak rejonny te powinny być ukryte przed obserwacją i poza zasięgiem ognia artylerii okrętowej nieprzyjaciela /15-20 km od wybrzeża/.

Dla wojsk wydzielonych do działań, jako taktyczny desant powietrzny należy wydzielić jeden główny i zapasowy rejon ześrodkowania i oczekiwania do załadowania w odległości 5-10 km od lotniska lub 1-2 km od lądowiska dla śmigłowców.

Z zasady dla taktycznego desantu powietrznego w składzie wzmoconego batalionu wyznacza się 2-3 lądowiska załadowania i startu. Na każdym lądowisku załadowania i startu powinny być rozmieszczone śmigłowce transportowe jednej eskadry /10-12 śmigłowców/. Na główne i zapasowe rejonny ześrodkowania i oczekiwania wyznacza się polany leśne, zarośla, które wojska zajmują na 1-1,5 godziny przed startem.

Przygotowanie z kolei wojsk powietrznodesantowych desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym do działań obejmuje szereg czynności mających na celu osiągnięcie wydzielonymi siłami i środkami gotowości do desantowania. Okres przygotowawczy desantu powietrznego w ramach powietrzno-morskiej operacji desantowej rozpoczyna się z momentem wejścia oddziałów wojsk powietrznodesantowych w rejon wyjściowy i kończy się z chwilą ich załadowania do samolotów-transportowych.

Rejon wyjściowy - jako miejsce przygotowania desantu operacyjnego do działań bojowych składa się z rejonu ześrodkowania wojsk powietrznodesantowych i środków wzmożenia, kilku rejonów oczekiwania na załadowanie poszczególnych ugrupowań bojowych - desantowych /pododdziałów, oddziałów/ oraz kilku lotnisk załadowania. Może on być oddalony od linii frontu i rejonów lądowania 500-800 i więcej km. Liczba lotnisk załadowania i ich odległości od rejonów zrzuć /lądowania/ zależy między innymi od możliwości załadowczych samolotów transporto-

wych i ich zasięgu oraz ześrodkowania sił. Przyjmuje się jako zasadę, że na jednym lotnisku załadowania i startu może bazować tylko jeden pułk lotnictwa transportowego.

W związku z tym w zależności od warunków terenowych i sieci lotniskowej rejonu ześrodkowania /główny i zapasowy/ powinny być oddalone od lotnisk załadowania 30-60 km. Powinny one zapewnić: rozśrodkowanie oddziałów i pododdziałów wojsk powietrznodesantowych; dogodne warunki maskowania oraz ochrony przed penetracją sił rozpoznania nieprzyjaciela; możliwości obrony przed bronią masowego rażenia i uderzeń lotnictwa, a także dogodne warunki do bytowania i szkolenia oddziałów. Ponadto z rejonu ześrodkowania do rejonu wyczekiwania lub lotnisk załadowania powinny być dogodne drogi do szybkiego i skrytego przegrupowania wojsk. Pod względem właściwości terenowych rejonu wyczekiwania powinny być podobne do rejonów ześrodkowania, z tym tylko, że powinny być oddalone od lotnisk nie w większej odległości jak 5-10 km od lotniska. Zgrupowania bojowe desantu powietrznego mogą przebywać w rejonach wyczekiwania do dwóch dób.

Jeśli odległość rejonów ześrodkowania do lotnisk załadowania jest niewielka - do 30 km - to wówczas rejonów wyczekiwania się nie wyznacza, a wszystkie czynności przygotowawcze poszczególne zgrupowania wojsk wykonują w rejonach zajmowanych dotychczas. Przegrupowanie wojsk desantu powietrznego z rejonu ześrodkowania do rejonu wyczekiwania dokonuje się na ogólnie obowiązujących zasadach, natomiast przegrupowanie wojsk poszczególnych zgrupowań desantowych na lotniska załadowania ma pewną specyfikę, bowiem dokonuje się środkami transportowymi dywizji a niekiedy również wydzielonymi przez przełożonego specjalnymi środkami /trajlerami z tarą i zamocowanym sprzętem/.

Ze względu na to, że wojska desantu powietrznego w rejonach wyczekiwania dokonują załadowania sprzętu, uzbrojenia i zapasów środków materiałowych na tarę desantową /platformy i zasobniki/, załadowane platformy holuje się do lotnisk załadowania z dużo mniejszą szybkością bo, do 10-15 km na godzinę. Przedsięwzięcie to jest bardzo czasochłonne, bowiem trzeba przegrupować średnio 530-600 platform a przy ograniczonych możliwościach dywizji, która posiada 200-250 środków do holowania, należy środki holujące wykorzystać co najmniej dwa razy. Zależnie od odległości rejonów wyczekiwania od lotnisk załadowania, poszczególne zgrupowania bojowe wojsk powietrznodesantowych powinny wyjść z dotychczasowych rejonów 7-10 godzin przed startem - przeznaczając 3-5 godzin na marsz /przegrupowanie/ oraz 3,5-4 godziny na załadowanie

sprzętu i ludzi dywizji aby osiągnąć gotowość 1 godziny przed uruchomieniem silników i startem samolotów transportowych.

Jak wynika z dotychczas przeprowadzonych ćwiczeń i teoretycznych obliczeń do przetransportowania wojsk desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym /w składzie DPD WP o strukturze batalionowej/ w jednym rejście, potrzeba co najmniej dwóch-trzech dywizji lotnictwa transportowego /260 samolotów AN-12/. Natomiast do przetransportowania w jednym rejście DPD ZSRR o strukturze pułkowej i wyposażonej w BWD potrzeba czterech-pięć DLT, to jest 400-500 samolotów AN-12, a pułku zmechanizowanego - ok. 130 samolotów AN-12. Z kolei przy wykorzystaniu samolotów transportowych typu Il-76 liczba samolotów może być mniejsza tylko o 25-30%. W związku z tym, liczba lotnisk załadowania w każdym wypadku zależy będzie od możliwości bazowania i składu lotnictwa transportowego. Średnio przyjmuje się, że na desant operacyjny potrzeba 6-8 lotnisk i dwa lotniska zapasowe a dla DPD o strukturze pułkowej do 10 lotnisk i 5 zapasowych.

W zależności od sytuacji, bezpieczeństwa i zachowania tajemnicy, wydzielone lotnictwo transportowe na lotniska załadowania przybywa nocą z takim wyliczeniem, aby przebywać na nich możliwie jak najkrócej, to jest nie więcej niż 7-10 godzin przed ładowaniem tary i ciężkiego sprzętu lub na 2-3 godziny przed ładowaniem ludzi z lekkim uzbrojeniem.

5.3. Właściwości załadowania wojsk desantu morskiego i powietrznego na środki desantowo-transportowe /okręty desantowe, transportowce, śmigłowce i samoloty transportowe/

Po rozwinięciu sił osłony i obrony na morzu i wybrzeżu oraz zakończeniu ześrodkowania wojsk desantowych w rejonie wyjściowym dla operacji desantowej, na rozkaz wyższego przełożonego /dowódcy frontu/ można dopiero rozpocząć załadowanie wojsk desantu na środki transportowo-desantowe. Czas rozpoczęcia załadowania poszczególnych zgrupowań desantu morskiego i powietrznego jest określony odpowiednio do nakazanego czasu lądowania, przy uwzględnieniu czasu potrzebnego na załadowanie, przejście /przełot/ morzem i rozpoczęcie lądowania.

Wszystkie związane z tym czynności wykonuje się zgodnie z zaważanymi opracowanymi planami załadowania i możliwie w jak najkrótszym czasie, pod osłoną nocy. Z zasady oddziały i pododdziały pierwszego rzutu zgrupowań desantu morskiego ładuje się na szybkie środki i okręty desantowe, natomiast drugie rzuty /odwody/ ze środkami wzmocnienia na duże okręty desantowe i transportowce /statki handlowe uz-

brojone i przystosowane do przewozu i wysadzenia wojsk na morzu/. Załadowanie wojsk poszczególnych zgrupowań desantu morskiego powinno być zakończone bezpośrednio przed wyjściem pierwszych oddziałów desantowych zespołu sił lądowania /ZSL/ na morze, a wojsk desantu powietrznego - po osiągnięciu przez desant morski linii rubieży rozwinięcia taktycznego to jest 3-4 godziny przed lądowaniem.

Jeżeli na transportowce i duże okręty desantowe przypadnie załadować dużą ilość /liczbę/ ciężkiego sprzętu bojowego i większy oddział wojsk niż wzmocniony batalion, wówczas załadowanie ciężkiego sprzętu i materiały zaopatrzenia należy zakończyć nie później niż na dobę przed wyjściem w morze.

Ze względu na specyfikę lądowania wojsk na transportowce oraz długi czas załadowania, w pierwszym rzędzie należy rozpocząć od lądowania sprzętu ciężkiego i zaopatrzenia materiałowego, a następnie lądować ludzi. Z zasady transportowce załadowuje się w portach, przystaniach lub na redzie. Jeżeli załadowanie wojsk i sprzętu bojowego na transportowce odbywa się na redzie, to lądowanie realizuje się przy wykorzystaniu okrętów desantowych i promów oraz specjalnych urządzeń portowych. Z kolei lądowanie wojsk i sprzętu bojowego na okręty desantowe i szybkie środki desantowe /poduszkowce, wodoloty i śmigłowce/ może odbywać się bezpośrednio na przygotowanych punktach załadowania na wybrzeżu oraz wyznaczonych lądowiskach.

Podczas lądowania wojsk na środki transportu morskiego i powietrznego należy przestrzegać następujących zasad: pododdziały lądować razem ze środkami wzmocnienia, bez naruszenia ich struktury organizacyjnej; kolejność załadowania sprzętu bojowego, uzbrojenia i innych materiałów powinna być odwrotna w stosunku do kolejności ich wylądowania /wysadzenia/; sprzęt bojowy rozmieszczać z uwzględnieniem jego ważności i kolejności wprowadzania go do walki; ładunki jednego rodzaju, w tym również i amunicje rozmieszczać na możliwie większej liczbie środków transportowo-desantowych; środki obrony przeciwlotniczej rozmieszczać tak aby je można było wykorzystać w pierwszej kolejności, zgodnie z decyzją dowódcy okrętu.

Ogólne kierownictwo nad załadowaniem wojsk desantu sprawują dowódcy zespołów sił lądowania, a na poszczególnych punktach załadowania wyznaczeni komendanci - oficerowie marynarki wojennej z oddziałów okrętów desantowych - transportowych lub Flotyli Obrony Wybrzeża. Niekiedy do pomocy komendantom punktów załadowania wydziela się oficerów ze składu załadowywanych wojsk desantowych, zwłaszcza do kierowania przegrupowania ich z rejonów wyczekiwania do punktu załadowania.

Jak wykazują doświadczenia z ówczesnych eksperymentalnych i działań doświadczalnych, średni czas ładowania wojsk i sprzętu na szybkie środki desantowe /śmigłowe, poduszkowe/: przy ładowaniu wzmocnionej kompanii, może wynosić w dzień 15-20 minut /w nocy 40 minut/, natomiast przy ładowaniu wzmocnionego batalionu z ozołgami i artylerią na okręty desantowe /małe, średnie i duże/ od 1,5 do 3 godzin a wzmocnionego pułku do 4-5 godzin. Biorąc pod uwagę fakt, że związek taktyczny pierwszego rzutu desantu będzie ładował wojska na dwóch odcinkach pułkowych na okręty desantowe a drugi rzut na transportowe w porcie, to średni czas załadowania wzmocnionego związku taktycznego może wynosić od 8 do 12 godz. Z kolei ładowanie wojsk i sprzętu bojowego na duże okręty desantowe może wynosić: wzmocnionej kompanii z plutonem ozołgów 18-20 minut, wzmocnionego batalionu 2-3 godziny, wzmocnionego pułku /pd- pz/ 6-8 godzin, a wzmocnionego związku taktycznego od 12 do 24 godzin.

Natomiast w sprzyjających warunkach załadowania wojsk na transportowe - w portach - średni czas załadowania wzmocnionego pułku ze środkami wzmocnienia może wynosić 8-12 godzin a wzmocnionego związku taktycznego do 24 i więcej godzin.

Przy załadowywaniu wojsk na środki transportu morskiego a zwłaszcza na transportowe, należy zachować strukturę organizacyjną wojsk. Punkty i rejony załadowania powinny być skutecznie zabezpieczone przed uderzeniami okrętów nawodnych i uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela oraz w miarę możliwości dobrze rozśrodkowane i maskowane.

Jednocześnie w okresie załadowywania wojsk na okręty desantowe i transportowe lub przed rozpoczęciem formowania oddziałów desantowych /ODES/ na poszczególne rubieże obrony i osłony rejonów formowania oddziałów desantowych i transportowych powinny wyjść siły osłony operacyjnej. Wyznaczone rejony formowania oddziałów desantowych powinny być zawczasu przetralowane, a w warunkach zagrożenia ze strony okrętów podwodnych nieprzyjaciela, również przeszukane przez siły zwalczania okrętów podwodnych /ZOP/ oraz ubezpieczone przez okrętowe grupy poszukująco-uderzeniowe /OGPU/.

Ponadto osłonę i obronę wspomnianych rejonów oraz załadowanych okrętów na morzu, przed rozpoznaniem i uderzeniami środków napadu powietrznego nieprzyjaciela zapewniają siły i środki OPL zespołu sił lądowania /ZSL/, wojska OPL frontu oraz siły i środki wojsk OPK.

Po załadowaniu oddziałów wojsk desantu morskiego na okręty desantowe i transportowe, w zależności od sytuacji i planu działania zespołu sił lądowania, załadowane środki transportu morskiego mogą prze-

chodzić do wyznaczonych rejonów rozśrodkowania lub bezpośrednio do określonych /na morzu/ rejonów formowania oddziałów desantowych /ODES/ lub oddziałów transportowców /OTr/.

Formowanie oddziałów desantowych /ODES/ i transportowców /OTr/ z zasady rozpoczyna się na sygnał dowódcy oddziału desantowego /ODES/ lub oddziału transportowców /OTr/.

Ugrupowanie zarówno wewnątrz oddziału desantowego - transportowego jak i załadowanych wojsk powinno odpowiadać zamiarowi walki o lądowanie i kolejność lądowania lub wysadzenia wojsk na brzeg nieprzyjaciela. Z zasady każdy oddział transportowo-desantowy /ODES/ powinien przewozić określoną ilość wojsk - od wzmocnionego batalionu do pułku i być zdolnym do wysadzenia ich jednocześnie oraz stanowić określony rzut desantu morskiego.

Biorąc pod uwagę, że wzmocniony związek taktyczny będzie wysadzany w pierwszym rzucie desantu w jednym rejonie lądowania na 3-4 punktach lądowania, to desant w składzie dywizji może być przewożony trzema-pięcioma oddziałami desantowymi /ODES/ lub trzema oddziałami desantowymi /ODES/ i jednym-dwoma oddziałami transportowców /OTr/. Z kolei wzmocniony pułk działający w pierwszym rzucie może przewozić jeden-dwa oddziały desantowe, a drugi rzut desantu morskiego w sile pułku ze środkami wzmocnienia - jeden oddział transportowców /OTr/.

Jeżeli w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej występuje zgrupowanie desantu morskiego większe od składu wzmocnionego związku taktycznego do działań na jednym kierunku /rejonie lądowania/, mogą być formowane również zespoły desantowe /ZDES/ pierwszego i drugiego rzutu desantu morskiego, a każdy z nich może się składać z trzech-pięciu oddziałów desantowych /ODES/ i transportowców /OTr/. Na przykład pierwszy zespół desantowy /1 ZDES/, w składzie 2-3 ODES i 1-2 OTr może przewozić wojska pierwszego rzutu desantu morskiego w sile wzmocnionej dywizji desantowej /piechoty morskiej/, natomiast drugi zespół desantowy transportowców /2 ZTr/ w składzie 2-3 oddziałów transportowców może przewozić wojska drugiego rzutu desantu w sile do wzmocnionej dywizji zmehanizowanej.

Jak wynika z doświadczeń, czas rozpoczęcia załadowania wojsk taktycznego desantu powietrznego na śmigłowce transportowe będzie zależny od nakazanego czasu lądowania przy uwzględnieniu czasu przelotu i załadowania wojsk i sprzętu. Praktyka dowodzi, że skład i wyposażenie wojsk desantu taktycznego bywa bardzo różne, a do desantowania mogą być wykorzystane jednocześnie dwa typy śmigłowców Mi-8 i Mi-6

o znacznie różniących się możliwościach. Czynniki te bezpośrednio warunkują sposób i czas ładowania sprzętu, uzbrojenia, zapasów środków materiałowych oraz ludzi. Jest on jednak o wiele mniej skomplikowany niż ładowanie na samoloty transportowe, a czas ładowania sprzętu i ludzi może wynosić 20-40 minut.

Do czasu przylotu śmigłowców na lądowiska załadowania i startu przybywa tylko służba zabezpieczenia lądowania i startu. Po wylądowaniu śmigłowców na lądowiska, wojska taktycznego desantu powietrznego ze środkami wzmocnienia wychodzą bezpośrednio z rejonów wyczekiwania i po osiągnięciu lądowiska przystępują do ładowania sprzętu bojowego wraz z zaopatrzeniem.

Do załadowania śmigłowców z zasady stosuje się różnorodne warianty załadowania. W pierwszej kolejności do śmigłowców transportowych ładuje się sprzęt ciężki i zaopatrzenie, a w końcowej fazie ładowania, ludzi /stan osobowy/ z lekkim uzbrojeniem. Jednocześnie broń maszynową i strzelecką montuje się do wykorzystania jej w czasie przelotu i lądowania.

Taktyczny desant powietrzny /śmigłowcowy/ gotowość do działań osiąga natychmiast po załadowaniu ludzi do śmigłowców transportowych.

Z kolei ładowania sił i środków desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym /wzmocnionej DPD/ do samolotów transportowych na lotniskach załadowania rozpoczyna się co najmniej 4-6 godzin przed planowanym startem tak, aby ładowanie do samolotów tary desantowej ze sprzętem, ciężkim uzbrojeniem i zapasami środków materiałowych było zakończone o jedną godzinę wcześniej.

Po przylocie lotnictwa transportowego na wyznaczone lotniska poszczególne samoloty rozśrodkowuje się oraz maskuje ich miejsca postoju. Do miejsc postoju samolotów transportowych wydzielone wojska poszczególnych zgrupowań bojowych dokonują holowania platform ciężkich i dowożą zasobniki, które zgodnie z tabelą załadowania zaplanowano załadować na pokład samolotu.

Przed załadowaniem platformy na pokład samolotu dokonuje się ich wyważenia. Czynność ta ma na celu sprawdzenie stabilności ładunku, a w razie potrzeby poprawienie jego położenia i zamocowania. Następnie platformy są ładowane do kabiny desantowej samolotu oraz doładowywane różnego rodzaju zasobnikami. Współczesne samoloty transportowe mogą być ładowane w dwóch podstawowych wariantach - w wariantcie mieszanym tj. tarcie desantowej, sprzęt i stan osobowy lub tylko stan osobowy z lekkim sprzętem i zasobnikami. W pierwszej kolejności do samolotu załado-

wuje się tarę desantową ze sprzętem ciężkim i zasobniki, a w drugiej kolejności - stan osobowy desantu. Obowiązuje zasada ładowania w odwrotnej kolejności w stosunku do kolejności zrzutu.

Cechą szczególną jest to, że stan osobowy desantu powietrznego zajmuje miejsca w kabinach desantowych przed samym startem samolotów transportowych.

Uważa się, że desant spadochronowy znajduje się w gotowości do działania /desantowania/, kiedy tarcza desantowa została załadowana i umocowana na pokładzie samolotów transportowych a stany osobowe zostały zapoznane z zadaniem i znajdują się w pobliżu samolotów, w gotowości do zajęcia miejsc w kabinie desantowej samolotu transportowego.

Podczas załadowywania desantu powietrznego na samoloty transportowe lotnictwo rozpoznawcze prowadzi rozpoznanie powietrzne w korytarzach przelotu lotnictwa transportowego, w rejonie desantowania i na obszarze przyległym do niego, a lotnictwo myśliwsko-bombowe i dalekiego zasięgu ND na TDW niszczy środki ogniowe OPL i napadu jądrowego, naziemne urządzenia systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, samoloty na lotniskach oraz inne obiekty stwarzające zagrożenie dla desantu.

5.4. Rozwinięcie sił desantu morskiego do marszu i przejścia morza oraz przelotu taktycznych desantów powietrznych /śmigłowoowych/

Jedną z charakterystycznych właściwości formowania oddziałów /zespołów/ desantowych i oddziałów transportowców jest to, że w określonych rejonach występuje duże skupienie okrętów z wojskami i sprzętem. W tym okresie, zapewnienie skutecznej osłony przed uderzeniami lotnictwa i okrętów nieprzyjaciela oraz ukrycie /zamaskowanie/ przed rozpoznaniem jest bardzo trudne. Bowiem istnieje zawsze możliwość wykrycia przez różnorodne systemy rozpoznania nieprzyjaciela zgrupowań okrętów desantowych i przedarcia się lotnictwa, rakiet, okrętów podwodnych i nawodnych przez strefę osłony i obrony zespołu sił lądowania /ZSL/.

Tęego rodzaju zagrożenie niewspółmiernie wzrasta podczas stosowania broni rakietowo-jądrowej. Masowe jej zastosowanie może zadać takie straty, że nie można będzie zamienić obezwładnionych okrętów lub elementów ugrupowania sił desantu nowymi siłami, a duże straty mogą doprowadzić do zerwania działań desantowych. Dlatego też obronę rejonu formowania i rozwinięcia zespołu sił lądowania /ZSL/ organizuje ponadto dowódca flotyli - bazy morskiej w swojej strefie odpowiedzialności we współdziałaniu z wojskami OPK, siłami i środkami OPL frontu.

Formowanie ugrupowania /urzutowania/ zespołu sił lądowania /ZSL/ do marszu i przejścia desantu morzem realizuje się zgodnie z decyzją dowódcy ZSL, która powinna odpowiadać zamiarowi walki o lądowanie, kolejności lądowania oddziałów desantowych oraz stwarzać możliwość jego przegrupowania podczas podchodzenia do lądowania, a także zapewnić sprzyjające warunki osłony i ochrony w czasie przejścia morzem.

Na okres przejścia desantu morzem dowódca zespołu sił lądowania /ZSL/ może zorganizować: grupy /oddziały-zespoły/ zabezpieczenia desantu /dozoru radiolokacyjnego, WRE, grupy rozgrodzeniowe, awaryjno-ratownicze, hydrograficzne, medyczne i inne; grupy demonstracyjne; siły osłony i ochrony desantu podczas przejścia morzem; oddziały okrętów wsparcia ogniowego; siły trałowe, oddziały desantowe /zespoły/ i oddziały transportowców oraz siły bezpośredniej ochrony oddziałów desantowych; taktyczny lub taktyczno-operacyjny desant powietrzny w składzie kilku wzmocnionych batalionów lub brygady desantowo-szturmowej.

Czas rozwinięcia sił zespołu lądowania i wyjścia poszczególnych oddziałów desantowych /ODES, OTr lub ZDES/ na morze ustala dowódca ZSL w stosunku do planowanego terminu lądowania, czasu rozwinięcia sił do lądowania oraz czasu przejścia morzem /od rejonów formowania do rubieży rozwinięcia taktycznego/.

W celu zapewnienia warunków rozpoznania i wczesnego wykrycia ataków lotnictwa i okrętów nieprzyjaciela, dowódca ZSL wyprowadza jako pierwsze, okręty dozoru radiolokacyjnego^{23/}, które wychodzą na kierunki zagrożenia i rozpoznają cele oraz ostrzegają siły przed uderzeniami z morza i powietrza.

Za nimi rozwijają się i wychodzą na drogi przejścia oddziałów desantowych i transportowców /ODES i OTr/, tak zwane Okrętowe Grupy Poszukiwawczo-Uderzeniowe /OGPU/, które w odległości 10-12 Nm od oddziałów desantowych /ODES/ prowadzą poszukiwania okrętów podwodnych i nawodnych nieprzyjaciela. Jednocześnie samoloty i śmigłowce zwalczania okrętów podwodnych /ZOP/ w odległości 35-40 Nm od ODES /ZDES/ prowadzą także poszukiwania okrętów podwodnych nieprzyjaciela za pomocą stacji radiolokacyjnych, stacji hydroakustycznych lub wystawiają bariery z pław radiohydroakustycznych. W wypadku wykrycia okrętów podwodnych dokładnie rozpoznają ich rejony działań oraz niszczą we współdziałaniu ze środkami dalekiej osłony i ochrony ODES i OTr.

23/ Okręty dozoru radiolokacyjnego mają możliwość wykrywania celów samolotów i lotnictwa nieprzyjaciela na głębokość /zasięg/ od 15-120 Mil morskich /ok. 30-220 km/.

W odległości 12-15 Mm przed pierwszymi oddziałami desantowymi /ODES/ mogą również manewrować na trasach /drogach/ przejścia, grupy trałowców bazowych dalekiej ochrony przeciwminowej, których zadaniem jest prowadzić trałowanie rozpoznawcze, a w wypadku stwierdzenia min wyznaczyć drogi obejścia lub przeprowadzić ODES za trałami.

Z kolei oddziały /pododdziały/ okrętów wsparcia ogniowego mogą być włączane do składu bezpośredniej ochrony pierwszych oddziałów desantowych /ODES/ lub wysuwane na zagrożone kierunki działania okrętów nawodnych /OGM/ nieprzyjaciela z takim wyliczeniem, aby mogły na czas i w ustalonym terminie osiągnąć gotowość /w określonych rejonach manewrowania ogniowego/ do ogniowego przygotowania i wsparcia lądowania.

W zależności od sytuacji na morzu i zagrożenia oraz odległości od rejonu lądowania, przejście desantu morzem przy dużych odległościach może odbywać się w jednolitym ugrupowaniu marszowym zespołu sił lądowania z tym, że w ugrupowaniu marszowym odległości między poszczególnymi ODES i OTr nie powinny być mniejsze niż 5 Mm /ok. 9 km/ a między grupami okrętów szybkich i transportowcami 25 kbl /ok. 4,7 km/.

Z zasady w skład ODES pierwszego rzutu desantu włącza się grupy okrętów bezpośredniego wsparcia ogniowego, szybkie środki lądowania przewożące oddziały wydzielone /szturmowe/ oraz jednostki ratownicze, grupy okrętów zabezpieczenia hydrograficznego, medycznego, holowniki i inne.

W wypadku strefowej obrony desantu na krótkich odległościach do rejonu lądowania, poszczególnym oddziałom desantowym /ODES/ i transportowcom /OTr/ idącym samodzielnie przez morze wyznacza się rubioze kontrolne i czas przybycia do rejonu lądowania. Ponadto organizuje się bezpośrednią obronę i ochronę dla każdego z nich, która w odległości 25 kabli /4,7 km/ od okrętów desantowych /ODES/ lub transportowców /OTr/ ubezpiecza marsz oraz jest w gotowości do odparcia ataków lotnictwa i okrętów nieprzyjaciela. Drogi przejścia poszczególnych oddziałów desantowych /ODES i OTr/ powinny być jak najkrótsze i zapewniać warunki maksymalnego bezpieczeństwa na morzu. W miarę możliwości powinny być w zasięgu działania sił i środków wojsk OPK, wojsk OPL frontu oraz sił Flotyli Obrony Wybrzeża.

Podczas przechodzenia zespołu sił lądowania /ZSL/ wzdłuż własnego wybrzeża, jego osłonę z powietrza zapewniają siły i środki wojsk OPK i frontu, lotnictwo morskie oraz środki OPL wszystkich okrętów.

Dowodzenie zespołem sił lądowania odbywa się wówczas z flagowego okrętu dowodzenia, który wyposażony jest w odpowiednie środki łączności.

Na okręcie tym znajduje się także dowódca desantu /związku taktycznego/, zespół dowodzenia lotnictwem oraz przedstawiciele wojsk OPK i sił osłony.

Należy podkreślić, że od wydania rozkazu przez dowódcę operacji desantowej do załadunku wojsk desantu na okręty i do zakończenia lądowania sił głównych pierwszego rzutu desantu na brzeg, dowódcy związków taktycznych /oddziałów/ desantu morskiego oraz dowódcy taktycznych desantów - śmigłowoowych podporządkowani są dowódcy zespołu sił lądowania.

Z zasady wysunięte stanowisko dowodzenia dowódcy wojsk desantu /np. dywizji/ powinno być rozmieszczone na okręcie dowódcy zespołu sił lądowania, natomiast zasadniczo stanowisko dowodzenia wojsk desantowych /dywizji/ na innym okręcie - zastępcy dowódcy ZSL.

Podczas przechodzenia desantu morzem jego osłonę przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza realizuje lotnictwo myśliwskie sposobem dyżurowania na lotniskach i w powietrzu w przesuwających się strefach wraz z przemieszczeniem się desantu, a także samodzielnie poszukuje i zwalcza środki napadu powietrznego i jądrowego nieprzyjaciela. Ponadto lotnictwo wykrywa i zwalcza okręty nawodne i podwodne, lotnictwo /samoloty/ na lotniskach i lotniskowcach, środki napadu jądrowego, urządzenia naziemne systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i inne ważne cele /obiekty/ nieprzyjaciela zagrażające desantowi /siłom desantu/ na morzu i w rejonach lądowania.

Po załadunku wojsk taktycznych desantów powietrznych na śmigłowce, przelot ich może być zorganizowany następująco: pułk śmigłowców transportowych w czasie lotu może być ugrupowany w "kolumny eskadr", a eskadry w "kolumny kluczy".

Głębokość ugrupowania pułku śmigłowców transportowych podczas lotu z desantem taktycznym w sile wzmocnionego batalionu nie powinna przekraczać 8-10 km. Przelot pułku śmigłowców transportowych z desantem mogą zabezpieczać śmigłowce bojowe i lotnictwo myśliwsko-bombowe. Śmigłowce bojowe towarzyszą śmigłowcom transportowym z desantem tworzą czołową grupę wykonującą lot 800-1000 m i grupę /grupy/ boczne oddalone 400-500 m. Lotnictwo myśliwsko-bombowe za pomocą /sposobem/ samodzielnego poszukiwania zwalcza środki OPL zagrażające śmigłowcom transportowym. Może ono także, wraz ze śmigłowcami bojowymi przygotowywać rejony wysadzenia desantu niszcząc rozmieszczone tam siły i środki ogniowe nieprzyjaciela.

Przełot pułku śmigłowców transportowych oraz wylądowanie desantu osłania się najczęściej przez lotnictwo myśliwskie. Z reguły zwalczą ono środki napadu powietrznego nieprzyjaciela sposobem samodzielnego poszukiwania oraz dyżurowania w powietrzu. Walkę powietrzną ze śmigłowcami uzbrojonymi nieprzyjaciela z reguły podejmuje lotnictwo myśliwskie oraz towarzyszące śmigłowce bojowe.

Z zasady przełot śmigłowców transportowych z desantem odbywa się po jednej wybranej trasie na małej wysokości /pułapie - 15-30 m/ nad wodą i przeszkodami terenowymi oraz maksymalnej prędkości. Trasa przełotu powinna przebiegać poza ugrupowaniem marszowym zespołu sił lądowania - na skrzydłach, a nad obszarem przeciwnika - na stykach lub w lukach ugrupowania sił obrony przeciwdesantowej. Szturm /atak/ śmigłowców bojowych i transportowych na obiekty lub siły i środki obrony przeciwdesantowej powinien być zawsze wykonywany nie czołowo lecz zza skrzydła i tyłów.

W rejonie desantowania śmigłowce lądują na wyznaczonych lądowiskach bezpośrednio z trasy. Wylądowanie desantu odbywa się bezpośrednio po przyziemieniu śmigłowców i z reguły bez wylądowania silników /wirników/.

Start na trasę powrotną wykonywany jest niezwłocznie po wylądowaniu desantu.

5.5. Właściwości przełotu i zrzutu desantu powietrznego w powietrzno-morskiej operacji desantowej

Jak wynika z ogólnych zasad prowadzenia morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej walka o lądowanie i wysadzenie desantów /powietrznego i morskiego/ na bronione wybrzeże /wyspy/ nieprzyjaciela, jest decydującym etapem /okresem/ operacji, od którego zależy nie tylko wysadzenie wojsk, lecz także stworzenie odpowiednich warunków do prowadzenia działań zaczepnych i wykonania różnorodnych zadań bojowych w głębi terytorium nieprzyjaciela. Lądowanie wojsk desantowych, które może być rozłożone w czasie na stosunkowo dużym obszarze i kilku kierunkach /rejonach lądowania/ jest przedsięwzięciem bardzo trudnym i skomplikowanym, bowiem w okresie tym następuje najwyższe natężenie działań różnorodnych sił morskich, wszystkich rodzajów lotnictwa, jak również wojsk desantowych.

Jakkolwiek płaszczyznowe lądowanie na całej głębokości zadania stwarza możliwości uzyskania zaskoczenia i lepsze warunki do realizacji zasadniczych zadań na terytorium nieprzyjaciela, to jednak z dru-

glej strony koncentruje ogromne siły i środki w rejonach działania. Dlatego w ramach powietrzno-morskiej operacji desantowej przelot i zrzut desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym musi być szczegółowo uzgodniony przez sztab grupy lotnictwa transportowego z wojskami OPK, siłami morskimi flot oraz siłami i środkami OPL frontu. W tym celu wydzielony sztab lotnictwa transportowego przed samym załadowaniem i startem uaktualnia i koryguje wszystkie przedsięwzięcia stosownie do potrzeb i sytuacji, uruchamia i przeprowadza kontrolę pracy środków naziemnego ubezpieczenia lotów lotnictwa transportowego.

Jednocześnie uaktualnia i koryguje profile tras lotu lotnictwa transportowego stosownie do warunków meteorologicznych i sytuacji, organizuje osłonę radiolokacyjną i uzgadnia wysiłki sił i środków osłony operacyjnej - zwłaszcza niezbędne siły lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-bombowego oraz morską do bezpośredniej osłony przelotu lotnictwa transportowego.

Cechą charakterystyczną przy uzgadnianiu tras przelotu dla lotnictwa transportowego z desantem na pokładzie jest to, że powinny one być jak najkrótsze, zdala od aglomeracji miejskich, poza rejonami i skupiskami zarówno własnych środków OPL, jak i nieprzyjaciela. Jednocześnie trasy przelotu nie powinny przebiegać nad ugrupowaniem marszowym i rejonami działań sił zespołu lądowania nad morzem oraz nad rejonami działań sił okrętowej osłony operacyjnej. W zależności od warunków meteorologicznych, zorganizowanego systemu obrony i osłony desantu powietrznego, szybkości lotu samolotów transportowych oraz odległości lotnisk załadowania i startu od rejonów desantowania, czas trwania przelotu dla każdego zgrupowania desantu może być różny. Z zasady przelot lotnictwa transportowego z desantem na pokładzie, nad własnym terytorium odbywa się na średnich wysokościach /3-5 tysięcy metrów/, natomiast nad morzem na małych wysokościach /30-50 metrów/. Z kolei nad terytorium przeciwnika wysokość lotu powinna być nie większa niż 300-500 metrów. Tłumaczy się to tym, że chociaż średnie i duże wysokości są najbardziej ekonomiczne, to jednak w celu zamaskowania działań i uchylenia się od raketowych środków OPL średniego i dalekiego zasięgu nieprzyjaciela, należy stosować różny profil przelotu.

W ramach powietrzno-morskiej operacji desantowej dywizji lotnictwa transportowego z zasady wyznacza się jedną trasę przelotu, bowiem przy obecnym wyposażeniu nawigacyjnym samolotów lotnictwa transportowego odstęp między trasami lotu, zwłaszcza w trudnych warunkach

meteorologicznych i nocą, powinny wynosić nie mniej jak 8-10 km. Dlatego też przy ugrupowaniu lotnictwa transportowego w dwie-trzy kolumny szerokość pasa przelotu może wynosić 16-20 km. Z kolei głębokość kolumny dywizji lotnictwa transportowego w składzie trzech pułków, podczas przelotu przy prędkości 500-750 km na godzinę i trudnych warunkach meteorologicznych po jednej trasie - ugrupowanie to może mieć głębokość do 300-350 km /w czasie ok. 0,5 godziny/.

W celu dokonania zrzutu desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym - w składzie wzmocnionej dywizji powietrznodesantowej - z zasady wyznacza się zasadniczy i zapasowy rejon desantowania, w granicach którego /40 x 30 km/ powinno znajdować się 4-6 zrzutowisk lotnisk głównych i 2-3 zapasowe o rozmiarach 2 km szerokości i 4-5 długości, oraz co najmniej dwa lotniska w przypadku lądowania sposobem kombinowanym.

Odległość między punktami centralnymi zrzutowisk /lądowisk/ położonych wzdłuż tras osi przelotu, w czasie jednoczesnego zrzutu desantu na wszystkie zrzutowiska, powinna być nie mniejsza od 10 km w normalnych warunkach i 15 km w trudnych warunkach meteorologicznych. Na kierunku prostopadłym do osi tras przelotu odstęp między nimi powinien wynosić 8-10 km. W związku z tym rejon desantowania desantu operacyjnego w każdym przypadku może mieć szerokość do 20-30 km oraz długość do 35-40 km /700-1200 km²/.

W zależności od podjętej przez dowódcę frontu /dowódcę powietrznomorskiej operacji desantowej/ decyzji i określonego czasu lądowania, lądowanie desantu powietrznego może odbywać się w warunkach nocnych lub dziennych. O ile przy nocnym lądowaniu /desantowaniu/ są większe szanse zaskoczenia, to jednak przy złej widoczności należy się liczyć z tym, że efekty środków ogniowych będą wyraźnie obniżone. Ponadto przy podejmowaniu decyzji o lądowaniu należy bezwzględnie brać pod uwagę warunki meteorologiczne, stan pogody /stan morza/, bowiem zrzut spadochronowy desantu powietrznego przy sile wiatru w warstwie przyziemnej nie może przekraczać 7 m/s, a w nocy 5 m/s. Z kolei działania bojowe śmigłowców, zwłaszcza transportowych są możliwe tylko przy sile wiatru do 12-13 m/s, a małych i średnich środków lądowania /kutrów i małych okrętów desantowych/ do 4° w skali Beauforta. Ze względu na to, że w nocy trudno jest rozpoznać punkty i rejony lądowania /zrzutowiska/, zorganizować należyte współdziałanie sił i skutecznie razić cele i obiekty o małej powierzchni oraz przeładowywanie wojsk na morzu, do lądowania w nocy należy wojska desantowe

dobrze przygotować i wyposażyć w specjalne środki noktowizyjne. Z reguły lądowanie w nocy stosuje się wówczas, gdy istnieje pewność skutecznego obezwładnienia sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela oraz zapewnienia dostatecznej osłony i obrony desantu w rejonie lądowania, zwłaszcza przed uderzeniami lotnictwa i sił morskich nieprzyjaciela,

Dlatego też, między innymi, określenie czasu lądowania jest najtrudniejsze, w większości bowiem wypadków będzie zależało od wcześniejszego ustalenia warunków meteorologicznych i stanu morza w rejonach lądowania a jednocześnie od ogólnych możliwości działania wydzielonych do operacji desantowej sił.

Nie ulega wątpliwości fakt, że z punktu widzenia uzyskania zaskoczenia i stworzenia dogodnych warunków do lądowania z morza, desant powietrzny powinien zawsze wyprzedzać lądowanie desantu morskiego.

W zależności od określonego czasu lądowania, pory doby, charakteru działań i możliwości rodzajów wojsk wydzielonych do operacji oraz ogólnego czasu przejścia /przelotu/ desantów morzem, zależy przede wszystkim rozpocząć bezpośrednio obezwładnienie sił i środków obrony przeciwdesantowej w rejonach desantowania - desantu powietrznego i w rejonach lądowania - desantu morskiego.

Ze względu na to, że desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym będzie wysadzany 4-6 godzin wcześniej od zgrupowań pierwszego rzutu desantu morskiego, to w ramach bezpośredniego obezwładnienia sił obrony przeciwdesantowej, w celu zabezpieczenia desantowania wojsk powietrznodesantowych należy uwzględnić zawsze oprócz ogólnych zadań ogniowych, bezpośrednio ogniowe przygotowanie lądowania i wsparcia jego działań na tyłach obrony przeciwdesantowej, które może trwać 2-4 godziny przed lądowaniem desantu morskiego, to jest niekiedy nawet przed rozwinięciem zespołu sił lądowania do lądowania /desantu morskiego/. W celu zamaskowania i ukrycia zamiarów odnośnie głównego uderzenia /lądowania/, w ramach bezpośredniego ogniowego przygotowania lądowania desantu powietrznego mogą być wysadzane desanty demonstracyjne /pozorne/, grupy dywersyjno-rozpoznawcze oraz mogą być podejmowane inne przedsięwzięcia dezinformacyjne odnośnie do właściwego głównego rejonu lądowania desantu powietrznego i morskiego.

W ramach bezpośredniego ogniowego przygotowania lądowania desantu powietrznego wydzielone do operacji desantowej siły uderzeniowe i osłony główny wysiłek powinny skupić na zniszczeniu środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela na trasie przelotu jego lotnictwa i środ-

ków ogniowych w rejonie lądowania /desantowania/. Ponadto silnie obezwładnić odwoły nieprzyjaciela, które mogą być użyte przeciwko lądującym wojskom desantu powietrznego. W przypadku lądowania desantu powietrznego w obszarze przybrzeżnym, w ogniowym przygotowaniu mogą wziąć udział oddziały okrętów wsparcia ogniowego zespołu sił lądowania. W tym celu wojska raketowe i lotnictwo frontu, wspólnie z lotnictwem dalekiego zasięgu ND na TDW wykonują zmasowane uderzenia na stanowiska startowe kierowanych rakiet przeciwlotniczych, lotniska i lotnictwo myśliwskie nieprzyjaciela bazujące blisko trasy przelotu desantu powietrznego. Zmasowanymi uderzeniami niszczą lub blokują bazy /porty/ morskie oraz okręty dozoru radiolokacyjnego na morzu, zwłaszcza te, które posiadają pociski raketowe przeciwlotnicze /małego i średniego zasięgu/. W warunkach stosowania broni jądrowej wojska raketowe i lotnictwo wykonują uderzenia raketowo-jądrowe na środki obrony przeciwlotniczej, artylerię atomową, środki jej przeniesienia, samoloty na lotniskach oraz odwoły nieprzyjaciela. Jeżeli w rejonie lądowania sił desantu powietrznego znajdują się obiekty przewidziane do niszczenia bronią jądrową, to uderzenia jądrowe na te obiekty powinny być wykonane 25-30 minut przed zrzutem desantu powietrznego na najbardziej niebezpieczne siły i środki nieprzyjaciela.

Bezpośrednio po ogniowym przygotowaniu lądowania w pierwszej kolejności przybywają do rejonu desantowania rzuty zabezpieczenia, w skład którego mogą wchodzić organa rozpoznawcze, grupy naprowadzania lotnictwa, pododdziały szturmowe do opanowania zrzutowisk-lądowisk itp.

Po oznaczeniu zrzutowisk /lądowisk/ przez grupy naprowadzania, które wykonują oznaczenia w czasie 10-30 minut, do rejonów desantowania przybywają kolejne rzuty desantu powietrznego. W zależności od przyjętego sposobu desantowania rzut spadochronowy desantu powietrznego powinien w pierwszej kolejności dokonać zrzutu platform i zasobników ze środkami bojowymi i materiałowymi na spadochronach, a następnie stan osobowy. Czas zrzutu desantu spadochronowego na jednym lądowisku nie powinien przekraczać 2-3 minut w dzień lub 5-7 minut w nocy. Z reguły zgrupowanie w sile batalionu powietrznodesantowego po wylądowaniu osiąga gotowość bojową do działań po 40-50 minutach, a pułkowe - brygadowe po 50-60 minutach, natomiast dywizja powietrznodesantowa po 70-90 minutach.

Jednocześnie po rozpoczęciu lądowania /zrzutu/ sił głównych desantu powietrznego wydzielone siły lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-bombowego wykonują osłonę przed uderzeniami z powietrza oraz niszczą

i obezwładniają siły i środki ogniowe przeciwdziałające desantowi powietrznemu.

Z zasady lotnictwo to prowadzi działania bojowe na wezwanie z dyżurów w powietrzu lub dyżurowania na lotniskach.

Działania bojowe desantu powietrznego na tyłach obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela powinny charakteryzować się: dużą aktywnością, manewrowymi i śmiałymi uderzeniami na obiekty nieprzyjaciela; dużą samodzielnością zgrupowań /jednostek i pododdziałów/ w realizacji zadań oraz szybkim- zdecydowanym działaniem w celu realizacji zadań między innymi i na rzecz desantu morskiego. Umiejętnie wykorzystując rezultaty uderzeń lotnictwa, wojska powietrznodesantowe powinny zniszczyć siły i środki nieprzyjaciela w rejonach desantowania, zdeorganizować jego przeciwdziałanie, a przez manewr zaatakować główne obiekty, od których zależy rozwinięcie sił zespołu lądowania i wysadzenie wojsk desantu morskiego.

5.6. Walka o lądowanie i wysadzenie desantu morskiego na brzeg nieprzyjaciela

W miarę zbliżania się ozołowych elementów ugrupowania marszowego zespołu sił lądowania, a zwłaszcza pierwszych oddziałów desantowych, do rubieży rozwinięcia i rejonów lądowania desantu morskiego, na sygnał dowódcy ZSL rozpoczyna się walka o lądowanie i wysadzenie wojsk desantu morskiego na brzeg nieprzyjaciela.

W celu zabezpieczenia rozwinięcia zespołu sił lądowania i przyjęcia ugrupowania bojowego do lądowania, wykonuje się za pomocą sił uderzeniowych frontu i floty oraz oddziałów okrętów wsparcia ogniowego ogniowe zabezpieczenie rozwinięcia zespołu sił lądowania oraz ogniowe przygotowanie lądowania, natomiast w czasie wysadzania wojsk i walki na wybrzeżu /brzegu/ ogniowe wsparcie lądowania oraz ogniowe wsparcie działań bojowych wojsk desantowych w głąbi obrony nieprzyjaciela.

Ogniowe zabezpieczenie rozwinięcia sił zespołu lądowania /ZSL/ rozpoczyna się z chwilą podejścia pierwszych oddziałów desantowych do rejonów rozwinięcia taktycznego i trwa do rozpoczęcia ogniowego przygotowania lądowania. Z reguły polega ono na wykonaniu szeregu uderzeń lotnictwa frontowego, morskiego i dalekiego zasięgu wyższego przełożonego - ND na TDW, zwłaszcza na obiekty obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela na brzegu w celu zniszczenia baterii artylerii nadbrzeżnej, środków ogniowych i stacji radiolokacyjnych oraz systemów kierowania ogniem nieprzyjaciela w rejonie lądowania.

W warunkach stosowania broni jądrowej, z reguły pierwsze wykonują uderzenie jądrowe wydzielone wojska raketowe - zgodnie z planem dowódcy frontu. Po uderzeniach jądrowych lotnictwo morskie i frontu oraz dalekiego zasięgu wykonuje uderzenia na ocalałe obiekty oraz siły i środki ogniowe w rejonie lądowania desantu morskiego. Jednocześnie wykonywane jest obezwładnienie radioelektroniczne na osywnające środki dowodzenia i kierowania nieprzyjaciela.

Jednocześnie pod osłoną uderzeń lotnictwa okręty zabezpieczenia przeciwwinowego - grupy trałowców bazowych - przeprowadzają za trałami grupy okrętów zespołu wsparcia ogniowego do rejonów ogniowego manewrowania. Siły bezpośredniej osłony i ochrony oddziałów desantowych pierwszego rzutu desantu morskiego wychodzą na rubież obrony wodnego rejonu, a trałowce bazowe i redowe wspólnie z okrętami bezpośredniego wsparcia ogniowego przeprowadzają grupy szybkich okrętów desantowych z wojskami oddziałów wydzielonych /rzutu szturmowego/ na linię wyjściową do lądowania. Grupy okrętów trałowych zabezpieczające przeprowadzenie okrętów desantowych przetrałowują dla nich tory wodne do izobaty 5m, następnie poszerzają je i trałują rejony dla postoju transportowców i rejony zbiórki rozładowanych środków lądowania /małych i szybkich okrętów/.

Niszczenie min nieprzyjaciela na obszarze płytkowodnym, gdzie działania trałowców są utrudnione, tory wodne od linii wyjściowej do punktów lądowania wykonuje się ładunkami wydłużonymi zrzuconymi ze śmigłowców lub szybkich środków lądowania /kutrów torpedowych desantowych, wodorolotów i poduszkowców, a niekiedy średnich okrętów desantowych/ w czasie ogniowego przygotowania lądowania.

Z kolei formowanie oddziałów desantowych /ODES/ lub zespołu desantowego /ZDES/ w szyk bojowy, wykonuje się na rozkaz dowódcy ODES lub ZDES i kończy się w momencie podejścia pierwszej fali kutrów /okrętów/ desantowych do linii wyjściowej. Na skrzydła poszczególnych grup okrętów desantowych wychodzą okręty bezpośredniego /bliskiego/ wsparcia ogniowego i zabezpieczają rozwiniecie okrętów desantowych. Do tego czasu okręty grupy nawigacyjno-hydrograficznej powinny oznakować linię wyjściową dobrze widocznymi znakami /bojami, małymi latarniami świetlnymi, świecami dymnymi itp./.

Liczba grup okrętów, mająca na pokładzie wojska oddziałów wydzielonych /rzutu szturmowego/ odpowiada liczbie punktów lądowania. Na kierunku każdego punktu lądowania w odległości 60 kbl /6 Mm/ od brzegu, każda grupa formuje 3-6 fal, każda fala 3-4 szybkie kutry i okręty de-

santowe lub 2-4 średnie okręty desantowe, które urzutowane w głąb kolejno zajmują pozycje na linii wyjściowej.

Ogniove przygotowanie lądowania rozpoczyna się na sygnał dowódcy ZSL - to jest po osiągnięciu gotowości do otwarcia ognia przez okręty wsparcia ogniowego i okręty desantowe. Wykonywane jest ono przez lotnictwo wsparcia /myśliwsko-bombowe i śmigłowce bojowe/, oddziały okrętów ZWO do czasu podejścia środków desantowych z pododdziałami oddziałów wydzielonych /rzutu szturmowego/ do punktów lądowania. W pierwszej kolejności obowiązuje się plutonowe i kompanijne punkty oporu, punkty dowodzenia i środki ogniowe oraz obiekty, które mogą przeciwdziałać grupom rozgrodzeniowym, /torującym/ i okrętom desantowym, które przewożą rzut szturmowy, oddziałom wydzielonym oraz pododdziałom taktycznego desantu powietrznego.

Podczas wykonywania uderzeń jądrowych obowiązuje ścisłe przestrzeganie zasad bezpieczeństwa. O terminie i miejscu oraz rodzaju wybuchów jądrowych należy w odpowiednim czasie powiadomić załogi okrętów, wojska desantu i lotnictwo wsparcia. Przed wykonaniem uderzeń jądrowych na punkty lądowania, okręty desantowe powinny być nie bliżej niż 6 Mm /11,1 km/ od miejsca wybuchu jądrowego a transportowce 10 Mm /18,2 km/, natomiast śmigłowce bojowe i desantowe w powietrzu 15-20 km od epicentrum wybuchu^{24/}.

W ślad za uderzeniami jądrowymi lotnictwo myśliwsko-bombowe i morskie wykonuje uderzenie w pierwszej kolejności na odwoły i zgrupowania okrętów oraz lotnictwo nieprzyjaciela, które może przeciwdziałać przede wszystkim oddziałom wydzielonym na brzegu oraz rozwiniętym oddziałom desantowym /ODES i OTr/ na morzu w rejonie lądowania. Jednocześnie w czasie ogniowego przygotowania lądowania śmigłowce i specjalnie wydzielone środki /kutry, okręty/ przystępują do wykonywania przejść w zagrodach minowych na podejściach do punktów lądowania. a grupy torujące ze składu wojsk inżynieryjnych ZSL i wojsk desantowych do wykonywania przejść na plaży i brzegu.

Z chwilą wysadzenia taktycznych desantów powietrznych na brzeg i podejścia szybkich środków lądowania /wodolotów, kutrów i poduszkowców/ na rubież 2-3 km od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela rozpoczyna się ogniove wsparcie lądowania, które trwa do czasu opanowania przez desant zasadniczych punktów oporu pierwszej pozycji obrony

24/ Jeśli chodzi o czas, to uderzenia jądrowe powinny być wykonane 25-30 minut przed lądowaniem desantu śmigłowcowego i 30-40 minut przed lądowaniem pierwszego rzutu desantu morskiego.

przeciwdesantowej na głębokość 3-5 km i więcej. Ogniowe wsparcie lądowania z zasady wykonuje lotnictwo wsparcia, zwłaszcza śmigłowe bojowe, artyleria okrętowa, bezpośredniego wsparcia ogniowego i okrętów desantowych sił głównych pierwszego rzutu desantu morskiego, skupiając główny wysiłek na porażeniu sił i środków nieprzyjaciela na brzegu i w rejonach lądowania taktycznego desantu powietrznego.

Należy podkreślić, że przejście szybkich środków lądowania /śmigłowców, wodolotów, poduszkowców, kutrów i okrętów desantowych/ od linii wyjściowej do brzegu /wyznaczonego punktu lądowania/ powinno odbywać się z dużą prędkością i pod osłoną wszystkich środków ogniowych okrętów i lotnictwa wsparcia.

Wojska oddziałów desantowych /rzutu szturmowego/ podchodząc na szybkich środkach lądowania powinny w czasie 60-90 minut opanować punkty lądowania. Wspólnie z nimi powinny być wysadzone pododdziały rozpoznawcze, grupy torujące /rozgrodzeniowe/, posterunki korygowania ogniem artylerii okrętowej, posterunki naprowadzania lotnictwa, pododdziały służby hydrograficznej i ratunkowej oraz pododdziały przeznaczone do organizacji bazy lądowania.

W sprzyjających warunkach, bezpośrednio przed lądowaniem pododdziałów rzutu szturmowego lub jednocześnie z lądowaniem wojsk oddziałów wydzielonych, może być wysadzany taktyczny desant powietrzny bezpośrednio na brzeg w celu opanowania punktu lądowania, zniszczenia baterii nadbrzeżnej i środków ogniowych na brzegu lub wysadzony w głębi obrony w celu wzbronięcia podejścia taktycznych odwodów nieprzyjaciela do rejonu lądowania, zniszczenia artylerii polowej, ewentualnie punktów dowodzenia, węzłów łączności i innych ważnych obiektów.

Wojska oddziału wydzielonego, współdziałając z pododdziałami wysadzonymi ze śmigłowców, opanowują brzeg, prowadzą rozpoznanie, wykonują i oznakowują przejścia w przeszkodach inżynieryjnych znajdujących się w wodzie, na plaży i brzegu oraz niszczą ożywające siły i środki nieprzyjaciela w punktach oporu i wychodzą na rubież 3-5 km w głąb jego obrony. W ślad za oddziałami wydzielonymi powinny lądować wojska pierwszego rzutu desantu morskiego.

Po opanowaniu punktów lądowania przez oddziały wydzielone i taktyczne desanty powietrzne siły i środki ogniowe wojsk pierwszego rzutu desantu morskiego mogą być wysadzane z okrętów desantowych /średnich i dużych/, promów i statków jak również i śmigłowców. W związku z tym do czasu odejścia szybkich środków lądowania od brzegu poszczególne grupy okrętów desantowych /ODES/ przewożące oddziały pierwszego rzutu

wojsk desantu morskiego powinny rozwinąć się na linii wyjściowej i przyjąć podobne ugrupowanie bojowe do lądowania jak oddziały wydzielone, natomiast transportowce z wojskami i sprzętem bojowym - zajmą rejon postoju do przeladowywania wojsk i na rozkaz dowódcy oddziału transportowego /OTr/ przystąpić do przeladowywania wojsk na śmigłowce, kutry i okręty desantowe.

Lądowanie wojsk pierwszego rzutu /sił głównych/ desantu morskiego z reguły rozpoczyna się w określonym czasie "G" - moment wyjścia czołowych pododdziałów pierwszego rzutu desantu morskiego na brzeg nieprzyjaciela - niekiedy na opanowane już punkty lądowania /odcinki wybrzeża/. Wysadzenie wojsk i środków ogniowych pododdziałów /oddziałów/ pierwszego rzutu desantu morskiego na brzeg powinno odbywać się w krótkim czasie i maksymalnie szybkim tempie.

Jeżeli okręty desantowe /średnie i duże/ nie mogą podejść bezpośrednio do brzegu, to przy głębokości wody wynoszącej 1 metr pododdziały desantu schodzą wprost do wody i na własnych środkach amfibijskich /plywających/ dochodzą do opanowanych punktów lądowania. Natomiast czołgi, artyleria oraz inny nie pływający sprzęt bojowy wysadzają w miejscach, gdzie głębokość i dno morskie /grunt twardy/ pozwalają im na podejście do brzegu własnymi siłami lub za pomocą technicznych środków inżynierskich /ciągników i wyciągarek/.

Natarcie z morza na brzeg jak również ogniowe wsparcie działań desantu na całą głębokość postawionego zadania realizuje się przez ciągłe oddziaływanie artylerii okrętowej i wojsk desantu oraz wykonywanie ześrodkowanych, grupowych i pojedynczych uderzeń lotnictwa i rakiet z ładunkiem zwykłym na broniące się wojska nieprzyjaciela, jego odwody i inne obiekty.

Wysadzone pododdziały /oddziały/ pierwszego rzutu desantu morskiego na brzeg, wykorzystując skutki uderzeń lotnictwa, powodzenie oddziałów wydzielonych i desantu powietrznego, a niekiedy i oddziałów desantowo-szturmowych z marszu rozwijają się w ugrupowanie bojowe do natarcia, niszczą ocalałe siły i środki nieprzyjaciela na brzegu i rozwijają natarcie w głąb obrony. Pododdziały nacierające w kierunku działań bojowych desantu powietrznego /oddziałów desantowo-szturmowych/ w szybkim tempie wychodzą na połączenie i wspólnie z nim wykonują określone zadania bojowe pierwszego rzutu desantu morskiego. Z kolei pododdziały /oddziały/ artylerii raketowej, artylerii polowej i obrony przeciwlotniczej desantu, w miarę wyladowywania ich na brzeg, natychmiast zajmują stanowiska ogniowe /startowe/ i realizują zadania og-

niowe na rzecz wysadzonych wojsk desantu. Do kierowania walką wysadzonymi wojskami oraz wspierającymi go środkami wzmocnienia, lądują i rozwijają na opanowanych przyczółkach stanowiska dowodzenia oddziałów /pułków/ oraz wysunięte stanowisko związku taktycznego /dywizji/.

Jednym z ważniejszych zadań wykonywanych podczas walki i lądowanie pierwszego rzutu desantu morskiego jest pokonanie we współdziałaniu z desantami powietrznymi /pododdziałami desantowo-szturmowymi/ na całej głębokości obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, zniszczenie jego taktycznych odwodów, wyeliminowanie z walki artylerii rakietowej i nadbrzożnej oraz opanowanie przyczółka /terenu do rozwinięcia bazy lądowania/. Wykonując uderzenia na kierunkach w głąb i wazera frontu dążą do opanowania stosunkowo dużego obszaru, dogodnych rubieży terenowych i obiektów /portów/, które zabezpieczają wysadzenie /wylądowanie/ dalszych sił - kolejnych rzutów desantu oraz swobodne i sprawne wejście ich do walki /bitwy/.

Po wysadzeniu oddziałów pierwszego rzutu desantu morskiego na brzeg i opanowaniu przyczółka lądowania, dowódca związku taktycznego schodzi na brzeg wraz z zasadniczym stanowiskiem dowodzenia. Właściwością w działaniach desantu morskiego jest to, że walkę o lądowanie uważa się za zakończoną jeżeli siły główne desantu opanowały przyczółek lądowania, rozwinęły punkty dowodzenia /pułku - dywizji/ i posiadają łączność z dowódcą ZSL, bazą lądowania, okrętami wsparcia ogniowego, ODES i Tr oraz lotnictwem wsparcia i dowódcą operacji desantowej.

Po zejściu na brzeg dowódca desantu morskiego udaje się na rozwinięte wysunięte stanowisko dowodzenia /związku taktycznego - dywizji/ gdzie znajduje się grupa dowodzenia bojowego lotnictwa, grupy operacyjne sztabu ZSL i bazy lądowania oraz przedstawiciele oddziałów okrętów wsparcia ogniowego ze środkami łączności i przyjmuje dowodzenie wojskami pierwszego rzutu.

Oceniając sytuację na przyczółku, podejmuje decyzje i precyzuje zadania oddziałom i pododdziałom oraz organizuje współdziałanie w celu rozwinięcia natarcia i szybkiego wykonania zadania.

Jednocześnie z dowódcą bazy lądowania podejmuje przedsięwzięcia w celu poszerzenia przyczółka - odcinka wybrzeża - precyzuje kolejność wysadzania /wylądowania/ wojsk i sprzętu bojowego dalszych rzutów oraz precyzuje /określa/ rejony zbiórki i terminy osiągnięcia gotowości bojowej pododdziałów /oddziałów/ ze środkami wzmocnienia, rubieże i czas wejścia ich do walki oraz zadania bojowe.

Jak wynika z doświadczeń drugiej wojny światowej, a także szeregu ćwiczeń doświadczalnych - walka o lądowanie i wysadzenie pierwszego rzutu desantu morskiego w składzie dwóch wzmocnionych pułków może trwać od 4-6 godzin. W ciągu określonego czasu wojska operacyjnego desantu powietrznego działające na tyłach obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela mogą jednocześnie niszczyć środki przenoszenia broni jądrowej, system OPL, zwłaszcza raketowe pociski obrony przeciwlotniczej, prowadzić walkę z odwodami nieprzyjaciela lub opanowywać ważne obiekty na przeciwległym wybrzeżu /porty, lotniska, cieśniny/ ewentualnie wykonywać natarcie w kierunku oddziałów /pododdziałów/ desantu morskiego.

Dezorganizując system dowodzenia i obronę na tyłach nieprzyjaciela wojska powietrznodesantowe powinny działaniami rajdowymi nie dopuścić do odrestaurowania jej, a przede wszystkim do jakichkolwiek przeciwdziałań, zwłaszcza kontrataków /przeciwuderzeń/ na wojska desantu morskiego wysadzone na brzeg.

Jeżeli pododdziały /oddziały/ piechoty morskiej brały udział w lądowaniu i wykonały zadania, to zgodnie z decyzją dowódcy ZSL przechodzą do organizacji obrony i rozbudowy bazy lądowania. Po zdobyciu portu w rejonie lądowania, organizują rozpoznanie, niszczenie i rozbijanie min oraz przygotowują urządzenia portowe do rozładowania wojsk z transportowców. Rozładowaniem i wylądowaniem sprzętu bojowego, uzbrojenia i środków materiałowych kieruje dowódca okrętu, a ich ochroną i wysłaniem zgodnie z przeznaczeniem kieruje dowódca bazy lądowania na zapotrzebowanie dowódców oddziałów desantu morskiego.

Do rozładowania transportowców dowódca bazy lądowania wykorzystuje przystanie, pirsy i różnorodny sprzęt portowy oraz wojska inżynierskie marynarki wojennej, a niekiedy nawet wojska inżynierskie ze sprzętem pływającym desantu morskiego.

Lądowanie /wysadzenie/ drugiego rzutu desantu morskiego powinno nastąpić bezpośrednio po zakończeniu wysadzania pododdziałów /oddziałów/ bojowych pierwszego rzutu desantu, na wszystkich punktach lądowania.

Jeżeli drugi rzut desantu morskiego przewożony jest na transportowcach /promach i statkach/ a sytuacja bojowa, warunki nawigacyjne i hydrograficzne nie pozwalają na wysadzenie wojsk w portach /bezpośrednio z promu lub statku na brzeg/ należy je przeładować na środki lądowania /śmigłowce, kutry i małe okręty desantowe/. Rozładowanie transportowców /statków/ i przeładowanie wojsk na okręty desantowe rozpoczyna się bezpośrednio po ich zakotwiczeniu i podejściu zwolnionych

/pustych/ kutrów i okrętów desantowych do załadowania. Z zasady samo przeładowanie wojsk z transportowców /promów i statków/ dokonuje się na szerokim froncie, poza zasięgiem ognia artylerii nieprzyjaciela, a wylądowanie wojsk na brzeg następuje we wszystkich opanowanych punktach lądowania i możliwie dogodnych odcinkach wybrzeża. W zależności od sytuacji bojowej i zagrożenia, rejonny przeładowywania wojsk i rozładowania transportowców mogą znajdować się w różnych odległościach od brzegu. Do rozładowania transportowców i wysadzenia wojsk na brzeg wykorzystuje się również różnego rodzaju transportery pływające, barki i promy samobieżne oraz pływające pomosty - przystanie budowane ze środków pontonowych wojsk inżynierskich.

Doświadczenia z drugiej wojny światowej oraz ostatnio przeprowadzone działania desantowe na Falklandach wskazują, że rozładowanie transportowców na morzu trwa bardzo długo. Samo przeładowanie wojsk i sprzętu bojowego na okręty desantowe i wysadzenie z materiałami zaopatrzenia wzmocnionego pułku może trwać 8-12 i więcej godzin.

W miarę obezwładniania środków ogniowych nieprzyjaciela i wypracowania sił obrony przeciwdesantowej w głąb wybrzeża /wyspy/, dowódca/cy/ oddziałów transportowych /statków/ za zgodą dowódcy zespołu sił lądowania mogą przybliżyć rejonny postoju i rozładowania /przeładowania/ statków do brzegu.

O wprowadzeniu ich do walki w celu poszerzenia przyczółka operacyjnego i opanowania portów lub cieśnin morskich z reguły decydował będzie dowódca zespołu sił lądowania i dowódca bazy lądowania, natomiast przy trudnej sytuacji na przyczółku i niemożliwości opanowania rubieży zadania bliższego /dalszego/ operacji przez wojska pierwszego rzutu desantu, o realizacji tego zadania decydował będzie dowódca wojsk desantowych /zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych/ przez wprowadzenie do walki /bitwy/ wojsk drugiego rzutu desantu morskiego. Niekiedy z konieczności, w celu wykonania zadania bliższego i dalszego, dowódca wojsk desantu morskiego będzie zmuszony - w porozumieniu z dowódcą operacji /frontu/ - wykorzystać wojska drugiego rzutu desantu morskiego lub odwody, które zdołały wylądować i osiągnęły gotowość bojową do działań. W takich sytuacjach należy pamiętać, aby przedwcześnie wprowadzone do walki /bitwy/ oddziały związku taktycznego drugiego rzutu desantu działały na swoich kierunkach i wychodziły przez natarcie na planowane rubieże wprowadzania ich do walki oraz realizowały zadania zabezpieczenia wprowadzenia głównych sił drugiego rzutu desantu mor-

skiego do bitwy w celu wykonania zadania dalszego wspólnie z wojskami desantu powietrznego, a także zrealizowały wspólny cel operacji desantowej.

5.7. Właściwości prowadzenia działań bojowych przez wojska operacyjnego desantu powietrznego i morskiego po wylądowaniu. Realizacja zadania dalszego i celu powietrzno-morskiej operacji desantowej

Jak wynika z ogólnych zasad prowadzenia działań desantowych walka o lądowanie /desantowanie/ i wysadzenie wojsk na bronione wybrzeże nieprzyjaciela jest podstawowym, lecz bardzo trudnym i skomplikowanym przedsięwzięciem różnorodnych sił powietrznych, morskich i wojsk lądowych frontu /wojsk desantowych/. Lądowanie /desantowanie/ wojsk desantowych rozłożone w czasie, na stosunkowo dużym obszarze i kilku kierunkach działań bojowych /w powietrzu, na morzu i bronionym wybrzeżu nieprzyjaciela/ przy różnych sposobach wysadzenia wojsk daje nie tylko możliwość uzyskania zaskoczenia, lecz także zdeorganizowania systemu obrony przeciwdesantowej i przeciwlotniczej na całej głębokości zadania. Jednocześnie zapewnia w krótkim czasie niemal jednocześnie opanowanie stref cieśnin lub dużego przyczółka operacyjnego oraz wysadzenie kolejnych rzutów desantu morskiego.

"Płaszczynowe lądowanie" kombinowanego desantu powietrznego i morskiego na całej głębokości zadania bliższego operacji desantowej nie tylko stwarza lepsze warunki do rozśrodkowanego wysadzenia sił głównych desantu morskiego, zwłaszcza wojsk zmechanizowanych i pancernych, lecz prowadzenia działań zaczepnych na kierunkach i wykonania w szybkim tempie zasadniczych zadań i celu operacji desantowej na terytorium bronionym przez nieprzyjaciela.

Na przykład, przy opanowywaniu stref cieśnin oba desanty /powietrzny i morski/ mogą jednocześnie lub kolejno opanowywać przeciwległe brzegi wysp w strefie cieśnin.

Ponadto operacyjny desant powietrzny w składzie dywizji powietrznodesantowej, wzmocnionej brygadą desantowo-szturmową lub pułkiem zmechanizowanym, może działać na głębokości 40-60 km od rejonu lądowania desantu morskiego /wybrzeża/.

Po wylądowaniu sił głównych i wykonaniu zadania bliższego, może rozwijać działania zaczepne w kierunku wojsk desantu morskiego lub kluczowych obiektów znajdujących się w strefie cieśnin na przeciwle-

głych brzegach wysp - opanowywać porty, przeciwdziałać lądującym odwodom /sił interwencyjnych/ z morza i nie dopuszczać ich do wykonywania kontrataków.

Jednocześnie wykonując częścią sił koncentryczne i rozcinające uderzenia na siły obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela, desant powietrzny niszczy i likwiduje jego wojska częściami w rejonach wybrzeża, kolejno opanowuje ważne rejony wybrzeża sąsiednich wysp w strefie cieśnin morskich oraz wspólnie po połączeniu się z wojskami drugiego rzutu desantu morskiego, organizuje obronę przeciwdesantową opanowanych wysp na zagrożonych kierunkach. W wyjątkowych wypadkach wojska desantu powietrznego, we współdziałaniu z częścią wojsk desantu morskiego, mogą blokować ważne obiekty nadmorskie /duże aglomeracje, porty i bazy morskie/ i nie dopuszczać do ewakuacji sił przeciwnika lub wyjścia z obiektów.

Wykorzystując do maksimum oddziały wojsk brygady desantowo-szturmowej i piechoty morskiej oraz śmigłowce bojowe i desantowo-transportowe przez tak zwane "zabie skoki" i manewrowe działania na tyłach obrony nieprzyjaciela, wojska desantu powietrznego wykonują uderzenia i "szturm powietrzny" na ważne obiekty obrony na głównym kierunku działań /uderzenia wojsk desantu morskiego/ oraz przez opanowanie przeciwnych wybrzeży wysp w strefie cieśnin morskich zabezpieczają forsowanie cieśnin przez wojska desantowe i zmechanizowane desantu morskiego oraz uchwytyją ważne obiekty komunikacyjne /mosty, węzły dróg itp./ na wyspach /wybrzeżu/ i utrzymują je do podajścia sił głównych lub drugiego rzutu desantu morskiego.

Po wysadzeniu wojsk drugiego rzutu desantu morskiego na brzeg i wylądowaniu rzutu lądującego /sił głównych/ operacyjnego desantu powietrznego oraz osiągnięciu gotowości bojowej następuje, dopiero po wprowadzeniu ich do walki /bitwy/, rozwinięcie działań zaczepnych w głąb terytorium nieprzyjaciela w celu wykonania zadania bliższego operacji desantowej, a niekiedy nawet zadania dalszego i osiągnięcia celu operacji. Właściwością tych działań jest prowadzenie natarcia przez związki taktyczne na oddzielnych kierunkach.

Z kolei w rejonach przejściowych /strefach cieśnin/ lub obszarze wyspiarskim oddziały i związki taktyczne mogą działać niejednokrotnie w całkowitej izolacji na poszczególnych wyspach. Stosownie do tego różne mogą być sposoby walki poszczególnych rzutów operacyjnego desantu powietrznego i morskiego. Na przykład przy opanowywaniu małych wysp w strefie cieśnin, poszczególne rzuty desantu mogą być wprowa-

dzane do walki częściami, w miarę osiągnięcia przez nie gotowości bojowej po wylądowaniu.

W trakcie realizacji zadania dalszego operacji i połączenia się wojsk operacyjnego desantu powietrznego z siłami głównymi desantu morskiego, zwłaszcza wojskami pancernymi i zmechanizowanymi, wojska te przechodzą zawsze pod jedno dowództwo. Z reguły pod dowództwo wojsk desantu morskiego, wykonujące główne zadania operacji. Należy podkreślić /zauważyć/, że do tego czasu po wysadzeniu sił głównych desantu morskiego na przyczółek, na bazie wydzielonych sił i środków łączności z pomocniczego stanowiska dowodzenia /PSD/ może być zorganizowany na przyczółku /wyspie/ wysunięty punkt dowodzenia, z którego może dowodzić i kierować walką /bitwą/ wszystkimi wysadzonymi wojskami desantu zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych lub wydzielony starszy dowódca związku taktycznego - dowódca wojsk desantu morskiego.

6. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA WALKI RADIOELEKTRONICZNEJ W RAMACH MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

6.1. Zasady ogólne

Walka radioelektroniczna stanowi składową część działań kompleksowych w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Eliminuje ona w znacznym stopniu radioelektroniczny potencjał systemu dowodzenia i techniki bojowej nieprzyjaciela. Zmniejsza straty środków i systemów radioelektronicznych wojsk własnych i ich środków ogniowych. Walka radioelektroniczna warunkuje realizację celu operacji.

Zasady prowadzenia walki radioelektronicznej w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej pod względem celu i wykonywanych zadań są inne od zasad w typowej operacji zaczepnej wojsk lądowych. Ponadto zakres prowadzonej walki radioelektronicznej jest znacznie rozszerzony. Działania radioelektroniczne będą prowadzone w obszarze lądowym, powietrznym i morskim, a ich wykonawcami będą siły lądowe, lotnicze i morskie.

Walka radioelektroniczna w operacji desantowej obejmować będzie zwalczanie radioelektronicznych środków wojsk i kompleksów uzbrojenia nieprzyjaciela na morzu, wybrzeżu i w powietrzu. Efektywne zwalczanie złożonych pod względem organizacyjnym, technicznym i funkcjonalnym środków i systemów radioelektronicznych nieprzyjaciela wymaga zaangażowania dużej ilości środków rażenia ogniowego i obezwładniania radioelektronicznego oraz środków obrony radioelektronicznej. Zatem w walce radioelektronicznej zaangażowane będą środki ogniowe, rozpoznania, zakłóceń i dywersji radioelektronicznej różnych rodzajów sił zbrojnych i różnych rodzajów wojsk biorących udział w operacji. Będzie ona

przewodzona w różnych wymiarach równocześnie: z lądu, powietrza, morza i kosmosu.

W zależności od sytuacji operacyjnej i radioelektronicznej, walka radioelektroniczna na poszczególnych etapach operacji będzie prowadzona z różnym natężeniem. Jednak najskuteczniejszą formą walki radioelektronicznej jest rażenie ogniowe, podobnie jak w działaniach wojsk lądowych.

Celem rażenia ogniowego będzie niszczenie i obezwładnianie ogniem wykrytych obiektów radioelektronicznych na morzu, w powietrzu i na wybrzeżu nieprzyjaciela. Największa intensywność rażenia ogniowego wymagana jest w okresie desantowania wojsk desantu powietrznego i podchodzenia sił desantu morskiego do rejonu lądowania i w działaniach bojowych na terytorium nieprzyjaciela.

Bardzo ważnym elementem rażenia ogniowego jest opanowywanie obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela. Realizowane to będzie siłami desantów taktycznych, oddziałów wydzielonych i grup specjalnych, zwłaszcza w okresie lądowania desantu morskiego.

Obezwładnianie radioelektroniczne środków i obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela stanowi zasadniczy rodzaj aktywnych działań radioelektronicznych w systemie walki radioelektronicznej. Jest ono realizowane w połączeniu z rażeniem ogniowym. Poprzedza niekiedy rażenie ogniowe w pierwszym etapie operacji, zaś w kolejnych etapach jest z nim ściśle zsynchronizowane.

W obezwładnieniu radioelektronicznym oprócz klasycznych zakłóceń aktywnych i pasywnych ogromnie ważną rolę odgrywa dywersja radiowa. Dotyczy to szczególnie pierwszego i drugiego etapu operacji - przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej oraz przejścia /przelotu/ desantu przez morze.

Kolejne formy walki radioelektronicznej - przeciwdziałanie technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela i obrona radioelektroniczna własnych systemów dowodzenia - realizowane są równocześnie na wszystkich etapach operacji desantowej, przy czym uzyskanie największej efektywności w tym zakresie w pierwszym etapie operacji decyduje o uzyskaniu sukcesu walki radioelektronicznej w całej operacji.

Efektywne wykonanie wszystkich zadań walki radioelektronicznej w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej możliwe jest w sytuacji posiadania niezbędnej ilości danych rozpoznawczych o środkach i systemach nieprzyjaciela oraz kompleksowego, aktywnego oddziaływania na te środki i systemy.

Koniecznością staje się więc prowadzenie rozpoznania radioelektronicznego. Rozpoznanie radioelektroniczne jest częścią składową rozpoznania wojskowego. W systemie walki radioelektronicznej wykorzystywane jest na zasadzie współdziałania. Środki rozpoznania radioelektronicznego pododdziałów walki radioelektronicznej prowadzą rozpoznanie uzupełniające, zwane również dorozpoznanie. Tak więc całościowe rozpoznanie radioelektroniczne będzie realizowane środkami rozpoznania wojskowego i jednostek walki radioelektronicznej wojsk lądowych (Crou-tu, marynarki wojennej, wojsk OPK i wojsk lotniczych). Dane rozpoznawcze o nieprzyjacielu mogą być również zdobywane z rozpoznania kosmicznego, realizowanego środkami szczebla nadrzędnego.

W morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej główny wysiłek rozpoznania radioelektronicznego będzie skupiony na wykrywaniu, rozpoznaniu i śledzeniu środków radioelektronicznych systemów dowodzenia sił morskich, lotnictwa taktycznego i sił lądowych nieprzyjaciela na kierunku nadmorskim i obrony przeciwdesantowej na wyspach. Wyniki rozpoznania wykorzystywane będą do realizacji zadań rozeta ogniewego, obozwardulania radioelektronicznego, przeciwdziałania technicznym środkom i systemom rozpoznania nieprzyjaciela.

Doświadczenia współczesnych wojen lokalnych i ćwiczeń wojsk wykazały, że warunkiem uzyskania wysokiego stopnia dezorganizacji dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki nieprzyjaciela - efektywności prowadzonej walki radioelektronicznej - jest kompleksowe oddziaływanie na środki i systemy radioelektroniczne nieprzyjaciela wykorzystywane dla celów dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki ogniem w tym także broni jądrowej, zakłóceniami i dywersją radioelektroniczną.

Jednocześnie powinny być wykonywane działania i przedsięwzięcia w zakresie przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela i obrony radioelektronicznej wojsk własnych.

Sprzyjającym czynnikiem prowadzenia walki radioelektronicznej są korzystne warunki propagacji fal elektromagnetycznych. Fale elektromagnetyczne w rejonie nadmorskim i morskim są słabo tłumione i rozprzestrzeniają się po liniach prostych na maksymalny zasięg możliwości technicznych sprzętu. Dotyczy to szczególnie fal UKF. Dzięki temu istnieją możliwości prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego oraz zakłóceń, dywersji i dezinformacji radioelektronicznej na odległościach prawie dwukrotnie większych jak przy analogicznym działaniu w operacji wojsk lądowych w terenie połałdowanym. Dlatego też

do tego celu mogą być wykorzystywane nie tylko środki lotnictwa i sił morskich, lecz również środki walki radioelektronicznej armii prowadzącej działania /operacje/ wzdłuż wybrzeża morskiego. Również działania okrętowych środków walki radioelektronicznej w akwenie morskim będzie skuteczne na dalszych odległościach, co stwarza korzystną sytuację dla ugrupowania wojsk desantu w stosunku do nieprzyjaciela, zwłaszcza dla uniknięcia niebezpieczeństwa rażenia ogniowego od środków strzelających na wprost.

Z oceny sił nieprzyjaciela wynika, że jego poszczególne systemy dowodzenia i elementy składowe tych systemów będą obiektami ogniowego i radioelektronicznego oddziaływania w prowadzonej walce radioelektronicznej. Do ważniejszych obiektów walki radioelektronicznej należy zaliczyć systemy rozpoznania powietrznego i morskiego nieprzyjaciela. Funkcjonują one w oparciu o wykorzystanie środków rozpoznania radiowego i radiolokacyjnego zainstalowanych na samolotach lotnictwa taktycznego oraz samolotach i okrętach sił morskich. Intensywność działania systemów rozpoznawczych będzie duża we wszystkich etapach operacji, a największa w pierwszym i drugim etapie morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Kolejnymi obiektami walki radioelektronicznej będą systemy dowodzenia siłami morskimi nieprzyjaciela, a w nich: stanowiska dowodzenia zgrupowaniami sił morskich, pokładowe środki radioelektroniczne kierowania uzbrojeniem i celnymi uderzeniami lotnictwa, środki radioelektroniczne kierowania uzbrojeniem okrętów artyleryjsko-torpedowych, kutrów raketowych i torpedowych, okrętów podwodnych.

Największe potrzeby w zakresie eliminowania tych systemów z działalności bojowej wystąpią w okresie lądowania wojsk desantu powietrznego i morskiego.

Ważnym obiektem walki radioelektronicznej jest stacjonarny brzegowy system dowodzenia nieprzyjaciela. Tworzą go stanowiska dowodzenia, węzły łączności i środki radioelektroniczne rozwinięte na nadmorskim terytorium - wyspach lub wybrzeżu przeciwnika zapewniające dowodzenie siłami morskimi np. w rejonie Cieśnin Bałtyckich i Bałtyku Zachodniego. Praca środków łączności odbywa się głównie w zakresie częstotliwości fal długich i krótkich ukierunkowana energią elektromagnetyczną.

Jest to system o dużej pewności i niezawodności działania. Jednak w momencie zniszczenia poszczególnych stanowisk dowodzenia i środków łączności, nieprzyjaciel będzie zmuszony do uruchomienia polowych elementów systemu, bardziej podatnych na niszczenie i obeszwiadnianie.

W okresie walki o lądowanie i wykonanie zadań przez wojska desantu powietrznego i morskigo na wybrzeżu /wyspach/ przeciwnika, głównymi obiektami zwalczania radioelektronicznego będą systemy dowodzenia obroną przeciwdesantową nieprzyjaciela. Zasadniczymi elementami tych systemów są radiolokacyjne posterunki obserwacji nawodnej, obrony powietrznej oraz stanowiska dowodzenia oddziałów wojsk lądowych obrony wybrzeża oraz okrętów broniących wybrzeża morskigo.

Obiektami walki radioelektronicznej będą również środki wojny radioelektronicznej nieprzyjaciela oraz system kierowania ich działalnością bojową. Szczególnie ważnymi ogniwami w tym systemie będą stanowiska dowodzenia pododdziałów wojny radioelektronicznej, środki rozpoznania i zakłóceń oraz środki łączności przekazywania informacji rozpoznawczych i zadań bojowych.

Nie wyklucza się także zastosowania na rzecz dowództwa sił morskich nieprzyjaciela systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, np. systemu PLSS /Precision Location Strike System/. Za pomocą tych systemów nieprzyjaciel może prowadzić rozpoznanie i ogniowe obezwładnianie wszystkich środków radioelektronicznych systemu dowodzenia desantem na wszystkich etapach operacji desantowej. Obiektami walki radioelektronicznej w tych systemach będą pokładowe środki radioelektroniczne samolotów rozpoznawczych i naprowadzających, naziemne ośrodki dowodzenia i przetwarzania danych, naziemne punkty radionawigacji i łączności radiowej z samolotami rozpoznawczymi.

Spośród wszystkich obiektów walki radioelektronicznej, najbardziej opłacalnymi do zwalczania na wszystkich etapach morskiej operacji desantowej w pierwszej kolejności są systemy rozpoznania powietrznego i morskigo nieprzyjaciela, a w okresie lądowania sił desantu - systemy kierowania obroną przeciwdesantową.

Walka z wymienionymi systemami i środkami radioelektronicznymi powinna być organizowana i prowadzona na każdym szczeblu dowodzenia - od najmniejszego pododdziału, samolotu i pojedynczego okrętu do sztabu frontu włącznie.

Celem walki radioelektronicznej w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest:

- obniżenie efektywności prowadzenia rozpoznania technicznymi środkami nieprzyjaciela wojsk i środków desantu morskigo;
- zdeorganizowanie dowodzenia i kierowania uzbrojeniem sił morskich, powietrznych i wojsk lądowych nieprzyjaciela, wykonujących zadania obrony przeciwdesantowej;

- zapewnienie ciągłości dowodzenia wojskami, zgrupowaniami okrętów i lotnictwa w czasie wykonywanych przez nie zadań bojowych.

Cel walki radioelektronicznej wynika z ogólnego celu operacji i jest ściśle od niego uzależniony.

Główny wysiłek walki radioelektronicznej w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej należy koncentrować na dezorganizacji brzegowych i morskich systemów dowodzenia nieprzyjaciela, operacyjno-taktycznego szczebla dowodzenia.

Osiągnięcie celu walki radioelektronicznej zapewnia się przez wykonanie wielu zadań określonych warunkami i charakterem operacji, sposobem wykorzystania środków rażenia, w tym także broni jądrowej, działaniem nieprzyjaciela, a także ilością i możliwościami sił i środków walki radioelektronicznej wyznaczonych do wsparcia i osłony radioelektronicznej wojsk desantu.

Cel walki radioelektronicznej w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej będzie osiąganý przez:

a/ zdeorganizowanie pracy środków i systemów rozpoznania powietrznego i morskiego nieprzyjaciela i tym samym utrudnienie mu wykrycia i rozpoznania wojsk oraz obiektów desantu morskiego;

b/ zdeorganizowanie pracy radioelektronicznych systemów dowodzenia siłami morskimi nieprzyjaciela i tym samym wykluczenie lub zmniejszenie możliwości celnego bombardowania lotnictwa oraz osłabienie zdolności bojowej zgrupowań okrętów i kutrów bojowych;

c/ zdeorganizowanie pracy środków radioelektronicznych systemu kierowania obroną przeciwdesantową, w tym głównie systemu wykrywania celów nawodnych oraz brzegowego systemu obrony powietrznej;

d/ zapewnienie ciągłej i stabilnej pracy środków radioelektronicznych wykorzystywanych w systemach dowodzenia i kierowania uzbrojeniem wojsk desantu powietrznego i morskiego.

Na rzecz systemu walki radioelektronicznej będzie również realizowane rozpoznanie radioelektroniczne. Będzie ono prowadzone ciągle, zarówno przed wykonaniem zadań obezwładniania ogniowego i radioelektronicznego, jak i również równocześnie z nimi w celu dokładnego dezorganizowania systemów dowodzenia nieprzyjaciela.

Operacyjno-strategiczne znaczenie Cieśnin Bałtyckich i Bałtyku Zachodniego, bliskie sąsiedztwo kilku państw z Morzem Bałtyckim wskazuje, że morska /powietrzno-morska/ operacja desantowa będzie miała charakter koalicyjny. Uczestniczyć w niej będą specjalistyczne siły i środki poszczególnych rodzajów sił zbrojnych państw Układu Warszawskiego.

6.2. Siły i środki walki radioelektronicznej, ich zadania oraz możliwości bojowe i zasady wykorzystania

Zadania ogniowego rażenia w systemie walki radioelektronicznej wykonują siły i środki lotnictwa frontowego i marynarki wojennej, okrętów bojowych, wojsk OPK, wojsk desantu oraz nadbrzeżne oddziały raketowo-artyleryjskie. Zwalczają one najważniejsze obiekty radioelektroniczne nieprzyjaciela w rejonie działań bojowych desantu morskiego na zasięg swoich możliwości.

Rażeniu ogniowemu podlegać będą: stanowiska dowodzenia zgrupowań sił morskich, obrony powietrznej, lotnictwa rozpoznawczego i uderzeniowego, związki taktyczne i operacyjne wojsk lądowych, obiekty obrony przeciwdesantowej oraz powietrzne elementy dowodzenia nieprzyjaciela. Ilość środków ogniowych, wydzielonych do wykonania zadań walki radioelektronicznej, zależy będzie od konkretnej zaistniałej sytuacji operacyjno-taktycznej i decyzji dowódcy frontu.

Zadania obezwładniania radioelektronicznego obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela, jako zasadniczego rodzaju aktywnych działań walki radioelektronicznej, realizują specjalne jednostki zakłóceń i dywersji radioelektronicznej. Do nich należą:

- brzegowe oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej;
- specjalne okręty walki radioelektronicznej;
- oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej frontu /armii/, wspierające działania desantu morskiego.

W składzie lotnictwa marynarki wojennej mogą się znajdować samoloty zakłócające. Każdy samolot uderzeniowy i rozpoznawczy posiada indywidualne zestawy walki radioelektronicznej.

Bojowe okręty nawodne i podwodne również posiadają indywidualne zestawy walki radioelektronicznej.

Na rzecz wojsk desantu powietrznego i morskiego będą działać oddziały i pododdziały rozpoznania i zakłóceń radioelektronicznych wojsk OPK oraz pododdziały walki radioelektronicznej wojsk frontu i armii działające bezpośrednio wzdłuż wybrzeża morskiego.

Ilość jednostek walki radioelektronicznej wykorzystywanych do działań operacji desantowej może być różna. Zależy to będzie od szeregu czynników, na przykład od składu desantu powietrznego i morskiego, ogólnego potencjału walki radioelektronicznej wojsk frontu i marynarki wojennej, możliwości wojsk sojuszniczych biorących udział w ogólnej operacji frontowej i innych.

Do realizacji zadań walki radioelektronicznej mogą być wykorzystane różnorodne oddziały i pododdziały.

1. Sily organiczne i przydzielone do zgrupowania desantu morskiego i powietrznego:

- kompanie zakłóceń radiowych UKF dywizji desantowych /DPD, DD i BDSz/;
- kompania zakłóceń radiowych UKF przydzielona z wojsk frontu.

2. Sily wspierające działania bojowe wojsk desantu powietrznego i morskiego:

- batalion walki radioelektronicznej marynarki wojennej;
- batalion zakłóceń operacyjnych ze składu frontowego pułku zakłóceń radiowych;
- batalion zakłóceń radiolokacyjnych wojsk OPK;
- pułk zakłóceń radiowych marynarki wojennej wojsk sojuszniczych;
- pułk walki radioelektronicznej lotnictwa marynarki wojennej wojsk sojuszniczych;
- pułk walki radioelektronicznej armii lotniczej wojsk sojuszniczych.

Ponadto wykorzystywane będą środki walki radioelektronicznej lotnictwa marynarki wojennej i wojsk lotniczych frontu. Marynarka wojenna /flota morską/ będzie wykorzystywać specjalne okręty walki radioelektronicznej, a na okrętach bojowych burtowe stacje zakłóceń aktywnych i urządzenia zakłóceń pasywnych.

Taką ilość jednostek walki radioelektronicznej w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej potwierdziło ćwiczenie "SOJUZ-83" mające charakter koalicyjny, prowadzone z udziałem dowództw, sztabów i wojsk sił zbrojnych Związku Radzieckiego, Polski i NRD.

Orientacyjna ilość środków zakłócających w poszczególnych oddziałach i pododdziałach walki radioelektronicznej przedstawia tabela - załącznik 1 do rozdz. 6.

Kompania zakłóceń radiowych UKF dywizji desantowej przeznaczona jest do obezwładniania systemu łączności dowodzenia siłami lądowymi i powietrznymi obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela. Kompania jest desantowana z wojskami pierwszego rzutu desantu morskiego /rzutu szturmowego/ na środkach desantowo-transportowych marynarki wojennej do rejonu lądowania. W zależności od potrzeb realizuje zakłócenia ze środków desantowo-transportowych w czasie przejścia desantu morzem. Po wysadzeniu kompanii na brzeg rozwija się ona na jednej lub dwóch rubie-

zach bojowych i obezwładnia zakłóceniami wykryte relacje łączności radiowej UKF pododdziałów i oddziałów nieprzyjaciela broniących się na głównych kierunkach uderzenia wojsk desantu. Kompania ugrupowuje się plutonami w jedną linię.

Główny wysiłek zakłóceń skieruje na obezwładnianie łączności dowodzenia kompanii i batalionów oraz kierowania ogniem artylerii i naprowadzania lotnictwa nieprzyjaciela na cele nawodne i naziemne. Zasięg zakłóceń łączności wojsk lądowych wynosi do 30 m, łączności lotnictwa - 80-120 km.

W celu dokładnego wykonania zadań kompania współdziała z kompanią rozpoznania radioelektronicznego dywizji zmechanizowanej biorącej udział w desancie morskim oraz z przydzieloną kompanią zakłóceń radiowych UKF. Współdziałanie realizowane jest w oparciu o wykorzystanie bezpośrednich kierunków łączności radiowej KF pomiędzy stanowiskami dowodzenia wyznaczonych pododdziałów oraz organizowanie stanowisk dowodzenia we wspólnym rejonie.

Zakres współdziałania obejmuje wymianę informacji rozpoznawczych o nieprzyjacielu oraz o efektach zakłóceń radiowych.

Kompania zakłóceń radiowych UKF, przydzielona z wojsk frontu przeznaczone jest do obezwładnienia systemu łączności pododdziałów lądowych i ich środków ogniowych obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela. Kompania jest desantowana środkami desantowo-transportowymi marynarki wojennej do rejonu lądowania i rozwijana na wybrzeżu nieprzyjaciela w ugrupowaniu bojowym sił głównych pierwszego rzutu desantu morskiego wojsk własnych. Kompania zajmuje rubież bojową plutonami i we współdziałaniu z kompanią rozpoznania radioelektronicznego i kompanią zakłóceń dywizji desantowej wspiera radioelektronicznie działania desantu na innych kierunkach uderzeń.

Zasięg zakłóceń łączności radiowej UKF wynosi do 25 km, częstotliwościowo zakres zakłóceń wynosi 20-100 MHz.

Batalion walki radioelektronicznej marynarki wojennej wykonuje zadania obezwładniania łączności radiowej KF i UKF dowodzenia związków taktycznych i oddziałów sił morskich oraz lotnictwa taktycznego nieprzyjaciela. Batalion ugrupowuje się kompaniami na wybrzeżu morskim terytorium wojsk własnych i z reguły nie zmienia swojego położenia. Główny wysiłek zakłóceń koncentruje na kierunku przelotu desantu powietrznego i przejścia desantu morzem. Manewr dokonywany jest kierunkowo i częstotliwościowo zakłóceńową energią elektromagnetyczną. Zasięg zakłóceń radiowych UKF wynosi 50-120 km, KF - 70-700 km.

Batalion współdziała z pododdziałami rozpoznania radioelektronicznego marynarki wojennej wojsk OPK oraz armii działającej wzdłuż wybrzeża morskiego.

Współdziałanie obejmuje wymianę informacji o obiektach radioelektronicznych nieprzyjaciela w celu terminowego rozpoczęcia zakłóceń.

Batalion zakłóceń operacyjnych ze składu frontowego pułku zakłóceń radiowych przeznaczony jest do wsparcia radioelektronicznego działań bojowych desantu powietrznego i morskiego w okresie przelotu i przejścia morzem i po wylądowaniu. Batalion działa w ugrupowaniu bojowym pułku na rubieży odsuniętej od wybrzeża morskiego w odległości 100-150 km. W toku operacji frontowej może być przesunięty do nowego rejonu w obszarze nadmorskim na kierunku głównego uderzenia frontu.

Batalion obezwładnia zakłóceniami systemu łączności radiowej KF dowodzenia związków taktycznych, oddziałów i ich środków ogniowych na wybrzeżu morskim i na wyspach oraz system dowodzenia ugrupowaniami okrętów sił morskich i lotnictwa działających w akwenie Morza Bałtyckiego. Główny wysiłek obezwładniania kierowany jest w danej sytuacji operacyjnej na te obiekty, których funkcjonowanie wywołuje reakcję środków ogniowych nieprzyjaciela. Zasięg zakłóceń radiowych na fali odbitej /przestrzennej/ wynosi 150-1000 km, zakres częstotliwości - 1,5-25,5 MHz.

Batalion zakłóceń operacyjnych współdziała z pułkiem rozpoznania radioelektronicznego frontu i pododdziałami rozpoznania radioelektronicznego marynarki wojennej.

Batalion zakłóceń radiolokacyjnych wojsk OPK, działający na korzyść desantu powietrznego i morskiego, zapewnia osłonę radioelektroniczną wojskom desantu i siłom marynarki wojennej oraz lotnictwu transportowemu w rejonie ześrodkowania, załadowania, podczas przelotu i przejścia desantów morzem, w granicach swego zasięgu. Osłania radioelektronicznie również ważniejsze obiekty marynarki wojennej i rejonny rozróżniany bazowania okrętów nawodnych i podwodnych.

Batalion dyslokowany jest na wybrzeżu, poszczególne jego pododdziały rozpoznania i zakłóceń zajmują rubieże bojowe wzdłuż wybrzeża morskiego i nie wykonuje manewru sprzętem.

Środki zakłóceń radiolokacyjnych batalionu prowadzą aktywne zakłócenia szumowe, impulsowo-odezwowe i mieszane w paśmie częstotliwości fal roboczych 2 i 3 cm. Obezwładniają one samolotowe stacje radiolokacyjne nieprzyjaciela rozpoznania i celnego bombardowania. Zasięg obezwładniania zakłóceniami pokładowych środków radiolokacyjnych nie-

przyjaciela zależy jest przede wszystkim od wysokości lotów jego samolotów i parametrów taktyczno-technicznych stacji zakłócających. W przypadku lotu samolotów na wysokości do 1000 m, może on wynosić 100-150 km, przy wysokości lotu 5000-10000 m wynosi nie mniej niż 300 km. Uwzględniając działania nieprzyjaciela w optymalnych dla niego warunkach, a więc loty samolotów na małych wysokościach, zasięg zakłóceń wynosi 80-100 km.

Batalion zakłóceń radiolokacyjnych współdziała z oddziałami i pododdziałami rozpoznania radiotechnicznego marynarki wojennej.

Na potrzeby współdziałania przewiduje się zorganizowanie bezpośrednich kanałów łączności przewodowej i radiowej. Głównymi zadaniami w zakresie współdziałania są: prowadzenie obserwacji powietrznej w wyznaczonych sektorach rozpoznania nad morzem, powiadamianie o wykrytych obiektach powietrznych i wzajemna wymiana harmonogramów dyżurów środków radiolokacyjnych.

Oddziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej i lotnictwa sił morskich wojsk sojusznicych częścią swoich sił i środków wykonują zadania wsparcia i osłony radioelektronicznej desantu powietrznego i morskigo zgodnie z ustaleniami naczelnego dowódcy zjednoczonych sił zbrojnych oraz sztabu frontu.

Środki walki radioelektronicznej lotnictwa frontowego wykonują zadania z nad własnego terytorium i w strefach akwenu morskigo. Obezwładniają zakłóceniami pracę środków systemu OP oraz łączność radiolinową systemu wojsk lądowych, lotnictwa i sił morskich nieprzyjaciela na kierunku działania desantu. Stosują one zakłócenia aktywne i pasywne. Zakłócenia aktywne są wytwarzane w paśmie częstotliwości fal metrowych, decymetrowych i centymetrowych o zasięgu 100-120 km. Zakłócenia pasywne są realizowane w postaci wystrzelianych z działek lub rakiet, pocisków z elementami odbijającymi promieniowanie radioelektroniczne środków rozpoznawczych nieprzyjaciela.

Środki walki radioelektronicznej marynarki wojennej ze stref dyżurowania i zakłóceń w obszarze morskim osłaniają radioelektroniczne ugrupowania bojowe wydzielonych do operacji desantowej sił morskich floty w tym także przejście /przelot/ desantu powietrznego i morskigo. Obezwładniają zakłóceniami pracę hurtowych środków radioelektronicznych i nazłomnych posterunków dowodzenia systemu OP nieprzyjaciela. Stosują one podobny pod względem struktury sygnału, częstotliwość i zasięgu rodzaj zakłóceń, jak środki walki radioelektronicznej lotnictwa frontowego.

Okręty specjalnie walki radioelektronicznej marynarki wojennej przeznaczone są do realizacji zadań grupowej osłony radioelektronicznej przez aktywne oddziaływanie na wykryte i rozpoznane obiekty radioelektroniczne nieprzyjaciela znajdujące się na morzu, w powietrzu i na lądzie. Działają one w przodzie zasadniczych grup okrętów bojowych Zespołu Osłony Operacyjnej /ZO/ lub osłaniają ich przejście i działania bojowe od strony lądu /wybrzeża/.

Okręty walki radioelektronicznej wyposażone są w różnorodne środki rozpoznania i zakłóceń radioelektronicznych. Najczęściej będą to takie środki jak: stacje rozpoznania radiowego, stacje zakłóceń radiowych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych oraz środki zakłóceń pasywnych.

Bojowe okręty nawodne i podwodne posiadają indywidualne zestawy walki radioelektronicznej, w skład których wchodzi: stacje aktywnych zakłóceń radiowych, urządzenia zakłóceń hydroakustycznych, imitatory okrętów podwodnych, pociski z odbijaczami dipolowymi i źródłami zakłóceń cieplnych, odbijacze kątowe oraz pozorne pułapki imitatorów radiolokacyjnych i na podczerwień odpalanych za pomocą rakiet i min.

Wymienione środki przeznaczone są do uniemożliwienia nieprzyjacielowi określenia klasyfikacji i parametrów ruchu okrętów, zerwania automatycznego śledzenia rakiet i innych pocisków kierowanych, zmniejszenie prawdopodobieństwa rażenia okrętu tymi środkami oraz dla obezwładniania łączności radiowej dowodzenia okrętami i samolotami nieprzyjaciela na szczeblu taktycznym.

Środki walki radioelektronicznej lotnictwa transportowego osłaniają radioelektronicznie jego działanie podczas desantowania wojsk powietrznodesantowych. Należą do nich samoloty wyposażone w stacje aktywnych zakłóceń radiolokacyjnych. Samoloty te dyżurują w strefach nad ugrupowaniem bojowym samolotów lotnictwa transportowego na wysokości przewyższającej to ugrupowanie do 300 m w czasie wysadzania powietrznego desantu operacyjnego. Obezwładniają one zakłóceniami pracę stacji radiolokacyjnych naziemnych i powietrznych posterunków rozpoznania systemu OP nieprzyjaciela.

Wszystkie oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej, wojsk lądowych i lotnictwa wykonują zadania rozpoznania i obezwładniania radioelektronicznego na rzecz wojsk desantu powietrznego i morskiego. Zakres zadań jest różny, stosownie do potrzeb określanych w decyzji dowódcy frontu i wynikających z oceny sytuacji radioelektronicznej.

Działania jednostek i środków walki radioelektronicznej są ściśle koordynowane z działaniem środków ogniowych wykonujących zadania rażenia najważniejszych obiektów radioelektronicznych dowodzenia siłami morskimi i lądowymi nieprzyjaciela.

6.3. Organizacja i planowanie walki radioelektronicznej

Organizacja walki radioelektronicznej jest integralną częścią przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Obejmuje ona następujące działania i przedsięwzięcia^{25/}:

- planowanie walki radioelektronicznej;
- określenie zadań dla wykonawców;
- organizację kierowania i współdziałania siłami i środkami walki radioelektronicznej;
- rozwinięcie sił i środków walki radioelektronicznej oraz przygotowanie ich do wykonania zadań.

Podstawę do organizacji walki radioelektronicznej stanowi decyzja dowódcy frontu /operacji desantowej/, wytyczne szefa sztabu i zarządzenie dotyczące walki radioelektronicznej.

Dowódca frontu jest odpowiedzialny za organizację i koordynację działań walki radioelektronicznej. Główne zadania w tym zakresie przedstawia w swojej decyzji.

W decyzji dotyczącej walki radioelektronicznej dowódca określa: skład ugrupowań sił i środków wydzielonych do realizacji zadań walki radioelektronicznej w operacji, kiedy i na jakie obiekty /systemy/ dowodzenia nieprzyjaciela skupione będą główne wysiłki środków rażenia i radioelektronicznego obezwładniania w poszczególnych etapach operacji, zasadnicze przedsięwzięcia zapewniające stabilne dowodzenie własnymi wojskami oraz przeciwdziałające technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela.

Organizatorem i koordynatorem procesu planowania walki radioelektronicznej w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest szef sztabu. Odpowiada on za przygotowanie danych do decyzji dowódcy, wydaje wytyczne do planowania, akceptuje treść dokumentów planistycznych i wykonawczych.

25/ Radioelektroniczna walka przy zabezpieczeniu bojowych działań VMF na zakrytych teatrach. Wyd. Sztabu Dowództwa MW, 1978, nr TB pf-18976, s.5.

Dokonyuje kontroli gotowości jednostek do wykonania zadań obezwładniania radioelektronicznego i gotowości wojsk do wykonania zadań obrony radioelektronicznej i przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania.

Proces planowania walki radioelektronicznej obejmuje:

- analizę zadań walki radioelektronicznej;
- ocenę sytuacji radioelektronicznej;
- przygotowanie propozycji dla dowódcy do podjęcia decyzji dotyczącej walki radioelektronicznej;
- opracowanie dokumentów planu walki radioelektronicznej;
- przekazanie zadań walki radioelektronicznej wykonawcom. Szefowie rodzajów wojsk i służb są odpowiedzialni za planowanie i realizację przedsięwzięć zapewniających stabilne dowodzenie wojskami własnymi i kierowanie środkami walki. Uczestniczą oni w opracowywaniu przedsięwzięć walki radioelektronicznej z uwzględnieniem rodzaju wojsk i odpowiadają za ich wykonanie zgodnie z decyzją dowódcy.

Bezpośrednim wykonawcą w całościach organizacji walki radioelektronicznej jest oddział walki radioelektronicznej sztabu frontu.

Oddział walki radioelektronicznej wspólnie z przedstawicielami innych komórek sztabowych walki radioelektronicznej poszczególnych rodzajów wojsk tworzy wspólny organ planowania i kierowania. Z jego składu wydziela się zespół do bezpośredniego kierowania przedsięwzięciami walki radioelektronicznej w poszczególnych etapach operacji desantowej. Wchodzi on w skład grupy operacyjnej planowania desantu /operacyjnej grupy desantowej/ i stanowi fachowy organ szefa sztabu w całościach planowania i koordynowania zadań walki radioelektronicznej. Zespół wypracowuje koncepcję organizacji i prowadzenia walki radioelektronicznej, udziela fachowej pomocy zainteresowanym komórkom dowództwa wojsk desantu. Zespół wykonuje niezbędne dokumenty planistyczne i wykonawcze do prowadzenia walki radioelektronicznej w toku przygotowania i trwania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Zespół walki radioelektronicznej dowództwa operacyjnej grupy desantowej w okresie planowania operacji przy współpracy z innymi komórkami i szefostwami rodzajów wojsk, w wyniku dokonanej analizy i oceny sytuacji radioelektronicznej wypracowuje koncepcję prowadzenia walki radioelektronicznej w operacji.

Koncepcja prowadzenia walki radioelektronicznej po zatwierdzeniu przez dowódcę operacyjnej grupy desantowej jest przenoszona w formie zadań dla wojsk do planu walki radioelektronicznej.

Plan walki radioelektronicznej opracowywany jest graficznie na mapie z legendą w formie opisowej. Na mapie planu odzwierciedla się:

- linie rozgraniczenia, stanowiska dowodzenia, zadania związków taktycznych marynarki wojennej, możliwe rubieże spotkania z nieprzyjacielem;

- brzegowe i okrętowe stanowiska dowodzenia i obiekty radioelektroniczne nieprzyjaciela;

- planowane uderzenia i działania sił marynarki wojennej w zakresie opanowania /zniszczenia/ punktów kierowania i obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela;

- rejony, zadania, czas gotowości i sposób działania brzegowych jednostek i okrętów walki radioelektronicznej;

- rejony, zadania, czas gotowości i sposób działania armijnych i lotnictwa frontowego przeznaczonych do wsparcia działań desantu morskiego;

- zadania obezwładniania i niszczenia obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela przez wojska rakietowe i artylerię sił lądowych, lotnictwo, artylerię marynarki wojennej i desanty taktyczne w czasie lądowania i po wylądowaniu desantu morskiego;

- rejony, zadania i sposób działania jednostek walki radioelektronicznej po wylądowaniu desantu powietrznego i morskiego;

- przedsięwzięcia w zakresie obrony radioelektronicznej i przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela.

W legendzie do planu walki radioelektronicznej przedstawia się wnie-
ski z oceny sytuacji radioelektronicznej, cele i zadania walki radio-
elektronicznej, a w razie potrzeby udokumentuje się je odpowiednimi
kalkulacjami.

Plan walki radioelektronicznej jest jednym z podstawowych dokumen-
tów planu operacji, podpisuje go szef sztabu i szef walki radioelek-
tronicznej, a zatwierdza dowódca frontu /dowódca operacji desantowej/.
Sohemat 20.

Zadania wynikające z planu walki radioelektronicznej i sposób ich
realizacji przekazuje się wojskom za pomocą zarządzeń dotyczących wal-
ki radioelektronicznej dla związków taktycznych i zarządzeń bojowych
dla jednostek walki radioelektronicznej, według określonych ustaleń.

Plan walki radioelektronicznej w toku operacji jest uzupełniony i
uściślony, stosownie do warunków zaistniałej sytuacji i wytycznych
dowódcy i szefa sztabu.

Oprócz tego zagadnienia walki radioelektronicznej w niezbędnym za-
kresie są opracowywane i ujmowane w innych dokumentach planistycznych

dotyczących i takich jak: plany użycia rodzajów wojsk, maskowania operacyjnego, dowodzenia i łączności.

Kierowanie walką radioelektroniczną w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w zależności od etapów operacji, realizowane jest okresowo z dwóch stanowisk dowodzenia, pomocniczego stanowiska dowódcy frontu /PSD/ i stanowiska dowodzenia dowódcy zespołu sił lądowania /ZSL/.

Kierują oni walką radioelektroniczną poprzez oficerów zespołu walki radioelektronicznej w dwóch etapach: przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, to jest ześrodkowania wojsk desantu w rejonie wyjściowym do desantowania oraz załadowania wojsk desantu na okręty desantowe i transportowe; wykonania zadań przez wojska desantowe na lądzie.

Podczas przechodzenia desantu morzem kierowanie walką radioelektroniczną realizowane jest przez zespół oficerów marynarki wojennej z SD na specjalnie przygotowanym okręcie /okręcie flagowym floty morskiej/. Zarówno w jednym jak i w drugim wypadku, kierowanie odbywa się sposobem scentralizowanym.

Głównym zadaniem zespołu kierującego jest koordynowanie wszystkich aktywnych działań radioelektronicznych z uderzeniami ogniowymi i działaniami bojowymi wojsk oraz z przedsięwzięciami obrony radioelektronicznej i przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela. /Załącznik 2 do rozdz. 6/.

Organizacja współdziałania polega na skoordynowaniu wysiłków pod względem celu, miejsca i czasu pomiędzy wszystkimi jednostkami walki radioelektronicznej, rozpoznaniem radioelektronicznym, wojskami rakietowymi i artylerią, obrony przeciwlotniczej i OPK, a także z lotnictwem i siłami marynarki wojennej, które są zaangażowane w wykonanie zadań walki radioelektronicznej. Koordynowane są również przedsięwzięcia obrony radioelektronicznej, a szczególnie w zakresie utajnionej pracy środków łączności i kompatybilności elektromagnetycznej.

Współdziałanie organizuje się w podległych organach sztabowych i jednostkach walki radioelektronicznej oraz ze współdziałającymi komórkami organizacyjnymi sztabu, rodzajami wojsk i z sąsiadami^{26/}.

Organizacja współdziałania w podległych komórkach organizacyjnych sztabów i jednostek zakłóceń obejmuje:

26/ Współdziałanie w procesie organizacji i prowadzenia walki radioelektronicznej /front, armia/. Wyd. Gł. Zarządu Szkol. Boj. MON. Warszawa 1982 r. Nr TB 020922, rozdz. II s.7-9.

- przekazanie i udoładnienie na czas zadań oraz uzgodnienie sposobu ich realizacji;

- ustalenie niezbędnych sygnałów umożliwiających skuteczne reagowanie na czas, miejsce i rodzaj realizowanych przedsięwzięć;

- ustalenie wymagań dotyczących rodzaju, ilości, formy i treści sporządzonych dokumentów;

- określenie sposobu przekazywania informacji.

Organizacja współdziałania z poszczególnymi komórkami organizacyjnymi sztabu i szefostwami rodzajów wojsk obejmuje:

- uzgodnienie zakresu wykonywanych zadań z uwzględnieniem czasu, miejsca oraz ilości przewidywanych sił i środków;

- ustalenie zakresu oraz sposobu zdobywania i przekazywania niezbędnych informacji o nieprzyjacielu oraz wojskach własnych;

- ustalenie zakresu problematyki dotyczącej walki radioelektronicznej, która powinna być uwzględniona w dokumentach poszczególnych rodzajów wojsk;

- przekazanie do wiadomości obowiązujących sygnałów;

- określenie zakresu kompetencji.

Organizacja współdziałania z sąsiadami dotyczy uzgodnień w zakresie:

- przedsięwzięć realizowanych wspólnie w ramach obrony radioelektronicznej i przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela;

- wymiany informacji i udzielania wzajemnej pomocy.

Rozwijanie sił i środków walki radioelektronicznej polega na wprowadzeniu oddziałów i pododdziałów walki radioelektronicznej do rejonów wyjściowych, rozwinięciu systemu dowodzenia i łączności, zorganizowaniu śledzenia środków radioelektronicznych nieprzyjaciela i w razie potrzeby uzupełnienia stanu osobowego, sprzętu technicznego i środków transportowych. Przy tworzeniu ugrupowania sił i środków walki radioelektronicznej uwzględnia się zaistniałą sytuację operacyjną i radioelektroniczną.

6.4. Prowadzenie walki radioelektronicznej

Charakter zadań walki radioelektronicznej i sposób ich realizacji w poszczególnych etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej będzie jakościowo różny. Dla osiągnięcia celu walki radioelektronicznej w poszczególnych etapach operacji wymagane jest wykonanie następujących zasadniczych zadań:

a/ W okresie przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej:

- osłony radioelektronicznej wojsk, środków desantowych i rubieży terenowych biorących udział i wykorzystywanych w operacji desantowej przed rozpoznaniem i uderzeniami środków napadu powietrznego nieprzyjaciela;

- przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania lotnictwa i sił morskich nieprzyjaciela;

- obrony radioelektronicznej systemu dowodzenia wojsk desantu powietrznego i morskiego.

Zadania walki radioelektronicznej w okresie przygotowywania operacji wynikają ze sposobów działania nieprzyjaciela i położenia wojsk własnych. W tym okresie nieprzyjaciel będzie prowadził intensywne rozpoznanie powietrzne środkami lotnictwa taktycznych sił powietrznych oraz lotnictwa bazowego i pokładowego sił morskich. Będzie on również prowadził rozpoznanie środkami wojny radioelektronicznej sił morskich.

Niezależnie od tych działań, na rzecz sił morskich nieprzyjaciela mogą funkcjonować systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, a w szczególności system PLSS. Wszystkie wymienione rodzaje rozpoznania będą rozpoznaniem radioelektronicznym prowadzonym środkami radiowymi, radiolinowymi i radiolokacyjnymi.

Objektami rozpoznania prowadzonego przez nieprzyjaciela będą środki radioelektroniczne systemu dowodzenia związków taktycznych i oddziałów desantu powietrznego i morskiego, rejony rozmieszczenia środków desantowych i transportowych, rejony wyjściowe wojsk powietrzno-desantowych do desantowania oraz wojska desantu morskiego w czasie załadowywania ich na okręty desantowe i transportowe.

Wyniki uzyskane z rozpoznania będą wykorzystywane przez nieprzyjaciela do natychmiastowego wykonania uderzeń ogniowych na obiekty desantu powietrznego i morskiego oraz przygotowania przez niego silnej obrony powietrznej i przeciwdesantowej.

Zasadnicze zadania walki radioelektronicznej będą realizować oddziały i pododdziały wojsk OPK i marynarki wojennej rozwinięte na wybrzeżu morskim.

Pododdziały walki radioelektronicznej wojsk OPK w ramach osłony radioelektronicznej prowadzą ciągłe rozpoznanie radioelektroniczne nieprzyjaciela; systemów dowodzenia siłami i środkami napadu powietrznego i systemów radionawigacyjnych. Utrzymują gotowość do prowadzenia zakłóceń radioelektronicznych.

Pododdziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej rozwinięte na wybrzeżu morskim, we współdziałaniu z pododdziałami wojsk OPK i armii - frontu prowadzącej operację wzdłuż wybrzeża morskiego prowadzą rozpoznanie radioelektroniczne. Główny wysiłek rozpoznania skierowany jest na wykrywanie i lokalizowanie środków radioelektronicznych systemu dowodzenia sił morskich nieprzyjaciela.

Przeciwdziałanie technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela ukierunkowane jest na wprowadzenie ograniczenia w wykorzystaniu środków radioelektronicznych, maskowanie wojsk i obiektów, a w tym głównie rejonów rozśrodkowanych baz okrętowych i SD, rejonów ześrodkowania wojsk i rejonu wyjściowego do desantowania; obezwładnianie zakładnicami technicznych środków rozpoznania nieprzyjaciela i systemów kierowania nimi; tworzenie pozornych obiektów i środków radioelektronicznych; wykonanie przedsięwzięć w zakresie dezinformacji.

Udział w wykonaniu tych przedsięwzięć oprócz pododdziałów walki radioelektronicznej wojsk OPK i marynarki wojennej biorą: wydzielone siły i środki wojsk inżynieryjnych do wykonania maskowniczych prac inżynieryjno-saperskich oraz maskowania za pomocą dobijaczy kątowych rejonów dróg, dróg i elementów ugrupowania bojowego wojsk; wydzielone siły i środki wojsk łączności do pozoracji i dezinformacji radioelektronicznej oraz wydzielone pododdziały wojsk chemicznych do zadymiania wyznaczonych rejonów i obiektów.

Przeciwdziałanie systemowi PLSS może być realizowane za pomocą zakładnic radioelektronicznych przeznaczonych do obezwładniania pracy pokładowych środków radioelektronicznych samolotów naprowadzających, zakładnic radiowych UKF do obezwładnienia łączności samolotów rozpoznawczych z naziemnymi ośrodkami dowodzenia i przetwarzania danych oraz zakładnic radionawigacyjnych do obezwładnienia łączności samolotów rozpoznawczych z naziemnymi punktami radionawigacji.

Obronę radioelektroniczną systemu dowodzenia wojsk własnych desantów /powietrznego i morskiego/ realizują wszyscy użytkownicy technicznych środków łączności. Treścią tego zadania będzie maksymalne ograniczenie pracy środków łączności. Działania te koordynuje szefostwo wojsk łączności /zespół oficerów łączności/.

Kierowanie walką radioelektroniczną z zasady realizowane jest z punktu dowodzenia na pomocniczym stanowisku dowodzenia frontu /PSD/.

b/ W okresie przejścia sił desantu morskiego morzem i przelotu desantu powietrznego i morskiego przed uderzeniami środków napadu powietrznego nieprzyjaciela:

- obezwładnienie radioelektroniczne systemów dowodzenia i kierowania uzbrojeniem sił morskich, obrony powietrznej i obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;

- rażenia ogniem stanowisk dowodzenia i innych ważnych obiektów radioelektronicznych zgrupowań sił morskich i obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;

- obrony radioelektronicznej systemu dowodzenia wojsk desantu powietrznego i morskiego.

Wszystkie zadania realizowane będą w sposób kompleksowy z równoczesną koncentracją wysiłku na wspólnych celach.

Zadania osłony radioelektronicznej wykonują oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej wojsk OPK, marynarki wojennej i lotnictwa frontowego. Prowadzą one ciągłe rozpoznania i obezwładnianie zakłóceniami pokładowych środków radioelektronicznych samolotów nieprzyjaciela na kierunkach działania desantu powietrznego i morskiego. Główną rolę w tych działaniach odgrywają siły i środki marynarki wojennej na morzu; okręty specjalne walki radioelektronicznej, okręty bojowe ze środkami walki radioelektronicznej oraz środki walki radioelektronicznej lotnictwa marynarki wojennej. Brzegowe środki rozpoznania i zakłóceń zapewniają osłonę radioelektroniczną na zasięg możliwości technicznych posiadanego sprzętu. Jednocześnie okręty walki radioelektronicznej zapewniają osłonę sił desantu morskiego przed atakiem okrętów podwodnych nieprzyjaciela za pomocą zakłóceń hydroakustycznych.

Obezwładnianie radioelektroniczne wykonują jednostki zakłóceń radiowych frontu częścią swoich sił, brzegowe pododdziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej, środki walki radioelektronicznej okrętów specjalnych i bojowych oraz pododdziały zakłóceń radiowych transportowane do rejonów desantowania.

Jednostki frontowe obezwładniają zakłóceniami na falach odbitych /przestrzennych/ z zasady brzegowy i morski system łączności radiowej KF dowodzenia związków taktycznych okrętów i lotnictwa sił morskich nieprzyjaciela.

Środki walki radioelektronicznej marynarki wojennej i pododdziały zakłóceń radiowych desantu obezwładniają wykryte relacje łączności radiowej KF i UKF rozpoznania, dowodzenia i wskazywania celów sił morskich nieprzyjaciela. Obezwładnianie radioelektroniczne jest ściśle zsynchronizowane z rażeniem ogniowym.

Obiektami rażenia ogniowego będą: okręty nawodne i podwodne, flagowe okręty dowodzenia, samoloty i śmigłowce sił morskich.

Wykonawcami zadań rażenia ogniowego będą: okrętowe grupy poszukiwająco-uderzeniowe, związki taktyczne i oddziały lotnictwa frontowego, OPK oraz okręty bojowe marynarki wojennej.

W kompleksowym zwalczaniu środków napadu powietrznego nieprzyjaciela, powinny być koordynowane działania bojowe pododdziałów zakłóceń radiolokacyjnych, oddziałów rakiet i artylerii OPL i lotnictwa myśliwskiego. Działania bojowe w jednej strefie będą prowadzone sposobem równoczesnego oddziaływania zakłóceniami i ogniem na wspólne cele lub drogą podziału celów. Koncentracja wysiłku na wspólnych celach ma miejsce głównie podczas zwalczania celów grupowych. Podział celów będzie stosowany przy niedostatecznej ilości środków ogniowych. W tym wypadku pododdziały zakłóceń radiolokacyjnych obezwładniają w pierwszej kolejności cele, które nie są rażone ogniem.

Taki sposób działania wymaga również dokładnej organizacji współdziałania, bowiem obezwładnianie pokładowych środków radioelektronicznych nieprzyjaciela może jednocześnie utrudnić naprowadzanie własnego lotnictwa.

Działania bojowe na zasadzie współdziałania w różnych strefach będą prowadzone sposobem koncentracji wysiłków środków zakłóceń, rakiet i artylerii przeciwlotniczej oraz lotnictwa myśliwskiego na tych samych celach szeregowo, w miarę zbliżania się tych celów do strefy oddziaływania. W tym działaniu wymagane jest dokładne określenie zewnętrznej granicy stref działania oddziałów i pododdziałów. Lotnictwo myśliwskie będzie niszczyć cele poza granicami strefy, w której jednostki rakiet i artylerii przeciwlotniczej oraz pododdziały zakłóceń radiolokacyjnych będą działać bez ograniczeń.

W obronie radioelektronicznej główną uwagę zwraca się na zapewnienie ciągłości dowodzenia zgrupowaniami i pojedynczymi okrętami. Realizuje się przedsięwzięcia obronne okrętowych środków łączności przed sterowanymi i naprowadzającymi się na emisję elektromagnetyczną rakietami nieprzyjaciela. Środki radiowe okrętów nawodnych i podwodnych wykorzystuje się zgodnie z zasadami ograniczonej pracy i zastosowaniem aparatury szybkiej transmisji.

Kierowanie walką radioelektroniczną realizuje się ze stanowiska dowodzenia ZSL, które może znajdować się na okręcie flagowym wydzielonych sił floty.

o/ W okresie walki o lądowanie i wykonanie zadań przez wojska desantu morskiego na lądzie, natychmiast po ich wysadzeniu na brzeg organizuje się:

- przeciwdziałanie technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela;
- osłonę radioelektroniczną sił głównych desantu morskiego na brzegu i osłonę wodnego rejonu lądowania;
- obezwładnianie radioelektroniczne systemów dowodzenia wojskami i kierowanie środkami walki nieprzyjaciela w rejonie lądowania i w głębi lądu;
- rażenie ogniowe punktów dowodzenia i innych obiektów radioelektronicznych sił morskich i wojsk lądowych nieprzyjaciela na wybrzeżu i w głębi terytorium;
- obronę radioelektroniczną własnego systemu dowodzenia.

Zadania przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania nieprzyjaciela realizują: okręty specjalne i bojowe marynarki wojennej, lotnictwo bazowe i pokładowe marynarki wojennej oraz pododdziały zakłóceń radiowych lądujące na brzegu.

Okręty specjalne z oddziału obrony wodnego rejonu /OWR/ lądowania obezwładniają zakłóceniami radioelektronicznymi pracę środków systemu kierowania rozpoznaniem nieprzyjaciela. Działania te dotyczą szczególnie rozpoznania radiowego i radiolokacyjnego - morskiego /okrętowego i lotniczego /powietrzanego/ lotnictwa taktycznych sił powietrznych/ oraz radiowego prowadzonego środkami wojny radioelektronicznej wojsk lądowych.

Okręty bojowe z rejonów ogniowego manewrowania swoim uzbrojeniem raketowo-artyleryjskim oraz lotnictwo sił morskich ze stref dyżurowania w powietrzu zwalozają posterunki obserwacji nawodnej oraz punkty dowodzenia na okrętach sił morskich. W głębi lądu obezwładniają i niszczą posterunki rozpoznania radioelektronicznego i punkty dowodzenia pododdziałów walki radioelektronicznej wojsk lądowych nieprzyjaciela. Zadania ogniowe wykonywane są przez wydzielone siły i środki na zasięg ich możliwości.

Pododdziały zakłóceń radiowych podczas lądowania, w ruchu i po rozwinięciu się na brzegu, obezwładniają system kierowania naziemnym rozpoznaniem radioelektronicznym oddziałów obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela.

Jednocześnie z rażeniem ogniowym i obezwładnieniem radioelektronicznym elementów systemu rozpoznania i kierowania nim, prowadzona jest dezinformacja radiowa na drugorzędnych i pozornych kierunkach działań sił morskich marynarki wojennej. Udział w niej biorą wydzielone z wojsk łączności siły i środki łączności oraz środki zakłóceń imitujących marynarki wojennej.

Kolejne zadania walki radioelektronicznej: osłona radioelektroniczna, obezwładnianie radioelektroniczne i rażenie ogniowe, powinny być realizowane jednocześnie, sposobem kompleksowym.

Osłonę radioelektroniczną sił głównych desantu morskiego na brzegu i osłonę wodnego rejonu lądowania zapewniają okręty specjalne walki radioelektronicznej i lotnictwo marynarki wojennej. Prowadzą one rozpoznanie, zakłócenia radiolokacyjne i radionawigacyjne samolotowych i okrętowych urządzeń rozpoznania, kierowania i celnego uderzenia nieprzyjaciela. Obezwładniają radioelektronicznie również wybrane obiekty nieprzyjaciela, stanowiące ważne ogniwa systemów rozpoznawczo-uderzeniowych.

Podczas obezwładniania systemu PLSS oddziałują zakłóceniami radiolokacyjnymi na pokładowe urządzenia radioelektroniczne samolotów rozpoznawczych typu TR-1 i samolotów naprowadzania powietrznego, a także zakłóceniami radionawigacyjnymi na naziemne posterunki radionawigacyjne. Jednocześnie z obezwładnianiem radioelektronicznym lotnictwo marynarki wojennej i lotnictwo frontowe, uderzeniami rakiet i ogniem pokładowej broni maszynowej, zwalczą samoloty rozpoznawcze, naprowadzające i szturmowe oraz ośrodek dowodzenia i przetwarzania danych systemu PLSS.

Obezwładnienie systemu ASSAULT-BREAKER, który może również działać na rzecz sił morskich nieprzyjaciela realizują okręty walki radioelektronicznej i samoloty marynarki wojennej. W ramach osłony radioelektronicznej obezwładniają one zakłóceniami radiolokacyjnymi i radionawigacyjnymi pokładowe środki radioelektroniczne samolotu wczesnego wykrywania i naprowadzania. Równocześnie, kompleksowo prowadzi działalność bojową lotnictwo, które zwalczą ogniowo samolot wczesnego wykrywania oraz naziemne centrum kierowania systemem ASSAULT-BREAKER. Zasięg zakłóceń radiolokacyjnych i radionawigacyjnych wynosi 80-300 km.

Zadania obezwładniania radioelektronicznego systemu dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki nieprzyjaciela realizują: okręty specjalne i bojowe marynarki wojennej, pododdziały zakłóceń radiowych znajdujące się w składzie desantu morskiego, brzegowe pododdziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej oraz pododdziały zakłóceń operacyjnych frontu.

Środki aktywnych zakłóceń radioelektronicznych marynarki wojennej obezwładniają system dowodzenia zgrupowania i pojedynczych okrętów sił morskich oraz oddziałów obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela na wybrzeżu. Zakłócenia emitowane są w zakresie UKF - na odległość do 50 km.

Środki pasywnych zakłóceń radioelektronicznych stanowią indywidualną ochronę okrętów przed rakietami z radiolokacyjnym układem naprowadzania oraz rakietami z układami przystosowanymi do pracy na podczerwiń i laserowymi nieprzyjaciela.

Pododdziały zakłóceń radiowych desantowane w składzie pierwszego rzutu desantu morskiego - kompania zakłóceń radiowych UKF dywizji desantowej i kompania zakłóceń radiowych UKF, przydzielona z wojsk frontu - są wykorzystywane w pełni dopiero po wylądowaniu. Mogą one w razie konieczności prowadzić zakłócenia również z okrętów podczas desantowania, ale warunki manewru zwłaszcza pod kątem ukierunkowania energii zakłócającej, będą utrudnione i uzależnione od położenia i kursu okrętów bojowych.

Kompanie zakłóceń radiowych UKF po wysadzeniu na brzeg są z reguły wykorzystywane w sposób zdecentralizowany, plutonami. Plutony zakłóceń radiowych wspierają radioelektronicznie działania bojowe poszczególnych oddziałów desantowych na kilku kierunkach natarcia. Obezwładniają one zakłóceniami system łączności radiowej UKF nieprzyjaciela na głównym i innych kierunkach działań bojowych desantu **powietrzno-morskiego**.

Działania bojowe kompanii zakłóceń radiowych UKF pod względem zadań i sposobów manewru w głębi terytorium nieprzyjaciela są analogiczne jak w typowych, lądowych działaniach zaczepnych - operacji armijnej. Pododdziały zakłóceń radiowych UKF współdziałają z kompaniami rozpoznania radioelektronicznego dywizji będących w zgrupowaniu desantu morskiego.

Zakłócenia radiowe są zsynchronizowane z ogniem artylerii i broni maszynowej wojsk podczas obezwładniania i niszczenia punktów dowodzenia i innych ważnych obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela.

Brzegowe pododdziały walki radioelektronicznej marynarki wojennej i pododdziały zakłóceń operacyjnych frontu wykonują zadania obezwładniania za pomocą zakłóceń radiowych KF na falach przestrzennych. Obezwładniają one system łączności radiowej dowodzenia sił morskich i oddziałów obrony przeciwdesantowej wojsk lądowych nieprzyjaciela. Zadania wykonują z rejonów w ugrupowaniu bojowym wojsk własnych prowadzących operację wzdłuż wybrzeża morskiego.

Zadania rażenia ogniowego punktów dowodzenia i innych obiektów radioelektronicznych sił morskich i wojsk lądowych nieprzyjaciela wykonują: okrętowe grupy poszukująco-uderzeniowe, okręty oddziału zespołu wsparcia ogniowego, lotnictwo morskie, specjalne okręty OPL lotnictwo

dalekiego zasięgu i lotnictwo frontowe, wojska raketowe i artyleria związków taktycznych będących w składzie desantu morskiego.

Wymienione rodzaje wojsk i środków ogniowych realizują zadania walki radioelektronicznej równocześnie w toku ogólnej działalności ogniowej. Najważniejsze zadania w okresie lądowania desantu powietrznego i morskiego wykonują okręty oddziału zespołu wsparcia ogniowego i lotnictwo. Obezwładniają i niszczą one punkty dowodzenia i kierowania ogniem obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela na wybrzeżu, a także wykryte okręty dowodzenia sił morskich i powietrzne punkty dowodzenia. W tym celu ustala i określa się środki dyżurne do zwalozania obiektów radioelektronicznych.

W działaniach bojowych wojsk po wysadzeniu ich na terytorium nieprzyjaciela, główne zadania ogniowe walki radioelektronicznej realizuje lotnictwo frontowe i dalekiego zasięgu, wojska raketowe i artyleria oraz inne środki ogniowe związków taktycznych i oddziałów desantu morskiego.

Obiektami obezwładniania i niszczenia ogniowego będą wykryte punkty dowodzenia, węzły łączności, punkty kierowania ogniem artylerii oddziałów wojsk lądowych nieprzyjaciela, a także elementy systemu wojny radioelektronicznej i systemu OPL oraz środki łączności i dowodzenia na lotniskach i lądowiskach.

Niektóre obiekty radioelektroniczne nieprzyjaciela mogą być obezwładniane i niszczone w wyniku działalności ogniowej oddziałów wydzielonych grup dywersyjno-rozpoznawczych i desantów taktycznych.

Aby prowadzona walka radioelektroniczna przynosiła oczekiwane efekty rażenie ogniowe powinno być koordynowane z obezwładnianiem radioelektronicznym i uderzeniami wojsk.

Zadania obrony radioelektronicznej własnego systemu dowodzenia są takie same, jak w poprzednich etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Kierowanie walką radioelektroniczną realizowane jest z punktu dowodzenia pomocniczego stanowiska dowodzenia /PSD/ frontu - dowódcy operacji desantowej.

UDZIAŁ SIŁ I ŚRODKÓW WALKI RADIOELEKTRONICZNEJ
W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

Lp.	Jednostka WRE	Stacji zakłóceń radio- wych	Stacji zakłóceń r/lin.	Stacji zakłóceń r/lokac.	Stacji zakłóceń r/nawig.	Razem
A. Jednostki organiczne i przydzielone do zgrupowania desantu morskiego						
1	Kompania zakłóceń radiowych UKF /dywizji desan- towej/	6	4			10
2	Kompania zakłóceń radiowych UKF /przydzielona z wojsk frontu/	7	3			10
B. Jednostki wspierające działania bojowe desantu morskiego						
1	Batalion WRE MW WP	12 KF 6 UKF				18
2	Batalion zakłóceń operacyjnych /ze składu front. pZR/	12				12
3	Batalion zakłóceń radiolokacyjnych wojsk OPK	9		9		18
4	Pułk zakłóceń ra- diowych MW wojsk sojuszniczych	18 KF 6 UKF				24
5	Pułk WRE lotnic- twa MW wojsk so- juszniczych /TU-16P/			88		88
6	Pułk WRE armii lotniczej wojsk sojuszniczych /część sił/			36		36
	Ogółem	42 KF 34 UKF	7	133		216

ZADANIA WALKI RADIOELEKTRONICZNEJ W KOMPLEKSOWYM BOMBIERSTWIE OGNIOWYM
PODZAS MORSKIEJ / POWIETRZNO-MORSKIEJ / OPERACJI DESANTOWEJ

Grupa celów	Wykonawca	Ogniove zabezpieczenie przejścia morzem			Ogniove zabezpieczenie rozwińnięcia sił zespołu lądowania			Ogniove przygotowanie desantowania				Ogniove wsparcie działań bojowych wojsk desantu					
		-16	-10	-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4				
Środki napadu jądrowego	WRE	Przewodzenie rozpoznania RE systemu kierowania środkami napadu jądrowego npla									Razenie ogniem SD i obezwładnianie pracy środków RE systemu kierowania środkami napadu jądrowego npla						
	WLot.F	10s/1															
Środki opt. i lotniska	WRE	Przewodzenie rozpoznania środków radiolokacyjnych			Razenie ogniem naziemnych stacji radiolokacyjnych. Zmasowane obezwładnianie RE /aktywne i pasywne/ naziemnych RLS środkami lotniczymi.			Obezwładnianie systemów radionawigacyjnych									
	WLot.F	56s/1															
Środki rozpoznania	WRE	Przewodzenie rozpoznania RE systemu kierowania rozpoznaniem npla. Obezwładnianie pokładowych, samolotowych RLS obserwacji naziemnej i nawodnej			Obezwładnianie RE systemu kierowania rozpoznaniem. Przewodzenie bankowania i dezinformacji RE			Niszczenie ogniem wykrytych posterunków rozpoznania. Obezwładnianie systemu radiowego kierowania rozpoznaniem. Obezwładnianie pokładowych, samolotowych środków rozpoznania RE npla									
	WLot.MW	24s/1															
Odcinki desantowania	WRE	Przewodzenie rozpoznania RE /morskiego i powietrznego/						Obezwładnianie systemów radiowych dowodzenia wojskami npla. Razenie ogniem SD i innych obiektów RE wojsk lądowych na wybrzeżu. Obezwładnianie pokładowych, samolotowych środków RE npla w osłonie sił głównych desantu morskiego na morzu, na brzegu i wodnego rejonu lądowania przed rozpoznaniem i uderzeniami środków napadu powietrznego									
	WRHA							82s/1			28s/1			6s/1 30 2s/1 30			
	WLot.MW																
Artyleria	WRE							Obezwładnianie systemów radiowych i radiolokacyjnych kierowania środkami walki npla			Razenie ogniem SD i TKO artylerii npla. Obezwładnianie RE systemu rozpoznania i kierowania ogniem art.						
	WRHA	10s/1						14s/1									
Rejony umocnione	WRE	Przewodzenie rozpoznania RE /morskiego i powietrznego/						Przewodzenie dywersji radiowej w połączeniu z propagandą specjalną. Niszczenie środków łączności przez grupy specjalne /dywersyjno-rozpoznawcze/									
	MW	32s/1															
System dowodzenia	WRE	Obezwładnianie łączności radiowej zgrupowania sił morskich npla						Obezwładnianie łączności radiowej systemu dowodzenia siłami obrony przeciwdesantowej npla. Przewodzenie dywersji radiowej			Obezwładnianie łączności radiowej batalionów, brygad i samodzielnych oddziałów obrony npla. Opanowywanie SD i innych obiektów RE przez OW, desanty takt. i GS						
	WRHA	Lotnictwo						32s/1 MW			16s/1 MW			20 8s/1 4s/1 W Lot.F			
Odwody i drugorzuty	WRE							Ob. zwładnianie pracy środków RE, głównie nadajnikami zakłócającymi jednorazowego użycia			Obezwładnianie pracy środków RE. Przewodzenie dywersji radiowej						
	WRHA	Lotnictwo						18r/k WLot.F			15 24s/1 WLot.F 16s/1 WLot.MW			16s/1 20 8s/1 WLot.MW			

7. ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/
OPERACJI DESANTOWEJ W RAMACH OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU
NA KIERUNKU NADMORSKIM

7.1. Właściwości planowania i organizowania łączności w morskiej
/powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Specyfikę planowania i organizowania łączności w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej określa: różny czas i warunki, w jakich odbywać się będzie jej planowanie i prowadzenie; udział w operacji wszystkich rodzajów sił zbrojnych /wojsk lądowych, marynarki wojennej, wojsk lotniczych i OPK/ i rodzajów wojsk; koalicyjny charakter działań; specyficzne okresy działań desantowych; a w nich niezbędne i konieczne zmiany podporządkowania; złożona organizacja dowodzenia i łączności spowodowana doraźnym powoływaniem organów dowodzenia i tworzeniem składu zgrupowań desantowych, a także wydzielaniem sprzętu łączności na potrzeby dowodzenia i współdziałania, a ponadto szczególne wymagania stawiane łączności w różnych okresach działań.

Planowanie łączności na potrzeby prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej odbywa się z reguły w czasie pokoju. Jest to podyktowane złożonością zadań planistycznych i organizacyjnych oraz ich dużą czaso- i pracochłonnością, wynikającą z konieczności uzgadniania wielu problemów i zagadnień z dowództwami rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb frontu.

Łączność w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej planuje i organizuje w czasie pokoju Szefostwo Wojsk Łączności MON z udziałem przedstawicieli marynarki wojennej, lotnictwa oraz wojsk obrony powietrznej kraju /nadmorskiego korpusu OPK/ ustalając zasadniczo re-

łącze łączności, siły i środki do ich organizacji oraz opracowuje plan łączności i niezbędne dokumenty organizacyjno-eksploatacyjne. Wyciągi z tych dokumentów przesyłane są zainteresowanym dowództwom i jednostkom /wojsk lądowych, wojsk lotniczych, marynarki wojennej i wojsk OPK/. Stanowią one podstawę planowania łączności w dowództwach tych rodzajów sił zbrojnych oraz wojsk i służb, a także w jednostkach wojskowych. W chwili zagrożenia lub wybuchu wojny dokumenty te są aktualizowane i dostosowywane do aktualnej sytuacji i planów operacyjnych.

Planowanie łączności do morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej może odbywać się także w okresie wojny, z reguły bezpośrednio przed operacją i wówczas prowadzi je zespół oficerów łączności frontu.

Podstawę do rozpoczęcia planowania operacji desantowej, a tym samym planowanie łączności, stanowi dyrektywa Naczelnego Dowódcy ZSZ ZTDW i wytyczne Szefa Sztabu Generalnego lub dyrektywa operacyjna dowództwa ZSZ ZTDW i decyzja dowódcy frontu. Oprócz wyżej wymienionych dyrektyw i decyzji dowódcy frontu podstawę planowania i organizacji łączności stanowią wytyczne szefa sztabu frontu do organizacji łączności, opracowany plan współdziałania, wytyczne dotyczące maskowania operacyjnego oraz możliwości wydzielenia na potrzeby prowadzenia operacji desantowej sił i środków łączności.

Opracowane dokumenty łączności powinny zawierać plan łączności, składający się ze schematu łączności radiowej, schematu łączności radioliniowej i przewodowej, schematu łączności kodowej /opracowanych według etapów działań/ i rozliczenia sił i środków oraz zarządzenia łączności sztabu frontu do organizacji łączności ze wszystkimi niezbędnymi dokumentami eksploatacyjnymi i wytycznymi.

W ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, morską /powietrzno-morską/ operacją desantową z zasady dowodzi dowódca frontu. Jednakże ze względu na skomplikowany charakter działań desantowych, niekiedy wyodrębniony obszar i kierunek działań, dowódca frontu wydzielonymi siłami do operacji desantowej może dowodzić poprzez swego zastępcę do spraw desantowych.

W celu wykonania zadań związanych z planowaniem i dowodzeniem operacją desantową powołuje się grupę operacyjną frontu, podległą zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych. Do grupy operacyjnej planowania i dowodzenia wyznaczają się oficerów ze sztabu frontu oraz z dowództwa i sztabu lotnictwa frontowego, floty morskiej, a także wojsk obrony powietrznej kraju /korpusu OPK/. W przypadku prowadzenia operacji

desantowej w składzie koalicyjnym ~~tam~~ z udziałem sojusznicych wojsk powietrznodesantowych, związków taktycznych marynarki wojennej i jednostek piechoty morskiej oraz lotnictwa armii zaprzyjaźnionych, w skład operacyjnej grupy planowania i dowodzenia wchodzi także przedstawiciele tych rodzajów sił zbrojnych i wojsk państw sojusznicych.

Łączność dowodzenia i współdziałania w operacji desantowej organizuje się i zapewnia z następujących stanowisk dowodzenia: stanowiska i zapasowego stanowiska dowodzenia frontu; pomocniczego stanowiska dowodzenia frontu organizowanego w rejonie ześrodkowania i załadowania wojsk desantu; stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia marynarki wojennej; stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia dowódcy OW zespołów sił lądowania; centrum dowodzenia bojowego lotnictwa frontowego rozwijanego przy pomocniczym stanowisku dowodzenia frontu; stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia oraz połączonego stanowiska dowodzenia nadmorskiego korpusu OPK, a także wysuniętego stanowiska dowodzenia i stanowiska dowodzenia związków taktycznych desantu morskiego i powietrznego.

Do zasadniczych zadań łączności w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej należy zapewnienie:

- a/ dowodzenia:
 - wojskami desantu morskiego i powietrznego w rejonach ześrodkowania, wyczekiwania i załadowania;
 - zespołom sił lądowania /ZSL/ podczas przejścia morzem i przelotu desantu powietrznego oraz w czasie prowadzenia walki o lądowanie;
 - wojskami desantu morskiego i powietrznego po wylądowaniu i podczas prowadzenia walki na lądzie;
 - grupą operacyjną lotnictwa frontowego /CDB/ i podległymi jej elementami dowodzenia /GDB i PNWC/;
 - lotnictwem myśliwsko-bombowym i bombowym podczas przygotowania ogniowego wysadzania desantu;
 - lotnictwem transportowym podczas przelotu i wysadzania desantu, zaopatrywania i ewakuacji rannych oraz lotnictwem myśliwskim osłaniającym przerzut /przelot/ wojsk powietrznodesantowych i ich lądowanie;
 - lotnictwem uderzeniowym i myśliwskim w czasie wsparcia walki o lądowanie i prowadzenia działań na lądzie;
 - siłami marynarki wojennej biorącymi udział w operacji;
 - okrętowymi grupami kierowania ogniem i naprowadzania lotnictwa oraz pododdziałami bazy lądowania;
 - desantem śmigłowoowym i pozornym;

- pododdziałami walki radioelektronicznej, wydzielonymi na potrzeby morskiej operacji desantowej;

b/ współdziałania między:

- siłami nadmorskiego korpusu OPK a siłami wojsk OPL frontu i zespołu sił lądowania w celu skutecznego zwalczania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i wzajemnego informowania o sytuacji powietrznej;

- zespołem sił lądowania a siłami wydzielonymi do niszczenia środków napadu jądrowego i obezwładnienia obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela;

- wojskami lądującymi i siłami wspierającymi ich działania bojowe na brzegu;

- desantem powietrznym i morskim a wojskami raketowymi i artylerią oraz lotnictwem frontu;

- lotnictwem frontu, lotnictwem morskim, wojsk OPK i lotnictwem dowództwa ZTDW;

- siłami marynarki wojennej /floty/ i siłami frontu;

- związkami taktycznymi i oddziałami desantu morskiego oraz desantu powietrznego.

Ponadto organizowana na potrzeby lotnictwa łączność powinna zapewnić:

- przekazywanie meldunków z rozpoznania powietrznego sztabom w rejonach lądowania desantu morskiego i powietrznego;

- naprowadzanie lotnictwa myśliwskiego frontu i OPK podczas wykonywania zadań osłony rejonów załadowania i lądowania desantu, przejścia morzem zespołów desantowych oraz przelotu lotnictwa transportowego.

W morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wyraźnie występują etapy działań, różniące się zasadniczo zakresem i treścią zadań realizowanych przez dowództwa i sztaby, w tym organa /komórki/ łączności różnych szczebli, a mianowicie:

- ześrodkowania wojsk desantu w rejonach wyjściowych do desantowania;

- załadowania wojsk desantu na okręty desantowe i transportowe, /samoloty, śmigłowce/;

- przejścia desantu morzem /przelot samolotów transportowych/;

- walki o lądowanie i wykonanie zadań przez wojska desantowe na lądzie.

Specyfika zadań realizowanych przez dowództwa i sztaby rodzajów sił zbrojnych oraz wojsk, a także jednostek wojskowych w tych etapach,

rzutuje w zasadniczy sposób i na wymagania stawiane łączności. W okresach przygotowywania operacji, załadowania desantu, przejścia morzem, podstawowym wymaganiem jest zachowanie dużej skrytości funkcyjowania łączności, a tym samym zapewnienie tajemnicy przygotowania operacji, składu jednostek i zgrupowań oraz przewidywanego rejonu przyszłych działań.

W czasie walki o lądowanie, podczas lądowania i walki na lądzie podstawowym wymaganiem jest zapewnienie ciągłej i niezawodnej łączności dowodzenia i współdziałania.

Realizowane przez łączność złożone zadania, jak również specyficzne wymagania w różnych etapach operacji desantowej warunkują zakres wykorzystania różnych rodzajów środków łączności oraz sposoby jej organizacji.

Zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych oraz grupa operacyjna planowania i dowodzenia desantem w zasadzie kieruje operacją desantową z pomocniczego stanowiska dowodzenia frontu /PSD/, które rozwija się w pobliżu rejonów ześrodkowania i załadowania wojsk desantowych, a także stanowiska dowodzenia dowódcy sił lądowania /SD flotylii, bazy lub dowództwa marynarki wojennej/.

Operacyjna grupa planowania i dowodzenia operacją morską powinna mieć zapewnioną łączność z:

- dowództwem i sztabem frontu /SD, ZSD i TSD/;
- dowództwem i sztabem lotnictwa frontowego /SD i ZSD AL/;
- dowództwami i sztabami związków i oddziałów wojsk lotniczych wyznaczonych do lotniczego wsparcia desantu /SD dywizji i pułków lotnictwa myśliwskiego, rozpoznawczego i bombowego/.

Wymienione relacje mogą być zestawione na bezpośrednich lub komutowanych łączach oraz w sieciach radiowych wywołania lotnictwa;

- dowództwem i sztabem dywizji lotnictwa transportowego /SD DLT/ oraz pułków śmigłowców transportowych /SD pśt/;
- dowództwem i sztabem zespołu sił lądowania marynarki wojennej /określonym flagowym stanowiskiem dowodzenia MW/ oraz innymi stanowiskami dowodzenia i obserwacji rozwiniętymi w strefie załadowania wojsk;
- dowódcami i sztabami brygad rakiet operacyjno-taktycznych, wykonującymi uderzenia na korzyść desantowanych wojsk - na wydzielonych lub komutowanych łączach telefonicznych i sieci radiowej scentralizowanego kierowania uderzeniami;

- SD korpusu OPK oraz jednym lub dwoma połączonymi stanowiskami dowodzenia /PISD/ korpusu /dywizji/ OPK odpowiedzialnymi za obronę po-

wletrzną obszaru, w którym wyznaczone są rejon-y ześrodkowania i załadowania desantu;

- dowódcami i sztabami związków taktycznych i samodzielnych oddziałów przeznaczonymi do desantowania /SD ZT i samodzielnych oddziałów w rejonach ześrodkowania i oczekiwania/;

- komendantami rejonów załadowania wojsk.

Łączność grupy operacyjnej planowania i dowodzenia desantem /PSD frontu/ rozwijana jest siłami i środkami frontu, marynarki wojennej oraz lotnictwa frontowego. Szeroko wykorzystuje się również stacjonarną sieć łączności marynarki wojennej, wojsk OPK, okręgu wojskowego i sieć telekomunikacyjną użytku publicznego. Organizuje się krótkofalową i ultrakrótkofalową łączność radiową w sieciach radiowych naziemnego, powietrznego i morskiego dowodzenia i współdziałania, łączność radioliniową i przewodową /opartą głównie na stacjonarnych liniach łączności/, a także łączność środkami wojskowej poczty polowej.

W okresie realizacji zadań przez wojska desantu w rejonach wyjściowych i załadowania, podstawową rolę w zapewnieniu dowodzenia i współdziałania odgrywa łączność przewodowa i łączność wojskowej poczty polowej oraz radioliniowa, jeżeli jej wykorzystanie nie demaskuje operacji desantowej. Zakres organizacji łączności dowodzenia, współdziałania, powiadamiania i ostrzegania oraz tyłów na potrzeby operacyjnej grupy planowania i dowodzenia siłami operacji desantowej jest znaczny. Dlatego też, jeżeli nie istnieje możliwość zestawienia bezpośrednich kierunków łączności, należy dążyć do zestawienia bezpośrednich łączności /przede wszystkim telefonicznych/ lub zapewnienia łączności poprzez zestawienie połączeń na zasadach priorytetowych przez pośredniczące węzły łączności.

W okresie przechodzenia morzem i przelotu desantu, zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych i grupa operacyjna planowania i dowodzenia desantu powinna mieć zapewnioną łączność radiową w morskich i powietrznych sieciach dowodzenia z dowódcą zespołu sił lądowania oraz dowódcami lotniczych rzutów desantowych wojsk. Zezwala się jednak na pracę środków radiowych wyłącznie krótkimi sygnałami /np. wykorzystując na okręcie dowódcy zespołu sił lądowania szybką telegrafię przez radio typu "Akula"/. W tym okresie dowódcy związków taktycznych i oddziałów wojsk lądowych biorących udział w operacji desantowej są podporządkowani odpowiednio dowódcom marynarki wojennej i wojsk lotniczych.

W czasie bezpośredniego podejścia i ataku rejonu desantowania łączność radiowa wykorzystywana jest bez ograniczeń. Szczególna uwaga w

tym okresie powinna być zwrócona na ciągłość działania łączności dowodzenia, kierowania środkami walki oraz współdziałania rodzajów sił zbrojnych i wojsk.

Po wylądowaniu desantowanych wojsk, dowodzenie nimi obejmuje bezpośrednio zastępca dowódcy frontu do spraw desantu. Dowodzenie realizowane jest głównie za pomocą środków radiowych.

Z rejonem lądowania /bazą lądowania/ organizuje się również łączność wykorzystując stacje troposferyczne. Może być także organizowana łączność satelitarna wykorzystująca specjalne stacje naziemne i satelity wojskowe.

Aby zapewnić ciągłość dowodzenia związkami taktycznymi i oddziałami desantu morskiego i powietrznego, po wylądowaniu sił głównych desantu i długotrwałym prowadzeniu działań na wybranym obszarze, PSD frontu powinno być przesunięte na ten obszar. W tym wypadku łączność na potrzeby zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych i grupy operacyjnej desantu należy zorganizować na zasadach przyjętych w działaniach zaczepnych wojsk lądowych.

7.2. Niezbędne siły i środki do zapewnienia dowodzenia i współdziałania w morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej

Aby zapewnić dowodzenie i współdziałanie w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, siły i środki łączności wydziela front i rodzaje sił zbrojnych uczestniczące w operacji. Przydziela się je elementem dowodzenia organizowanym w operacji desantowej:

- grupie operacyjnej desantu, w celu zapewnienia łączności radiowej, radioliniowej i przewodowej oraz wojskowej poczty polowej z PSD frontu w rejonach ześrodkowania i załadowania wojsk desantu oraz prowadzenia operacji;

- grupie operacyjnej lotnictwa frontu na PSD oraz CDB, GDB i PNCW w celu zapewnienia łączności /dowodzenia, współdziałania, naprowadzania i wzywania lotnictwa na pole walki/ z lotnictwem myśliwsko-bombowym, bombowym, rozpoznawczym, wojsk lądowych i transportowym;

- komendantom rejonów i punktów załadowania w celu sprawnego kierowania załadowaniem wojsk desantu na okręty desantowe i transportowe;

- dowódcom baz lądowania w celu zapewnienia łączności z dowódcą marynarki wojennej, dowódcą zespołu sił lądowania, grupą operacyjną desantu, komendantom punktów lądowania oraz łączności wewnętrznej na tych punktach;

- stanowiskom dowodzenia frontu, lotnictwa frontu i marynarki wojennej w celu zapewnienia łączności z siłami desantu morskiego i powietrznego w poszczególnych okresach operacji desantowej.

Ilość wydzielonych sił i środków łączności zależy od posiadanych przez szefostwo wojsk łączności frontu i szefostwa rodzajów sił zbrojnych możliwości oraz potrzeb wynikających z liczby planowanych relacji w poszczególnych rodzajach łączności, przewidywanych warunków i zakresu prowadzonej operacji desantowej.

Dla zapewnienia łączności radiowej, radioliniowej, przewodowej i wojskowej poczty polowej w morskiej operacji desantowej, szefostwo wojsk łączności frontu powinno wydzielić i spowodować wydzielenie z rodzajów sił zbrojnych następujących środków łączności:

Dla grupy operacyjnej desantu:

- od 4 do 5 radiostacji jednowstęgowych KF średniej mocy, w tym dwie radiostacje z telefonicznymi urządzeniami utajniającymi;
- 3 radiostacje jednowstęgowe UKF średniej mocy z telefonicznymi urządzeniami utajniającymi;
- wóz dowodzenia /na samochodzie osobowo-terenowym lub transporterze pływającym/;
- śmigłowiec dowodzenia;
- od 1 do 2 stacji troposferycznych /np. R-412/;
- od 10 do 12 taktycznych lub operacyjno-taktycznych stacji radioliniowych;
- od 1 do 2 węzłów łączności szczebla dywizyjnego;
- od 1 do 2 plutonów rozbudowy wewnętrznej sieci telefonicznej na PSD frontu;
- wojskową stację pocztową.

Dla grupy operacyjnej lotnictwa, GDB i PNWC:

- 6 radiostacji jednowstęgowych KF średniej mocy z telefonicznymi urządzeniami utajniającymi;
- od 4 do 5 radiostacji KF i UKF średniej mocy typu lotniczego.

Dla komendantów rejonów i punktów załadowania:

- od 20 do 30 radiostacji UKF małej mocy.

Dla dowódcy bazy lądowania:

- stację troposferyczną;
- od 1 do 2 radiostacji KF średniej mocy;
- od 2 do 4 radiostacji KF małej mocy;
- od 4 do 6 radiostacji UKF małej mocy;
- węzeł łączności szczebla pułkowego;
- od 3 do 4 taktycznych stacji radioliniowych.

Na potrzeby stanowisk dowodzenia frontu i rodzajów sił zbrojnych:

- SD, ZSD, TSD frontu - 2 radiostacje jednowstęgowe KF średniej mocy z telefonicznymi urządzeniami utajniasjącymi oraz od 1 do 2 radiostacji KF średniej mocy /np. R-118K/;

- SD, ZSD lotnictwa frontu - 2 radiostacje jednowstęgowe KF średniej mocy z telefonicznymi urządzeniami utajniasjącymi;

- SD, ZSD marynarki wojennej - od 2 do 4 jednowstęgowych radiostacji KF średniej mocy z telefonicznymi urządzeniami utajniasjącymi; od 1 do 2 stacji troposferycznych, od 10 do 12 stacjonarnych nadajników KF i SF dużej i średniej mocy, 2 stacjonarne centra odbiorcze oraz około 12-14 stanowisk odtwórczych.

Związki taktyczne desantu morskiego i powietrznego oraz ich oddziały i pododdziały wykorzystują swoje etatowe siły i środki łączności.

7.3. Organizacja łączności w okresie przygotowania operacji i ześrodkowania wojsk desantu

W pierwszej fazie przygotowywania morskiej operacji desantowej, w warunkach zagrożenia lub prowadzenia wojny, planowanie i organizowanie operacji odbywa się w sztabie frontu. W tym okresie łączność zapewnia się na ogólnych zasadach, wykorzystując szeroko kontakt osobisty oficerów sztabu frontu i wydzielonych ze sztabów rodzajów sił zbrojnych i wojsk do przygotowania operacji desantowej. Z dowództwami i sztabami rodzajów sił zbrojnych i wojsk oraz dowództwami związków taktycznych i oddziałów przeznaczonych do działania w składzie desantu morskiego, łączność zapewnia się w międzygarnizonowym systemie łączności MON oraz wykorzystując polowe środki łączności tych dowództw i sztabów /rozwinętych stanowisk dowodzenia/.

Z chwilą wydzielenia ze sztabu frontu grupy operacyjnej planowania i dowodzenia, organizuje się pomocnicze stanowiska dowodzenia frontu /PSD/, które rozwija się w pobliżu rejonów załadunku wojsk desantu morskiego i stanowisk dowodzenia zespołu sił lądowania /ZSL/.

Podstawowym rodzajem łączności w tym okresie jest łączność przewodowa, zapewniająca niezbędną skrytość przekazywanych informacji w procesie dowodzenia oraz współdziałania. Jest ona zorganizowana w oparciu o międzygarnizonowy system łączności MON, system łączności frontu, marynarki wojennej, lotnictwa i łącza wydzielone z sieci telekomunikacyjnej resortu łączności - w kierunkach bezpośrednich oraz poprzez garnizonowe węzły łączności /GWL/ i węzły łączności stanowisk dowodzenia odnośnych dowództw i sztabów.

Z WŁ SD frontu do WŁ PSD frontu organizuje się przewodową telefoniczną łączność utajnioną i nieutajnioną.

Z WŁ PSD frontu organizuje się na łączach wydzielonych z sieci telekomunikacyjnej resortu łączności i międzygarnizonowego systemu łączności MON, telefoniczną i telegraficzną łączność utajnioną i nieutajnioną do WŁ SD dywizji /pułku - brygady desantowo-szturmowej/ w rejonach ześrodkowania i wyczekiwania, a także do WŁ SD dywizji powietrznodesantowej i lotnisk załadowania.

Na potrzeby współdziałania z marynarką wojenną zestawia się łącza przewodowe do najbliższego nadrzędnego stanowiska dowodzenia zarówno na obszarze własnym, jak również sojuszniczego państwa.

W przypadku organizowania przez front pomocniczego węzła łączności /PWŁ/ na kierunku rozwijania PSD frontu, organizuje się z tego węzła łączności do WŁ PSD telefoniczną nieutajnioną łączność za pomocą łączy wydzielonych przez resort łączności.

W związkach taktycznych desantu w rejonach ześrodkowania, a także wyczekiwania, rozwija się łączność przewodową pomiędzy WŁ SD dywizji a WŁ TSD dywizji i SD oddziałów /pułków/ oraz WŁ SD oddziałów a PDO pododdziałów w takim zakresie, aby czas związania linii przewodowych nie opóźnił załadowania desantu.

Organizowana również w tym okresie łączność radioliniowa powinna zapewnić obieg informacji pomiędzy PSD frontu a:

- SD, ZSD i TSD frontu;
- SD dowódcy sił lądowania;
- SD podległych związków taktycznych desantu.

Z WŁ SD frontu do WŁ PSD frontu organizuje się kierunek radioliniowy za pomocą horyzontalnych stacji radioliniowych R-404 lub stacji troposferycznych R-412. Zapewnia on bezpośrednią telefoniczną i telegraficzną łączność utajnioną i nieutajnioną z dowództwem i sztabem frontu pracującymi na SD oraz łączność komutowaną przez WŁ SD frontu z ZSD i TSD frontu.

Jeżeli odległość pomiędzy PSD frontu a SD związków taktycznych desantu morskiego w rejonach ześrodkowania lub wyczekiwania nie przekracza 40 km, wówczas organizuje się bezpośrednio kierunki radioliniowe za pomocą stacji radioliniowych R-409 lub R-405 zapewniające utajnioną i nieutajnioną łączność telefoniczną i telegraficzną. Do SD dywizji powietrznodesantowej rozmieszczonego z reguły w znacznej odległości od PSD frontu, łączności radioliniowej nie organizuje się.

Na potrzeby współdziałania marynarka wojenna organizuje kierunek radioliniowy za pomocą stacji radioliniowych R-404 pomiędzy SD sił

morskich /marynarki wojennej PRL lub państwa sojuszniczego/ a PSD frontu. W kierunku tym z reguły wydziela się telefoniczne i telegraficzne kanały utajnione i nieutajnione.

W rejonie ześrodkowania organizuje się również łączność radioliniową pomiędzy SD a TSD związków taktycznych desantu i SD oddziałów, zwłaszcza w przypadku trudności wykorzystania w tych relacjach miejscowych linii łączności.

Ze względu na możliwości rozpoznania, wykrycia miejsce pracy środków radioliniowych oraz przechwyt informacji przez środki powietrznego i morskiego rozpoznania nieprzyjaciela działającego nad lub w obszarze Bałtyku, wykorzystanie łączności radioliniowej powinno być ograniczone do niezbędnego minimum, a wszystkie informacje przekazywane w kanałach radioliniowych - utajnione.

Łączność radiową na potrzeby kierowania morską /powietrzno-morską/ operacją desantową w tym okresie zapewnia się w:

- sieci radiowej dowódcy frontu z możliwością wyprowadzenia korespondentów do pracy w kierunku radiowym;
- sieci radiowej ostrzegania KOPK;
- sieci radiowej powiadamiania COAS o skażeniach promieniotwórczych i chemicznych.

W celu zapewnienia dowodzenia oraz wymiany informacji w zakresie współdziałania pomiędzy dowództwem i sztabem pracującym na SD /ZSD/ frontu oraz PSD frontu, SD i ZSD marynarki wojennej, SD ZT desantu, a także SD ZSD/ ZSL i brygad /pułków/ piechoty morskiej armii sojusznicych, organizuje się krótkofalową utajnioną sieć radiową dowódcy frontu.

Dane o sytuacji powietrznej grupa operacyjna planowania i dowodzenia /PSD frontu/, sztab marynarki wojennej, sztaby związków taktycznych desantu odbierają w krótkofalowej sieci radiowej ostrzegania KOPK /na obszarze którego organizuje się załadowanie wojsk desantu/ poprzez włączenie odbiorników radiowych do ww. sieci radiowej.

Dane o skażeniach promieniotwórczych i chemicznych przekazywane są w krótkofalowej sieci radiowej powiadamiania centralnego ośrodka analizy skażeń frontu, do której PSD frontu, SD /ZSD/ marynarki wojennej, SD związków taktycznych desantu wydzielają odbiorniki radiowe.

Dane z rozpoznania powietrznego /operacyjnego i taktycznego/ grupa operacyjna desantu otrzymuje bezpośrednio od GO WLF znajdującej się na PSD frontu. Do odbioru tych danych GO WLF wydziela odbiorniki radiowe odpowiednich sieci radiowych rozpoznania lotniczego.

Oprócz wyżej wymienionych sieci radiowych organizowana jest również sieć radiowa lotnictwa łącznikowego frontu, w której pracują pokładowe radiostacje samolotów /śmigłowców/ łącznikowych oraz radiostacje na lądowiskach przy PSD frontu i SD poszczególnych związków taktycznych desantu.

Łączność radiowa w związkach taktycznych desantu organizuje się w ograniczonym zakresie, uwzględniając jedynie najbardziej niezbędne potrzeby.

W celu zapewnienia dowodzenia podległymi oddziałami /samodzielnymi pododdziałami/ oraz współdziałania organizuje się ultrakrótkofalową sieć radiową dowódcy dywizji. Do sieci tej w odpowiednim czasie może zostać włączona radiostacja komendanta rejonu załadowania. W razie potrzeby korzystają z niej również oficerowie sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk i służb.

Szef artylerii dywizji powinien posiadać zorganizowaną łączność radiową z dowództwami i sztabami oddziałów i samodzielnych pododdziałów artylerii /pa, drt, dar/ w ultrakrótkofalowej sieci radiowej szefa artylerii oraz szefa OPL dywizji w ultrakrótkofalowym kierunku radiowym z dowódcą i sztabem pr plot /baplot/, które do czasu załadowania osłaniają elementy ugrupowania bojowego dywizji w rejonie ześrodkowania i wyczekiwania.

Aby zapewnić przekazywanie sygnałów ostrzegania organizuje się ultrakrótkofalową sieć radiową ostrzegania dywizji, do której sztaby oddziałów /samodzielnymi pododdziałami/ wydzielają odbiorniki radiowe.

W tym okresie powinna być również zorganizowana sieć radiowa rozpoznania skażeń, w której pracować będą radiostacje szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji i patroli /posterunków/ rozpoznania skażeń.

Przedstawiona powyżej łączność radiowa powinna być zorganizowana, lecz praca radiostacji na nadawanie może nastąpić jedynie na rozkaz przełożonego, w przypadku utraty łączności zorganizowanej przy pomocy innych środków łączności. Zezwala się natomiast, w miarę potrzeby na pracę środków radiowych na nadawanie w sieciach radiowych ostrzegania i powiadamiania.

Łączność środkami wojskowej poczty polowej organizuje się w relacjach SD /ZSD, TSD/ frontu - PSD frontu - SD związków taktycznych desantu - SD oddziałów /samodzielnymi pododdziałami/. Planowe dostarczenie oraz wymianę przesyłek niejawnych i zwykłych pomiędzy wojskową stacją pocztową SD /ZSD, TSD/ frontu, a wojskową stacją pocztową PSD frontu realizuje z reguły tyłowy wojskowy węzeł pocztowy. Przesyłki pilne

przesyłane są bezpośrednio pomiędzy wojskowymi stacjami pocztowymi SD /ZSD, TSD/ frontu - PSD frontu. Podstawowymi środkami wykorzystywanymi do tego celu są samoloty /śmigłowce łącznikowe/.

Planową wymianę przesyłek pocztowych pomiędzy WSP PSD frontu a WSP związków taktycznych desantu organizują siły i środki PSD frontu z reguły przy wykorzystaniu śmigłowców lub samochodów osobowo-terenowych. W przypadku przesyłek pilnych ich wymiana może odbywać się siłami i środkami WSP PSD frontu lub WSP SD związków taktycznych desantu.

W związkach taktycznych desantu wymianę przesyłek pocztowych realizuje się w relacji wojskowa stacja pocztowa SD dywizji - TSD dywizji, SD oddziałów /samodzielnych pododdziałów/ z reguły po drodze okrężnej przy wykorzystaniu śmigłowców łącznikowych i samochodów osobowo-terenowych. Dla zachowania bezpieczeństwa, wymianę korespondencji prywatnej wstrzymuje się.

7.4. Organizacja łączności w okresie lądowania wojsk desantu na środki transportu morskiego i powietrznego

W okresie lądowania wojsk desantu zorganizowana łączność kierowania morską /powietrzno-morską/ operacją desantową w okresie przygotowania operacji i ześrodkowania wojsk desantu, nie ulega zasadniczym zmianom. Dodatkowo organizuje się relacje niezbędne w kierowaniu załadowaniem wojsk desantu na środki desantowe /transportowe/.

W tym okresie zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych, przebywający zazwyczaj /wraz z częścią grupy operacyjnej desantu/ na SD dowódcy sił lądowania, powinien mieć zapewnioną łączność z:

- SD frontu;
- grupą operacyjną desantu na PSD frontu;
- SD /ZSD/ marynarki wojennej;
- SD komendantów rejonów załadowania;
- SD podległych związków taktycznych w rejonach załadowania.

Grupa operacyjna desantu pozostająca na PSD frontu powinna w dalszym ciągu utrzymywać łączność w relacjach tak jak w okresie planowania i przygotowania operacji, a ponadto z zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych.

Podstawowym rodzajem łączności w tym okresie jest nadal łączność przewodowa, zorganizowana w okresie planowania i przygotowania operacji.

Łączność radioliniowa utrzymywana będzie w kierunkach pomiędzy:

- zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych a PSD frontu;
- PSD frontu a SD dowódcy zespołu sił lądowania;
- PSD frontu a SD /ZSD, TSD/ frontu.

Stopniowej likwidacji będą ulegać relacje przewodowe i radiolinio-
we do SD podległych związków taktycznych, w miarę ich przechodzenia
do rejonów załadowania na środki desantowe i transportowe. W celu za-
pewnienia łączności zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych i
grupie operacyjnej desantu z dowódcami związków taktycznych desantu,
coraz szerzej wykorzystywana będzie łączność przewodowa marynarki wo-
jennej, zorganizowana pomiędzy SD dowódcy sił lądowania a SD komendan-
tów rejonów załadowania.

Łączność radiowa utrzymywana będzie w sieciach radiowych organizo-
wanych w okresie planowania i przygotowania operacji.

W okresie załadowania dowódcy i sztaby dywizji powinni posiadać zor-
ganizowaną łączność z:

- zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych i grupą operacyjną
desantu /PSD frontu/;
- dowódcą sił lądowania;
- komendantami rejonów załadowania;
- dowódcami i sztabami podległych oddziałów.

Wymienione potrzeby realizowane są głównie w oparciu o zorganizowa-
ną łączność marynarki wojennej, która zapewnia wymianę informacji do-
wódcy sił lądowania z zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych,
PSD frontu /grupie operacyjnej desantu/, SD komendantów rejonów zała-
dowania oraz dowódcami oddziałów /zespołów/ desantowych ./ODES/ i trans-
portowych /OTr/. Z kolei komendanci rejonów załadowania posiadają zor-
ganizowaną łączność z komendantami odcinków załadowania /przy których
z reguły znajdują się dowódcy pułków/. Natomiast każdy komendant od-
cinka załadowania posiada łączność z komendantami punktów załadowania
na swoim odcinku oraz rejonem wyczekiwania danego pułku do załadowania.
Komendant punktu załadowania posiada zorganizowaną łączność z dowódcą
wojsk przeznaczonych do załadowania na danym punkcie /jest to wyzna-
czony oficer sztabu pułku lub dowódca batalionu/ znajdującym się po-
czątkowo w rejonie wyczekiwania, a następnie na punkcie załadowania,
oraz z posterunkami regulacji ruchu.

Wykorzystując tak zorganizowaną łączność marynarki wojennej, dowód-
ca dywizji i dowódcy pułków posiadają możliwość otrzymania informacji
o przebiegu lądowania na poszczególnych odcinkach i punktach lądowania
i składania meldunków zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych lub
grupie operacyjnej desantu.

Jeżeli związki taktyczne desantu morskiego /DD, DZ/ będą organizowały desant na śmigłowcach w celu uchwycenia punktów lądowania, wówczas dowódcy dywizji powinni mieć zapewnioną łączność telefoniczną z dowódcą desantu śmigłowcowego w rejonie załadowania.

Aby zapewnić kierowanie oddziałami /samodzielnymi pododdziałami/ dywizji na drogach marszu do punktów załadowania organizuje się:

- ultrakrótkofalową sieć radiową regulacji ruchu dywizji /pułku/, w której pracują radiostacje sztabu dywizji /pułku/, dowódcy kompanii /plutonu/ regulacji ruchu i posterunków regulacji ruchu. W celu zapewnienia łączności z dowódcą kompanii /plutonu/ regulacji ruchu może być organizowany oddzielny kierunek radiowy. Ponadto dla tych celów organizuje się łączność sygnalizacyjną, szczególnie w oddziałach i pododdziałach.

Dla sprawnego kierowania załadowaniem wojsk desantu organizowane są siłami i środkami marynarki wojennej sieci radiowe kierowania załadowaniem desantu na punktach załadowania. Każdy komendant punktu załadowania posiada zorganizowaną łączność w ultrakrótkofalowej sieci radioliniowej z dowódcami pododdziałów przeznaczonych do załadowania na danym punkcie, stanowiskami załadowania oraz dowódcami okrętów desantowych lub transportowych.

7.5. Organizacja łączności podczas przejścia /przelotu/ desantu morzem

Etap ten, rozpoczynający się od momentu wyjścia desantu z rejonu załadowania i trwający do momentu rozpoczęcia lądowania i desantowania, charakteryzuje się przejściem desantu w podporządkowanie dowódcy zespołu sił lądowania. W tym okresie rola załadowanych wojsk desantu jest bierna. Jedyne środki obrony przeciwlotniczej mogą brać udział w odpięciu ewentualnych ataków lotnictwa nieprzyjaciela.

Zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych i grupa operacyjna desantu znajduje się z reguły na PSD frontu.

Dowódcą i sztab zespołu sił lądowania oraz dowódcy i sztab dywizji /pułków/ znajdują się na okrętach. Dowódcą i część sztabu zespołu sił lądowania przebywają na flagowym okręcie dowódcy zespołu sił lądowania, pozostała część sztabu na drugim okręcie stanowiącym zapasowe flagowe stanowisko dowodzenia. Podobny podział dotyczy dowództwa i sztabów dywizji /DD, DZ/ desantu.

Mimo czasowej zmiany podporządkowania wojsk desantu, zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych i grupa operacyjna desantu w dalszym ciągu kierują całością działań desantowych.

Zorganizowana w tym okresie łączność powinna zapewnić:

- dowodzenie desantem morskim w czasie przechodzenia morza /przelotu desantu powietrznego/;

- współdziałanie poszczególnych zespołów okrętów nawodnych między sobą, lotnictwem wsparcia i osłony oraz w przypadku przejścia desantu wzdłuż własnego wybrzeża, również z siłami i środkami KOPK;

- współdziałanie marynarki wojennej PRL z radziecką flotą Bałtyku oraz marynarką wojenną NRD;

- powiadamianie i ostrzeganie o zagrożeniu powietrznym i nawodnym.

W tym okresie łączność kierowania morską operacją desantową w podstawowych relacjach pozostaje identyczna jak w okresie przygotowania operacji i załadowania desantu. Ulegają tylko likwidacji kierunki radioliniowe i przewodowe do związków taktycznych, które zostały załadowane na środki desantowe. Łączność radiowa pozostaje także bez zmian. Zapewnia ona w dalszym ciągu wymianę informacji pomiędzy dowódcą frontu, zastępcą dowódcy frontu do spraw desantowych i grupą operacyjną desantu, dowódcą marynarki wojennej oraz dowódcą zespołu sił lądowania. Współdziałanie marynarki wojennej z lotnictwem zapewnia się poprzez przedstawicieli tych rodzajów sił zbrojnych znajdujących się na PSD frontu.

Łączność dowódcy marynarki wojennej z dowódcą i sztabem zespołu sił lądowania zapewnia się w krótkofalowych sieciach radiowych dowódcy marynarki wojennej, z reguły przy wykorzystaniu urządzeń szybkiej telegrafii i transmisji danych cyfrowych wraz z możliwością wyprowadzenia korespondentów do pracy w kierunkach radiowych. Ponadto organizowane są krótkofalowe sieci radiowe: dyżurnego odbioru sztabu marynarki wojennej, rozpoznania lotniczego marynarki wojennej, powiadamiania o sytuacji morskiej, dezinformacji i pozoracji pracy środków marynarki wojennej. Czynna jest w dalszym ciągu krótkofalowa sieć radiowa powiadamiania KOPK o sytuacji powietrznej.

Łączność dowódcy sił lądowania podczas przejścia desantu morzem zapewniona jest w następujących podstawowych sieciach radiowych:

- krótkofalowej sieci radiowej /z możliwością wyprowadzenia korespondentów do pracy w kierunku radiowym/ dowódcy zespołu sił lądowania, w której pracują radiostacje: dowódcy i sztabu marynarki wojennej, dowódcy zespołu sił lądowania, dowódcy oddziałów /zespołów/ desantowych /ODES/ oraz pozostałych zespołów zabezpieczających przejścia desantu

morzem. W sieci tej mogą pracować również radiostacje dowództwa i sztabów sojusznicznych flot. Ponadto w odpowiednim czasie włączają się do pracy w tej sieci radiowej radiostacje dowódcy bazy lądowania oraz dowódcy związków taktycznych desantu po wylądowaniu, aby pracować do zakończenia lądowania całością sił desantu;

- ultrakrótkofalowych sieciach radiowych dowodzenia zespołem sił lądowania, pracujących z reguły z wykorzystaniem retranslatorów, zapewniających łączność dowódcy zespołu sił lądowania z dowódcami oddziałów /zespołów/ desantowych i zabezpieczających przejście desantu morzem.

Ponadto organizuje się krótkofalowe i ultrakrótkofalowe sieci radiowe wywołania, dowodzenia i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego oraz wywołania, dowodzenia lotnictwem OPK.

W przypadku organizowania desantu śmigłowego zapewnia się łączność dowódcy sił lądowania z dowódcą desantu śmigłowego w ultrakrótkofalowym kierunku radiowym.

Dla dowódców oddziałów /zespołów/ desantowych /ODES i OTr/ oraz dowódców oddziałów /grup/ okrętów zabezpieczających przejście desantu morzem organizowane są krótkofalowe i ultrakrótkofalowe sieci radiowe dowodzenia elementami /okrętami/ oddziałów i zespołów.

Łączność taktyczna w oddziałach i zespołach okrętów na morzu powinna być zapewniona przede wszystkim za pomocą środków sygnalizacyjnych /sygnalizacji wzrokowej/ lub w wyjątkowych przypadkach za pomocą radiostacji ultrakrótkofalowych.

Organizuje się również krótkofalowe i ultrakrótkofalowe sieci radiowe: ratownicze i zabezpieczenia materiałowo-technicznego oraz ultrakrótkofalowe sieci radiowe punktów korygowania ogniem okrętów ZWO i wywoływania POWT i Ł.

Łączność z samolotami w powietrzu utrzymuje się w krótkofalowych i ultrakrótkofalowych sieciach radiowych przez przedstawicieli lotnictwa znajdujących się na okrętowym punkcie dowodzenia i naprowadzania /OPDiN/ organizowanym przy SD sztabu OPL zespołu sił lądowania.

Zapewnienie skrytego i efektywnego przekazywania informacji w relacjach SD marynarki wojennej - dowództwo i sztab zespołu sił lądowania /ogólnie brzeg - okręt/ osiąga się przez stosowanie nadajników dużej mocy oraz zbiorcze nadawanie częstotliwościowe i czasowe, przekazywanie informacji bez nawiązania łączności i ich kwitowania lub w pozorowanych sieciach radiowych pomiędzy brzegowymi węzłami łączności, a także pracę brzegowych środków łączności na częstotliwościach wyższych od MUF /na fali przyziemnej/ zmniejszających prawdopodobieństwo wykrycia ich pracy.

Zapewnienie skrytego i efektywnego przekazywania informacji w relacjach dowódcy i sztab zespołu sił lądowania - SD marynarki wojennej /ogólnie okręt - brzeg/ osiąga się między innymi poprzez wykorzystanie urządzeń szybkiej telegrafii oraz zbiorczego odbioru częstotliwościowego, czasowego i terytorialnego oraz przestrzennego na brzegu.

W czasie przejścia morzem dowódcy i sztaby związków taktycznych oraz podległych im oddziałów /pododdziałów/ nie wykorzystują etatowych środków radiowych. W razie potrzeby posługują się radiostacjami pokładowymi okrętów dowodzenia /dowódców oddziałów, zespołów i grup okrętowych/. Środki radiowe tych dowódców, znajdujące się na poszczególnych okrętach powinny posiadać niezbędne dane do pracy, umożliwiające nawiązanie łączności i wymianę informacji już w okresie lądowania desantu.

Wszystkie ograniczenia dotyczące wykorzystania łączności radiowej przestają obowiązywać od momentu rozpoczęcia walki o lądowanie i w czasie lądowania desantu oraz w przypadkach niemożliwości zapewnienia łączności środkami sygnalizacyjnymi, a szybkość przekazywania informacji jest ważniejsza od zachowania skrytości.

7.6. Organizacja łączności podczas walki o lądowanie i prowadzenie działań bojowych

Etap ten trwa od momentu zabezpieczenia ogniowego rozwinięcia sił zespołu lądowania lub rozpoczęcia ogniowego przygotowania lądowania i kończy się z chwilą wykonania zadania bliższego przez siły desantu morskiego i powietrznego.

Okres walki o lądowanie jest najtrudniejszym okresem morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Wynika to z konieczności równoczesnego zapewnienia łączności: dowodzenia wszystkim zespołom i jednostkom lądującym i zabezpieczającym lądowanie; niezawodnego współdziałania wojsk desantu między sobą, a także z wydzielonymi siłami morskimi marynarki wojennej, lotnictwa myśliwskiego i bombowego w warunkach silnego ogniowego i radioelektronicznego oddziaływania przeciwnika. Należy się liczyć również z dużym prawdopodobieństwem wzajemnych zakłóceń spowodowanych pracą własnych okrętowych /pokładowych/ urządzeń radioelektronicznych i energoelektrycznych.

W czasie walki o lądowanie jedno z ważniejszych zadań wykonuje lotnictwo wsparcia i oddziały okrętów zespołu wsparcia ogniowego. Obowiązkiem obiektów i punktów oporu obrony przeciwdesantowej oraz

wsparcie ogniem działań desantu powietrznego i lądującego rzutu szturmowego pierwszego rzutu desantu morskiego będzie skuteczne tylko w przypadku dostarczenia lotnictwu i okrętom ZWO danych o celach i korygowanie ich ognia w trakcie strzelania. W tym celu łączność punktów kierowania ogniem artylerii /PKCA/ z okrętami ZWO zorganizuje się w wewnętrznych sieciach radiowych poszczególnych flot lub wspólnej sieci radiowej organizowanej w danej operacji przy wykorzystaniu krótkofalowych i ultrakrótkofalowych radiostacji małej mocy. Ponadto zapewnia się łączność okrętów ZWO z punktami korygowania ognia z reguły w ultrakrótkofalowych sieciach radiowych.

Dowódcy pododdziałów wydzielonych rzutu szturmowego w czasie lądowania utrzymują łączność z dowódcą zespołu sił lądowania i dowódcami oddziałów dywizji w sieciach radiowych dowódców oddziałów desantowych. W miarę zbliżania się do brzegu oddziałów desantowych, ich elementy dowodzenia włącza się do pracy w sieciach radiowych rzutu szturmowego.

Pododdziały, oddziały pierwszego rzutu desantu, podczas lądowania utrzymują łączność z dowódcą zespołu sił lądowania także w sieci radiowej dowódcy ZWMS, a z dowódcami oddziałów wydzielonych - w sieci radiowej rzutu szturmowego. Z chwilą wysadzenia na brzeg, ich radiostacje wyłączają się z sieci radiowych dowódców ODES i rozpoczynają pracę w sieciach radiowych dowodzenia i współdziałania związku taktycznego dywizji, organizowanych na okres prowadzenia działań bojowych na lądzie.

Łączność drugiego rzutu desantu i pozostałych jednostek zabezpieczenia techniczno-tyłowego jest analogiczna jak pierwszego rzutu.

Łączność dowódcy bazy lądowania z dowództwem marynarki wojennej zapewnia się w troposferycznym kierunku dowodzenia dowódcy marynarki wojennej. Zastosowanie stacji troposferycznych w relacji dowódcy marynarki wojennej - dowódcy bazy lądowania zmniejsza prawdopodobieństwo obezwładnienia tej relacji zakłóceniami celowymi oraz naruszenia ciągłości dowodzenia wysokościowymi wybuchami jądrowymi, a także polepsza warunki kompatybilności elektromagnetycznej w rejonie lądowania desantów.

Łączność dowódcy bazy lądowania z komendantami punktów lądowania organizuje się w ultrakrótkofalowych sieciach radiowych oraz za pomocą przewodowych środków łączności. Przy odległościach przekraczających zasięg ultrakrótkofalowych środków radiowych mogą być organizowane krótkofalowe sieci radiowe lub kierunki radiolinijowe. W bazie lądowania i na jej punktach organizuje się punkty obserwacji i sygna-

lizacji wyposażone w urządzenia głośnomówiące i łączności wzrokowej zapewniające przekazywanie komend jednostkom i odcinkom desantowym podchodzącym od brzegu.

Łączność radiową punktów lądowania z okrętami desantowymi, transportowcami i środkami desantowo-przeprawowymi podczas przejścia ich do brzegu zapewnia się w sieciach radiowych dowódców oddziałów desantowych.

Dowódca bazy lądowania po rozwinięciu swojego stanowiska dowodzenia utrzymuje łączność radiową lub radiolinową /w zależności od posiadanych środków/ z dowódcą sił lądowania, dowódcami zespołów desantowych oraz z dowódcami dywizji /pułków/ po ich wysadzeniu.

W tym okresie następuje stopniowe przyjmowanie dowodzenia przez dowódców ogólnowojskowych. Dowódcy dywizji i dowódcy pułków lądują wraz z pierwszymi rzutami podległych oddziałów /pododdziałów/ i natychmiast przejmują dowodzenie nimi. Oddziałami /pododdziałami/ drugich rzutów w dalszym ciągu dowodzi dowódca zespołu sił lądowania lub zespołów desantowych. Przejęcie całkowitego dowodzenia przez dowódców ogólnowojskowych każdego szczebla następuje z chwilą wyładowania wszystkich ludzi, sprzętu bojowego i zaopatrzenia z okrętów /transportowców/.

Podczas walki o lądowanie i prowadzenie działań przez związki taktyczne i oddziały na lądzie, podstawową rolę w zapewnieniu dowodzenia i współdziałania spełnia łączność radiowa. W pierwszej kolejności rozpoczynają pracę relacje radiowe dowodzenia pododdziałami desantu powietrznego i oddziały wydzielone rzutu szturmowego desantu morskiego, W tym czasie dowódcy oddziałów dywizji znajdujący się na okrętach, powinni mieć zapewnioną łączność z lądującymi i prowadzącymi walkę na lądzie oddziałami, do czasu rozwinięcia WSD. Do tego celu mogą być wykorzystywane radiostacje ultrakrótkofalowe rozmieszczane na okrętach dowodzenia, na których przebywają dowódcy dywizji. W drugiej kolejności rozpoczynają pracę sieci i kierunki radiowe dowódcy dywizji oraz szefów rodzajów wojsk z WSD - po jego rozwinięciu na lądzie. W następnej kolejności - sieci i kierunki radiowe z SD i w ostatniej kolejności z TSD na potrzeby kierowania tyłami.

W składzie oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego i taktycznego desantu powietrznego lądują posterunki korygujące ogień artylerii okrętowej. Natomiast wraz z dowódcami oddziałów desantowych /pułku/ lądują przedstawiciele oddziałów okrętów wsparcia ogniowego dla korygowania ognia artylerii, którzy utrzymują łączność z dowódcą ZWO w sieci radiowej korygowania ognia artylerii okrętowej.

Łączność pomiędzy lotnictwem osłony i wsparcia a wojskami desantu utrzymuje się przez oficerów GDB lądujących razem z WSD dywizji na brzeg.

Podczas działań bojowych wojsk dywizji na brzegu /przyczółku/ organizuje się również łączność radioliniową. W początkowej fazie - z WSD za pomocą stacji radioliniowych wozów dowodzenia /zwłaszcza z dowódcą bazy lądowania/. Pełna łączność radioliniowa może być zorganizowana po rozwinięciu SD dywizji i pułków w rejonach działań desantu. W pierwszej kolejności zapewnia się łączność radioliniową pomiędzy SD dywizji a WSD dywizji i SD pułków pierwszego rzutu desantu.

Po zejściu na brzeg, dowódca /sztab/ związku taktycznego /dywizji/ powinien posiadać łączność z dowódcą zespołu sił lądowania i dowódcą bazy lądowania do czasu całkowitego zakończenia wysadzania wszystkich wojsk dywizji. Zapewnia się ją przez pracę radiostacji dowódcy dywizji w sieci radiowej dowódcy zespołu sił lądowania /dowódcy zespołu desantowego/. Z dowódcą bazy lądowania ponadto organizuje się kierunek radioliniowy lub przewodowy pomiędzy WSD lub SD dywizji a SD dowódcy bazy lądowania.

Wykorzystanie łączności przewodowej podczas działań bojowych wojsk dywizji na brzegu nieprzyjaciela będzie ograniczone. Polowe linie przewodowe mogą być rozwijane jedynie do pododdziałów rozmieszczonych w pobliżu WSD lub SD związku taktycznego /dywizji/.

Równoległe z technicznymi środkami łączności wykorzystuje się środki wojskowej poczty polowej, stosując zasadę /szczególnie w początkowym okresie walki na brzegu/ wymiany przesyłek w zależności od potrzeb. Zadania te realizuje wojskowa stacja pocztowa SD dywizji.

Po wylądowaniu wszystkich wojsk dywizji na brzeg, łączność rozwija się w pełni, zgodnie z zasadami obowiązującymi podczas działań związków taktycznych na lądzie i zapewnia obieg informacji ze wszystkich stanowisk dowodzenia /WSD, SD i TSD/.

W czasie walki o lądowanie i podczas prowadzenia przez wojska desantu działań na lądzie zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych i grupa operacyjna planowania i dowodzenia przebywa z reguły na PSD frontu, rozmieszczonym w dalszym ciągu w tym samym rejonie. W określonych i korzystnych warunkach oraz sytuacjach zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych - jako dowódca desantu wraz z grupą oficerów może kierować działaniami bojowymi desantu z powietrznego punktu dowodzenia /w przypadku przydziału do dyspozycji PSD frontu śmigłowca dowodzenia/ lub z wysuniętego punktu dowodzenia, wykorzystując np. wóz dowodzenia RD-115.

Po wylądowaniu sił głównych desantu i długotrwałym prowadzeniem działań bojowych, PSD frontu może być przeniesione na opanowany obszar działań wojsk desantu. Nastąpić to może w trakcie realizacji zadania bliższego operacji.

W takiej sytuacji z PSD frontu zapewnia się łączność radiową zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych i grupie operacyjnej desantu w następujących relacjach:

- z dowódcą frontu, w telefonicznej utajnionej sieci radiowej za pomocą jednowstęgowych radiostacji krótkofalowych. W sieci tej równocześnie pracują radiostacje dowódcy marynarki wojennej, dowódcy sił lądowania oraz dowódcy związków taktycznych desantu morskiego i desantu powietrznego;

- z szefami wojsk raketowych i artylerii frontu i armii, w sieci radiowej za pomocą jednowstęgowych radiostacji krótkofalowych, zapewniających wymianę informacji o wsparciu działań bojowych wojsk desantu przez wojska raketowe;

- z dowódcami związków taktycznych desantu morskiego i powietrznego oraz dowódcą pułku /brygady/ piechoty morskiej, a także w zależności od potrzeb z dowódcą bazy lądowania po rozwinięciu PSD frontu na obszarze opanowanym przez wojska desantu w telefonicznej, utajnionej sieci radiowej zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych za pomocą jednowstęgowych radiostacji ultrakrótkofalowych;

- z kwatermistrzami i szefami służb technicznych związków taktycznych desantu morskiego i powietrznego, w sieci radiowej tyłów frontu za pomocą krótkofalowej radiostacji średniej mocy.

W celu przekazywania informacji o zabezpieczeniu materiałowo-technicznym operacji desantowej w sieci tej organizuje się dwa kierunki dalekopisowe do wyprowadzania korespondentów. Jeden kierunek przeznaczony dla TSD, drugi - dla PSD frontu do pracy z organami tyłowymi związków taktycznych desantu.

Pomiędzy stanowiskami dowodzenia frontu tj. SD, ZSD, PSD i TSD organizuje się krótkofalową sieć radiową za pomocą radiostacji jednowstęgowych średniej mocy oraz dalekopisowe kierunki radiowe dla wyprowadzenia korespondentów z sieci radiowej.

Aby zapewnić obieg informacji w zakresie współdziałania pomiędzy oddziałami desantu morskiego i powietrznego organizuje się ultrakrótkofalową sieć radiową współdziałania PSD frontu. Służy ona do zapewnienia łączności pomiędzy dowódcami oddziałów /pododdziałów/ desantu morskiego, prowadzącymi walkę na kierunku wysadzenia desantu powietrznego.

nego, a dowódcami pododdziałów desantu powietrznego. Spełnia ponadto podstawową rolę w koordynacji działań i umożliwia zachowanie bezpieczeństwa walczących oddziałów /pododdziałów/ przy zbliżaniu się do siebie /idących na spotkanie/.

Po rozwinięciu PSD frontu w rejonie działań desantu organizuje się pomiędzy SD i PSD frontu kierunek łączności troposferycznej. Ponadto armia nacierająca wzdłuż wybrzeża uruchamia swoimi siłami i środkami /R-409/ kierunek radioliniowy do PSD frontu. Dowiązuje on PSD frontu do pomocniczej osi łączności frontu, a tym samym do wszystkich węzłów łączności i stanowisk dowodzenia frontu i współdziałającej armii.
Schemat 22-23.

8. WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

8.1. Istota i zakres zabezpieczenia chemicznego operacji desantowej

Zabezpieczenie chemiczne jest jednym z rodzajów zabezpieczenia działań bojowych, zapewniającym skuteczną ochronę wojsk desantu morskiego, desantu powietrznego, sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantu oraz sił osłony i obrony desantów przed rażącym działaniem skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz środków zapalających, maskowania działań wojsk własnych i oślepienia nieprzyjaciela za pomocą środków dymnych, rażenia nieprzyjaciela miotaczami ognia oraz terminowe zaopatrzenie wojsk w sprzęt i środki chemiczne.

Zabezpieczenie chemiczne morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej obejmuje następujące przedsięwzięcia: wykrywanie wybuchów jądrowych oraz uderzeń chemicznych i środkami zapalającymi; prognozowanie stref /rejonów/ skażeń promieniotwórczych i chemicznych, pożarów i strat; rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych; wykorzystanie indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami i środkami zapalającymi; kontrolę stopnia skażenia chemicznego i promieniotwórczego oraz zapewnienie kontroli napromieniowania wojsk; zabiegi sanitarne żołnierzy, specjalne sprzętu i odkażanie umundurowania; odkażanie i dezynfekcja terenu; wykorzystanie dymów; użycie miotaczy ognia; zabezpieczenie materiałowo-techniczne wojsk w sprzęt i środki chemiczne.

Organizacja i realizacja zadań zabezpieczenia chemicznego operacji desantowej zależy od możliwości nieprzyjaciela w zakresie użycia broni masowego rażenia, ogólnej sytuacji operacyjnej, warunków terenowych i atmosferycznych oraz stanu ilościowego i możliwości bojowych sił i środków przeznaczonych do realizacji tych zadań.

Zabezpieczenie chemiczne w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej z reguły planuje się w czasie pokoju, w ramach planowania operacji zaczepnej frontu. Związane z tym prace wykonuje zespół oficerów szefostwa wojsk chemicznych. Opracowanie planu może mieć także miejsce w czasie działań wojennych, bezpośrednio po powzięciu przez dowódcę frontu decyzji o prowadzeniu operacji desantowej. W tym wypadku szef wojsk chemicznych frontu wydziela oficerów w skład grupy operacyjnej planowania desantu.

8.2. Charakterystyka sił i środków, które mogą być wydzielone do zabezpieczenia chemicznego operacji desantowej

Siły przeznaczone do realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej można podzielić na specjalistyczne i niespecjalistyczne. Do sił specjalistycznych zalicza się pododdziały wojsk chemicznych wchodzące etatowo w skład związków taktycznych oraz oddziały i pododdziały wojsk chemicznych wydzielonych z frontu. Do sił niespecjalistycznych zalicza się wszystkich żołnierzy desantu morskiego i powietrznego, sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz siły osłony i obrony desantów.

W skład desantu morskiego mogą wchodzić: wojska dywizji desantowej, od pułku do brygady piechoty morskiej i kilka związków taktycznych wojsk zmechanizowanych oraz oddziały rodzajów wojsk frontu /pa, paplot itp./. W skład desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym może wchodzić dywizja powietrznodesantowa, brygada desantowo-szturmowa, oddziały wojsk zmechanizowanych z lekkim uzbrojeniem. Zgrupowania sił i środków uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz siły osłony i obrony desantu morskiego i powietrznego tworzą przeznaczone do tego celu związki taktyczne i oddziały wojsk raketowych, lotnictwa frontu, lotnictwa dalekiego zasięgu, lotnictwa morskiego, wojsk OPK, sił morskich oraz siły i środki walki radioelektronicznej frontu i rodzajów sił zbrojnych.

Etatowym pododdziałem wojsk chemicznych związków taktycznych są kompanie chemiczne, a oddziałów - plutony chemiczne. Z frontu mogą być przydzielone lub działać na rzecz desantu: 1-2 bataliony zabiegów specjalnych, do kompanii wykrywania wybuchów jądrowych, do kompanii rozpoznania skażeń, do kompanii miotaczy ognia i do kompanii zadymiania.

8.3. System wykrywania skażeń w operacji desantowej

Wykrywanie wybuchów jądrowych oraz uderzeń chemicznych i środkami zapalającymi, prognozowanie stref /rejonów/ pożarów i strat oraz rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych operacji desantowej zapewnia frontowy lub armijny system wykrywania skażeń. Do systemu tego włączone są także organiczne i przydzielone pododdziały rozpoznania skażeń, drużyny schemizowane pododdziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk, a także ogólnowojskowe posterunki obserwacyjne.

Wykrywanie wybuchów jądrowych polega na określaniu takich ich parametrów jak: czas, miejsce i rodzaj wybuchu oraz kierunku przemieszczenia się obłoku promieniotwórczego. Parametry te w pełnym zakresie mierzą pododdziały specjalistyczne wojsk chemicznych. Pozostałe siły mogą dokonywać pomiarów tylko niektórych tych parametrów. Dane te trafiają do stacji obliczeniowo-analitycznych skażeń związków taktycznych i frontu, gdzie ulegają przetworzeniu i uogólnieniu.

Wykrywanie uderzeń chemicznych i środkami zapalającymi polega na określaniu takich parametrów, jak: czas, miejsce i rodzaj środka trującego /zapalającego/, sposób jego użycia lub wielkość skażonego rejonu /oraz kierunek przemieszczania się aerozolu lub par środków trujących w postaci obłoków skażonego powietrza. Obserwację uderzeń bronią chemiczną i środkami zapalającymi prowadzą wszystkie etatowe i nieetatowe elementy systemu wykrywania skażeń. Meldunki przekazywane są w tym systemie analogicznie jak o uderzeniach jądrowych, a ponadto podawane są sygnały alarmowania o skażeniach w rejonach użycia broni chemicznej i na kierunkach przemieszczania się obłoków skażonego powietrza.

Sposób organizacji wykrywania wybuchów jądrowych oraz uderzeń chemicznych i środkami zapalającymi w operacji desantowej zależy w dużym stopniu od etapu działań desantowych. Podczas ześrodkowywania i przebywania wojsk desantu w rejonach wyjściowych do desantowania, a także ładowania desantu na okręty desantowe i transportowce /samoloty, śmigłowce/, zapewniony jest pełny obieg informacji o uderzeniach broni masowego rażenia i skażenia w ogniwach operacyjnym i taktycznym, dzięki wykorzystaniu pododdziałów frontowych. Do działania na rzeoz desantów mogą być wydzielone od kompanii wykrywania wybuchów jądrowych i do kompanii rozpoznania skażeń. Podczas przechodzenia desantu morzem wykrywanie uderzeń jądrowych i chemicznych zapewniają siły i środki OPK, OPL i lotnictwa frontowego oraz marynarki wojennej. Po wylądowaniu i podczas wykonywania zadań na lądzie zadania te wykonują etatowe i przydzielone do związków taktycznych pododdziały wojsk chemicznych.

Prognozowanie stref /rejonów/ skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz strat wojsk w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej na szczeblu związku operacyjnego wykonują stacja obliczeniowo-analityczna frontu /armii/, w związkach taktycznych - stacje tych związków, a w oddziałach - szefowie zabezpieczenia chemicznego. Na PSD frontu zadanie to wykonuje zespół oficerów /oficer/ wydzielony ze

składu szefostwa wojsk chemicznych do grupy operacyjnej planowania desantu. Dane o uderzeniach BMR i prognoza ich skutków pozwala dowódcy wojsk desantu na wstępną ocenę zaistniałej sytuacji i zdolności bojowej wojsk, realizację niektórych przedsięwzięć zapobiegawczo-ochronnych, a także na wypracowanie niezbędnych zmian decyzyjnych w zakresie dalszych działań bojowych i zadań związanych z likwidacją skutków tych uderzeń.

Stacje obliczeniowo-analityczne skażeń sporządzają mapy lub kalki z przewidywaną, prognozowaną i rzeczywistą sytuacją skażeń. Przez "rzeczywistą sytuację skażeń" rozumie się taką sytuację, która może powstać po zastosowaniu przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia, lecz opracowuje się ją przed wykonaniem tych uderzeń - w ramach oceny zagrożenia wojsk bronią masowego rażenia nieprzyjaciela. Opracowuje się ją na podstawie następujących danych: aktualnego rozmieszczenia wojsk desantów morskich i powietrznych oraz sił zabezpieczających oraz wykonywanych przez nie zadań, rzeczywistych oraz przewidywanych warunków atmosferycznych, warunków terenowych w rejonach rozmieszczenia wojsk własnych i w przewidywanych rejonach ich działań, a także hipotetycznych uderzeń nieprzyjaciela za pomocą broni masowego rażenia i środków zapalających. Stanowi ona podstawę do planowania przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego operacji desantowej.

Prognozowaną sytuację skażeń sporządza się po użyciu przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia i środków zapalających na podstawie parametrów uderzeń jądrowych i chemicznych /środkami zapalającymi/, danych o rozmieszczeniu i działaniu wojsk oraz o warunkach atmosferycznych i terenowych. Służy ona do skorygowania dotychczasowych planów zabezpieczenia chemicznego, a głównie - do postawienia konkretnych zadań wykonawcom poszczególnych przedsięwzięć.

Rzeczywistą sytuację skażeń wykonuje się na podstawie informacji o skutkach uderzeń nieprzyjaciela przy pomocy broni masowego rażenia i środków zapalających, uzyskiwanych z sieci posterunków systemu wykrywania skażeń /na własnym terytorium/, z systemów wykrywania skażeń OPL i wojsk lotniczych frontu oraz marynarki wojennej /w ozasie przechodzenia morzem/ oraz etatowych i doraźnie zorganizowanych patroli rozpoznania skażeń związków taktycznych i oddziałów desantów /podozas walki o lądowanie i wykonywania zadań przez wojska desantowe na lądzie/. Stanowi ona podstawę do kierowania działaniami wojsk chemicznych i innych rodzajów wojsk w trakcie realizacji zadań zabezpieczenia chemicznego, a w szczególności kierowania likwidacją skutków uderzeń.

Rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych prowadzi się w celu dostarczenia dowódcom i sztabom związków taktycznych i oddziałów desantu danych o rzeczywistej sytuacji skażeń w rejonach wyjściowych i załadowania, w akwenach morskich oraz w rejonach lądowania i walki desantów na lądzie.

Rozpoznanie skażeń w rejonach wyjściowych do załadowania, na drogach marszu do rejonów załadowania i w rejonach lądowania wojsk desantów prowadzą etatowe siły związków taktycznych i oddziałów, pododdziały rozpoznania skażeń brygad chemicznych związków operacyjnych i frontowe śmigłowce powietrznego rozpoznania skażeń a także siły OW i OC. Podczas przechodzenia morzem zadania te wykonują siły marynarki wojennej, a w czasie walki o lądowanie i wykonanie zadań na lądzie - etatowe pododdziały rozpoznania skażeń związków taktycznych i oddziałów oraz nieetatowe drużyny schemizowane na wszystkich pododdziałach ogólnowojskowych i rodzajów wojsk.

Dane z rozpoznania skażeń zbierane są w stacjach obliczeniowo-analitycznych ZO /ZT/. Dotyczą one między innymi:

- sytuacji skażeń w rejonach rozmieszczenia i działania pododdziałów /oddziałów, związków taktycznych/ oraz na drogach marszu;
- początku skażenia promieniotwórczego i maksymalnej mocy dawki w tych rejonach /na drogach/;
- wielkości mocy dawek w rejonach wytypowanych posterunków, wystawianych przez etatowe pododdziały rozpoznania skażeń i niektóre drużyny schemizowane oraz zmiany mocy dawek w miarę upływu czasu /z reguły co 4 godziny/.

8.4. Ochrona przed skażeniami oraz kontrola stopnia skażenia i napromieniania wojsk desantu

Indywidualne i zbiorowe środki ochrony przed skażeniami i środkami zapalającymi zabezpieczają żołnierzy przed porażeniem i skażeniem środkami promieniotwórczymi i trującymi, zakażeniem środkami biologicznymi i porażeniem środkami zapalającymi. Zmniejszają one ponadto dawkę napromienienia żołnierzy promieniowaniem przenikliwym wybuchu jądrowego i podczas długotrwałych działań w terenie skażonym.

Skuteczność indywidualnych środków ochrony dróg oddechowych /masek przeciwgazowych/ i skóry /ogólnowojskowej odzieży ochronnej i odzieży ochronnej lekkiej/ zależy od ich dopasowania, sprawności technicznej i szczelności oraz od sprawnego i umiejętnego wykorzystania.

O życiu i zdrowiu żołnierzy decyduje jak najszybsze założenie masek przeciwgazowych i odzieży ochronnej. W kalkulacjach operacyjno-taktycznych należy uwzględnić fakt, że sprawność pracy żołnierzy w indywidualnych środkach ochrony przed skażeniami zmniejsza się o 25-30%.

Zbiorowe środki ochrony przed skażeniami dzieli się na ruchome i stacjonarne. Rolę środków ruchomych spełniają wszelkiego rodzaju pojazdy mechaniczne o zakrytych i uszczelnionych nadwoziach. Chronią one żołnierzy przed skażeniem pyłem promieniotwórczym i kroplami środków trujących, a częściowo także przed parami i aerozolami środków trujących i biologicznych. Rolę środków stacjonarnych spełniają polowe urządzenia fortyfikacyjne i ukrycia naturalne. Zbiorowe środki ochrony przed skażeniami dzieli się na izolowane i wentylowane. Długotrwałość przebywania ludzi w ukryciach typu izolowanego jest niewielka /wynosi kilka godzin/ i zależy od jego objętości oraz ilości przebywających z nim ludzi. Ukrycia wentylowane - z zamontowanymi w nich urządzeniami filtrowentylacyjnymi - chronią ludzi długotrwale.

W rejonach wyjściowych do desantowania oraz podczas lądowania desantów na okręty desantowe i transportowe /samoloty, śmigłowce/ wykorzystanie indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami odbywa się na ogólnie przyjętych zasadach. Należy jednak przed załadowaniem wojsk sprawdzić te środki pod względem skompletowania i sprawności technicznej. Dotyczy to szczególnie szczelności i sprawności masek przeciwgazowych oraz urządzeń filtrowentylacyjnych zamontowanych na wozach bojowych i środkach transportowych. Ponadto należy zwrócić uwagę, że w rejonie wyjściowym szeroko wykorzystuje się zbiorowe środki ochrony przed skażeniami, głównie typu stacjonarnego. W rejonach rozmieszczenia wszystkich pododdziałów wykonuje się proste ukrycia, a w miarę dysponowania czasem - schrony przedpiersiowe - od szczebla plutonu i schrony typu lekkiego - od szczebla kompanii. Na stanowiskach dowodzenia i punktach medycznych od szczebla batalionu i w rejonach szpitali polowych wykonuje się schrony wyposażone w urządzenia filtrowentylacyjne.

Podczas przechodzenia morzem rolę środków zbiorowej ochrony przed skażeniami spełniają okręty desantowe i transportowe jako całość lub ich poszczególne pomieszczenia /kabiny/, które z reguły są hermetyzowane i wyposażone w urządzenia filtrowentylacyjne. Żołnierze przebywający w pomieszczeniach nie zabezpieczonych i na pokładach w przypadku zagrożenia skażeniami korzystają ze środków ochrony indywidualnej.

Podczas walki o lądowanie i wykonywania zadań przez wojska desantowe na lądzie wykorzystanie indywidualnych i zbiorowych środków och-

rony przed skażeniami odbywa się na ogólnych zasadach przy czym głównie korzysta się ze środków indywidualnych, a jeśli chodzi o środki zbiorowe, to ze środków ruchomych /wozów bojowych i środków transportowych/. Dopiero po rozwinięciu działań zaczepnych w głąb terytorium nieprzyjaciela, można przystąpić do wykonywania przez drugie rzuty i odwody prostych ukryć pełniących rolę stacjonarnych środków ochrony przed skażeniami.

Kontrola stopnia skażenia promieniotwórczego i chemicznego oraz kontrola napromienienia wojsk organizowana jest w celu ustalenia konieczności lub skuteczności zabiegów specjalnych, ustalenia zdolności bojowej skażonych lub napromienionych pododdziałów oraz określenia potrzeby przeprowadzenia przedsięwzięć leczniczo-profilaktycznych, leczniczych i ewakuacyjnych żołnierzy. Kontrolę stopnia skażenia substancjami promieniotwórczymi i chemicznymi obejmuje się żołnierzy, sprzęt bojowy, zapasy środków materiałowych, żywność i wodę. Przeprowadzają ją żołnierze z drużyn schemizowanych oraz z pododdziałów rozpoznania skażeń i kontroli dozymetrycznej wojsk chemicznych. Ze względu na pracochłonność pomiaru stopnia skażenia /1 żołnierz na 1 min. 1 samochód na 3-5 min./ najpierw prowadzi się kontrolę wybiórczą 25-30% stanu ludzi i sprzętu ciężkiego skażonego pododdziału, a w razie stwierdzenia silnego skażenia, przekraczającego dopuszczalne normy wszystkich żołnierzy i całego sprzętu i zapasów. Kontrolę stopnia skażenia i zakażenia źródeł wody przeprowadzają drużyny rozpoznania skażeń przy udziale służby zdrowia.

Kontrola napromienienia obejmuje: wyposażenie wojsk w środki pomiarowe, ładowanie dozymetrów i odczyt dawek, ewidencję napromienienia i sporządzanie meldunków o otrzymanych dawkach, okresowe obliczanie dawek biologicznie czynnych. Instruktorzy chemiczni pododdziałów, szefowie zabezpieczenia chemicznego związków taktycznych i oddziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk biorących udział w działaniach desantowych, a także szefowie wojsk chemicznych związków operacyjnych organizujących i zabezpieczających te działania, zapewniają wyposażenie żołnierzy w techniczne środki kontroli napromienienia, organizują naprawę tych środków oraz odczyty dawek. Pozostałe przedsięwzięcia nie wchodzi w zakres ich obowiązków.

Kontrolę stopnia skażenia promieniotwórczego i chemicznego oraz kontrolę napromienienia wojsk organizuje się w rejonie wyjściowym do desantowania na okres całej operacji desantowej. Osiąga się to przez maksymalne usamodzielnienie w tym zakresie pododdziałów /typu bata-

lion, kompania/, w szczególności - wydanie wszystkim żołnierzom indywidualnych i pododdziałom - grupowych naładowanych dozymetrów.

8.5. Likwidacja skażeń i terenu

Zabiegi specjalne i sanitarne prowadzą pododdziały wszystkich rodzajów wojsk i pododdziały wojsk chemicznych, a odkażanie umundurowania - wyłącznie pododdziały wojsk chemicznych.

Zabiegi specjalne /odkażanie, dezynfekcja, dezaktywacja/ sprzętu, uzbrojenia i zapasów materiałowych mają na celu jak najszybcze przywrócenie zdolności bojowej wojsk i żywotności tyłów. Częściowe zabiegi specjalne przeprowadza się bezpośrednio w ugrupowaniu bojowym wojsk, a w kolumnach - po ich zatrzymaniu na drogach marszu. Czynności te wykonują obsługi sprzętu i kierowcy samochodów za pomocą etatowych zestawów odkażających i środków podręcznych. Całkowite zabiegi specjalne prowadzi się na punktach zabiegów specjalnych rozwijanych siłami wojsk chemicznych. Całkowite zabiegi specjalne w całym pododdziale /oddziale ZT/ przeprowadza się na rozkaz /za zgodą/ przełożonego. Planowaniem i organizacją zabiegów specjalnych kierują szefowie zabezpieczenia chemicznego /szefowie wojsk chemicznych/.

Zabiegi sanitarne wykonuje się w celu usunięcia z powierzchni ciała ludzkiego substancji promieniotwórczych oraz zniszczenia lub usunięcia środków trujących i biologicznych. W przypadku skażenia powierzchni ciała środkami trującymi żołnierze muszą w ciągu kilku minut przeprowadzić częściowe zabiegi sanitarne za pomocą indywidualnych pakietów przeciwochemicznych. Opóźnienie zabiegów może spowodować utratę zdolności bojowej lub śmierci. Indywidualne pakiety przeciwochemiczne są również używane do usuwania z powierzchni ciała substancji promieniotwórczych przez kilkakrotne przemywanie i przecieranie wilgotnymi tamponami. Całkowite zabiegi sanitarne przeprowadza się na placach zabiegów sanitarnych rozwijane w ramach punktów zabiegów specjalnych siłami kompanii chemicznych związków taktycznych i batalionów zabiegów specjalnych z brygad chemicznych armii i frontu.

Całkowite zabiegi sanitarne połączone są z wymianą skażonego umundurowania, a ponadto wymiana umundurowania konieczna jest każdorazowo po skażeniu go środkami trującymi VX, nawet przy braku możliwości przeprowadzenia całkowitych zabiegów sanitarnych. W tym celu w pododdziałach, oddziałach i związkach taktycznych należy utrzymywać normatywny fundusz wymienny umundurowania. Punkty zbiórki skażonego umundurowa-

nia rozwija się z reguły w pobliżu punktów zabiegów specjalnych. Punkty odkażania umundurowania rozwija się siłami od plutonu do kompanii odkażania umundurowania w pobliżu składów mundurowych tyłów operacyjnych lub punktów zbiórki skażonego umundurowania. Obowiązuje zasada, że manewr pododdziałów odkażania umundurowania w rejonach zabiegów specjalnych dokonuje się wówczas, gdy w rejonach tych zgromadzi się ilość skażonego umundurowania zapewniająca 5-10 godzinną pracę plutonu lub kompanii odkażania umundurowania. W przeciwnym wypadku skażone umundurowanie z rejonów zabiegów specjalnych dowozi się w workach gumowych do punktów odkażania umundurowania w rejonach tyłów operacyjnych.

W rejonach wyjściowych do desantowania zabiegi specjalne i sanitarne mogą być prowadzone siłami własnymi pododdziałów i związków taktycznych oraz siłami wydzielonymi z frontowej brygady chemicznej, przy czym jako zasadę należy przyjąć minimalne angażowanie sił własnych, a maksymalne - sił ze szczebla nadrzędnego, aby bez dodatkowych uzupełnień wykonać główne zadania w operacji desantowej. Podczas przemarszu wojsk do rejonów /punktów/ załadowania zabiegi specjalne i sanitarne powinny być prowadzone w punktach zabiegów specjalnych, rozwiniętych wzdłuż dróg marszu siłami pododdziałów zabiegów specjalnych wydzielonych z armii, frontu i okręgu wojskowego, a w rejonach załadunku - także siłami marynarki wojennej "wojsk lotniczych".

Do zabiegów specjalnych w czasie przechodzenia morzem wykorzystuje się okrętowe urządzenia zabiegów specjalnych, okrętowe zestawy odkażające, sprzęt okrętów ratowniczych i innych jednostek pływających do całkowitych zabiegów sanitarnych wykorzystuje się łaźnie okrętowe.

W okresie prowadzenia działań na lądzie zabiegi specjalne i sanitarne prowadzi się z reguły siłami własnymi pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych. Ich ograniczone możliwości w tym okresie wskazują na konieczność umiejętne planowania i wykorzystania posiadanych sił i środków oraz skupienia wysiłku na zadaniach decydujących o zachowaniu żywotności wojsk i prowadzeniu operacji desantowej. Odkażanie i dezynfekcję terenu w operacji desantowej będzie się prowadzić niemiernie rzadko. Z reguły rejonny skażone trwałymi środkami trującymi i zakażone środkami biologicznymi będą rozpoznawane, oznaczane i obchodzone /opuszczane/. Odkażanie lub dezynfekcja może być prowadzona tylnymi rejonami trudnymi do obejścia na drogach marszu z rejonów wyjściowych do rejonów /punktów/ załadowania /węzły komunikacyjne, mosty, przeprawy/ i w przypadku skażenia /zakażenia/ punktów załadowania. Za-

dania te wykonują bataliony zabiegów specjalnych z frontowej brygady chemicznej. Nie przewiduje się odkażania i dezynfekcji terenu w rejonach /punktach/ lądowania desantów i po rozwinięciu natarcia w głąb terytorium nieprzyjaciela.

8.6. Wykorzystanie dymów i miotaczy ognia oraz zabezpieczenie materiałowo-techniczne w sprzęt i środki chemiczne

Stosowanie dymów w operacji desantowej może w poważnym stopniu wpłynąć na zmniejszenie strat w ludziach i sprzęcie we wszystkich etapach operacji. Dymy mogą być stosowane przez pododdziały ogólnowojskowe i rodzajów wojsk własnymi siłami oraz przez wojska chemiczne. Szczególne znaczenie ma zastosowanie zasłon dymnych do maskowania wojsk przed i w czasie załadowania oraz do oślepienia środków ogniowych i rozpoznawczych nieprzyjaciela w czasie walki o lądowanie i przełamywanie obrony przeciwdesantowej.

W rejonach wyjściowych i wyczekiwania desantów wojska będą stosowały dymy w celu maskowania przed środkami napadu powietrznego w ramach planu maskowania operacyjnego sztabu frontu. Maskowanie prowadzone będzie własnymi siłami oddziałów i związków taktycznych przy pomocy, wydzielonych na ten cel środków dymnych. Maskowanie punktów załadowania desantu organizuje i zabezpiecza sztab frontu we współdziałaniu z marynarką wojenną. Do wykonania tych zadań nie angażuje się zwykle wojsk wchodzących w skład desantów. Maskuje się faktyczne punkty załadowania i punkty pozorne, które urządzi się w odległościach 3-7 km od rzeczywistych. Powierzchnie maskowane dymem powinny przekraczać kilkakrotnie powierzchnie maskowanych obiektów. Do stawiania zasłon dymnych wykorzystuje się świece BDSz, MDSz, generatory dymne i odpowiednio przystosowane śmigłowce.

Podczas przechodzenia morzem użycie środków dymnych ma na celu maskowanie desantów przed rozpoznaniem zgrupowań desantowych, bezpośrednimi uderzeniami środków napadu powietrznego, przed uderzeniami okrętowych grup uderzeniowych nieprzyjaciela oraz przed rażeniem desantów z brzegu przy pomocy artylerii. Zadanie związane z maskowaniem ugrupowania marszowego i ugrupowania bojowego desantu będą realizowały wchodzące w skład zespołu sił lądowania siły, wykorzystując świece dymne morskie MDSz oraz termiczną aparaturę dymotwórczą okrętów desantowych i pomocniczych.

Podczas podejścia desantu do rejonu lądowania i walki o lądowanie, zwłazozza w czasie lądowania oddziałów wydzielonych /pierwszego rzutu/,

niezbędne i celowe jest stosowanie dymów maskujących i oślepiających. Zadania te na korzyść pierwszorzutowych pododdziałów desantowych /oddziałów wydzielonych/ może wykonać lotnictwo za pomocą bomb dymnych i artylerią okrętową używając pocisków dymnych, a na rzecz głównych sił desantu - również te pododdziały, które uchwyciły przyczółki na brzegu. Podczas wykorzystania dymów należy wnikliwie analizować i uwzględnić warunki meteorologiczne /kierunek i prędkość wiatru oraz pionową stateczność atmosfery/, a także moment wejścia zespołów desantowych w zasięg oddziaływania ogniowego nieprzyjaciela. Za organizację maskowania i właściwe wykorzystanie środków dymnych podczas przechodzenia morzem i lądowania odpowiada dowódca sił lądowania.

Działania bojowe w głębi obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela maskują dymem związki taktyczne /oddziały, pododdziały/ etatowymi siłami.

Skoordynowane działania, według jednolitego planu maskowania operacyjnego, w powiązaniu z innymi środkami maskowania i walki radioelektronicznej, są warunkiem osiągnięcia wysokiej efektywności stosowania maskujących zasłon dymnych na wszystkich etapach operacji desantowej.

Miotacze ognia w działaniach bojowych desantu powietrznego i morskiego mogą być użyte podczas walki na brzegu /wyspie/ nieprzyjaciela w celu zadania mu strat w sile żywej i sprzęcie i ułatwienia wykonania zadań wojskom desantu w czasie walki o lądowanie i opanowywanie przyczółków lądowania oraz w głębi obrony przeciwdesantowej. Szczególnie efektywne będzie wykorzystanie pododdziałów miotaczy ognia w składzie oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego i pierwszego rzutu desantu morskiego prowadzącego walkę z nieprzyjacielem znajdującym się w umocnieniach i urządzeniach obronnych /obrony przeciwdesantowej/ oraz na terenach zabudowanych. Dywizji pierwszorzutowej może być przydzielone do kompanii miotaczy ognia, która jest w stanie obezwładnić jednocześnie 30 i więcej gniazd ogniowych nieprzyjaciela.

Zabezpieczenie materiałowo-techniczne organizuje się w celu wszechstronnego zaspokojenia potrzeb wojsk w zakresie sprzętu i środków materiałowych /remontowych/ oraz utworzenia niezbędnych zapasów ruchomych na okres całej operacji desantowej. Zabezpieczenie materiałowo-techniczne w sprzęt i materiały wojsk chemicznych obejmuje zaopatrywanie materiałowe i zabezpieczenie techniczne. Na zaopatrywanie materiałowe składa się: zaspokojenie bieżących potrzeb, zgodnie z normami należności, gromadzenie, urzutowanie i utrzymanie ruchomych zapasów niezbędnych do uzupełnienia sprzętu i środków zniszczonych lub zużytych, wymiana uszkodzonego i silnie skażonego sprzętu.

Zaopatrywanie pododdziałów wchodzących w skład desantów odbywa się na ogólnych zasadach z polowych składów chemicznych tyłów operacyjnych. Na zabezpieczenie techniczne składa się: naprawa sprzętu uszkodzonego w pododdziałach oraz zaopatrywanie w części zamienne do sprzętu remontowego w pododdziałach.

Wielkość i asortyment zapasów będą uzależnione od możliwości transportu niemniej jednak powinny one uwzględniać potrzeby i straty w toku operacji desantowej. Zwiększone normy powinny dotyczyć środków odkażających i dezaktywacyjnych, wkładek filtracyjnych /pochłaniaczy/ do masek przeciwgazowych oraz wymienionego funduszu umundurowania. Zaopatrywanie, remonty i przeglądy sprzętu, zwłaszcza ciężkiego powinny być przeprowadzone i zakończone w rejonach wyjściowych i wyczekiwania. Należy przy tym dążyć do maksymalnego usamodzielnienia oddziałów i pododdziałów wojak desantu.

ZAGROŻENIE WOJSK DESANTU I SIŁ WYDZIELONYCH DO ZABEZPIECZENIA
DESANTOWANIA UDERZENIAMI BRONI MASOWEGO RAŻENIA I SKAŻENIAMI

Zagrożenie wojsk desantu i sił wydzielonych do zabezpieczenia desantowania uderzeniami broni masowego rażenia i skażeniami wynika z polityczno-wojskowych celów nieprzyjaciela, możliwości bojowych jego środków napadu oraz konkretnej sytuacji operacyjnej, a w tym szczególnie etapu działań desantowych.

Zagrożenie wynikające z polityczno-wojskowych celów nieprzyjaciela łączy się z konkretnym obszarem działań bojowych i jego znaczeniem w planach militarnych potencjalnego nieprzyjaciela. Przykładowo ważnym obszarem w Europie jest strefa zachodniego Bałtyku. Utrzymanie panowania w tej strefie może zapewnić siłom NATO wykonanie desantów morskich na terytorium NRD i Polski natomiast, opanowania jej przez ZSZ UW może mieć decydujące znaczenie dla stworzenia warunków wyjścia na Morze Północne i wsparcia wojsk lądowych od strony morza. Należy więc przypuszczać, że desant w tej strefie, np. w rejonie cieśnin duńskich będzie zwalczany wszystkimi dostępnymi środkami z bronią masowego rażenia włącznie. Wojska desantu i siły zabezpieczające będą równorzędnymi co do ważności celami uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela z oddziałami i związkami taktycznymi wojsk zmechanizowanych i pancernych działającymi wzdłuż wybrzeża i w głębi lądu, a niekiedy mogą stać się nawet celami pierwszoplanowymi. W ramach zamasowanych uderzeń jądrowych nieprzyjaciel może wykonać uderzenia na związki taktyczne i oddziały desantu morskiego, oddziały /związki/ i pododdziały wojsk powietrznodesantowych wykorzystywane do uchwycenia i utrzymania pasa nadbrzeżnego w planowanym rejonie lądowania desantu morskiego, a także zgrupowania sił i środków uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz osłony i obrony desantu morskiego.

W sprzyjających dla nieprzyjaciela warunkach terenowych i atmosferycznych mogą być wykonane naziemne uderzenia jądrowe. W rezultacie ich wykonania mogą powstać rozległe strefy skażeń obejmujące rejony wyjściowe do desantowania, rejony załadowania i akwenu morskie. Wojska desantu i zabezpieczenia mogą także znaleźć się w strefach skażeń promieniotwórczych powstałych po wykonaniu przez nieprzyjaciela naziemnych uderzeń jądrowych na oddziały i związki taktyczne wojsk zmechanizowanych i pancernych nie biorących udziału w desancie, lotniska

i bazy lotnicze, tyły operacyjne, obiekty sieci komunikacyjnej, węzły drogowo-kolejowe, przeprawy na przeszkodach wodnych, a także inne obiekty wojskowe i administracyjne oraz ośrodki polityczne.

W czasie ześrodkowywania wojsk desantu w rejonach wyjściowych do desantowania, załadowania wojsk desantu na okręty desantowe i transportowce /samoloty, śmigłowce/ oraz przechodzenia desantu morzem nieprzyjaciel może wykonać uderzenia jądrowe głównie przy pomocy rakiet i lotnictwa, a podczas walki o lądowanie i wykonywanie zadań przez wojska desantowe na lądzie - dodatkowo przy pomocy artylerii atomowej. Charakterystyki wybranych środków napadu jądrowego armii NATO przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

ŚRODKI NAPADU JĄDROWEGO NATO UMOŻLIWIAJĄCE RAŻENIE WOJSK
DESANTU I ZABEZPIECZAJĄCYCH

Rodzaj środka przenoszenia b. j.	Nazwa środka przenoszenia b. j.	Zasięg w km max/min.	Moc ładunku jądrowego w kt.
Rakiety	Lance	110/5	0,4 Ne, 5, 10
	Pershing-1A	740/160	40, 165, 400
	Cruise GLCM	2400	200
	Pershing-2	1800/100	1-3 Ne, 10, 30
Lotnictwo	F-104 Starfighter	3500	10, 30, 50
	F-4 Phantom	4800	
	Tornado	5000	
	F-15A Eagle	2500	75, 130, 350
	A-7D Corsair II	3600	600, 1000
Artyleria	155mm hb /M-109/	24-30	0,5 Ne; 1; 1 Ne
	203,2mm hb /M-110/	21-29	1,5 Ne 1; 1 Ne; 1,5 Ne; 2; 10

Na wszystkich etapach morskiej operacji desantowej, a szczególnie podczas ześrodkowywania wojsk desantu w rejonach wyjściowych do desantowania i ładowania ich na okręty /samoloty, śmigłowce/ nieprzyjaciel może wykonywać uderzenia bronią chemiczną używając przede wszystkim trwałych środków trujących, takich jak VX i toksyny botulinowy XR. Użycie środków nietrwałych i obojętniających jest mniej prawdopodobne, jednak nie może być wykluczone. Prawdopodobieństwo użycia środków nietrwałych, w tym głównie sarinu /GB/ wzrasta w czasie walki o lądowanie i wykonywania zadań przez wojska desantowe na lądzie.

Skażenia i porażenia ludzi, skażenia sprzętu i zapasów oraz skażenia terenu i atmosfery w rejonach wyjściowych, lądowania i desantowania mogą spowodować obniżenie zdolności bojowej zgrupowań desantowych oraz sił zabezpieczenia i osłony. Główne systemy broni chemicznej umożliwiające rażenie wojsk desantu i sił wydzielonych do zabezpieczenia desantowania przedstawiono w tabeli 2.

Przedstawione zagrożenie uderzeniami broni masowego rażenia nieprzyjaciela wojsk desantu i sił zabezpieczających uzasadnia konieczność wszechstronnego zabezpieczenia ich przed skutkami użycia tej broni przez realizację wszystkich przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego.

Faint, illegible table content, likely Table 2 as mentioned in the text. The text is mirrored and difficult to read.

Załącznik 2
do rozdziału 8

Tabela 2

SYSTEMY BRONI CHEMICZNEJ NATO UMOŻLIWIAJĄCE RAŻENIE WOJSK
DESANTU I ZABEZPIECZAJĄCYCH

Środki przenoszenia	Rodzaj środka trującego /oznaczenie amunicji/					
	Vx/VXGas/	Sarin /GBGas/	Toksyna botulinowa /XR/	BZ /BZGas/	CS /CSCas/	Iperyt /HD/
Lotnictwo	Lotnicze przyrządy wylowcze	TMU-28 B-615 kg Aero-14 -318 kg				
	Kasety		CBU-15A M-34A1 MKS Modo		CBU-16A M-139 CBU-5B	CBU-16A M-138 BLU-39 BLU-19/A
	Bomby		MK-94 Modo MK-116 Modo MC-1			
Rakiety	Lance		Głowica M-139 /1460 bomb/	Głowica M-139 /1460 bomb/		
	Hones John		Głowica M-190			
	Sergent		Głowica M-212			
Artyleria	Haubica 203,2mm	M-426 XM-736	M-426			
	Haubica 155 mm	M-121-A1	M-121-A1 M-687		M-631	M-110
	Haubica 105 mm		M-360		M-629	M-60
	Moździerz 106,7 mm				XM-650	M2A1
	Wyrzutnia M 91	M-55	M-55			
Miny chemiczne	ABC-M23					M-1

9. ZAKOŃCZENIE

Jak wynika ze studium prowadzenia współczesnej wojny i dotychczas obowiązujących nas poglądów oraz zasad sztuki operacyjnej na prowadzenie działań, zwłaszcza na ZTDW, w ramach operacji zaczepnej frontu na północno-zachodnim kierunku strategicznym, potrzeba organizacji i prowadzenia operacji desantowej staje się niezbędną. Potrzeba i konieczność jej realizacji wynika przede wszystkim z zadań, jakie front może realizować na kierunku nadmorskim we współdziałaniu z siłami floty. Wydaje się, że w ramach strategicznej operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, operacja desantowa jako najbardziej skomplikowany rodzaj działań zaczepnych jest konieczna, bowiem od wyników i rezultatu tej operacji będzie zależało nie tylko wykonanie zadań i osiągnięcie celu operacji frontu, lecz i floty działającej w określonym obszarze morza, zwłaszcza na wyodrębnionych kierunkach i obszarze "prześciowym" - strefie cieśnin morskich. Ponadto w ramach prowadzenia działań zaczepnych wzdłuż wybrzeża morskiego /Bałtyckiego i Północnego/ powstaje również potrzeba nie tylko wsparcia wojsk lądowych frontu lecz uderzenia od strony morza i zabezpieczenie działań desantowych przez siły morskie floty.

Tak w jednym jak i drugim wypadku operacja desantowa w ramach operacji zaczepnej frontu /floty/ może mieć na celu opanowanie wysp, półwyspów i stref cieśnin morskich na rzecz wojsk lądowych frontu lub sił morskich floty, ewentualnie realizować zadania wsparcia nadmorskiego skrzydła wojsk lądowych frontu od strony morza.

Zależnie od celu, rozmachu operacji desantowej, charakteru obrony przeciwdesantowej przeciwnika i warunków działań, ważności zadań realizowanych na kierunku nadmorskim oraz rodzaju transportu i lądowania, front w ramach operacji zaczepnej, we współdziałaniu z siłami floty i wydzielonymi siłami rodzajów wojsk zjednoczonych sił zbrojnych ZTDW, może z powodzeniem organizować i prowadzić morską lub powietrzno-morską operację desantową o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym. Na kierunku nadmorskim morską operację desantową front z zasady będzie realizował własnymi siłami i wydzielonymi siłami morskimi floty oraz wojskami OPK, z wykorzystaniem taktycznych desantów powietrznych lub taktyczno-operacyjnego desantu powietrznego w czasie lądowania pierwszego rzutu desantu morskiego. Natomiast powietrzno-morską operację desantową o znaczeniu operacyjnym lub operacyjno-strategicznym z reguły może organizować wydzielonymi siłami frontu, siłami flo-

ty, wydzielonymi wojskami OPK, wydzielonym lotnictwem transportowym i bojowym dalekiego zasięgu ND na TDW i ZSZ UW. z wykorzystaniem kombinowanego operacyjnego desantu powietrznego i operacyjnego lub operacyjno-strategicznego desantu morskiego.

Z zasady będą to kombinowane operacje desantowe o charakterze powietrzno-morskim, gdzie główną rolę i główne zadania oraz wspólny cel operacji będzie realizowany przez siły główne desantu morskiego.

Istota tych operacji będzie polegała na: wywołaniu i utrzymaniu panowania w powietrzu i na morzu, zwłaszcza na kierunkach działania desantów /powietrznego i morskiego/; wykonaniu zmasowanych uderzeń lotnictwa i wojsk rakietowych /bronią jądrową lub konwencjonalną/ na siły i środki oraz ważne obiekty obrony przeciwdesantowej przeciwnika; wykonaniu skrytego manewru siłami i wojskami desantu drogą morską i powietrzną oraz kombinowanym lądowaniu w kilku rejonach, na całej głębokości obrony; realizacji w stosunkowo krótkim czasie zadań i osiągnięciu wspólnego celu operacji /frontu-floty/.

W zależności od sytuacji na kierunku nadmorskim, składu sił i charakteru obrony przeciwdesantowej przeciwnika, znaczenia celu i ważności zadań operacji oraz możliwości sił frontu, sił morskich floty i wydzielonego lotnictwa ZSZ ZTDW do działań desantowych w ramach operacji zaczepnej frontu tworzy się jedno dowództwo i zgrupowanie sił.

W skład morskiej operacji desantowej może wchodzić kilka oddziałów lub związków taktycznych wojsk desantowych /pułk-brygada piechoty morskiej, batalion-brygada desantowo-szturmowa, dywizja desantowa/ i kilka związków taktycznych wojsk zmechanizowanych i pancernych oraz inne oddziały rodzajów wojsk frontu /pułk-brygada artylerii, pułk-brygada artylerii rakietowej OPL i inne/; dywizja, flotylla morskich sił desantowych floty lub wydzielone siły sojuszniczych flot i wydzielone lotnictwo bojowe dalekiego zasięgu ND na TDW. Z kolei w skład powietrzno-morskiej operacji desantowej mogą wchodzić związki taktyczne lub taktyczno-operacyjne wojsk lądowych frontu /kilka związków taktycznych wojsk desantowych, zmechanizowanych i pancernych ze środkami wzmocnienia lub korpus - armia w ograniczonym składzie/, flotylla morskich sił desantowych i siły uderzeniowe /rakietowe/ floty lub siły główne floty, armia lub zgrupowanie lotnictwa w tym lotnictwa transportowego ZSZ UW. Ponadto operacyjny desant powietrzny w składzie: dywizji powietrzno-desantowej, brygady desantowo-szturmowej oraz oo najmniej dwóch oddziałów wojsk zmechanizowanych ze środkami wzmocnienia i oddziały rodzajów wojsk frontu. Z kolei, w zależności od składu wojsk desantu

morskiego, pierwszy rzut /szturmowy/ desantu morskiego może być wzmocniony brygadą - dywizją piechoty morskiej.

Cechą charakterystyczną planowania operacji desantowej jest to, że planowanie jej może odbywać się w okresie pokoju podczas planowania operacyjnego użycia sił zbrojnych przez sztab ZSZ ZTDW i sztaby generalne lub w okresie zagrożenia i wojny, bezpośrednio przed rozpoczęciem strategicznej operacji zaczepnej frontu.

Planowanie to z reguły będą realizować odpowiednie sztaby /sztab ZSZ ZTDW i sztab frontu/ wspólnie z wydzielonymi grupami IC MON i rodzajów sił zbrojnych pod nadzorem Sztabu Generalnego, a niekiedy nawet z grupami operacyjnymi sztabu floty, sztabami wojsk powietrznodesantowych i wydzielonymi zgrupowaniami lotnictwa dalekiego zasięgu ND na TDW i zjednoczonych sił zbrojnych UW.

Organizacja i przygotowanie operacji desantowej na kierunku nadmorskim może należeć również do dowództwa frontu^{27/}, kiedy rejony lądowania desantów i obiekty uderzenia znajdują się na kierunku lub w pasie działania sił frontu.

Jednakże w każdym przypadku podstawą do zaplanowania operacji desantowej i jej przygotowania będzie dyrektywa Naczelnego Dowódcy ZSZ-ZTDW i dopiero na jej podstawie i pewnych ustaleń ze sztabem floty i sztabem wydzielonych do operacji sił dowódca frontu może określić główne przedsięwzięcia organizacyjne i przygotowawcze, jak również zabezpieczenie operacji pod względem ogniowym, transportowo-desantowym, materiałowo-technicznym i innym.

Najważniejszymi przedsięwzięciami w tym zakresie będą: powzięcie decyzji do operacji desantowej przez dowódcę frontu; opracowanie i wydanie odpowiednich zarządzeń do wydzielonych rodzajów wojsk; planowanie szczegółowe operacji przez wydzieloną grupę planowania operacyjnego /sztabu frontu/; postawienie zadań; przygotowanie wojsk desantowych do działań; rozbudowa inżynierska rejonów wyjściowych i załadowania; organizacja dowodzenia i współdziałania oraz organizacja zabezpieczenia działań w operacji.

Szczególnie istotny w planowaniu działań operacji desantowej jest problem umiejętnego wykorzystania nowych środków walki, wojsk rakietywowych wydzielonych sił morskich floty, różnego rodzaju lotnictwa, środków desantowo-transportowych, a ponadto różnego rodzaju wojsk; po-

27/ Na wspólnych ćwiczeniach państw UW organizację i przygotowanie operacji desantowej powierza się dowódcy frontu działającego wzdłuż wybrzeża morskiego.

wietrznodesantowych, desantowo-szturmowych piechoty morskiej, wojsk pancernych i zmechanizowanych i innych oddziałów rodzajów wojsk frontu.

Powodzenie operacji desantowej zależy przede wszystkim od: szczegółowego jej planowania; dobrego przygotowania wojsk i uczestniczących sił i środków wsparcia do operacji; dobrze zorganizowanego dowodzenia; kompleksowego i szczegółowego współdziałania między siłami uczestniczącymi w operacji, utrzymania panowania w powietrzu i na morzu; zniszczenia środków napadu jądrowego i środków napadu powietrznego przeciwnika; rezultatów ogniowego porażenia obiektów obrony przeciwdesantowej; organizacji załadowania, przelotu i przejścia morza; osłony i obrony desantów od strony uderzeń z morza i powietrza; wysokiego tempa lądowania /desantowania/ wojsk i realizacji zadań na brzegu /terytorium/ przeciwnika; wszechstronnego zabezpieczenia działań i przewidywania sytuacji oraz aktywności i zdecydowanych działań z siłami i środkami obrony przeciwdesantowej.

W zależności od składu desantu, jego zadań, charakteru obrony przeciwdesantowej i fizyczno-geograficznego położenia wybrzeża i obiektów uderzenia, lądowanie desantu morskiego i powietrznego może być prowadzone w jednym lub kilku rejonach.

Z zasady desant morski w składzie wzmocnionego związku taktycznego ląduje w jednym rejonie lądowania na froncie 30 i więcej km. Z kolei desant morski w składzie kilku związków taktycznych lub związku taktyczno-operacyjnego w ramach powietrzno-morskiej operacji desantowej może lądować w kilku rejonach lądowania, każdy do 30 km szerokości, natomiast operacyjny desant powietrzny w jednym lub dwóch rejonach desantowania z tym, że na 4-6 zrzutowiskach głównych i 2-3 zapasowych oraz co najmniej na dwóch opanowanych lotniskach.

Do desantowania operacyjnego desantu powietrznego przygotowuje się rejony wyjściowe, sieć lotniska załadowania, dwie-trzy trasy przelotu dla lotnictwa transportowego oraz rejon desantowania o wymiarach 20 x 30 km lub 30 x 40 km /czyli 600-1200 km²/ w odległości 40-60 km od rejonów lądowania desantu morskiego.

Desantowanie taktycznych lub taktyczno-operacyjnych desantów powietrznych realizuje się przed lądowaniem desantu morskiego lub jednocześnie z nim. Z kolei lądowanie desantu morskiego wykonuje się zwykle na wybrzeże nie przygotowane, a niekiedy bezpośrednio w portach po ich opanowaniu. W zależności od sytuacji, składu morskich sił desantowych i rodzaju środków transportowo-desantowych, lądowanie i wysadzenie wojsk można prowadzić sposobem "brzeg-brzeg" bez przeładowywania wojsk

z transportowców-statków na okręty desantowe i środki lądowania lub sposobem "okręt - brzeg" z przeładowaniem wojsk, ewentualnie sposobem kombinowanym, w którym pierwszy rzut desantu ląduje sposobem "brzeg-brzeg" a drugi i kolejne rzuty sposobem "okręt-brzeg".

Należy podkreślić, że podczas prowadzenia operacji desantowej z wykorzystaniem konwencjonalnych środków walki, główną uwagę należy zwrócić na ogniowe porażenie sił i środków obrony przeciwdesantowej przeciwnika, kompleksowe wykorzystanie różnego rodzaju lotnictwa, wojsk raketowych frontu i sił floty w celu zabezpieczenia lądowania desantów w maksymalnie szybkim tempie oraz ześrodkowanie wysiłków wszystkich rodzajów wojsk na głównym kierunku uderzenia.

W wypadku działań z wykorzystaniem broni jądrowej, morską lub powietrzno-morską operację desantową prowadzi się po wykonaniu zmasowanego lub grupowego uderzenia jądrowego na siły i środki obrony przeciwdesantowej przeciwnika.

Z kolei zarówno desantowanie desantu powietrznego, jak i lądowanie i wysadzanie sił desantu morskiego realizuje się w kilku rejonach, tak aby wykorzystać rezultaty i skutki uderzeń jądrowych na szerokim froncie z jednoczesnym prowadzeniem na kierunkach szybkich działań bojowych po wylądowaniu wojsk. W takiej sytuacji i warunkach działania, należy zwrócić szczególną uwagę na uchylenie się sił desantu od uderzeń jądrowych nieprzyjaciela, zwłaszcza w czasie załadowywania wojsk na środki transportowo-desantowe, na przejściu ich morzem i w czasie walki o lądowanie /desantowanie/ oraz przy przeładowywaniu i wysadzeniu wojsk desantu na brzeg.

ZESTAWIENIE WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Analiza i możliwości wysadzenia oraz działania desantów morskich w warunkach morza zamkniętego. Materiały III Sesji Naukowej - ASG. Zbiór prac akademii nr 3/24. Wyd. ASG Warszawa 1963 r.
2. Zasady przygotowania, zabezpieczenia i wysadzenia desantów morskich. Instrukcja - Wyd. MON - Sztab Gen. Warszawa 1968 r.
3. Regulamin walki Marynarki Wojennej PRL. Wyd. MON - Dowództwo MW, Gdynia 1973 r.
4. Regulamin walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL, część I /pułk - dywizja/. Wyd. MON Warszawa 1985 r.
5. Zbiór materiałów operacyjno-strategicznych, część XII. Wyd. MON, Sztab Gen. Warszawa 1973 r.
6. Biuletyn Informacyjny nr 1/110. Wyd. MON - Sztab Gen. Warszawa 1973.
7. Biuletyn Informacyjny nr 2/137. Wyd. MON - Sztab Gen. Warszawa 1981 r.
8. Biuletyn Informacyjny nr 2/143. Wyd. MON - Sztab Gen. Warszawa 1983 r.
9. Biuletyn Informacyjny nr 5 /specjalne wydanie. Wyd. MON Sztab Gen.
10. Przygotowanie i prowadzenie operacji zaczepnej frontu /tłumaczenie/. Wyd. MON - GZSB, Warszawa 1984 r.
11. Sztuka Operacyjna MW, część II. Wyd. WSMW - Gdynia, 1983 r.
12. Sztuka Operacyjna MW. Operacje wspólne, część I /tłumaczenie/. Wyd. WSMW - Gdynia 1975 r.
13. Opiętność iskusstwo Wojenno-Morskowo Flota, część II. Wyd. ZSRR, Moskwa 1977 r.
14. Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń:
 - "Odra - Bałtyk". Wyd. MON Sztab Gen. Warszawa 1962 r.
 - "Sztorm". Wyd. MON Sztab Gen. Warszawa 1965 r.
 - "Odra - Nysa". Wyd. MON Sztab Gen. Warszawa 1969 r.
 - "Fala-77". Wyd. MON Sztab Gen. Warszawa 1977 r.
 - "Lato-84". Wyd. MON Sztab Gen. Warszawa 1984 r.

Wydrukowano w 200 egz.

Egz. nr 1-200 - Bibl. Nauk. DZS

Wyk. płk KISIEL

Druk. KD. 31.7.86 r.

Druk ASG WP nr 0130/0566/WW

Kor. E.A.

